

Stratégia miestneho rozvoja vedeného komunitou VITIS
v plnom znení podľa zmien v zmysle Dodatku č. 2

Názov stratégie CLLD: ***Stratégia miestneho rozvoja vedeného komunitou VITIS***

Názov MAS: ***VITIS***

Logo MAS:

Abstrakt

Stratégia miestneho rozvoja vedeného komunitou je základný strategický dokument územia VITIS. Jej úlohou je podporiť miestny rozvoj, spájanie obyvateľov a spoluprácu rôznych sektorov, t.j. vytvoriť multisektorové partnerstvo. Zároveň podporuje hlavný cieľ iniciatívy LEADER – vykonávanie miestneho rozvoja vedeného komunitou. Dôvody spracovania stratégie vychádzajú z potrieb územia a občanov. Predstavitelia obcí, ako hlavní aktéri rozvoja si plne uvedomili, že obce dokážu viacej podporiť región, len keď budú spolupracovať. Tak vznikol najskôr mikroregión, ktorý sa neskôr pretransformoval do verejno-súkromného partnerstva. Partnerstvo už ako zástupca všetkých sektorov z územia začalo svoju činnosť ku koncu roku 2011. Uvedomenie si potreby zapojenia aj ďalších aktérov z územia do miestneho rozvoja bolo kľúčové. Predstavitelia obcí, podnikateľov, neziskového sektora a bežní občania začali spoluprácu pre skvalitnenie života v území VITIS. Spoločne identifikovali problémy a potreby mikroregiónu a stanovili strategický rámec. Týmto spôsobom sa sformovala stratégia CLLD.

Stratégia sa zameriava na oblasti podpory podnikania, vrátane tvorby nových pracovných miest, zatraktívneniu obcí, skvalitneniu života miestnych obyvateľov a sociálnym službám. Jej cieľom je: *Zvýšiť kvalitu života obyvateľov MAS VITIS a zlepšiť ekonomické prostredie prostredníctvom rozvoja miestnej infraštruktúry, skvalitňovaním služieb a vytváraním nových pracovných príležitostí v území.*

Stratégia CLLD v súčasnej podobe zahŕňa široké spektrum cieľových skupín či už ako prijímateľov pomoci, alebo ako užívateľov výstupov projektov realizovaných v rámci jej implementácie.

Poslaním stratégie je integrovať územie a aktérov a poskytnúť im príležitosti pre rozvoj a identifikáciu s územím MAS VITIS.

Obsah

1. Základné informácie o MAS	8
1.1. Identifikačné údaje MAS	8
1.2. Vymedzenie oblasti a obyvateľstva, na ktoré sa stratégia CLLD vzťahuje	8
2. Vznik, história a tvorba partnerstva a stratégie CLLD.....	10
2.1. Vznik a história partnerstva	10
2.2. Tvorba partnerstva a stratégie CLLD	15
3. Analytický rámec	19
3.1. Analýza zdrojov územia	19
3.2. SWOT analýza	67
3.3. Identifikácia potrieb	73
4. Strategický rámec.....	78
4.1. Definovanie vízie a strategického cieľa	78
4.2. Stanovenie priorít, špecifických cieľov a opatrení.....	80
4.3. Súhrnná tabuľka strategického rámca	89
4.4. Integrované znaky stratégie CLLD	92
4.5. Inovatívne znaky stratégie CLLD	94
5. Implementačný rámec.....	97
5.1. Popis riadiaceho a implementačného procesu	97
5.1.1. Riadiaci proces - organizačná štruktúra MAS.....	97
5.1.2. Implementačný proces.....	104
5.2. Akčný plán.....	106
5.3. Monitorovanie a hodnotenie stratégie CLLD	141
5.3.1. Opis monitorovacích a hodnotiacich opatrení stratégie CLLD	141
5.3.2. Monitorovacie ukazovatele.....	147
6. Finančný rámec	150
6.1. Financovanie stratégie CLLD	150
6.2. Finančný plán pre opatrenia.....	153
7. Zhodnotenie prínosov stratégie CLLD, jej synergie a doplnkovosť	156
7.1. Prínosy k zlepšovaniu ekonomického rozvoja územia	156
7.2. Prínosy k napĺňaniu cieľov PRV.....	157
7.3. Prínosy k napĺňaniu cieľov IROP	160

7.4. Synergie a doplnkovosť stratégie CLLD.....	161
7.4.1. Popis iných stratégií, ktoré sa na danom území realizujú, resp. plánujú realizovať	161
7.4.2. Synergie a komplementarity	165
7.5 Popis multiplikačných efektov.....	165
8. Prílohy k stratégii CLLD	167

Zoznam tabuliek

Tabuľka č. 1: Identifikačné údaje MAS.....	8
Tabuľka č. 2: Realizované obecné stretnutia.....	17
Tabuľka č. 3: Nadmorská výška v riešenom území.....	23
Tabuľka č. 4: Prehľad úhrnných hodnôt druhov pozemkov na území MAS VITIS	29
Tabuľka č. 5: Zastúpenie obcí v MAS VITIS podľa veľkostných kategórií.....	33
Tabuľka č. 6: Hustota obyvateľov v obciach MAS VITIS v roku 2014.....	34
Tabuľka č. 7: Vývoj počtu obyvateľstva podľa pohlavia a veku v rokoch 2004 – 2014.....	35
Tabuľka č. 8: Štruktúra obyvateľstva k 31.12.2014 v obciach MAS VITIS	38
Tabuľka č. 9: Podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva v MAS VITIS za rok 2011	40
Tabuľka č. 10: Prirodzený prírastok obyvateľov MAS VITIS v rokoch 2004 – 2014	41
Tabuľka č. 11: Migračný pohyb obyvateľstva MAS VITIS v rokoch 2004 – 2014.....	42
Tabuľka č. 12: Celkový prírastok obyvateľov MAS VITIS v rokoch 2004 – 2014.....	42
Tabuľka č. 13: Národnostná štruktúra obyvateľov MAS VITIS	44
Tabuľka č. 14: TBO podľa najvyššieho skončeného stupňa školského vzdelania.....	45
Tabuľka č. 15: TBO podľa počítačových zručností.....	47
Tabuľka č. 16: Zdravotnícke a sociálne služby	48
Tabuľka č. 17: Kultúrna vybavenosť	49
Tabuľka č. 18: Športové zariadenia a infraštruktúra.....	51
Tabuľka č. 19: Záujmové organizácie v MAS VITIS	52
Tabuľka č. 20: Majetok obcí	54
Tabuľka č. 21: Rozpočtové príjmy jednotlivých obcí MAS VITIS	55
Tabuľka č. 22: Rozpočtové výdavky jednotlivých obcí MAS VITIS	56
Tabuľka č. 23: Hospodársky výsledok jednotlivých obcí.....	56
Tabuľka č. 24: Domový a bytový fond v MAS VITIS	57
Tabuľka č. 25: Prehľad podnikateľských subjektov podľa odvetví	59
Tabuľka č. 26: Počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva pracujúceho podľa jednotlivých sektorov	61
Tabuľka č. 27: Vývoj nezamestnanosti v obciach MAS VITIS v rokoch 2004 – 2014	63
Tabuľka č. 28: SWOT analýza	68
Tabuľka č. 29: Matica prioritizácie potrieb.....	73
Tabuľka č. 30: Priradenie bodov k oblastiam prioritizácie	74
Tabuľka č. 31: Súhrnný prehľad strategického rámca	89

Tabuľka č. 32.A: Opatrenie Stratégie CLLD	106
Tabuľka č. 32.B: Opatrenie Stratégie CLLD	109
Tabuľka č. 32.C: Opatrenie Stratégie CLLD	112
Tabuľka č. 32.D: Opatrenie Stratégie CLLD	115
Tabuľka č. 32.E: Opatrenie Stratégie CLLD.....	118
Tabuľka č. 32.F: Opatrenie Stratégie CLLD.....	121
Tabuľka č. 32.G: Opatrenie Stratégie CLLD	123
Tabuľka č. 32.H: Opatrenie Stratégie CLLD	125
Tabuľka č. 32.I: Opatrenie Stratégie CLLD.....	127
Tabuľka č. 32.J: Opatrenie Stratégie CLLD	128
Tabuľka č. 32.K: Opatrenie Stratégie CLLD	130
Tabuľka č. 32.L: Opatrenie Stratégie CLLD.....	131
Tabuľka č. 32.Y: Opatrenia PRV - akčný plán pre dodatočnú výkonnostnú alokáciu	133
Tabuľka č. 32.Z: Opatrenia IROP - akčný plán pre dodatočnú výkonnostnú alokáciu ...	138
Tabuľka č. 33: Povinné ukazovatele na úrovni programu – PRV SR 2014-2020.....	147
Tabuľka č. 34: Celkové verejné výdavky – PRV SR 2014-2020.....	147
Tabuľka č. 35: Povinné ukazovatele na úrovni IROP	147
Tabuľka č. 36: Povinné ukazovatele na úrovni špecifických cieľov IROP a fokusových oblastí PRV	148
Tabuľka č. 37: Vlastné merateľné ukazovatele	149
Tabuľka č. 38: Celkové zdroje pre MAS z PRV a IROP.....	151
Tabuľka č. 39: Celkové zdroje pre MAS z PRV a IROP rozdelené podľa fondov	151
Tabuľka č. 40: Rozdelenie zdrojov na jednotlivé typy nákladov v rámci príslušných programov	152
Tabuľka č. 41: Sumárna tabuľka finančného plánu.....	153
Tabuľka č. 42: Celkový pomer medzi fondmi na stratégiu	154
Tabuľka č. 43: Zameranie stratégie podľa sektorov	154

Zoznam skratiek

IROP	Integrovaný regionálny operačný program
ISRÚ	Integrovaná stratégia rozvoja územia
MAS	miestna akčná skupina
MRK	Marginalizované rómske komunity
NSK	Nitriansky samosprávny kraj
OP ĽZ	Operačný program Ľudské zdroje
o.z.	občianske združenie
OZ	občianske združenie
PHSR NSK	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja
PRV	Program rozvoja vidieka 2014-2020
RIUS	Regionálna inovačná územná stratégia
stratégia CLLD	Stratégia miestneho rozvoja vedeného komunitou VITIS
ŽoNFP	Žiadosť o nenávratný finančný príspevok
ŽoPr	Žiadosť o príspevok

1. Základné informácie o MAS

1.1. Identifikačné údaje MAS

Tabuľka č. 1: Identifikačné údaje MAS

Údaje o MAS	Názov MAS	VITIS
	Dátum registrácie v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov	10.01.2012
	Sídlo	Hlavná 788, 951 35 Veľké Zálužie
	IČO	42208378
	DIČ (ak relevantné)	2023481581
Údaje o banke	Názov banky	Tatra banka, a.s.
	Číslo účtu	2924869143/1100
	IBAN	SK65 1100 0000 0029 2486 9143
	SWIFT	TATRSKBX
Údaje o štatutárovi	Meno a priezvisko	Mgr. Jozef Jankovič
	E-mail	starosta@rumanova.sk
	Telefón	0905/865178
Údaje o kontaktnej osobe	Meno a priezvisko	Mgr. Jozef Jankovič
	E-mail	starosta@rumanova.sk
	Telefón	0905/865178

1.2. Vymedzenie oblasti a obyvateľstva, na ktoré sa stratégia CLLD vzťahuje

Stratégia miestneho rozvoja vedeného komunitou verejno-súkromného partnerstva VITIS (ďalej len stratégia CLLD) je určená pre rozvoj územia a zlepšenie životných podmienok jeho obyvateľov. VITIS, ako zástupca obcí (verejnej sféry), podnikateľov (súkromnej sféry), obyvateľov a neziskového sektora (občianskej sféry) je formou zapojenia neverejných subjektov a osôb do rozhodovania. Kľúčovým v tomto smere je veľkosť územia a počet

obyvateľov, ktorých zastupuje. Verejno-súkromné partnerstvo VITIS spĺňa všetky podmienky dané strategickými dokumentmi venujúcimi sa miestnemu rozvoju vedeného komunitou. Jedná sa o nasledovné podmienky:

- Celková populácia k 31.12.2014 bola **25 411 obyvateľov**. Týmto spĺňame minimálny aj maximálny limit, ktorými sú 10 000 – 150 000 obyvateľov.
- Územie verejno-súkromného partnerstva je tvorené **11 obcami**. Jedná sa o obce Báb, Hájske, Horná Kráľová, Jarok, Lehota, Lužianky, Močenok, Rišňovce, Rumanová, Trnovec nad Váhom, Veľké Zálužie. Minimálny počet obcí je 7, t.j. kritérium sme splnili.
- Celková hustota obyvateľstva verejno-súkromného partnerstva VITIS je **105,75 obyv./km²**. maximálny limit, ktorým je 150 obyv./km² sme splnili.
- Územie, ktoré zaberá verejno-súkromné partnerstvo VITIS **je celistvé**, tiahne sa severo-južným smerom na okraji Nitrianskeho kraja. Obce patria do okresov Nitra a Šaľa. Vid'. Mapa územia MAS v prílohách Stratégie.

2. Vznik, história a tvorba partnerstva a stratégie CLLD

2.1. Vznik a história partnerstva

V novembri 2003 sa rozhodli obce Lehota, Jarok, Veľké Zálužie, Báb a Rumanová spojiť a vytvoriť Združenie obcí mikroregiónu Veľké Zálužie. Hlavným cieľom združenia bola spolupráca obcí v rozvojových projektoch, podpora vytvárania podmienok pre investovanie v regióne z domácich a zahraničných zdrojov, zviditeľnenie regiónu pre potencionálnych návštevníkov a investorov doma aj v zahraničí, rozvíjanie mikroregionálnej a cezhraničnej spolupráce a koordinácia aktivít v jednotlivých oblastiach regionálneho rozvoja. Spojenie týchto obcí vychádzalo z geografického hľadiska, keďže sú si susedné katastrami, ako aj historického, nakoľko všetkých 5 obcí zdieľa spoločnú minulosť. Dôležitým impulzom spojenia bola aj snaha o zachovanie si svojho vidieckeho charakteru, ktorý bol v posledných desaťročiach potlačovaný najmä činnosťami okresného a krajského mesta Nitra. Týchto 5 obcí sa stalo základom spojenia územia a budúcej spolupráce. V roku 2011 sa predstavitelia samospráv obcí združených v mikroregióne rozhodli rozšíriť svoju spoluprácu v zmysle iniciatívy LEADER a vytvoriť verejno-súkromné partnerstvo na území mikroregiónu. Táto snaha bola zavŕšená vytvorením a prijatím Integrovannej stratégie rozvoja územia MAS VITIS v januári 2012. Už krátko po schválení stratégie v priebehu roku 2012 prebiehali rokovania s obcou Lužianky, ktorá prejavila záujem sa zapojiť do verejno-súkromného partnerstva. Obec vstúpila do partnerstva a do občianskeho združenia koncom roku 2012. Nasledovalo prepracovanie Integrovannej stratégie rozvoja územia. Rovnako po rokovaní v roku 2013 sa členom partnerstva stala aj obec Rišňovce. Začiatok nového programového obdobia 2014-2020 priniesol ďalšie rozširovanie partnerstva. Po viac ako pol roka trvajúcich rokovaní sa ďalšími členmi združenia stali obce Hájske, Horná Kráľová, Močenok a Trnovec nad Váhom (všetky z okresu Šaľa). Obce vstúpili do partnerstva v prvom polroku 2015. Tieto štyri obce boli v predošlom programovom období členmi verejno-súkromného partnerstva Via Romanum so sídlom v Močenku spolu s ďalšími dvomi obcami. Občianske združenie Via Romanum však začiatkom roku 2015 po rozhodnutí Valného zhromaždenia ukončilo svoju činnosť a obce sa rozhodli spojiť s geograficky aj historicky príbuzným územím zastúpeným verejno-súkromným partnerstvom VITIS.

História partnerstva sa datuje od roku 2003. Avšak reálne sa založenie verejno-súkromného partnerstva vo forme občianskeho združenia udialo až koncom roku 2011, kedy bola na

Ministerstvo vnútra odoslaná žiadosť o registráciu spolu so stanovami. Dátum oficiálneho vzniku združenia je 10.01.2012. Samotnému vzniku predchádzali stretnutia s občanmi v jednotlivých obciach. Celkovo sa realizovalo 5 stretnutí v piatich zakladajúcich obciach: 19.10.2011 v Jarku a Bábe, 25.10.2015 vo Veľkom Záluží a 26.10.2015 v Lehote a Rumanovej. V rámci týchto úvodných informačných stretnutí sa predstavila vízia a potreba založenia verejno-súkromného partnerstva, jeho zámer do budúcnosti a jeho prínosy pre obyvateľov a región. Nasledovali ďalšie stretnutia venované už samotnej príprave stratégie ISRU, prípadne jej zmenám a doplnkom z dôvodu pristúpenia nových členov.

Členská základňa sa kreovala postupne v priebehu prípravy na registráciu združenia, prípravy stratégie ISRU a v rámci obecných stretnutí. Jej základ bol vytvorený pred podaním žiadosti o registráciu. Postupne, najmä s rozširovaním územia o nové obce, sa členská základňa rozširovala. Spôsob výberu nových členov pozostával z dvoch krokov. V prvej fáze sa ponechal voľný priebeh náboru nových členov. Obce formou súhlasu ich predstaviteľov sa automaticky stali členmi partnerstva. Ich členstvo bolo následne aj potvrdené vôľou obecných zastupiteľstiev schválením uznesení o zaradení do územia MAS. Občania a podnikatelia sa na základe informačných stretnutí sami prihlasovali so žiadosťou o členstvo. Týmto spôsobom sa naplnilo 40% zo súčasnej členskej základne. V druhej fáze boli priamo oslovovaní starostami obcí aktívni občania, neziskové organizácie, podnikatelia a subjekty škôl. Oslovení v niektorých prípadoch členstvo odmietli, avšak vo väčšine prípadov vstúpili do občianskeho združenia. Oslovené subjekty a občania naplnili zvyšných 60% súčasných členov združenia. Týmto spôsobom bola naplnená členská základňa. Pri náboře členov sa dôraz kládol na zastúpenie všetkých sektorov pôsobiacich na vidieku. Cieľom bola vyvážená členská základňa, ktorá bude nápomocná pri realizácii činností združenia a z ktorej sa vyberá riadiaca a výkonná zložka. K 30.11.2015 (k odovzdaniu prvej verzie stratégie CLLD) malo verejno-súkromné partnerstvo 86 členov, z toho 11 obcí, 9 základných a materských škôl, 8 právnických osôb, 34 neziskových organizácií (občianskych združení) a 24 fyzických osôb (aktívnych občanov). Možno teda skonštatovať, že 23,26% patrilo do verejného sektora, 67,44% do občianskeho sektora a 9,30% do súkromného sektora. K 20.06.2017 došlo k reorganizácii členskej základne a viacerí členovia vystúpili zo združenia. V súčasnosti je teda členská základňa tvorená 57 členmi, z toho je 11 obcí, 6 základných, materských a umeleckých škôl, 13 podnikateľských subjektov (SZČO a s.r.o.), 19 neziskových organizácií a 8 fyzických osôb (bežných občanov). V percentuálnom vyjadrení patrí do záujmovej skupiny verejného sektora 29,82%, do záujmovej skupiny podnikateľského sektora 22,81% a do záujmovej skupiny občianskeho sektora 47,37%.

Doterajšia činnosť verejno-súkromného partnerstva sa orientovala predovšetkým na využívanie finančných zdrojov z iniciatívy Integrovaného rozvoja vidieka Nitrianskeho samosprávneho kraja, tzv. Leader NSK, ktorý funguje na princípoch LEADER implementovaného z Programu rozvoja vidieka SR. V rámci tejto iniciatívy sú podporované malé projekty do 8330 EUR v rámci opatrení Obnova obcí a Rozvoj vidieckej spoločnosti a podpora tradícií. Do tejto iniciatívy sa VITIS zapojil v rokoch 2013 a 2014, pričom v oboch prípadoch bol ako konečný prijímateľ úspešný. Z poskytnutej dotácie následne subjekty z územia VITIS (koneční užívatelia) realizovali svoje projekty. Zväčša sa jednalo o projekty od 500 do 3100 EUR. Realizované projekty uvádzame nižšie:

2013

SHR Ivana Kalinayová	Výstavba jazdiarne
Základná škola Báb	Revitalizácia školského areálu
Obec Lehota	Aba - Lehota (náučný chodník)
Obec Lužianky	Modernizácia a rozšírenie zavlažovania zelene v oddychovej zóne CENTRUM I
DHZ Lužianky	Vybudovanie prekážkovej dráhy pre súťaže mladých požiarnikov
Obec Rumanová	Rekonštrukcia brány a oplotenia cintorína v Rumanovej
Slovenský cykloklub, oddiel mládeže Veľké Zálužie (OZ)	Guliverova cesta
Občianska iniciatíva Pre Slniečko	Vedecká hračka pre Slniečko

2014

Poľovnícke združenie Báb	Ekoučebňa - deti bližšie k prírode
Poľovnícka spoločnosť Jarok	Revitalizácia zelene v oddychovej zóne pri Jarockom potoku
Obec Jarok	Rekonštrukcia a modernizácia verejného priestranstva na Cabajskej ulici
Obec Lehota	Obnova okolia kaplnky a budovanie zelených a oddychových zón obce Lehota
Obec Lužianky	Modernizácia a rekonštrukcia zavlažovania zelene v oddychovej zóne CENTRUM I., Etapa č. 2
Obec Veľké Zálužie	Rekonštrukcia a výstavba chodníkov na Hlavnej ulici

Obec Rumanová

Rekonštrukcia autobusových zastávok v Rumanovej

Obec Rišňovce

Revitalizácia zelene na hornorišňovskom verejnom priestranstve

Iniciatíva Leader NSK funguje na nasledovnom princípe: každoročne sú vyhlasované výzvy na podávanie žiadostí o poskytnutie dotácií z rozpočtu Nitrianskeho samosprávneho kraja na podporu implementácie Integrovaných stratégií miestneho rozvoja pre Miestne akčné skupiny na území Nitrianskeho samosprávneho kraja. Miestne akčné skupiny, vrátane VITISu, do stanoveného termínu podávali svoje žiadosti, vrátane zoznamu predbežných projektov. Po schválení žiadosti nasledoval podpis zmluvy z Nitrianskym samosprávnym krajom (ďalej len NSK) a transfer dotácie na účet združenia. VITIS následne vyhlásil výzvu na podávanie projektových zámerov (žiadostí o poskytnutie dotácie z NSK). Prijaté žiadosti manažér združenia skontroloval z hľadiska formálnej stránky. V prípade potreby dožiadal od žiadateľov-konečných užívateľov doplnenie nezrovnalostí, či chýbajúcich náležitostí. Následne predložil projekty na hodnotenie výberovej komisii združenia VITIS. Výberová komisia zhodnotila a obodovala projekty a spísala zápis s odporúčením výkonnej rade schváliť/neschváliť projektové zámery. Výkonná rada opätovne prehodnotila projekty a uzniesla sa na schválení/neschválení žiadosti o čom informovala jednotlivých žiadateľov. Následne došlo k podpisu zmluvy medzi o.z. VITIS a žiadateľmi/konečnými užívateľmi. Tí zrealizovali projekty a ku koncu roku ich aj zúčtovali. VITIS prostredníctvom manažéra vykonala kontroly na mieste, prevzala doklady k zúčtovaniu projektov a následne ich zaslala na zúčtovanie celej dotácie na NSK. Z uvedeného vyplýva, že VITIS má skúsenosti s fungovaním iniciatívy na báze LEADERa, ktoré vie využiť v prospech realizácie stratégie CLLD.

Obce, ktoré vstúpili do VITISu v roku 2015 fungovali v predchádzajúcom období v rámci iného verejno-súkromného partnerstva VIA ROMANUM. VIA ROMANUM sa rovnako ako VITIS zapájala iniciatívy Leader NSK už od roku 2009. Obce majú teda tiež priame skúsenosti s fungovaním iniciatívy na báze LEADERa. Projekty realizované z iniciatívy Leader NSK v rámci území obcí Hájske, Horná Kráľová, Močenok a Trnovec nad Váhom uvádzame nižšie:

2009

Občianske združenie sv. Gorazda   Rekonštrukcia a rozšírenie oddychovej zóny v kostolnom parku

Občianske združenie TRNKY pri Zelená oáza
 ZŠ a MŠ v Trnovci nad Váhom
 Obec Trnovec nad Váhom Rozšírenie verejného informačného systému v obci
 Trnovec nad Váhom, časť Horný Jatov
 Rodičovské združenie pri ZŠ Horná Parková úprava areálu školy
 Kráľová
 Obec Horná Kráľová Rekonštrukcia verejného rozhlasu v obci Horná Kráľová
 Klub kresťanskej mládeže Močenok Propagačný materiál o Via Romanum
 Rodičovské združenie pri Základnej Inovácia podpory tradícií
 škole v Močenku
 Obec Močenok Rozšírenie informačného systému v obci Močenok

2010

FK DYNAMO Trnovec nad Váhom 80. výročie založenia futbalového klubu
 Obec Horná Kráľová Nový informačný systém v obci Horná Kráľová
 Mikroregión Via Romanum Infotabule Via Romanum
 Obec Močenok Moderný informačný systém v obci Močenok
 Obec Trnovec nad Váhom Zvýšenie informovanosti obyvateľov obce

2011

Obec Močenok Vybudovanie oddychovej zóny a úprava verejného
 priestranstva
 Obec Hájske Úprava verejných priestranstiev v obci Hájske
 FK KFC TIBI Horná Kráľová Priestor pre najmenších
 Obec Horná Kráľová Likvidácia a prevencia čiernych skládok
 Obec Trnovec nad Váhom Smerujeme k nulovému odpadu
 Občianske združenie TRNKY pri Oddychová zóna s jazierkom
 ZŠ a MŠ v Trnovci nad Váhom

2012

Poľovnícke združenie Járč Hájske Odstránenie čiernej skládky "Hlinníky"
 Obec Trnovec nad Váhom Zmeny v dopravnom značení - trvalé dopravné značenie
 v obci Trnovec nad Váhom
 Mikroregión Via Romanum Vydanie propagačnej publikácie - kalendár pre rok 2013

2013

Obec Horná Kráľová	Autobusové zastávky - pohľad do minulosti
Obec Močenok	Obnova sakrálnych pamiatky - historického kríža v Močenku
Občianske združenie TRNKY pri ZŠ s MŠ Trnovec nad Váhom	Máme zelenú školu...
Mikroregión Via Romanum	Zo života našich predkov

2014

Obec Hájske	Autobusové zastávky 2.0 - cestujeme s úsmevom
Obec Horná Kráľová	Obnovme si tradičné trhy
Obec Močenok	Múzeum a galéria sv. Gorazda - úprava okolia a výsadba zelene
Občianske združenie Horňatovčan	Rekonštrukcia pamätnej miestnosti a jej zariadenie s dobovými predmetmi, fotografiami a spismi
Mikroregión Via Romanum	Podporíme podujatia, oživme spoločnosť a mikroregión

2.2. Tvorba partnerstva a stratégie CLLD

Tvorba partnerstva

Tvorba partnerstva prebiehala systémom „top-down“. T.j. od obcí smerom k občanom. Tento princíp bol uplatnený z hľadiska nutnosti garancie vytvorenia fungujúceho združenia. Garantmi sa stali práve miestne authority – obce. Tvorba partnerstva prebiehala z časového hľadiska počas prípravy prvej Integrovannej stratégie rozvoja územia (ďalej len ISRÚ). V rámci spoločných stretnutí sa občania postupne oboznamovali s princípmi fungovania verejno-súkromného partnerstva, potrebou vytvorenia multisektorového partnerstva a aj dôvodmi jeho vytvorenia. Je všeobecne známe, že občania pre zapojenie sa potrebujú nakopnutie. V našom prípade sa tým nakopnutím stali úvodné informačné stretnutia realizované v pôvodných piatich zakladajúcich obciach v októbri 2011. Občania, zástupcovia neziskového sektora a aj podnikatelia (súkromný sektor) prišli na tieto stretnutia zo zvedavosti. Počas realizácie ďalších stretnutí v novembri a decembri 2011 sa už súkromný sektor sám zapájal tvorby stratégie a do partnerstva, bez potreby presvedčania. Títo iniciatívni

občania, podnikatelia, zástupcovia tretieho sektora sa tak stali popri obciach prvými členmi občianskeho združenia a teda verejno-súkromného partnerstva. Ďalší členovia boli priamo oslovení zo strany predstaviteľov obcí. Boli im vysvetlené prínosy verejno-súkromného partnerstva pre územie, vďaka čomu sa síce sekundárne, ale predsa stali motivovanými aktérmi. Pri rozširovaní územia VITIS o nové obce sa neustále rozširovala aj členská základňa. Súkromný sektor (občania, podnikatelia, neziskové organizácie) bol pre členstvo v združení priamo oslovený obcami, ktoré vstúpili do VITISu. V prípade najnovších členov združenia viacerí vstúpili do VITISu dobrovoľne, nakoľko už boli predtým zapojení do rozvoja územia v zrušenom verejno-súkromnom partnerstve VIA ROMANUM. Informácie o založení združenia, o realizovaní stretnutí s verejnosťou, či o pristúpení nových obcí boli súkromnému sektoru podávané pravidelne prostredníctvom dostupných komunikačných kanálov; obecným rozhlasom pred každým stretnutím, správami v novinách, televíznymi reportážami pre TV Močenok, správami na webových stránkach obcí. Takto sa všetci aktéri rozvoja územia stali dôležitou súčasťou budovania kapacít a partnerstva.

Do procesu tvorby verejno-súkromného partnerstva bola verejnosť zapojená nasledovne:

- **Informačná kampaň** – články a informácie na obecných tabuliach, zverejnenie prostredníctvom obecných rozhlasov
- **Dotazníkové zisťovanie** – údaje o svojej členskej základni, činnosti a aktivitách poskytl spolky a združenia vyvíjajúce činnosť v spracovávanom území, ako aj obce
- **Organizovanie individuálnych stretnutí s občianskymi združeniami, podnikateľmi a predstaviteľmi samospráv** – jednalo sa o stretnutia v rámci založenia partnerstva, prípravy stratégie ISRÚ a stratégie CLLD
- **Realizácia verejných obecných stretnutí** – jednalo sa o stretnutia v rámci založenia partnerstva, prípravy stratégie ISRÚ a stratégie CLLD

Tvorba stratégie CLLD

Tvorba stratégie CLLD prebiehala systémom „bottom-up“. T.j. občania, neziskové organizácie, podnikatelia a obce boli priamo zapojení do tvorby stratégie CLLD. To ako stratégia vyzerá vo finálnej fáze a akým oblastiam sa venuje, vzišlo z veľkej miery priamo od aktérov rozvoja územia. V úvodnej fáze prípravy stratégie bola vykonaná analýza zdrojov územia. Tá vychádzala z údajov získaných vo forme dotazníkového prieskumu a dostupných údajov o území z rôznych inštitúcií štátnej správy. Analýza zdrojov sa stala základom pre

identifikovanie potrieb územia a jeho silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození. Podstatnú časť identifikovaných potrieb a indícií do SWOT analýzy priniesli práve miestni aktéri. V každej obci boli realizované verejné stretnutia, ktorých sa zúčastnili tak predstavitelia obcí, ako aj neziskového sektora, bežní občania, aj podnikatelia. Bolo realizovaných celkovo 11 obecných stretnutí v zmysle nasledujúcej tabuľky:

Tabuľka č. 2: Realizované obecné stretnutia

Dátum	Obec	Počet účastníkov
10.09.2015	Rumanová	10
10.09.2015	Jarok	6
11.09.2015	Báb	8
21.09.2015	Hájske	9
21.09.2015	Horná Kráľová	10
09.10.2015	Močenok	12
09.10.2015	Trnovec nad Váhom	12
12.10.2015	Rišňovce	8
12.10.2015	Veľké Zálužie	15
13.10.2015	Lehota	19
13.10.2015	Lužianky	7

Zdroj: vlastné spracovanie

Predmetom obecných stretnutí bolo oboznámiť verejnosť s účelom stratégie CLLD, oblastí, ktoré môžu byť zahrnuté do implementačného rámca stratégie v rámci Programu rozvoja vidieka a Integrovaného regionálneho operačného programu, limity finančného rámca. Po predstavení týchto základných informácií, prítomní aktéri diskutovali o potrebách územia, obcí, občanov, podnikateľov a neziskového sektora. Ich potreby, resp. to či im v obci a v území chýba boli zapísané a stali sa podkladom pre analýzu potrieb a sčasti aj pre SWOT analýzu. Verejné obecné stretnutia boli propagované rôznymi informačnými kanálmi, od webových stránok obcí, cez vysielanie miestneho rozhlasu, až po oznamy na úradných výveskách obcí a vysielanie obecnej televízie v Močenku.

Po vykonaní verejných obecných stretnutí a analýzy zdrojov územia bola zostavená analýza potrieb a SWOT analýza. Určenie ich finálnej podoby bolo súčasťou pracovnej skupiny. Stretnutie pracovnej skupiny sa uskutočnilo 13.11.2015 vo Veľkom Záluží. Pracovnú skupinu tvorili dvaja zástupcovia za každú obec. Jeden zástupca bol z verejnej sféry a druhý zástupca zo súkromnej sféry (podnikateľ, občan, zástupca neziskového sektora). Každý sektor bol zastúpený pracovnej skupine. Pracovná skupina mala dve časti: prvá časť sa venovala SWOT analýze a analýze potrieb a druhá konceptu strategickej časti - vízia, ciele, opatrenia. V rámci

rokovania o SWOT analýze, prítomní členovia pracovnej skupiny pripomienkovali jednotlivé body v rámci stanovených oblastí, taktiež dopĺňali silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia. Zároveň určili kľúčové oblasti problémov a potrieb v území VITIS. Nakoniec spoločne schválili ich finálnu podobu. Druhá časť sa niesla v duchu rokovania o strategickej časti. Členovia pracovnej skupiny sa oboznámili so základným konceptom vízie, cieľov a priorít. Spoločne tento koncept menili na podmienky verejno-súkromného partnerstva VITIS a dopĺňali priority, v rámci ktorých sa bude realizovať stratégia. Výsledkom rokovania bolo vytvorenie základného rámca strategickej časti, na ktorý sa bude stanovovať finančný plán.

Stretnutie druhej pracovnej skupiny sa uskutočnilo 26.11.2015 v Rumanovej. Jej členovia boli rovnako ako v predošlom prípade tvorení zástupcami verejného aj súkromného sektora v pomere 50:50. úlohou tejto pracovnej skupiny bolo vytvorenie finančného rámca stratégie, prerozdelenie financií na predpokladaný počet projektov a do oblastí medzi jednotlivých aktérov-konečných užívateľov. Členmi pracovnej skupiny boli osoby s ekonomickým vzdelaním.

Medzi stretnutiami pracovných skupín sa uskutočnili ešte stretnutia so zástupcami obcí a podnikateľov. Spoločne sa riešili potreby týchto cieľových skupín z hľadiska stratégie a stanovili sa typy činností, ktoré im majú pomôcť tieto potreby naplniť. Stretnutie so starostami obcí sa uskutočnilo 09.11.2015. Stretnutie so zástupcami podnikateľov sa uskutočnilo 11.11.2015.

Týmto spôsobom sa verejnosť zapojila do prípravy stratégie. Ako už bolo uvedené na začiatku. Podstatná časť potrieb cieľov a priorít vychádza priamo od občanov, podnikateľov, zástupcov občianskych združení a starostov, t.j. od aktérov miestneho rozvoja, t.j. priamo z územia verejno-súkromného partnerstva VITIS.

Tvorbu stratégie CLLD je možné rozfázovať do niekoľkých celkov:

- 1) Príprava základného konceptu stratégie vychádzajúceho zo skúseností predstaviteľov združenia a z ISRU VITIS a VIA ROMANUM – jedná sa o využitie skúseností združení VITIS a VIA ROMANUM (štyria súčasní členovia VITIS – Horná Kráľová, Hájske, Močenok, Trnovec nad Váhom boli do roku 2015 členmi OZ VIA ROMANUM) s implementáciou ISRU na území, ktoré tieto združenia zastupovali. Z oboch ISRÚ boli prevzaté implementačný rámec, fungovanie združení a základné prvky strategickej časti.

- 2) Informačné kampane k obecným stretnutiam – pred každým stretnutím s občanmi bola v každej obci vedená informačná kampaň. Informácia o obecných stretnutiach bola distribuovaná nasledovnými kanálmi: oznam na úradnej výveske, obecný rozhlas, webová stránka obcí. Stretnutie v Močenku bolo propagované aj v rámci obecnej televízie Močenok.
- 3) Realizácia obecných stretnutí – realizovaných bolo 11 obecných stretnutí s občanmi, podnikateľmi a predstaviteľmi obcí. Na stretnutiach sa diskutovalo o novej stratégii – stratégii CLLD, o potrebách obcí a občanov. Výstupom boli spísané potreby občanov a obcí smerom k územiu VITIS.
- 4) Dotazníky k analýze zdrojov územia – v rámci analýzy zdrojov územia bol vykonaný dotazníkový prieskum, kde boli dopytované skutočnosti ako stav a počet verejných obecných stavieb, zdroje územia každej obce a pod. Výstupom boli dáta zapracované do analytickej časti stratégie CLLD a do identifikácie potrieb.
- 5) Stretnutia pracovných skupín – pracovné skupiny riešili konkrétne náležitosti stratégie, ako sú SWOT analýza, analýza potrieb, vízia a ciele stratégie CLLD a jej rozpočet. Výstupom stretnutí pracovných skupín bolo stanovanie finálnej verzie SWOT analýza, analýza potrieb, vízia a ciele stratégie CLLD a jej rozpočet.
- 6) Pretavenie vyššie zmienených bodov do finálnej podoby stratégie.

3. Analytický rámec

3.1. Analýza zdrojov územia

Všeobecná charakteristika územia

Poloha MAS z hľadiska územného a správneho členenia:

Pôsobnosť **verejno – súkromného partnerstva MAS VITIS** sa rozprestiera na území dvoch okresov – okres Šaľa a okres Nitra nachádzajúce sa v Nitrianskom kraji. Z hľadiska územného usporiadania tvoria MAS samosprávne územné celky – obce Hájске, Horná Kráľová, Močenok, Trnovec nad Váhom, ktoré patria do okresu Šaľa a obce Báb, Jarok, Lehota, Lužianky, Rumanová, Rišňovce, Veľké Zálužie, ktoré spadajú do okresu Nitra. Z hľadiska administratívno-správnej príslušnosti patrí MAS VITIS do územného obvodu Nitrianskeho samosprávneho kraja a do okresov Šaľa a Nitra.

Oblasť (NUTS II)	Západné Slovensko
Kraj (NUTS III)	Nitriansky
Okres (LAU I)	Šaľa, Nitra
Obec (LAU II)	Báb, Jarok, Lužianky, Rumanová, Rišňovce, Veľké Zálužie, Lehota, Hájске, Močenok, Trnovec nad Váhom, Horná Kráľová

V zmysle nariadenia ES č. 1059/2003 a 1003/2013 sa za menej rozvinutý región považuje región, ktorého hrubý domáci produkt (HDP) na obyvateľa je nižší ako 75% priemeru HDP EÚ-27. V zmysle uvedeného sa Nitriansky kraj, kam spadá aj MAS VITIS považuje za menej rozvinutý región. Okres Šaľa a Nitra sa zaraďujú medzi prechodné oblasti s podielom vidieckeho obyvateľstva od 15 do 50%. Vidiecke regióny (prechodné + prevažne vidiecke) zaberajú 95,8% rozlohy SR a žije v nich 88,6% obyvateľov SR. Vzhľadom na uvedené, sa za vidiecke oblasti považuje celé územie SR okrem všetkých krajských miest.

Poloha a lokalizácie MAS

Územie MAS VITIS sa nachádza v západnej časti Nitrianskeho kraja, západnej časti nitrianskeho okresu a strednej a severnej časti okresu Šaľa. Susedí s okresmi Nové Zámky, Galanta a Hlohovec. Obce sú lokalizované v oblasti ľahko dostupnej k okresným mestám – Šaľa, Galanta a taktiež s krajským mestom Nitra. Dobrá dostupnosť je vďaka R1 aj do

hlavného mesta Bratislavy (60-65km). Relatívne dobrá dostupnosť do pólů rastu je dôležitá najmä pre obyvateľstvo dochádzajúce za prácou. Kým v roku 2001 za prácou dochádzalo v priemere 45% ekonomicky aktívnych obyvateľov MAS VITIS, podľa sčítania obyvateľov, domov a bytov roku 2011 je to v priemere skoro dvojnásobok a to 79% ekonomicky aktívnych obyvateľov MAS VITIS. Obce Hájske, Močenok, Trnovec nad Váhom a Horná Kráľová tvoria nodálne väzby so stredne veľkým okresným mestom - Šaľa, ktoré poskytuje najmä pracovno – obslužné funkcie. Obce Báb, Jarok, Lužianky, Rumanová, Rišňovce, Veľké Zálužie, Lehota vytvárajú nodálne väzby s veľkým okresným a krajským centrom regionálneho významu - Nitra, ktorá poskytuje administratívne, vzdelávacie a pracovno – obslužné funkcie širokému okoliu.

Charakter územia

Reliéf územia MAS má nížinný charakter a rozprestiera sa na rozlohe 24 155 ha. Vyznačuje sa vysokým podielom ornej pôdy, nízkym podielom chránených území, lesné porasty tvoria približne 4% z celkového územia okresu Šaľa 4% a 10% z celkového územia okresu Nitra. Špecifiká územia poskytujú výnimočné podmienky pre poľnohospodárske využitie pôdy. Nížinný ráz územia poskytuje nedozerané výhľady na polia, lúky, dedinky, čím vytvára vhodné prostredie pre cyklistiku a rieka Váh spolu s ďalšími vodnými plochami (kanály, rybníky, vodné nádrže) sú výrazným prvkom pri vytváraní rázu krajiny s endogénnymi zdrojmi, ktoré poskytujú viaceré formy využitia (lodná preprava, rybolov, turizmus).

Výrazná priemyselná koncentrácia sa na území MAS VITIS sa nachádza len na území obce Veľké Zálužie so silne zastúpeným sekundárnym sektorom. Pracovné príležitosti v ostatných obciach sú slabé a obyvatelia musia za prácou dochádzať. Veľký vplyv na rozvoj najmä obcí nachádzajúcich sa v okrese Šaľa má sekundárny sektor zastúpený spoločnosťou Duslo, a.s. V tejto oblasti sa výrazne podieľa na zamestnanosti a viditeľne ovplyvnil aj sídelný rast v okolitých obciach. Priemyselný park Nitra sever má výrazný vplyv najmä na časť územia MAS nachádzajúcej sa v okrese Nitra, ktorý ponúka približne 5 tisíc pracovných príležitostí.

Komparatívne výhody územia

- diverzifikovaná ekonomická základňa
- existencia podnikateľských subjektov s nadregionálnou pôsobnosťou
- nízky podiel chránených území
- dobrá kvalita pôd
- vysoký podiel ornej pôdy

- Vysoká produkčná schopnosť poľnohospodárstva
- výhodná geografická poloha vzhľadom k inovačným pólom rastu (Nitra, Bratislava, Šaľa)

Výhody lokalizácie územia

- Blízkosť miest regionálneho a aj celoslovenského významu poskytujúcich služby a zamestnanie pre obyvateľov
- Homogénna štruktúra obyvateľstva a miestneho hospodárstva
- rozlohou primerané a kompaktné územie s rozmanitými prírodnými a geografickými podmienkami
- dobré dopravné napojenie na cesty celoslovenského významu
- Lokalizácia veľkých priemyselných centier (Duslo, a.s., priemyselný park Nitra sever)
- Blízkosť rieky Váh vhodnej aj na rekreačné účely
- relatívne čisté a zachované životné prostredie nenarušené veľkou priemyselnou výrobou
- dostatočné prírodné podmienky pre diverzifikáciu agrosektora smerom k agroturistike a rozvoju vidieckeho cestovného ruchu
- relatívne dobrá vybavenosť prvkami technickej a sociálnej infraštruktúry
- silný kultúrohistorický potenciál ako rozvojový impulz miestnej identity

Nevýhody polohy územia

- Nutná dochádzka väčšiny ekonomicky aktívneho obyvateľstva za prácou
- neexistencia významných zamestnávateľov na území MAS
- neexistencia významných lokalizačných faktorov pre turizmus (termálny prameň, lesné porasty, cyklotrasy...)
- preťaženosť územia intenzívnou dopravou

Doterajší rozvoj územia

Obce MAS VITIS sa z dôvodu vzájomnej spolupráce, koordinácie a uchádzania sa o finančnú pomoc z rôznych grantových zdrojov spojili do väčších zoskupení – MAS VITIS, do ktorej patria obce Báb, Jarok, Lužianky, Lehota, Rišňovce, Rumanová, Veľké Zálužie a do MAS VIA ROMANUM kam patrili obce Hájske, Horná Kráľová, Močenok a Trnovec nad Váhom, ktoré sa neskôr pričlenili k MAS VITIS. Vytvorenie MAS umožnilo obciam čerpať finančné prostriedky na svoje rozvojové aktivity z tzv. Malý Leader, ktorý zastrešuje Nitriansky

samosprávny kraj. Spojenie a činnosť MAS možno považovať za významný projekt využívajúci verejné zdroje v procese integrovaného rozvoja.

Okrem spoločných aktivít sa každá obec samostatne uchádzala o podporu svojich rozvojových aktivít. Išlo najmä o rekonštrukcie a modernizácie obecných budov, rekonštrukciu a úpravu verejných priestranstiev, budovanie ihrísk, detských ihrísk, dostavba technickej infraštruktúry (vodovod, kanalizácia) a pod.

Geografická charakteristika územia

Územie MAS sa nachádza na Podunajskej pahorkatine, ktorá spolu s Podunajskou rovinou tvoria celky Podunajskej nížiny, ktorá spadá do Malej dunajskej kotliny Malá dunajská kotlina je geomorfologickou subprovinciou Západopanónskej panvy, v ktorej priemerná nadmorská výška je v rozmedzí 110m až 150m n. m. Západopanónska panva je provinciou Panónskej panvy ktorá tvorí podsústavu Alpsko – Himalájskej sústavy.

Tabuľka č. 3: Nadmorská výška v riešenom území

K.ú.	Interval od -do
Báb	132 m n. m. - 192 m n. m.
Hájske	126 m n. m. - 140 m n. m.
Horná Kráľová	119 m n. m. - 135 m n. m.
Jarok	135 m n. m. - 237 m n. m.
Lehota	153 m n. m. - 245 m n. m.
Lužianky	140 m n.m. - 190 m n.m.
Močenok	141 m n. m. - 183 m n. m.
Rišňovce	156 m n. m. - 208 m n. m.
Rumanová	148 m n. m. - 212 m n. m.
Trnovec nad Váhom	114 m n. m. - 118 m n. m.
Veľké Zálužie	141 m n. m. - 229 m n. m.

Zdroj: Obce MAS VITIS

Geomorfologickým podcelkom Podunajskej pahorkatiny je Nitrianska pahorkatina, ktorej najjužnejší podcelok - Nitrianska tabula zasahuje do územia MAS VITIS. Celá Nitrianska tabuľa má mierne zvlnený reliéf, ktorý postupne prechádza do roviny, s generálnym sklonom od severu k juhu. Nitriansku tabuľu tvoria rozsiahle plochy pleistocénnych terás Váhu a Nitry. Terasy sú zakryté mohutným vývojom spraší, sprašových hĺn, fosílnych pôd a najmladších pleistocénnych eolických pieskov. V reliéfe výrazne vystupujú strednopleistocénne terasy medziriečia Váhu a Nitry. Územie má nížinný charakter

s vysokým podielom ornej pôdy, s minimálnou lesnatosťou a nízkym zastúpením chránených území, čo vytvára podmienky pre poľnohospodárske využitie.

Klimatické pomery

Predmetná oblasť patrí medzi najteplejšie oblasti Slovenska s priemernou ročnou teplotou vzduchu 10,7°C (údaje získané meraním v meteorologickej stanici v Hurbanove), počet letných dní za rok je nad 50 s denným maximom teploty vzduchu > 25°C, priemerná teplota v júli je 19 až 20°C. Výskyt mrazivých dní (keď teplota klesne pod 0°C) je do 100 dní. Táto oblasť patrí medzi oblasti s najnižším ročným priemerným množstvom zrážok 550 – 600 mm (tzv. zrážkový tieň Malých Karpát a predhoria Álp, Slovenský priemer je 750) za rok, priemerné úhrny v januári sú 30 až 40mm a v júli 60mm. Podunajská nížina patrí medzi najveternejšie oblasti Slovenska. Prevládajú severozápadné vetry, v priemere najvyššiu rýchlosť dosahujú v zimnom a jarnom období, kedy sa vyskytujú aj tzv. výsušné vetry, ktoré spolu s podpriemerným úhrnom zrážok najmä v jarnom období zapríčiňujú, že územie je jedno z najsuchších na Slovensku. Územie spadá do oblasti s miernymi inverznými polohami. Priemerný počet dní s hmlou je 20 – 45 (oblasť nížin so zníženým výskytom hmiel).

Ovzdušie

Kvalita životného prostredia skúmaného územia je silno ovplyvnená tým, že sa nachádza medzi dvomi zaťaženými oblasťami – Galantská zaťažená oblasť a Hornonitrianska zaťažená oblasť. Obe tieto oblasti sú zaradené v rámci environmentálnej regionalizácie v kvalite životného prostredia zaradené do stupňa 4 a 5 stupňa – prostredie narušené a prostredie silno narušené. Obe oblasti majú značný vplyv na kvalitu ovzdušia územia MAS, ktoré je z uvedeného dôvodu zaradené do tretieho stupňa kvality životného prostredia – prostredie mierne narušené. V prípade Galantskej zaťaženej oblasti má vplyv na znečistenie ovzdušia v oblasti predovšetkým chemický a potravinársky priemysel a poľnohospodárska výroba. V prípade hornonitrianskej zaťaženej oblasti sa na znečistení ovzdušia podieľajú predovšetkým veľké priemyselné zdroje, ktoré sú významnými zástupcami palivovo-energetického, chemického a banického priemyslu. Hlavné lokálne zdroje sú najmä doprava, suspenzia a resuspenzia častíc z nedostatočne čistených komunikácií, stavenísk a domáce kúreniská na tuhé palivá.

Znečistenie ovzdušia napriek tomu nie je silné, problém spôsobuje, že sa tu vyskytujú všetky možné kategórie znečistenia. Vo všetkých kategóriách znečistenia (TZL, SO_x, NO_x, CO)

predstavuje znečistenie miernu záťaž. Hlavným producentom znečistenia je Duslo Šaľa. V dôsledku súbežného znečisťovania viacerými látkami je chemický podnik Duslo Šaľa zaradený do skupiny najvýznamnejších stacionárnych zdrojov znečistenia územia. Z toho vyplýva, že bezprostredné okolie Dusla je zaradené do najhoršej kategórie so silným znečistením.

V roku 2011 bola najvyššia hodnota tuhých znečisťujúcich látok (TZL) zaznamenaná v obci Trnovec nad Váhom – 50,12t/10km², čo predstavuje mierny pokles oproti roku 2005 kedy bola hodnota TZL 69,83t/10km². V rámci okresu Šaľa nameraná priemerná hodnota TZL mierne klesá, keď v roku 2005 bola zaznamenaná hodnota 6,6t/10km² a v roku 2011 to bolo už len 5t/10km². Najnižšia hodnota bola nameraná v obci Tešedíkovo a to 0,0009t/10km². V okrese Nitra je situácia podstatne lepšia s výraznou klesajúcou tendenciou, keď v roku 2005 bola nameraná priemerná hodnota TZL 1,85t/10km² a v roku 2011 0,57t/10km².

V rámci okresu Nitra mierne klesá množstvo vyprodukovaných oxidov síry (SO_x) z 0,25t/10km² z roku 2005 na 0,22t/10km² v roku 2011. V rámci okresu Šaľa miera vyprodukovaných oxidov síry zaznamenala extrémny pokles, keď v roku 2005 bola zaznamenaná hodnota 30,48t/10km² a v roku 2011 bola zaznamenaná hodnota len 0,06t/10km².

Množstvo vyprodukovaných oxidov dusíka (NOX) zaznamenal tiež mierny pokles, v okrese Nitra z hodnoty 12,314t/10km² z roku 2005 na 8,538t/10km² z roku 2011. V rámci okresu Šaľa bola v roku 2005 nameraná hodnota 23,15t/10km² a v roku 2011 bola zaznamenaná hodnota 21,42t/10km².

Stagujúcu či stúpajúcu tendenciu má množstvo vyprodukovaného oxidu uhoľnatého (CO). V rámci okresu Nitra ukazovateľ vzrástol z hodnoty 15,54/10km² z roku 2005 na 20,41t/10km² v roku 2011. V okrese Šaľa ukazovateľ zostal na rovnakej úrovni, keď v roku 2005 bola zaznamenaná hodnota 3,3767 t/10km² a v roku 2011 bola zaznamenaná hodnota 3,641t/10km².

Hydrologické pomery

Územie MAS VITIS spadá do povodia riek Váh a Nitra. Ďalšími vodnými tokmi na danom území sú Radošinka, Andač, Dlhý kanál, Bábsky potok.

Rieka **Váh** je najdlhšou slovenskou riekou. Dĺžka toku je 403m, plocha povodia je 10 649 km² (1 064 000 ha) s priemerným prietokom 196 m³/s, maximálny prietok je 1 825 m³/s a minimálnym 22,3 m³/s. Jeho ľavostranným prítokom je rieka Nitra a napája vodnú nádrž

Kráľová, ktorá sa nachádza v blízkosti územia MAS. Rieka je recipientom splaškových a priemyselných odpadových vôd. Pred prechodom územím MAS je Váh pravidelne zaťažovaný privádzaním riek Trnávka a Dolný Dudváh, v ktorých cca polovica hodnôt nespĺňa požiadavky stanovené na kvalitu a kvalitatívne ciele povrchových vôd.

Rieka **Nitra** pramení na juhovýchodných svahoch Lúčanskej Malej Fatry pod vrchom Reváň a je ľavostranným prítokom rieky Váh. Plocha povodia je 4501 km² (450 100 ha) a priemerný prietok je 22,51 m³/s a maximálny 385 m³/s. Medzi významné prítoky patria aj rieky Radošinka a Dlhý kanál, ktoré pretekajú aj územím MAS. Najmä dolný úsek rieky Nitry je spolu s jej prítokmi ovplyvnená potravinárskym priemyslom a vypúšťaním splaškovými odpadovými vodami zo sídiel a je veľmi silne znečisteným tokom. Hodnotové ukazovatele v rámci zaťaženej oblasti nespĺňajú požiadavky stanovené na kvalitu a kvalitatívne ciele povrchových vôd. Cez územie MAS preteká v katastri obce Lužianky, kde sa do nej zároveň vlieva rieka Radošinka.

Rieka **Andač** je vodný tok na západnom Slovensku, preteká územím okresov Hlohovec a Nitra. Je to pravostranný prítok Radošinky a má 16 km a je tokom V. rádu.

Rieka **Radošinka** je riečka na západnom Slovensku a preteká územím okresov Topoľčany a Nitra. Je to pravostranný prítok Nitry, má dĺžku 31,9 km, priemerný prietok je 1,05 m³/s a povodie zaberá plochu 384,7 km². Je tokom IV. rádu. V katastri obce Lužianky sa vlieva do rieky Nitra.

Rieka **Dlhý kanál** bol pôvodne vybudovaný ako umelý kanál, ale slúži ako prirodzený tok – recipient povrchových vôd z povodia s rozlohou 428 km². Tok bol upravený v celej pôvodnej dĺžke – 50,8 km – od ústia do rieky Nitry od Nových Zámkov až po jeho začiatok v obci Lehota. Zároveň bol obojstranne ohrádzovaný proti vzdutým veľkým vodám rieky od Nitry až po Močenok. Dlhý kanál je pravostranným prítokom rieky Nitra odvodňujúcim väčšiu časť Nitrianskej pahorkatiny, je tokom III. rádu.

Cez k. ú. obcí Rumanová a Báb preteká zregulovaný **Bábsky potok** (úsek od prameňa po VN Báb sa nazýva aj ako Rumanovský potok). Pramení v k. ú. Rumanová v jeho SZ časti v nadmorskej výške cca 165 m n. m., preteká poľnohospodárskou krajinou a zastavaným

územím obidvoch obcí. Bábsky potok je tok IV. rádu s celkovou dĺžkou 14,7 km a plocha povodia 42,7 km².

Okrem uvedených sa nachádza v oblasti viacero lokálnych potôčikov a v k. ú. Trnovec je to aj Trnovecké mŕtve rameno Váhu, kde sa nachádzajú lužné lesy vŕbovo-topoľové a mokrad'ové spoločenstvá.

Z hľadiska odtokových pomerov patria vodné toky záujmového územia do dažďovo – snehového typu odtoku s akumuláciou vôd v decembri až januári, vysokou vodnatosťou vo februári a marci, s najnižšími prietokmi v septembri, s výrazným podružným maximom v druhej polovici novembra až začiatkom decembra, s nízkymi stavmi od polovice júla do konca septembra.

Vodné plochy:

- k. ú. Malý Báb – VN Báb na Bábskom potoku, celkový objem 600 tis m³
- k. ú. Jarok – VN Jarok na Dlhom kanáli (rkm 41,15), objem 234 tis m³, plocha 18 ha, vybudovaná v r. 1960
- k. ú. Veľké Zálužie – VN Veľké Zálužie (rkm 45,50), objem 293 tis m³, plocha 11 ha, vybudovaná v r. 1964
- k. ú. Trnovec – umelé jazero Amerika I., chovný rybník Vizzaláš a Vermek

Vodné zdroje územia

Hájske: Obec je zásobovaná pitnou vodou z vlastného zdroja – studne s odporúčenou výdatnosťou 3,01s-1, ktorý má však zvýšený obsah NO₃⁻. V južnej časti zastavaného územia obce sa nachádza objekt s artézskou studňou,

Močenok: Obec je napájaná z vodovodu Jelka (asi 80%), v katastri sú lokalizované tri artézske studne a to v lokalitách Síky I, Síky II a na ul. Sv. Gorazda. Zvyšná časť obyvateľov je zásobená pitnou vodou z vlastných studní.

Trnovec nad Váhom: Obec je kompletne napojená na vodovodnú sieť.

Horná Kráľová: Bez vodovodu je na území obce 7,8% občanov, teda 44 domácností, ktorí pitnú vodu čerpajú z vlastných studní, v obci sa ďalej nachádzajú 2 artézske studne.

Báb: vrt HM-1 v obci – artézsky vrt hĺbky 215m, výdatnosť 5 l.s⁻¹, čerpané je cca 2 l.s⁻¹, vrt je využívaný na zásobovanie obce

- vodný zdroj Dolný majer – výdatnosť 2 l. s⁻¹ , slúži ako doplnkový zdroj na zásobovanie miestnych častí Bábsky majer a Dolný majer.
- vodný zdroj Alexandrov dvor – výdatnosť 2 l. s⁻¹ - slúži na zásobovanie miestnej časti Alexandrov dvor

Rumanová: Obec je zásobená z vlastného zdroja pitnej vody.

Rišňovce: Obec je napojená vodovodom na pitnú vodu.

Veľké Zálužie: Vodné zdroje – studne sú situované v areáli PD, odberateľom je PD, ďalšia studňa slúži pre účely Liaharenského podniku a.s., ďalší zdroj slúži pre sociálne potreby, ďalšia studňa slúži pre verejný vodovod a závlahu, odberateľom je Psychiatrická nemocnica.

Jarok: Nachádzajú sa studne v zastavanom území aj v areáli PD, kde odberateľom je PD, ďalšia slúži pre Liaharenský podnik a.s. a pre sociálne potreby.

Lehota: Nachádza sa tu studňa v priestoroch PD a vo všetkých zastavaných územiach je situovaných niekoľko studní a prameňov slúžiacich pre individuálne využitie.

Lužianky: V priestoroch PD sa nachádza studňa slúžiaca pre potreby PD, a vo všetkých zastavaných územiach je situovaných niekoľko studní a prameňov slúžiacich pre individuálne využitie. Postupne sa buduje vodovod.

Úroveň znečistenia podzemných vôd je v prevažnej väčšine územia veľmi vysoká – stupeň kontaminácie dosahuje hodnoty viac ako 5 (prevažná časť k. ú. Jarok, Veľké Zálužie a Lehota, na menšom území sa vyskytuje aj v k. ú. Báb a Rumanová, v okrese Šaľa je to predovšetkým okolie mesta Šaľa) V ostatných častiach je úroveň znečistenia podzemných vôd stredná až vysoká (stupeň kontaminácie dosahuje hodnoty 1,1 až 5).

Kanalizáciu má vybudovanú obec Rišňovce, ČOV je v smere na Alekšince, vyústená do vodného toku Andač a Trnovec nad Váhom a je pripojená na ČOV Duslo Šaľa. Obec

Lužianky je pripojená na kanalizačnú sieť a ČOV mesta Nitra. Čiastočne majú vybudovanú kanalizáciu a ČOV obce Jarok, Veľké Zálužie, Horná Kráľová, Močenok, Hájske.

Zdrojmi znečisťovania podzemných vôd sú najmä miestne PD – škodlivé látky – močovka, sliáz, PHM a Duslo Šaľa, ktorý je evidovaný ako významný zdroj znečistenia vôd.

Pôdny fond územia

Tabuľka č. 4: Prehľad úhrnných hodnôt druhov pozemkov na území MAS VITIS

obec	celkom	orná pôda	vinice	záhrady	ovocné sady	TTP	lesné pozemky	vodné plochy	zastavané plochy	ostatné plochy
Malý Báb	958	731	30	33	1,5	11	40,0292	31,1528	66,5895	13,3105
Veľký Báb	1176	968,2598	14,4293	20,3482	13,918	1,2077	95,1758	4,2006	45,3985	13,9828
Lehota	1100	942,9944	7,7881	29,2818	0,9978	1,3767	5,6132	2,0945	99,608	10,6983
Lužianky	1242	952,8593	0,9447	45,7835	3,2061	0,0754	0	59,0477	152,8926	27,8201
Jarok	2211,278	1493,059	15,6612	44,8745	0	5,9931	475,8875	26,711	136,7455	12,3462
Rišňovce	1878,8368	1566,2811	0,9747	54,1237	0,8951	5,422	153,644	8,3584	119,4758	31,0865
Rumanová	1165,5776	876,7076	26,5349	22,075	1,7359	9,9693	128,4177	6,4845	70,0601	23,5926
V. Zálužie	3210,3731	2304,848	105,8791	74,3758	0,4748	31,1911	424,2982	21,3175	212,417	35,5716
Hájske	1406,7	1110,3	17,78	69,22	6,3	92,9	3,9	22,1	68,6	15,6
Močenok	4639,0424	3550,9251	36,4673	98,9984	3,0331	160,6136	296,1047	37,5938	417,7125	37,5939
Horná Kráľová	1911,7016	1554,5135	19,831	29,7465	9,9155	105,5883	78,1762	20,3402	88,4093	5,1811
Trnovec n/Váhom	3253,7	2402,9	14,8	49,3	5,9	5,6	146,4	116,4	361,8	150,6
celkom ha	24155,71	18393,23	291,1777	571,7561	47,898	431,1118	1847,647	355,801	1839,709	377,3836
celkom %	100	76,1	1,21	2,37	0,2	1,78	7,65	1,47	7,62	1,56

Zdroj: www.katasterportal.sk, PHSR obcí

Rozdelenie pôdy

Z celkovej výmery územia MAS VITIS 24 155,7109 ha tvorí poľnohospodársku pôdu 81,7% územia (19 735,1707 ha). Orná pôda zaberá z poľnohospodárskej pôdy až 93,2% (18 393,2271 ha) čo predstavuje 75,14% z celkovej plochy územia.

Nepoľnohospodárska pôda tvorí 18,3% územia (4420,5402 ha). Z toho lesné pozemky tvoria 41,8% (1847,6465 ha) z nepoľnohospodárskej pôdy a 7,6% z celkovej plochy územia MAS.

Lesné pozemky:

Lesné porasty sú zaradené do dvoch kategórií:

- hospodárske lesy, ich prvoradou funkciou je produkcia dreva
- lesy osobitného určenia (lesy v chránených územiach) NPR Bábsky les

Vzhľadom na nížinný charakter územia s intenzívnym poľnohospodárstvom na väčšine oblastí lesný fond tvoria ochranné lesné pásy (tzv. vetrolamy). Lesy sa vyskytujú väčšinou vo forme menších porastov lesného charakteru, Ich druhové zloženie je väčšinou pozmenené s častým uplatňovaním nepôvodných druhov drevín. Na území sa vyskytujú aj menšie lesíky, remízky a skupiny drevín.

Správcom lesných porastov sú prevažnej miere Lesy SR a.s. Banská Bystrica, Odštepny závod Palárikovo. Časť lesných porastov je v majetku Urbárskeho spolku Jarok (187,7392 ha), Lesné pozemkové spoločenstvo Malý Báb (37ha, 23a, 86m2), Urbárskeho spolku Veľké Zálužie, Spolok urbárov a želiarov v Hornej Kráľovej, a fyzických osôb. V lesných porastoch sú zastúpené z pôvodných drevín jaseň štíhly, dub zimný, dub letný, dub cer, hrab obyčajný, z nepôvodných drevín dominuje agát biely a topol šľachtený.

Trávnaté porasty:

Na území MAS zaberajú plochu 431,1118 ha čo predstavuje 1,7% plochy územia. Najväčšiu plochu zaberá lokalita Bačovské slaniská (59,28 ha) a Síky (32,51 ha), ďalej sú sústredené pozdĺž cestných komunikácií, vodných tokov, kanálov a v okolí niektorých lesných porastov.

Orná pôda a trvalé kultúry:

Kvalitná pôda a dobré klimatické podmienky predurčujú využívanie pôdy predovšetkým na poľnohospodárske účely. Podľa výsledkom analýzy VÚEPP (2015) produkčný potenciál pôdy územia spadá do kategórie 1 – 4, t.j. index produktivity dosahuje hodnoty z intervalu 61 – 100, čo hovorí o výbornom produkčnom potenciáli pôdy. Keďže pôda územia má vysoký produkčný potenciál, patrí do primárnej poľnohospodárskej pôdy, ktorú je zo strategického účelu potrebné zachovať pre priame poľnohospodárske využitie, t.j. pre takú úroveň pestovania rastlín a chovu zvierat, ktorá neohrozí potravinovú dostatočnosť obyvateľstva. Poľnohospodársku pôdu obhospodarujú v území všetky typy podnikov od mikro až po veľké podniky. Zaoberajú sa prevažne rastlinnou a živočíšnou výrobou. Vďaka dlhodobej tradícii

poľnohospodárstva v tomto regióne pôdu obhospodarujú aj domácnosti pre samozásobiteľské účely.

Trvalé kultúry sú zastúpené záhradami, ktoré zaberajú 571,7561 ha, čo predstavuje 2,37% z celkovej rozlohy územia. Vinice zaberajú 291,1777ha čo predstavuje 1,2% celkového územia a patria do Nitrianskej vinohradníckej oblasti, Šintavského vinohradníckeho rajónu. K významným obhospodarovateľom vinogradov a výrobcov vína patria napr.: Vinárske závody Topoľčianky (v k. ú. Veľké Zálužie na ploche 69ha) , Vinidi, s.r.o. Bratislava (Báb 50 ha). Ovocné sady sú zastúpené v minimálnej miere, pestujú sa slivky (k. ú Lehota), jablká (Báb). Záhrady sú viazané najmä na intravilán obcí, sady a vinohrady na členitejšiu pahorkatinu v okolí obcí.

Vodné plochy a toky:

V riešenom území zaberajú vodné plochy 355,801 ha čo predstavuje 1,5% celkovej plochy územia. Dominantnou vodnou plochou je rieka Váh, ostatné vodné toky tvoria najmä kanály, jazerá, jazierka, rybník a špecifickým typom vodnej plochy sú odkaliská chemickej firmy Duslo.

Sídelné a technické prvky:

Medzi sídelné a technické prvky patria najmä obytné plochy a plochy služieb, dopravné línie a plochy poľnohospodárskych a výrobných areálov, ktoré sa viažu zväčša na zastavané územie. V záujmovom území zaberajú 1839,7088 ha, čo predstavuje 7,6% z celkovej rozlohy územia.

Výskyt a využitie nerastných surovín:

Nerastné suroviny predstavujú len štrkopiesky nivy Váhu. Štrk sa ťažil aj z koryta rieky Váh. Začiatkom 60-tych rokov prebiehal na širšom okolí neúspešný vrtný prieskum zameraný na uhľovodíky (vrty v Diakovciach a v Podhájskej), pri ktorom však zistili prítomnosť termálnej vody.

Územná ochrana:

Národný zoznam území európskeho významu NATURA 2000 obsahuje nasledujúce lokality z územia MAS VITIS:

Juhásove slance (Bačove slaniská) v katastrálnom území Hájske a Horná Kráľova (59,29 ha). Toto územie sa nachádza v 3. stupni ochrany z dôvodu výskytu biotopov európskeho významu: Vnútrozemské slaniská a slané lúky (1340) a Panónske slané stepi a slaniská (1530)

Síky sa nachádzajú v katastrálnom území obce Močenok (32,51 ha) v 4 stupni ochrany z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu: Nížinné a podhorské kosné lúky (6510), vnútrozemské slaniská a slané lúky (1340) a druhu európskeho významu: pichliač úzkolistý.

V štátnom zozname osobitne chránených častí prírody sa nachádzajú nasledovné biocentra regionálneho významu:

Bábske jazierko:

Výmera chráneného územia je 35 201 m², spadá pod CHKO Dunajské luhy a patrí do 4. stupňa ochrany. Chránené územie je jedným z posledných pomerne dobre zachovaných mŕtvych ramien Váhu s otvorenou vodnou hladinou a s výskytom typickej flóry a fauny na území okresu Šaľa. Okolo vodnej plochy sa nachádza stromový porast, ktorý je prirodzeným vetrolamom.

Chránený areál Močenský park:

Park má rozlohu 58 700 m² a nachádza sa v 4. ochrannom stupni.

Mlynárske domčeky: Ide o lesné spoločenstvá v medzihrádzí Váhu ale aj mimo neho so zvyškami mäkkého a tvrdého luhu.

Trnovské rameno:

Rameno má rozlohu 65 786 m², spadá pod CHKO Dunajské luhy a patrí do 4. stupňa ochrany. Je to jedno z posledných mŕtvych ramien Váhu v poľnohospodársky a priemyselne intenzívne využívannej krajine okresu Šaľa. Ide o jedno z najdlhších mŕtvych ramien Váhu s bohatými zárastami pálky širokolistej a trste obyčajnej, je bohatý na výskyt ondatry, užoviek a aviafauny.

Národná rezervácia Bábsky les:

Bábsky les sa rozprestiera na ploche 303 900m², patrí do 5. stupňa ochrany, spadá pod CHKO Ponitrie. Predstavuje vzácny zvyšok prirodzeného spoločenstva na černoze

v poľnohospodársky intenzívne využívanéj krajine na Trnavskej tabuli. Okrem Topoľa šľachteného sa zachoval aj pôvodný porast s topoľom bielym.

Chránený areál Bábsky park:

Chránené územie sa rozprestiera na ploche 43 300 m², spadá pod CHKO Ponitrie a platí ňom 3. stupeň ochrany.

Chránený areál Rumanovský park:

Chránený areál má rozlohu 29 700m², nachádza sa v CHKO Ponitrie a platí preň 3 stupeň ochrany.

Popis demografickej situácie

Počet obyvateľov MAS VITIS

Ľudský potenciál je jeden z faktorov ovplyvňujúci rozvoj regiónu a najzákladnejší demografický ukazovateľ, ktorý charakterizuje stav populácie daného regiónu. Vďaka analýze demografie obyvateľstva si vieme všimnúť rôzne aspekty, ktoré vplývajú na región VITIS. Územie mikroregiónu VITIS je možné z hľadiska celkového počtu obyvateľov prirovnať k malým okresom Slovenskej republiky. K 31.12.2014 žilo na území MAS VITIS celkom 25 411 obyvateľov, z toho 12 486 mužov (49,14 %) a 12 925 žien (50,86 %). Do veľkostnej skupiny obcí od 500 do 1000 obyvateľov patrí obec Rumanová. Obce s počtom obyvateľov od 1000 – 2000 patria tieto štyri obce – Báb, Hájske, Horná Kráľova a Jarok. Najviac obcí patrí do skupiny väčších obcí, ktoré dosahujú od 2000 do 5000 obyvateľov a to Lehota, Lužianky, Močenok, Rišňovce, Trnovec nad Váhom a Veľké Zálužie (tabuľka č. 5).

Tabuľka č. 5: Zastúpenie obcí v MAS VITIS podľa veľkostných kategórií

Počet obyvateľov	Počet obcí	Obce MAS VITIS
<i>Menej ako 500</i>	0	---
<i>500 - 1000</i>	1	Rumanová
<i>1000 - 2000</i>	4	Báb, Hájske, Horná Kráľova, Jarok
<i>Viac ako 2000</i>	6	Lehota, Lužianky, Močenok, Rišňovce, Trnovec nad Váhom, Veľké Zálužie

Zdroj: Štatistický úrad SR

Obec s najväčším katastrálnym územím v mikroregióne VITIS je Močenok (46,39 km²) a s najmenším je obec Lehota (11 km²). Vzhľadom na rôznu veľkosť katastrálnych území obcí v je hustota obyvateľov v obciach pomerne odlišná. K 31.12.2014 bola hustota celého územia MAS VITS 114 obyvateľov na km². Najhustejšie osídlenou obcou sú Lužianky (232 obyvateľov na km²) a najredšie osídlenie je v obci Báb (54 obyvateľov na km²), (tabuľka č. 6).

Tabuľka č. 6: Hustota obyvateľov v obciach MAS VITIS v roku 2014

Obec	Počet TBO	Výmera v km ²	Hustota obyvateľov
<i>Báb</i>	1093	20,09	54,40
<i>Hájske</i>	1323	14,07	94,05
<i>Horná Kráľová</i>	1905	19,12	99,65
<i>Jarok</i>	1947	22,11	88,05
<i>Lehota</i>	2233	11,00	202,92
<i>Lužianky</i>	2890	12,43	232,57
<i>Močenok</i>	4288	46,39	92,43
<i>Rišňovce</i>	2054	18,79	109,32
<i>Rumanová</i>	831	11,66	71,30
<i>Trnovec nad Váhom</i>	2688	32,54	82,61
<i>Veľké Zálužie</i>	4159	32,10	129,55
MAS VITIS	25411	240,29	105,75

Zdroj: Štatistický úrad SR

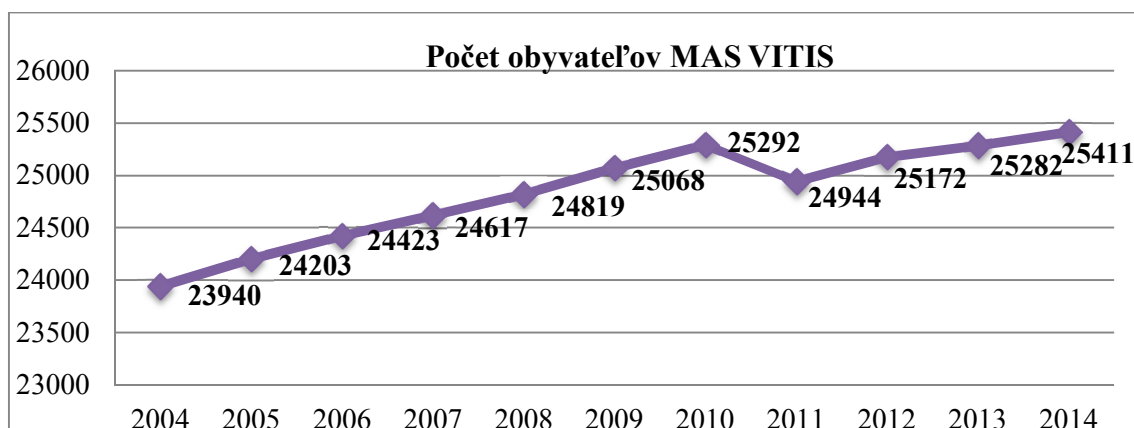
Od druhej polovice minulého storočia počet obyvateľov na území MAS VITIS klesal, čo nám potvrdzujú výsledky sčítania obyvateľov v rokoch 1961, 1970, 1980, 1991, 2001. V rokoch 2004 až 2014 bol v obciach MAS VITIS zaznamenaný nárast počtu obyvateľstva (graf č. 1). Kým v roku 2004 na území mikroregiónu žilo 23 940 obyvateľov, o desať rokov neskôr ich už bolo 25 411, čo predstavuje nárast o 9,42 %. Práve pre zvyšujúci počet obyvateľov je dôležité udržiavať a zlepšovať technickú a sociálnu infraštruktúru v obciach. Z tabuľky č. 7 – *Vývoj počtu obyvateľstva podľa pohlavia a veku* vyplýva, že v mikoregiónu VITIS žije viac žien v predproduktívnom a poproduktívnom veku než mužov. To však neplatí pri produktívnom obyvateľstve, medzi ktorým prevládajú muži nad ženami.

Tabuľka č. 7: Vývoj počtu obyvateľstva podľa pohlavia a veku v rokoch 2004 - 2014

Rok		Počet obyv. k 31.12	V tom vo veku						Priem. Vek	Index starnutia
			predprod.	produkt.	poprod.	predprod.	produkt.	poprod.		
2004	muži	11691	2018	8471	1202	17,26%	72,46%	10,28%	39,63	95,53
	ženy	12249	2036	8057	2156	16,62%	65,78%	17,60%	43,96	198,69
	spolu	23940	4054	16528	3358	16,93%	69,04%	14,03%	41,85	146,47
2005	muži	11845	2007	8626	1212	16,94%	72,82%	10,23%	39,84	95,17
	ženy	12358	2039	8156	2163	16,50%	66,00%	17,50%	44,00	198,52
	spolu	24203	4046	16782	3375	16,72%	69,34%	13,94%	41,97	147,81
2006	muži	11938	1951	8774	1213	16,34%	73,50%	73,50%	40,11	96,03
	ženy	12485	2001	8307	2177	16,03%	66,54%	17,44%	44,22	204,68
	spolu	24423	3952	17081	3390	16,18%	69,94%	13,88%	42,22	151,45
2007	muži	12040	1902	8904	1234	15,80%	73,95%	10,25%	40,31	96,96
	ženy	12577	1968	8441	2168	15,65%	67,11%	17,24%	44,15	205,56
	spolu	24617	3870	17345	3402	15,72%	70,46%	13,82%	42,27	152,35
2008	muži	12167	1922	8997	1248	15,80%	73,95%	10,26%	40,49	101,93
	ženy	12652	1934	8546	2172	15,29%	67,55%	17,17%	44,13	206,29
	spolu	24819	3856	17543	3420	15,54%	70,68%	13,78%	42,35	154,64
2009	muži	12279	1898	9114	1267	15,46%	74,22%	10,32%	40,67	104,03
	ženy	12789	1945	8649	2195	15,21%	67,63%	17,16%	44,20	203,61
	spolu	25068	3843	17763	3462	15,33%	70,86%	13,81%	42,47	154,67
2010	muži	12395	1920	9191	1284	15,49%	74,15%	10,36%	40,80	102,75
	ženy	12897	1944	8740	2213	15,07%	67,77%	17,16%	44,15	203,49
	spolu	25292	3864	17931	3497	15,28%	70,90%	13,83%	42,51	153,75
2011	muži	12213	1914	9026	1273	15,67%	73,90%	10,42%	40,75	65,87
	ženy	12731	1958	8616	2157	15,38%	67,68%	16,94%	43,83	114,23
	spolu	24944	3872	17642	3430	15,52%	70,73%	13,75%	43,32	90,71
2012	muži	12317	1920	9088	1309	15,59%	73,78%	10,63%	42,57	93,66
	ženy	12855	1970	8681	2204	15,32%	67,53%	17,15%	42,31	89,41
	spolu	25172	3890	17769	3513	15,45%	70,59%	13,96%	42,47	91,93
2013	muži	12424	1966	9105	1353	15,82%	73,29%	10,89%	41,20	68,67
	ženy	12858	1974	8675	2209	15,35%	67,47%	17,18%	44,12	115,18
	spolu	25282	3940	17780	3562	15,58%	70,33%	14,09%	42,68	92,10
2014	muži	12486	1965	9139	1382	15,74%	73,19%	11,07%	41,58	72,00
	ženy	12925	1969	8692	2264	15,23%	67,25%	17,52%	44,32	118,24
	spolu	25411	3934	17831	3646	15,48%	70,17%	14,35%	42,98	95,47

Zdroj: Štatistický úrad SR

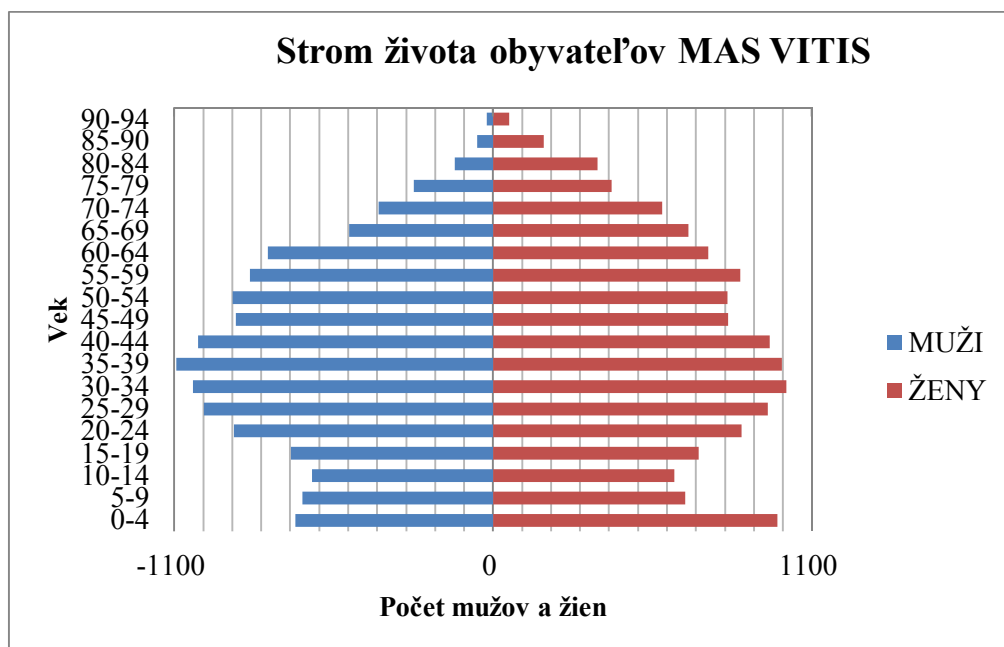
Graf č. 1: Vývoj počtu obyvateľov na území MAS VITIS

Zdroj: Štatistický úrad SR

Na území MAS VITIS žije najviac obyvateľstva v produktívnom veku a to od 30 – 39 rokov (graf č. 2). Pokles mladej populácie súvisí s celkovým negatívnym populačným trendom na Slovensku. Za rok 2014 bol priemerný vek obyvateľstva najvyšší v obci Hájske (41,69) a najnižší v obci Báb (38,25). Za rok 2014 je priemerný vek obyvateľstva MAS VITIS (41,85 rokov) oproti priemernému veku v okrese Nitra (40,88 roka) a okresu Šaľa (40,60 rokov) je vyšší v priemere o jeden rok.

Graf č. 2: Strom života obyvateľov podľa pohlavia za rok 2014

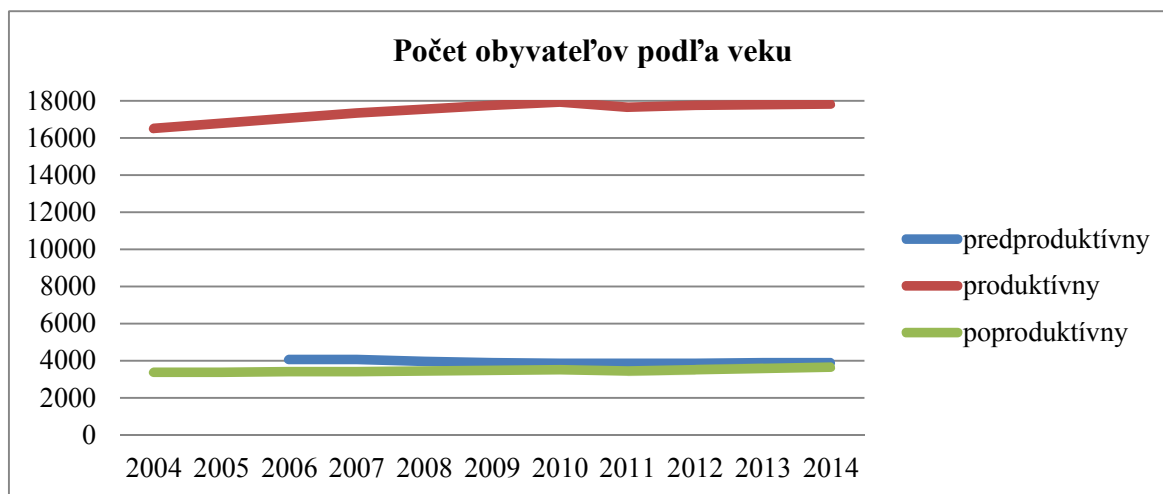

Zdroj: Štatistický úrad SR

Štruktúra populácie územia podľa produktivity a ekonomickej aktivity

Vekové zloženie obyvateľstva je výsledkom súčasnej pôrodnosti a úmrtnosti ako aj reprodukčných procesov z minulosti. Štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia závisí od pohlavnej štruktúry živonarodených detí, od úmrtnosti podľa pohlavia, od migračných pohybov a aj vonkajších účinkov. Veková štruktúra obyvateľstva závisí od natality, úmrtnosti a migračných pohybov. Zo získaných údajov je zrejmé, že počet predproduktívneho obyvateľstva od roku 2008 klesal, avšak postupne od roku 2013 rastie. Keď sa pozrieme na poproduktívne obyvateľstvo, tak je zrejmé, že od roku 2004 sa zvyšuje jeho počet. Produktívne obyvateľstvo od roku 2004 do roku 2009 stúpalo, v roku 2010 značne pokleslo, avšak od roku 2011 opäť mierne stúpa jeho počet. Z tohto vývoja vyplýva potreba vytvárať podmienky pre rast obyvateľov v predproduktívnom veku a orientovať sa aj na zlepšenie dostupnosti služieb pre poproduktívne obyvateľstvo keďže je predpoklad na základe globálneho trendu, že počet poproduktívneho obyvateľstva bude rásť (pokiaľ sa nezmení legislatíva v oblasti dôchodkového veku).

Graf č. 3: Počet obyvateľov podľa veku v MAS VITIS v rokoch 2004 - 2014

Zdroj: Štatistický úrad SR

Najviac produktívneho obyvateľstva sa nachádza v obci Veľké Zálužie (71,44%) a najmenej v obci Hájske (67,50%). Najviac predproduktívneho obyvateľstva sa nachádza v obci Báb (16,93%) a najmenej v obci Močenok (14,25%) (tabuľka č. 8).

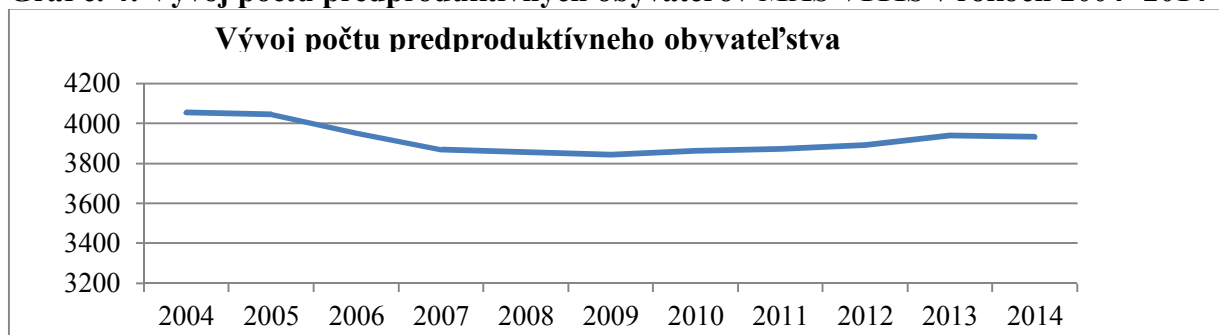
Tabuľka č. 8: Štruktúra obyvateľstva k 31.12.2014 v obciach MAS VITIS

Obec	Počet obyv. k 31.12.2014	v tom vo veku		
		predprod.	produkt.	poprodukt.
<i>Báb</i>	1 093	16,93%	70,27%	12,81%
<i>Hájske</i>	1 323	15,04%	67,50%	17,46%
<i>Horná Kráľová</i>	1 905	14,28%	69,29%	16,43%
<i>Jarok</i>	1 947	14,38%	70,98%	14,64%
<i>Lehota</i>	2 233	15,41%	70,40%	14,20%
<i>Lužianky</i>	2 890	16,37%	69,31%	14,33%
<i>Močenok</i>	4 288	14,25%	70,71%	15,04%
<i>Rišňovce</i>	2 054	16,55%	69,67%	13,78%
<i>Rumanová</i>	831	16,25%	70,16%	13,60%
<i>Trnovec nad Váhom</i>	2 688	15,59%	69,79%	14,62%
<i>Veľké Zálužie</i>	4 159	16,25%	71,44%	12,31%
MAS VITIS	25 411	15,48%	70,17%	14,35%

Zdroj: Štatistický úrad SR

Vývoj počtu obyvateľov v predproduktívnom veku v MAS VITIS znázorňuje graf č. 3.1.2.5., podľa ktorého je viditeľný od roku 2004 pokles tejto skupiny obyvateľov. Od roku 2009 mierne stúpa počet predproduktívneho obyvateľstva, avšak už sa nevyrovnal tento počet roku 2014. Vplyvom úbytku detskej zložky populácie a rastom početnosti osôb v produktívnom veku sa ďalej zvyšuje aj priemerný vek žijúcich obyvateľov a index starnutia. Vývoj produktívneho obyvateľstva od roku 2004 stúpala, avšak v roku 2011 prišiel rapidný pokles. Poproduktívne obyvateľstvo v MAS VITIS znázorňuje graf. č. 4, podľa ktorého je viditeľný od roku 2004 po rok 2014 nárast tejto zložky obyvateľov. Súvisí to najmä s celkovým trendom na Slovensku, ktorý poukazuje na zvyšujúci sa počet poproduktívneho obyvateľstva a znižujúce produktívne obyvateľstvo. Jednou z príčin tohto poklesu je životný štýl dnešných mladých ľudí, ktorí si zakladajú rodiny vo vyššom veku.

Graf č. 4: Vývoj počtu predproduktívnych obyvateľov MAS VITIS v rokoch 2004 -2014

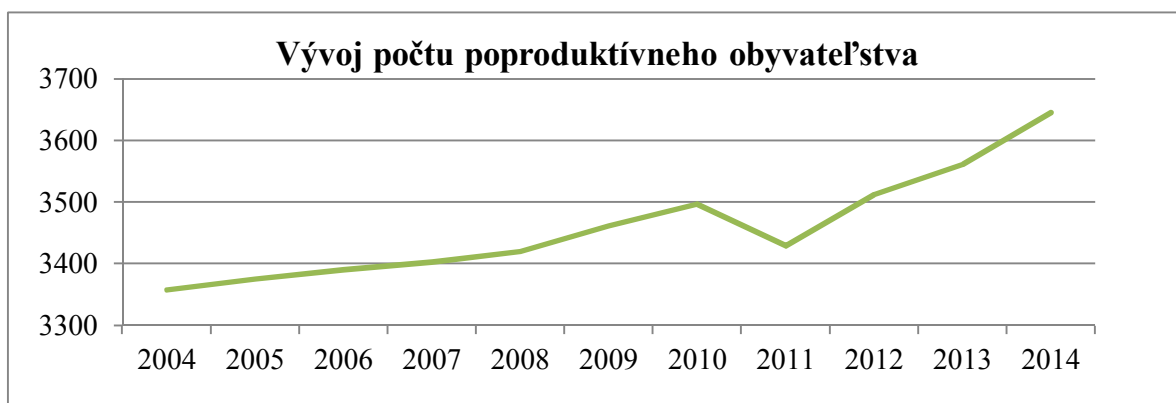
Zdroj: Tabuľka č. 8

Graf č. 5: Vývoj počtu produktívnych obyvateľov MAS VITIS v rokoch 2004 -2014

Zdroj: Tabuľka č. 8

Graf č. 6: Vývoj počtu poproduktívnych obyvateľov MAS VITIS v rokoch 2004 -2014

Zdroj: Tabuľka č. 8

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo

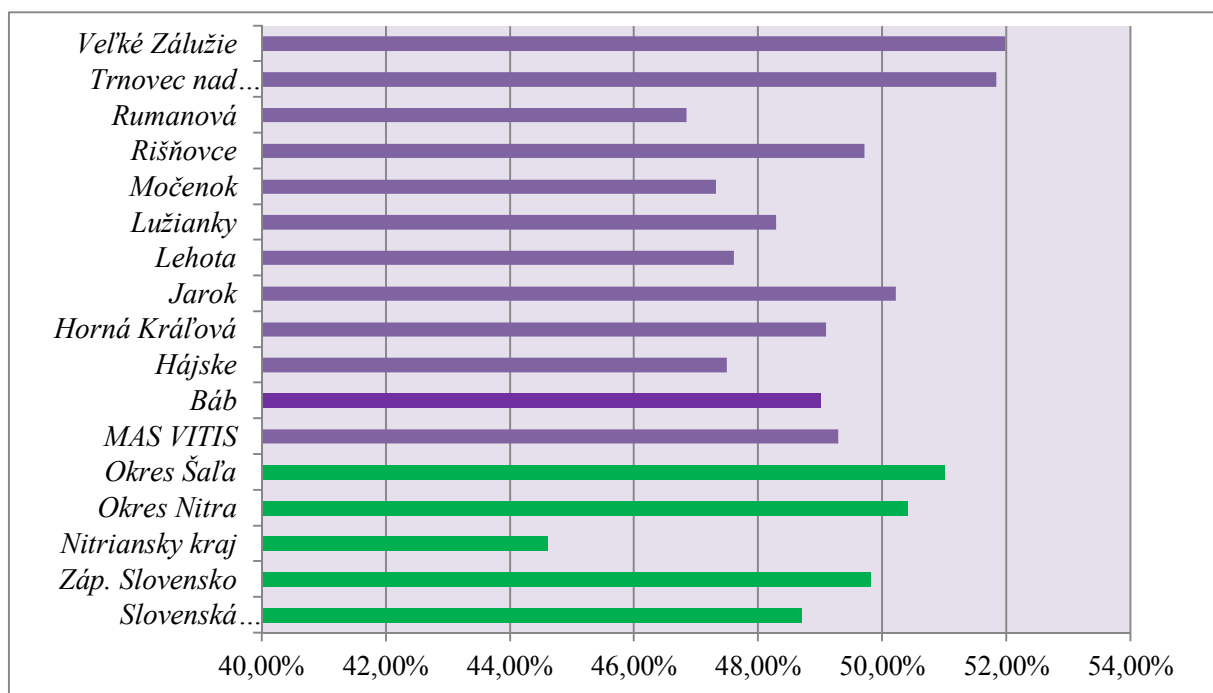
Podľa oficiálnych údajov zo sčítania obyvateľstva v roku 2011 podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov MAS VITIS v celkovom porovnaní s trvalo žijúcimi obyvateľmi v obciach predstavuje 49,29 %. Ak porovnáme tento údaj s celoslovenským podielom aktívnych obyvateľov je to o takmer 1 % viac. Ak by sme to mali porovnať s Nitrianskym okresom (50,4%) je to 1,11 % menej a ak s okresom Šaľa (51,0,3%), tak je to o 1,74 % menej. Tento fakt vyplýva najmä z vidieckeho charakteru osídlenia.

Tabuľka č. 9: Podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva v MAS VITIS za rok 2011

Obec	Trvalo žijúci			Ekonomicky aktívne obyvateľstvo				z toho dochádza	
	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu	%	počet	%
Báb	525	524	1049	305	209	514	49,00%	398	77,43%
Hájske	620	715	1335	350	284	634	47,49%	430	67,82%
H. Kráľová	943	919	1862	522	392	914	49,09%	725	79,32%
Jarok	931	983	1914	545	416	961	50,21%	821	85,43%
Lehota	1089	1094	2183	600	439	1039	47,60%	844	81,23%
Lužianky	1373	1440	2813	768	590	1358	48,28%	1017	74,89%
Močenok	2170	2209	4379	1179	893	2072	47,32%	1631	78,72%
Rišňovce	999	1083	2082	568	467	1035	49,71%	887	85,70%
Rumanová	397	425	822	219	166	385	46,84%	312	81,04%
Trnovec n/V	1320	1310	2630	775	588	1363	51,83%	1080	79,24%
V. Zálužie	1971	2119	4090	1168	958	2126	51,98%	1743	81,98%
MAS VITIS	12338	12821	25159	6999	5402	12401	49,29%	9888	79,74%

Zdroj: SODB 2011

Graf č. 7: Ekonomicky aktívne obyvateľstvo v MAS VITIS za rok 2011

Zdroj: Tabuľka č. 9 a SODB 2011

V MAS VITIS je badateľný nižší počet ekonomicky aktívnych žien. Veľmi dôležitým faktorom je podiel dochádzajúcich do zamestnania, ktorých je spolu v MAS VITIS až 79,74 %. Najviac obyvateľov musí za prácou dochádzať z obcí Jarok a Rišňovce.

Trendy v demografických pohyboch

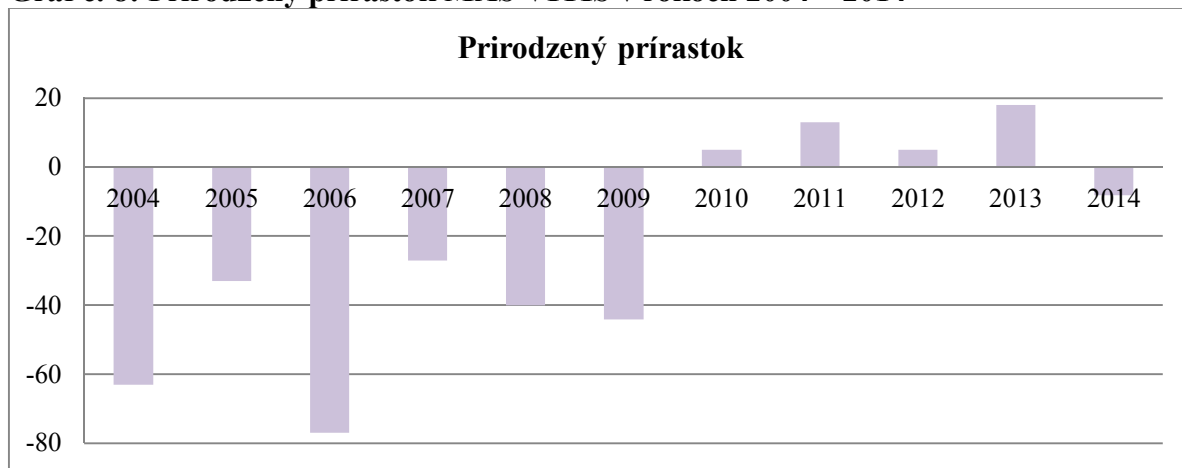
Prirodzený prírastok je jedným zo základných demografických ukazovateľov, vyjadrujúci zmenu v populácii, spôsobenú prirodzenou cestou. Je rozdielom medzi počtom živo narodených detí a počtom zomretých osôb v sledovanom roku, v prípade jeho záporného výsledku dochádza k prirodzenému úbytku obyvateľstva. V MAS VITIS mal prirodzený prírastok klesajúcu tendenciu do roku 2009. V roku 2010 došlo prvýkrát k prirodzenému prírastku obyvateľstva, kedy počet živonarodených detí bol vyšší ako počet zomrelých a v nasledujúcich rokoch tento trend pokračoval. V roku 2014 sa však opäť objavil prirodzený úbytok obyvateľstva. Z hľadiska pôrodnosti a úmrtnosti bol za posledných desať rokov v regióne zaznamenaný úbytok o 290 obyvateľov. Tento trend súvisí s celkovým celoslovenským trendom, ktorý predstavuje v poslednom období viac prirodzeného úbytku než prírastku obyvateľstva, (tabuľka č. 10, graf č. 8).

Tabuľka č. 10: Prirodzený prírastok obyvateľov MAS VITIS v rokoch 2004 - 2014

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
<i>narodení</i>	214	232	197	246	251	240	252	278	270	268	249
MAS VITIS <i>zomrelí</i>	277	265	274	273	291	284	247	265	265	250	257
prírastok	-63	-33	-77	-27	-40	-44	5	13	5	18	-8

Zdroj: Štatistický úrad SR

Graf č. 8: Prirodzený prírastok MAS VITIS v rokoch 2004 – 2014

Zdroj: Tabuľka č. 10

Migračné saldo predstavuje rozdiel medzi počtom prisťahovaných a vystáňovaných obyvateľov v danom geografickom prostredí. Na území MAS VITIS migračné saldo za posledných desať rokov dosahuje kladné hodnoty. V roku 2006 bola hodnota migračného salda najvyššia. Tento pozitívny trend možno pripísať výhodnej geografickej polohe obcí,

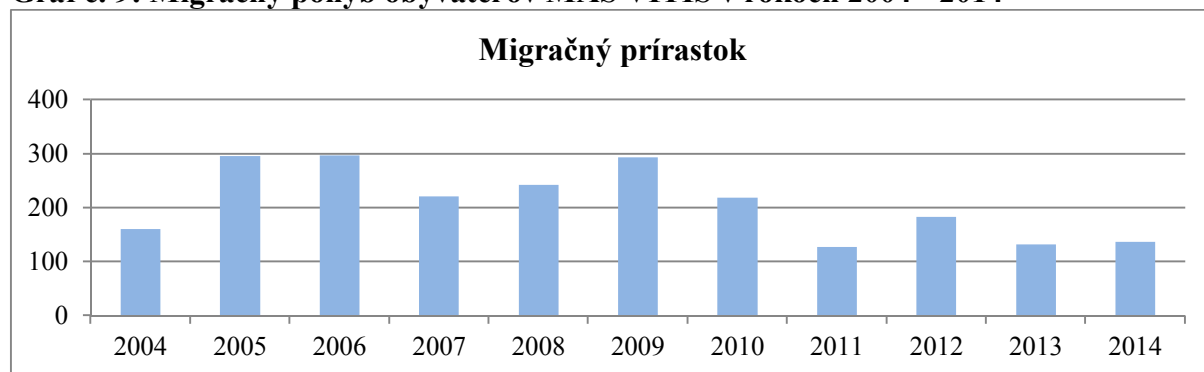
ktoré sú v blízkosti okresných miest – Nitra a Šaľa. Vplyv na narastajúci počet obyvateľov má aj nárast podnikateľských subjektov v obciach, ktoré súvisia s novými pracovnými možnosťami. Taktiež mnohé obce začali s výstavbou nájomných bytov a predaj obecných pozemkov na stavbu rodinných domov, ktoré lákajú mladé rodiny z okolitých miest, keďže v súčasnosti je na našom území zaznamenaný trend návratu ľudí na vidiek, mladých i starých. V roku 2011 bolo migračné saldo v MAS VITIS najnižšie, avšak postupne sa naďalej jeho hodnota zvyšuje. (tabuľka č. 11, graf č. 9).

Tabuľka č. 11: Migračný pohyb obyvateľstva MAS VITIS v rokoch 2004 - 2014

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
<i>prist'ahovaní</i>	490	634	604	562	521	609	519	475	497	479	494
<i>vyst'ahovaní</i>	329	338	307	341	279	316	300	348	314	347	357
<i>migrácia</i>	161	296	297	221	242	293	219	127	183	132	137

Zdroj: SODB 2011

Graf č. 9: Migračný pohyb obyvateľov MAS VITIS v rokoch 2004 - 2014

Zdroj: Tabuľka č. 11

Celkový prírastok obyvateľstva je súčtom prirodzeného prírastku obyvateľstva a migračného salda v sledovanom roku. V regióne MAS VITIS dosahuje za poslednú dekádu vždy kladné hodnoty. Tento pozitívny trend vyplýva najmä z vysokej pozitívnej migrácie. Od roku 2004 sa celkovo zvýšil počet obyvateľov o 2057. V nasledujúcom období možno predpokladať miernejší nárast, ale naďalej s pozitívnymi hodnotami. (tabuľka č. 12, graf č. 10).

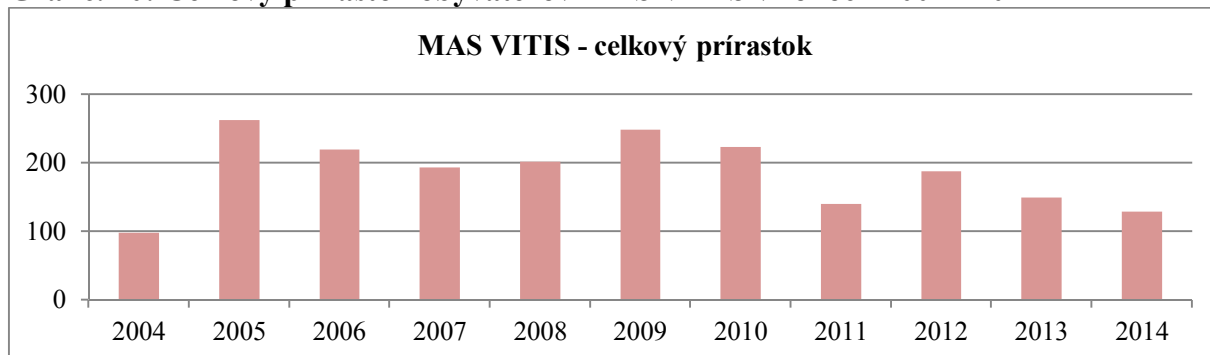
Tabuľka č. 12: Celkový prírastok obyvateľov MAS VITIS v rokoch 2004 - 2014

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
<i>prirodzený</i>	-63	-33	-77	-27	-40	-44	5	13	5	18	-8
<i>migračný</i>	161	296	297	221	242	293	219	127	183	132	137

saldo	98	263	220	194	202	249	224	140	188	150	129
--------------	-----------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------

Zdroj: SODB 2011

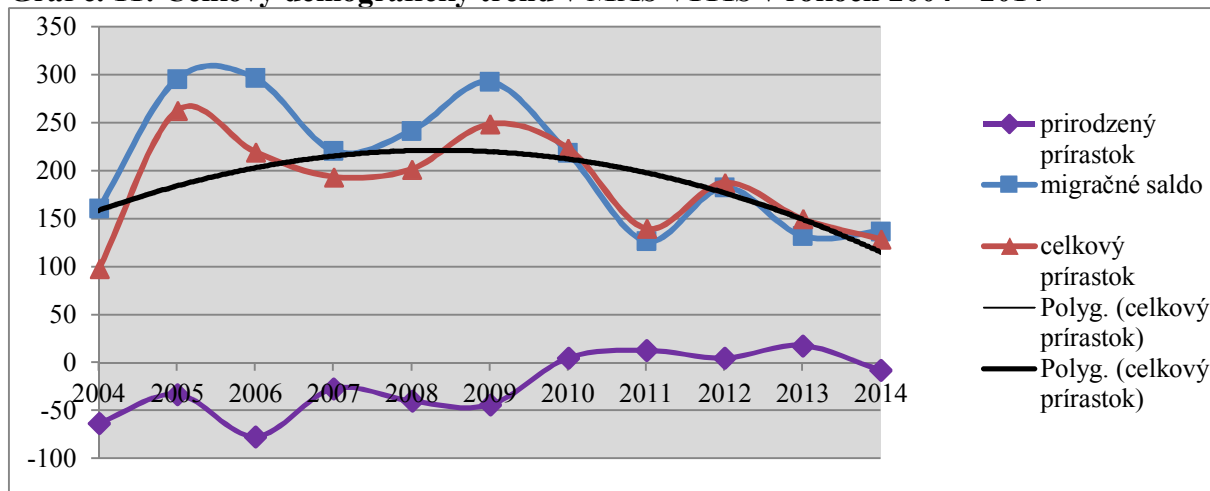
Graf č. 10: Celkový prírastok obyvateľov MAS VITIS v rokoch 2004 - 2014

Zdroj: Tabuľka č.12

V grafe č. 11 sú znázornené výsledky prirodzeného prírastku, úbytku, migračného salda a celkového prírastku obyvateľov v MAS VITIS v období rokov 2004 – 2014.

Graf č. 11: Celkový demografický trend v MAS VITIS v rokoch 2004 - 2014

Zdroj: Tabuľka č. 10, 11, 12.

Národnostné a etnické zloženie obyvateľstva MAS VITIS

Národnostné zloženie obcí v MAS VITIS je veľmi rôznorodé. Podľa sčítania obyvateľov v roku 2011 na území MAS VITIS tvorí prevahu slovenská národnosť, ktorá dosahuje až 95,51 % a druhou najpočetnejšou národnosťou sú obyvatelia maďarskej národnosti s 3,30 %. Tretiu skupinu uzatvára česká národnosť. Z ostatných národnostných skupín majú na území mikroregiónu zastúpenie nemecká, poľská, ukrajinská, rusínska a moravská národnosť. Rómske obyvateľstvo podľa SODB 2011 tvorí len 0,46 % na území MAS VITIS. Najviac

rómskeho obyvateľstva sa nachádza v obci Močenok. V skutočnosti je zastúpenie rómskej minority vyššie ako uvádzajú štatistiky, (tabuľka č. 13).

Tabuľka č. 13: Národnostná štruktúra obyvateľov MAS VITIS

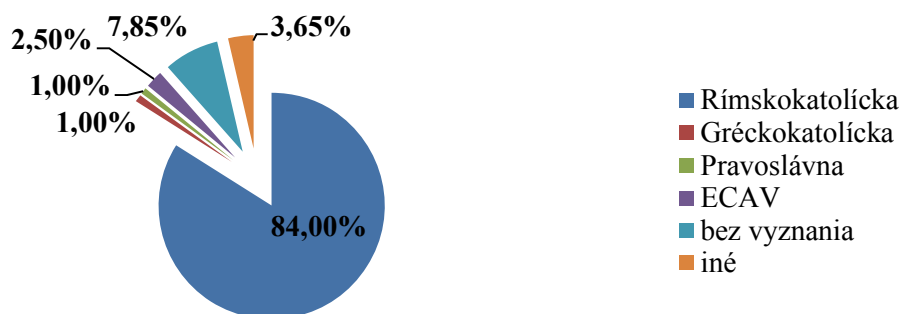
Obec	slov.	mad'	česká	nem.	poľská	ukr.	rusínska	morav.	rómska	iná
Báb	1002	4	9	0	0	0	0	0	0	7
Hájske	1243	7	5	0	0	1	0	0	20	0
H. Kráľová	1615	242	5	0	0	0	1	0	0	1
Jarok	1855	5	8	1	1	0	0	1	0	2
Lehota	1946	9	6	1	1	0	1	1	0	3
Lužianky	2663	5	15	3	2	0	4	0	4	9
Močenok	4063	48	14	0	3	1	0	2	58	2
Rišňovce	2044	3	6	0	0	0	0	2	1	3
Rumanová	765	0	4	0	0	0	0	0	0	0
Trnovec n/V	2018	469	16	0	0	0	0	0	11	4
Veľké Zálužie	3954	9	12	1	6	5	0	2	17	6
MAS VITIS	23 168	801	100	6	13	7	6	8	111	37

Zdroj: SODB 201143

Vierovyznanie

MAS VITIS je z hľadiska vierovyznania homogénnym územím. Celkom 84 % obyvateľov sa pri poslednom sčítaní obyvateľov v roku 2011 prihlásilo k rímskokatolíckej cirkvi, druhou najviac zastúpenou cirkvou je Evanjelická cirkev augsburského vyznania (2,5 %). Celkovo 7,85 % obyvateľov je bez vyznania. K ostatným cirkvám sa hlási veľmi málo obyvateľov (graf č. 12).

Graf č. 12: Štruktúra obyvateľstva podľa náboženského vyznania

Zdroj: SODB 2011

Vzdelanostná úroveň

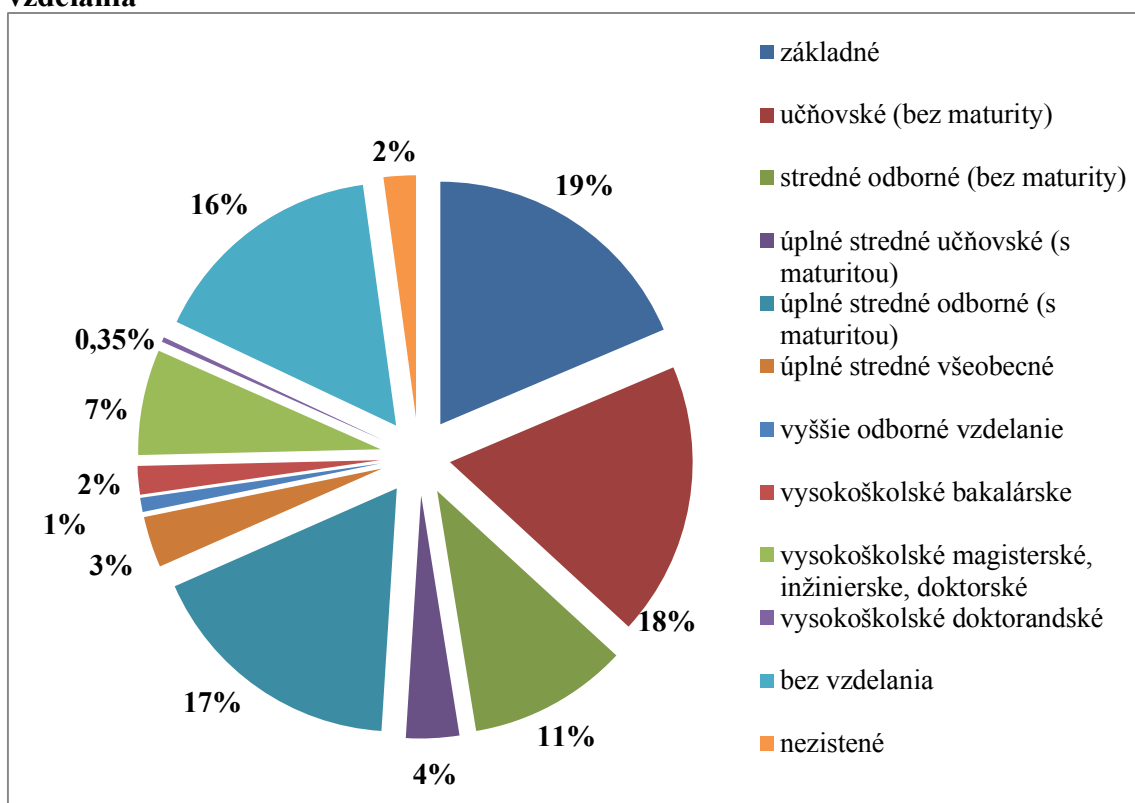
Vzdelanostná úroveň obyvateľstva pôsobí na trh práce pozitívne a prináša nielen ekonomické efekty, súkromný úžitok, ale aj úžitok pre celú spoločnosť. Obraz vzdelanostnej štruktúry obyvateľstva MAS VITIS je neobyčajne pestrý. Pri sčítaní obyvateľstva v roku 2011 prevládali v regióne osoby s nižším vzdelaním. Dominantnú skupinu tvoria osoby so základným (18,62 %) a učňovským vzdelaním bez maturity (18,21 %). Úplne stredné odborné vzdelanie s maturitou má v MAS VITIS 17,39 %. Vysokoškolsky vzdelaných ľudí, žijúcich na území MAS VITIS, predstavuje 9,28 %. Najviac vysokoškolsky vzdelaných ľudí žije v obciach Veľké Zálužie (371 obyv. z celkového počtu v obci), Lužianky (365 obyv.) a Močenok (342 obyv.), Veľmi vysoké percento obyvateľstva je bez vzdelania až 15,83 % a najviac sa nachádza v obciach Močenok (673 obyv.) a Veľké Zálužie (653 obyv.). K dnešnému dátumu však táto vzdelanostná štruktúra miestneho obyvateľstva nemusí byť relevantnou, nakoľko sme v posledných rokoch zaznamenali vysokú imigráciu obyvateľov. Ide najmä o solventné mladé rodiny, ktoré sa rozhodli žiť na vidieku a kúpili si tu nehnuteľnosť, resp. voľný stavebný pozemok. Podľa prieskumov ide o obyvateľov s ukončeným stredoškolským a vysokoškolským vzdelaním. V budúcnosti je preto možné očakávať vo vzdelanostnej štruktúre vyššie zastúpenie skupiny obyvateľov s úplným stredoškolským a vysokoškolským vzdelaním, (tabuľka č. 14., graf č. 12).

Tabuľka č. 14: TBO podľa najvyššieho skončeného stupňa školského vzdelania

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	MAS VITIS	%
základné	4630	18,62%
učňovské (bez maturity)	4528	18,21%
stredné odborné (bez maturity)	2642	10,63%
úplné stredné učňovské (s maturitou)	882	3,55%
úplné stredné odborné (s maturitou)	4325	17,39%
úplné stredné všeobecné	846	3,40%
vyššie odborné vzdelanie	230	0,92%
vysokoškolské bakalárske	467	1,88%
vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	1753	7,05%
vysokoškolské doktorandské	88	0,35%
bez vzdelania	3935	15,83%
nezistené	539	2,17%

Zdroj: SODB 2011

Graf č. 12: Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva MAS VITIS podľa dosiahnutého vzdelania

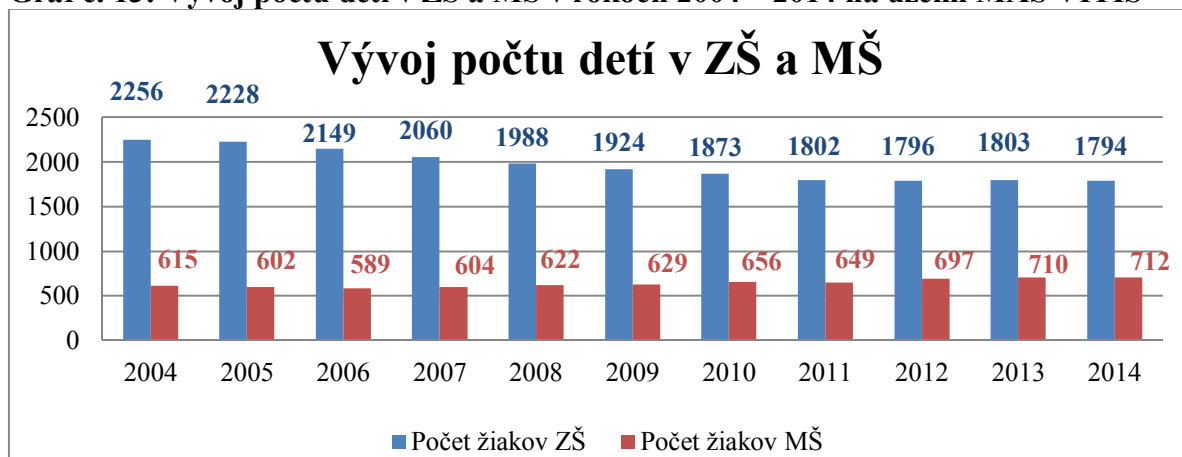

Zdroj: Tabuľka č. 10

Školstvo na území MAS VITIS

Na území MAS VITIS sa v každej obci nachádza predškolské zariadenie – materská škola a základná škola. Obec Rumanová má základnú školu organizovanú ako malotriedku na prvom stupni. V ostatných obciach MAS VITIS sú základné školy s oboma stupňami. Dlhodobý klesajúci počet narodených detí sa prejavuje v znižovaní počtu žiakov na základných školách. Na každej základnej škole fungujú rôzne krúžky, ako napr. jazykový, výtvarný, hudobný, aranžérsky, matematický, tanečný, počítačový, futbalový, volejbalový, prírodovedný, zdravotnícky. Najväčší záujem je o športové a počítačové krúžky. Materské školy si napriek zlej demografickej situácii zachovali počty detí. V obci Veľké Zálužie je zriadené Centrum voľného času Slniečko, kde deti majú možnosť tráviť voľný čas. Podobné centrum je zriadené aj v obci Rišňovce. V obciach Horná Kráľová, Lehota a Veľké Zálužie je zriadené aj materské centrum, kde sa stretávajú matky na materskej dovolenke.

Graf č. 13: Vývoj počtu detí v ZŠ a MŠ v rokoch 2004 – 2014 na území MAS VITIS

Zdroj: Tabuľka č. 14

Prehľad počítačových zručností

Moderná doba so sebou priniesla nové technické vymoženosti, bez ktorých si dnes už nevieme predstaviť náš dennodenný život. Pri poslednom sčítaní obyvateľstva sa po prvýkrát zisťovali počítačové zručnosti obyvateľstva. Medzi základne zručnosti používania počítača patrí práca s textom, práca s tabuľkami, práca s elektronickou poštou a práca s internetom.

Tabuľka č. 15: TBO podľa počítačových zručností

počítačové zručnosti		MAS VITIS	%
práca s textom	áno	12048	48,45%
	nie	9974	40,11%
práca s tabuľkami	áno	9058	36,43%
	nie	12223	49,16%
práce s elektronickou poštou	áno	11218	45,12%
	nie	10494	42,20%
práca s internetom	áno	13287	53,44%
	nie	9104	36,61%

Zdroj: SODB 2011

Miestne služby na území MAS VITIS

Zdravotnícke a sociálne služby

Vo viacerých obciach MAS VITIS sa nachádza zdravotné stredisko, v ktorých majú ambulanciu všeobecní lekári a lekári pre deti a dorast. Obce Jarok a Báb nemajú zdravotné stredisko, ale nachádzajú sa tam ambulancie, v ktorých pravidelne ordinuje všeobecný lekár

(Báb) a lekár pre deti a dorast (Jarok). V mnohých obciach sa nachádza aj ambulancia stomatológa a lekárne. V obci Veľké Zálužie sa nachádza štátna Psychiatrická nemocnica, ktorá patrí pod Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky.

Sociálnu starostlivosť poskytuje Domov dôchodcov v obci Močenok a opatrovateľské služby sú poskytované v obciach Močenok, Rumanová a Veľké Zálužie. Absencia sociálnych zariadení v ostatných obciach veľmi negatívne vplýva na život v obci, pretože sa zvyšuje počet poproduktívneho obyvateľstva, ktoré má rôzne zdravotné ťažkosti a nedokáže sa samo o seba postarať. Preto je v budúcnosti nevyhnuté zriadenie viacerých sociálnych zariadení, kde seniori môžu prežiť pokojnú jeseň svojho života. Mnohé obce sa snažia svojim starším spoluobčanom pomôcť formou rozvozu stravy do ich domácností. Na území MAS VITIS sa nachádza aj detský domov, ktorý sídli v Močenku v objekte bývalého kaštieľa. Činnosť detského domova má na starosti Komunita Kráľovnej pokoja a poskytuje starostlivosť nahrádzajúcu prirodzené rodinné prostredie od roku 2003. Detský domov zastrešuje aj zdravotnú starostlivosť. Kapacita domova je 50 detí, ktoré sú rozdelené do 5 skupín.

Tabuľka č. 16: Zdravotnícke a sociálne služby

Zdravotnícke zariadenia	B.	H.	H.K.	J.	Leh.	Luž.	M.	R.	Rum.	TnV	V.Z
<i>Nemocnica</i>											1
<i>Zdravotné stredisko</i>					1	1	1	1		1	1
<i>Lekár pre deti</i>				1	1	1	2	1		1	1
<i>Všeobecný lekár</i>	1				1	1	2	1		1	1
<i>Stomatológ</i>				1	1	1	2	1		1	1
<i>Lekárne</i>							1			1	1
<i>Domov dôchodcov</i>							1				
<i>Opatrovateľská služba</i>							1		1		1
<i>Rozvoz stravy pre seniorov</i>	1		1	1		1	1				1
<i>Detský domov</i>							1				

Zdroj: Obecné úrady MAS VITIS

Kultúrne a historické zdroje v MAS VITIS

V jednotlivých obciach regiónu MAS VITIS sa nachádza množstvo kultúrnych zariadení. Medzi takéto typické zariadenia patrí kultúrny a spoločenský dom, ktorý sa nachádza vo všetkých obciach MAS VITIS. V obciach Hájske, Horná Kráľová, Trnovec nad Váhom sa už uskutočnila rekonštrukcia kultúrnych domov, najmä výmena starých okien a zateplenie

budovy. V obci Močenok sa nachádza moderný kultúrny dom, v ktorom sú pravidelné filmové predstavenia. V ostatných obciach je potrebné kultúrne a spoločenské domy rekonštruovať, aby dobre slúžili občanom. Kultúrny dom je miestom organizovania rôznych kultúrnych podujatí, ako sú vystúpenia folklórnych súborov, tanečných skupín spevákov, divadelných predstavení, oslavy dňa matiek, detí a starších ľudí. Vo väčších sálach sa organizujú plesy, ľudové zábavy, diskotéky, ale aj rodinné oslavy ako svadobné hostiny, krstiny, oslavy životných jubileí. V každej obci sa nachádza knižnica, ktorá slúži od najmladšej až po najstaršiu generáciu obyvateľov. Mnohé obce nemajú dostatočné financie na ich obnovu a častejšie doplnenie knižného stavu a jej elektronizácie. Tieto nedostatky veľmi negatívne vplyvajú na knižný život v obci. V obciach Báb, Hájske a Rumanová sa nachádza klubovňa, ktorá slúži najmä mladšej generácii obyvateľov na rôzne záujmové krúžky. V obci Veľké Zálužie sa nachádza galéria a obec Rišňovce disponuje múzeom M. I. Kutuzova, kde sa nachádzajú historické predmety života z dediny. Múzeum sa nachádza v bývalom kaštieli, ktorý vďaka projektom prešiel rozsiahlou rekonštrukciou a stal sa tak okrasou obce Rišňovce. V každej obci sa nachádza rímskokatolícky kostol, okrem obce Rumanová. V Trnovci nad Váhom sa nachádza archeologické nálezisko, ktoré dokladuje zatiaľ najstaršie osídlenie v obci a to zo staršej doby bronzovej. Archeológovia našli pozostatky hrobov, ktoré boli vykradnuté zrejme už v praveku. Napriek tomu sa vo vybavení ženského hrobu našli medené rúrky, náramok a kovanie opaska, dokladajúce zaradenie pohrebiska do staršej doby bronzovej (1800 - 1500 pred našim letopočtom). Sídliisko, v ktorom žili ľudia pochovávaní na pohrebisku, sa zatiaľ nepodarilo nájsť. Zatiaľ ojedinelý doklad osídlenia katastra v staršej dobe železnej (700 - 450 rokov p. n. l.) predstavuje žiarový hrob, nájdený v polohe Remízka pri Hornom Jatove. Pekne zdobená váza obsahovala zvyšky spálených kostí.

Tabuľka č. 17: Kultúrna vybavenosť

Kultúrna vybavenosť	B.	H.	H.K.	J.	Leh.	Luž.	M.	R.	Rum.	TnV	V.Z
<i>kultúrny dom</i>	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
<i>múzeum</i>								1			
<i>galéria</i>											1
<i>centrum voľného času</i>							1	1			1
<i>klubovňa</i>	1		1						1		
<i>knižnica</i>	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
<i>komunitné centrum</i>										1	
<i>farský úrad</i>	1			1	1	1	1	1			1

<i>kostol</i>	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	
<i>kaplnka</i>				1	1	1	15		1	2	4
<i>samostatná zvonica</i>			1			2			1		
<i>božie muky</i>					4	10					6
<i>kaštieľ</i>	1						1	1	1		1
<i>park</i>	1		1	1	1	1	1	1	1	1	1
<i>socha</i>			3	3	1	1	7	1	1	2	
<i>významný hrob</i>					2		1		2	1	
<i>chránené územie</i>	1		1						1	1	1
<i>archeolog. nálezisko</i>									1	1	
<i>trhovisko</i>			1								
<i>pamätné miesta</i>			1							2	

Zdroj: Obecné úrady v MAS VITIS

Na území MAS VITIS sa nachádza množstvo kultúrnych a historických zdrojov. Mnohé z nich sú zapísané v Ústrednom zozname fondu pamiatok, ktorý zostavuje Pamiatkový úrad Slovenskej republiky. V obci Močenok sa nachádza najviac historických pamiatok zapísaných do ÚZFP. Patria medzi ne : hrob zastreleného robotníka s náhrobníkom z roku 1958, kalvária z 2. polovice 19. st., klasicistický kaštieľ s parkom z r. 1840-1848, neskorobarokový kostol sv. Klimenta, pápeža z čias okolo r. 1761-1765, kaplnka Božieho hrobu z roku 1852 a krížová cesta so súsošiami a kaplnkami z druhej polovici 19. storočia. V obci Hájske sa nachádza kostol sv. Barbory z roku 1841. Jedinečnou ukážkou zvoníc v renesančnom slohu je zachovaná stará kamenná zvonica v Hornej Kráľovej zo 17. storočia. V Trnovci nad Váhom sa nachádza pomník antifašistickej manifestácie, ktorá sa konala 4.10.1938. Tento pomník bol osadený v roku 1968. V obci Jarok sa nachádza kostol sv. Martina z roku 1718-1723, kaplnka sv. Anny z roku 1740 a Olejáreň z druhej pol. 19. storočia. Ďalší významný hrob s náhrobníkom z roku 1920 sa nachádza v obci Rumanová.

Dominantou obce je neskoro klasicistický kaštieľ postavený v prvej pol. 19. st. rodom Andrassy. V roku 2001 prešiel do súkromných rúk. V súčasnosti je prázdny, bez využitia, predchádzajúci majitelia kaštieľa zriadili park, ktorý v minulosti slúžil len pre ich potešenie a potreby. V súčasnosti je využívaný občanmi a návštevníkmi ako miesto oddychu, relaxu a športu. Revitalizácia parku bola realizovaná v rokoch 2008 – 2010. V obci Báb sa nachádza secesný kaštieľ z roku 1908 a park. Dominantou obce Rišňovce je renesančný kaštieľ, ktorý pochádza z druhej pol. 16. storočia. Ďalej sa v obci sa nachádza kostol Najsvätejšej trojice z

rokov 1766-1777. Obec Veľké Zálužie má empirický kaštieľom z prvej štvrtiny 19. st., ktorého vlastními boli Forgáčovci, neskôr rod Esterházyovcov.

Spolková a športová činnosť v MAS VITIS

V mikroregióne MAS VITIS sa nachádza široká škála športových zariadení. V každej obci je futbalové ihrisko a niektoré obce disponujú aj minihriskom a detským ihriskom, ktoré sa zväčša nachádza v blízkosti materskej školy. Každá základná škola má vo svojich priestoroch telocvičňu, avšak mnohé by potrebovali rekonštrukciu. V obciach Lehota, Lužianky, Rišňovce, Rumanová a Trnovec nad Váhom sa nachádza aj posilňovňa a v obci Veľké Zálužie fitness centrum. V obci Jarok sa nachádza tenisový kurt. V obciach Lužianky, Rišňovce, Rumanová, Trnovec nad Váhom sa nachádza strelnica, čo súvisí s pôsobnosťami poľovníckych združení v ich katastrálnom území. V obciach Veľké Zálužie a Horná Kráľová sa nachádza aj sauna, ktorá je verejne prístupná pre obyvateľov, čo má pozitívny vplyv na život v obci.

Tabuľka č. 18: Športové zariadenia a infraštruktúra

Športové zariadenia	B.	H.	H.K.	J.	Leh.	Luž.	M.	R.	Rum.	TnV	V.Z
Futbalové ihrisko	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Minihrisko	1	1	1		1	1	1	1	1		1
Detské ihrisko	1	1	1	1	1	3	1	4		1	1
Telocvičňa	1		1	1		1	1	1		1	1
Strelnica						1		1	1	1	
Posilovňa					1	1		1	1	1	
Fitness centrum											1
Sauna			1								1
Tenisový kurt				2							
Jazdiareň						2				1	

Zdroj: Obecné úrady v obciach MAS VITIS

Na území MAS VITIS je zriadených v súčasnosti viac ako 80 záujmových organizácií rôzneho typu. Najviac kultúrnych, spoločenských a športových organizácií je vo Veľkom Záluží, Močenku, Lužiankach a Trnovci nad Váhom. V Tabuľke č. sú vymenované spoločenské, športové, hudobné, záhradkárске a voľnočasové organizácie

Tabuľka č. 19: Záujmové organizácie v MAS VITIS

Záujmové spolky a organizácie	B.	H.	H.K.	J.	Leh.	Luž.	M.	R.	Rum.	TnV	V.Z
<i>Jednota dôchodcov</i>	1	1	1	1	1	1		1	1	1	1
<i>Slovenský červený kríž</i>	1					1		1	1	1	1
<i>Materské centrum</i>			1		1						1
<i>Folklórny súbor</i>		1		2	1	2	3	1	1		1
<i>Dobrov. hasičský zbor</i>			1			1	1	1	1	1	1
<i>Poľovnícke združenie</i>	1	1		1	1	1	1	1	1	2	1
<i>Zväz záhradkárov</i>		1			1	1		1	1	1	1
<i>Kynologický klub</i>					1						
<i>Chovateľský zväz</i>						1	1	1			
<i>Športový klub</i>	2		1	4	4	5	3	2	3	2	9
<i>Slovenský skauting</i>											1
<i>Vinohradnícky spolok</i>					1						
<i>MO Matice Slovenskej</i>			1		1		1				1
<i>Zbor duchovnej hudby</i>				1						1	
<i>Urbársky spolok</i>				1							
<i>Spevážka skupina</i>		1	3				2				
<i>Jednota spotrebné družstvo</i>		1									
<i>Šachový klub</i>							1				
<i>Klub filatelistov</i>							1				
<i>Tanečná skupina</i>			1				1				
<i>Divadelný súbor</i>			2				1				
<i>spolok amatérskych Maliarov</i>							1				
<i>Zväz invalidov</i>			1								
<i>Zväz rybárov</i>											1

Zdroj: Obecné úrady v obciach MAS VITIS

Popis materiálnych zdrojov územia MAS VITIS

Majetok obcí

ROEP je ukončený vo všetkých obciach MAS VITIS, proces pozemkových úprav majú ukončený tri obce (Hájske, Báb, Lužianky), obec Močenok má pozemkové úpravy v štádiu rozpracovanosti a zvyšné obce pozemkové úpravy nemajú. Program hospodárskeho

a sociálneho rozvoja majú vypracované všetky obce MAS VITIS. Všetky obce taktiež majú dokončené územno-plánovacie dokumenty.

Vo vlastníctve obcí sa nachádzajú nasledovné budovy:

Obec Rumanová: ZŠ, MŠ, KD, Kabíny športoviska, Posilovňa, Budova na futbalovom ihrisku, Dom smútku, Dom ľudových remesiel. Z uvedených budov sú po komplexnej rekonštrukcii len budovy ZŠ a MŠ. Ostatné budovy sú v pôvodnom stave a vyžadujú si rekonštrukciu. Obec nemá zámer rozširovať funkcionality budov resp. prístavbu a rozširovanie administratívnych priestorov. Všetky budovy sa využívajú.

Obec Jarok: ZŠ s MŠ, Telocvičňa ZŠ a MŠ, Sitárov dom, Šatne futbalového klubu, Požiarna zbrojnica, Dom smútku a Budova obecného úradu. Z uvedených budov je len budova ZŠ po komplexnej rekonštrukcii a dve budovy po čiastočnej rekonštrukcii. Zvyšné budovy sú v pôvodnom stave a vyžadujú si rekonštrukciu. Budova pôvodnej materskej škôlky sa pre zlý stav nevyužíva. V prípade jej kompletnej rekonštrukcie budú v budove zriadené priestory pre izbu seniorov, materské centrum, klub mladých a pod.

Obec Rišňovce: Bývalá MŠ, Bývalá tlačiareň, Zdravotné stredisko, Dom smútku, Základná škola, Budova bývalého MNV a PZ. Všetky budovy si vyžadujú opravy alebo rekonštrukciu, budova bývalej materskej školy sa nevyužíva, v prípade rekonštrukcie by v nej bol zriadený denný stacionár pre seniorov, v prípade rekonštrukcie bývalej tlačiarne sa v budove vytvorí priestor pre účely hasičskej zbrojnice.

Obec Trnovec nad Váhom: Obecný úrad, ZŠ, MŠ, KD, fara, Klub dôchodcov, Zariadenie opatrovateľskej služby, Komunitné centrum Horný Jatov. Po komplexnej rekonštrukcii sú 4 budovy - budova Obecného úradu, budova ZŠ a MŠ, Komunitné centrum Horný Jatov. Po čiastočnej rekonštrukcii je budova Zariadenia opatrovateľskej služby, v ktorej obec plánuje uskutočniť nadstavbu podkrovia s miestnosťami pre zamestnancov zariadenia a rozšírenia sociálny priestorov.

Obec Hájske: budova ZŠ, MŠ, KD, Stará škola v mladom Háji, Pošta, Starý obecný úrad, Požiarna zbrojnica. Budovy sú v pôvodnom stave a vyžadujú si rekonštrukciu. Rekonštrukciou budov pošty, starého obecného úradu a požiarnej zbrojnice obec plánuje vytvoriť nové administratívne priestory pre poskytovanie obecných služieb verejnosti.

Obec Lužianky: ZŠ, MŠ, KD, Obecný úrad, Budova na futbalovom ihrisku. Časť budovy základnej školy sa pre zlý stav nevyužíva, v prípade jej rekonštrukcie v nej budú vybudované priestory pre sociálne odkázaných seniorov, budova MŠ je po rekonštrukcii, je však nutná prístavba vzhľadom na zvyšujúci sa počet mladých rodín, zvyšné budovy sú po čiastočnej rekonštrukcii avšak si vyžadujú ďalšiu rekonštrukciu.

Obec Horná Kráľová: Obecný úrad, ZŠ, MŠ, KD, Športová hala, Budova na futbalovom ihrisku. Budova Obecného úradu a ZŠ je po čiastočnej rekonštrukcii, zvyšné budovy sú v pôvodnom stave a vyžadujú si opravy alebo rekonštrukciu. Rekonštrukciou je potrebné rozšíriť priestor pre vznik nových tried v budove ZŠ a MŠ.

Obec Lehota: Obecného úradu, ZŠ, MŠ, KD, Športová hala, Budova na ihrisku, Obecná bytovka, posilovňa. Okrem budovy základnej školy ktorá je po komplexnej rekonštrukcii a budovy kultúrneho domu, ktorá je po čiastočnej rekonštrukcii, sú ostatné budovy v pôvodnom stave a potrebujú rekonštrukciu.

Obec Močenok: Obecný úrad, ZŠ, MŠ, KD, Športová hala, budova na futbalovom ihrisku. Budova ZŠ je po komplexnej rekonštrukcii, budova MŠ je po čiastočnej rekonštrukcii ako aj budova na futbalovom ihrisku, ostatné budovy sú v pôvodnom stave a vyžadujú si rekonštrukciu.

Obec Veľké Zálužie: Obecný úrad, ZŠ, MŠ, KD, Knižnica, Dom smútku, Budova na futbalovom ihrisku, Dom obchodu a služieb, Pošta. Všetky budovy si vyžadujú rekonštrukciu, budova MŠ si zase vyžaduje rozšírenie kapacít.

Obec Báb: Starý obecný úrad, Nový obecný úrad, KD, Požiarna zbrojnica, Dom smútku, Zdravotné stredisko, MŠ, ZŠ. Väčšina budov si vyžaduje rekonštrukciu.

Rekonštrukcie budov sú dôležité najmä z hľadiska uchovania prevádzkyschopnosti budov, zlepšenia využiteľnosti budov, znižovanie nákladov na energie, skvalitnenie poskytovaných služieb a v neposlednom rade zvýšenie estetického vzhľadu obce.

Tabuľka č. 20: Majetok obcí

Obec	Aktíva - majetok obce		
	Neobežný	obežný	spolu
<i>Hájske</i>	2 205 519,50	29 879,59	2 235 399,09
<i>H. Kráľová</i>	3 946 445,05	90 145,28	4 036 590,33
<i>Močenok</i>	14 545 248,92	247 911,90	14 793 160,82
<i>Trnovec n/V</i>	5 651 342	923 905	6 575 247
<i>Báb</i>	2 723 091	105 071	2 828 162
<i>Jarok</i>	3 185 264,37	84 645,42	3 269 909,79
<i>Lehota</i>	2 503 985	120 367	2 624 352
<i>Lužianky</i>	3 371 931,33	466 672,23	3 838 603,56
<i>Rišňovce</i>	6 163 992,06	1 196 290,52	7 360 282,58
<i>Rumanová</i>	1 660 173,32	190 474,20	1 850 647,52
<i>Veľké Zálužie</i>	7 620 373	250 142	7 870 515
spolu	53 577 365,55	3 705 504,14	57 282 869,69

Zdroj: Obecné úrady

Aktíva obce rozdeľujeme na obežný a neobežný majetok. Obežný majetok obce tvoria vlastné finančné zdroje - peniaze, ktoré má obec na bankovom účte. Okrem toho k tomu patria aj rôzne ceniny a cenné papiere. Neobežný majetok tvoria: dlhodobý nehmotný majetok, dlhodobý hmotný majetok, dlhodobý finančný majetok. Prevažuje najmä dlhodobý hmotný majetok, ktorý tvoria obecné budovy. Z uvedenej tabuľky môžeme usúdiť, že obec s najvyššou hodnotou majetku obce je Močenok(14 793 160,82,-€) a obec s najnižšou hodnotou majetku je obec Lehota (2 624 352,-€). Celková hodnota majetku obcí za MAS spolu je 57 282 869,69,-€.

Dostupné finančné zdroje a rozpočty obcí MAS VITIS

Tabuľka č. 21: Rozpočtové príjmy jednotlivých obcí MAS VITIS

Obec	PRÍJMY				spolu
	bežné	kapitálové	finančné	RO s právnou subjektivitou	
<i>Hájske</i>	463920,00	28000,00			491 920
<i>H. Kráľová</i>	924463,12	14095,60	9740,00	1825,81	950 124,53
<i>Močenok</i>	3135194,74	714170,00	743127,00		4 592 491,74
<i>Trnovec</i>	1254200,55	3623,83			1 257 824,38
<i>Báb</i>	603274,42		7467,00		610 741,42
<i>Jarok</i>	931594,40	1730,00	37234,00	10212,76	980 771,16
<i>Lehota</i>	966203,00	10000,00	37382,00		1 013 585
<i>Lužianky</i>	1204519,78			15253,89	1 219 773,67
<i>Rišňovce</i>	1059741,00	8898,00	201167,00	9091,00	1 278 897
<i>Rumanová</i>	374222,32	1669,76	121888,60	4198,25	501 978,93
<i>Veľké Zálužie</i>	1886546,58	48120,00	8315,63		1 942 982,21
<i>spolu</i>	12 803 880	830 307	1166321,23	40581,71	14841090,04

Zdroj: Obecné úrady

Rozpočet obcí možno v skratke nazvať aj súvahou príjmov a výdavkov obce a z nej určiť hospodársku vitalitu obce. Najnižší rozpočet, s ktorým obec hospodári je vo výške 491 920,-€ (obec Hájske), naopak, obec Močenok hospodári s najvyšším rozpočtom vo výške 4 592 491,74€. Z uvedenej tabuľky je jasné, že všetky obce majú vyrovnaný rozpočet s prevažne

pozitívnym hospodárskym výsledkom. Môžeme usúdiť, že obce nie sú zadĺžené nad svoje pomery, svoje pohľadávky vládzu splácať, pravidelne tvoria rezervný fond a prebytok využívajú na rozvojové aktivity obce. Hospodársky výsledok spolu za všetky obce MAS je vo výške 444 676,63€.

Tabuľka č. 22: Rozpočtové výdavky jednotlivých obcí MAS VITIS

VÝDAVKY					
Obec	bežné	kapitálové	finančné	RO s právnou subjektivitou	spolu
<i>Hájske</i>	463920,00	28000,00			491 920
<i>H. Kráľová</i>	829621,32	58318,02	34914,48		922 853,82
<i>Močenok</i>	1106009,29	1233704,00	1087294,89	1154396,00	4 581 404,18
<i>Trnovec</i>	787599,85	237527,21	55127,07		1 080 254,13
<i>Báb</i>	546522,96	32000,00	20774,15		599 297,11
<i>Jarok</i>	481163,00	41650,00	28000,00	429958,16	980 771,16
<i>Lehota</i>	971153,00	36000,00	6432,00		1 013 585
<i>Lužianky</i>	552744,61	200300,14		434107,72	1 187 152,47
<i>Rišňovce</i>	509177,00	191626,00	36480,00	535753,00	1 273 036
<i>Rumanová</i>	165958,92	152029,48	13162,66	113150,28	444 301,34
<i>Veľké Zálužie</i>	1674955,62	127084,68	19797,90		1 821 838,20
spolu	8 088 826	2 338 240	1301983,15	2667365,16	14396413,41

Zdroj: Obecné úrady

Tabuľka č. 23: Hospodársky výsledok jednotlivých obcí

Obec	Príjmy spolu	Výdavky spolu	Hospodársky výsledok
<i>Hájske</i>	491920,00	491920,00	0,00
<i>H. Kráľová</i>	950124,53	922853,82	27270,71
<i>Močenok</i>	4592491,74	4581404,18	11087,56
<i>Trnovec</i>	1257824,38	1080254,13	177570,25
<i>Báb</i>	610741,42	599297,11	11444,31
<i>Jarok</i>	980771,16	980771,16	0,00
<i>Lehota</i>	1013585,00	1013585,00	0,00
<i>Lužianky</i>	1219773,67	1187152,47	32621,20
<i>Rišňovce</i>	1278897,00	1273036,00	5861,00
<i>Rumanová</i>	501978,93	444301,34	57677,59
<i>Veľké Zálužie</i>	1942982,21	1821838,20	121144,01
spolu	14 841 090	14 396 413	444676,63

Zdroj: Obecné úrady

Bývanie

Na základe výsledkov sčítania ľudu z roku 2011 je z celkového počtu 8768 domov a bytov obývaných 87,5% (6022). Z celkového počtu domov a bytov je rodinných domov obývaných 68,7% a obývaných bytov je 12,63%. Rodinné domy tvoria 87,3%, zvyšok tvoria byty a bytové domy. Vo vlastníctve fyzických osôb je 96,75 domov a bytov. Z bytov 20% patrí obci a 3,6 je v družstevnom vlastníctve.

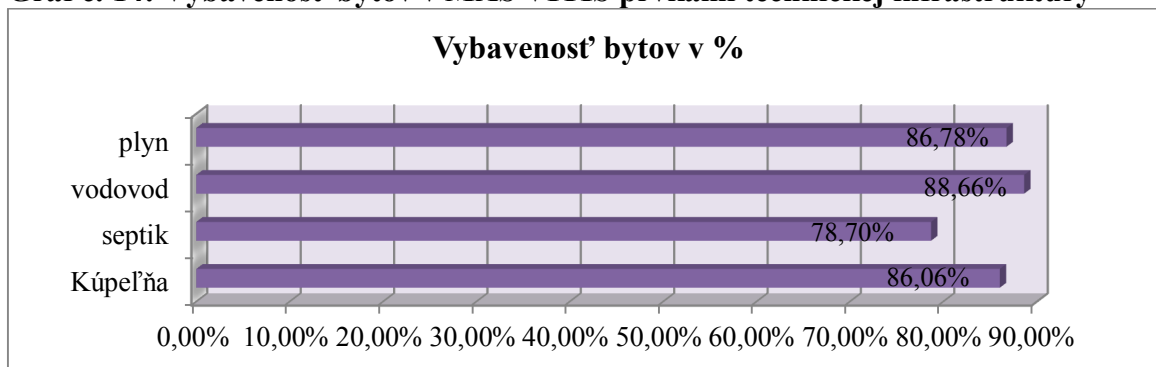
Základná infraštruktúra bytov a domov je priamo závislá od vybavenosti obce. V sledovanom regióne sú všetky obce plynofikované, každá obec má vodovod, ktorý je napojený buď na vlastný zdroj vody alebo zdroj vody v okolí. Najväčšie nedostatky sú v pripojení na kanalizáciu, kanalizáciu má vybudovanú polovica obcí, nie každá je dobudovaná a z toho dôvodu nie každý byt/dom môže byť napojený na kanalizáciu.

Tabuľka č. 24: Domový a bytový fond v MAS VITIS

Obec	Byty							
	spolu	neobývané	obývané					
			spolu	Podľa formy vlastníctva z toho				iné
				Vlastné byty v byt. domoch	Byty vo vlast. rod. domoch	Obecné byty	Družstevné byty	
<i>Hájske</i>	518	97	421	35	374	1	0	1
<i>H. Kráľová</i>	647	86	561	25	522	2	0	9
<i>Močenok</i>	1507	194	1313	201	1002	27	20	43
<i>Trnovec n/V</i>	1012	71	941	130	578	55	1	55
<i>Báb</i>	464	95	369	43	284	0	0	28
<i>Jarok</i>	669	100	569	55	496	0	2	9
<i>Lehota</i>	695	93	602	82	478	14	1	5
<i>Lužianky</i>	909	101	808	114	638	0	1	17
<i>Rišňovce</i>	710	77	633	65	521	24	2	14
<i>Rumanová</i>	320	65	255	26	217	0	5	4
<i>V. Zálužie</i>	1317	122	1195	119	912	57	1	59
spolu	8768	1101	7667	895	6022	180	33	244

Zdroj: SODB 2011

Graf č. 14: Vybavenosť bytov v MAS VITIS prvkami technickej infraštruktúry

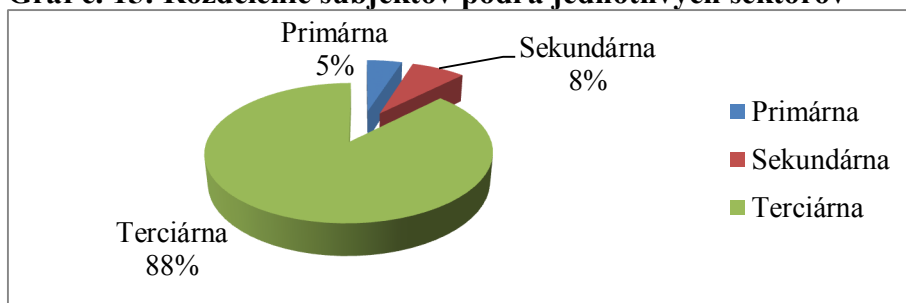

Zdroj: SODB 2011

Popis ekonomických zdrojov

Hospodárstvo je charakterizované relatívne vysokým podielom malých a stredných miestnych podnikov, veľkým počtom živnostníkov. Taktiež má na územie veľký vplyv veľkých podnikov v okolitom území, najmä Duslo Šaľa ale taktiež množstvo malých a stredných podnikov v blízkom okolí (Šaľa, Nitra, Galanta, Sereď). Ekonomická štruktúra je diverzifikovaná a sformovali ju najmä živnostníci v oblasti služieb.

Graf č. 15: Rozdelenie subjektov podľa jednotlivých sektorov

Zdroj: Obecné úrady, www.zrsr.sk, www.orsr.sk

Primárny sektor v regióne reprezentujú len poľnohospodárske subjekty. Najvýznamnejšie subjekty v tejto oblasti sú najmä miestne družstvá, ako napr. PD Veľké Zálužie a PD Močenok. V tomto sektore podniká 5% subjektov.

Tabuľka č. 25: Prehľad podnikateľských subjektov podľa odvetví

Odvetvie	počet subjektov	celkový počet subjektov	sféra
<i>poľnohospodárstvo</i>	62	62	primárna
<i>stavebníctvo</i>	30	94	sekundárna
<i>spracovanie potravín</i>	23		
<i>spracovanie dreva</i>	8		
<i>kovovýroba</i>	15		
<i>textilný a odevný priemysel</i>	2		
<i>výroba a montáž kancelárskych potrieb a elektroniky</i>	8		
<i>kováčstvo</i>	2		
<i>výroba plastov, plastových výrobkov</i>	3		
<i>spracovanie kameňa</i>	3		
<i>výroba kŕmnych zmesí</i>	2		
<i>chemická výroba</i>	2		
<i>obchod</i>	386	1099	terciárna
<i>pohostinské služby</i>	6		
<i>dopravné služby</i>	38		
<i>oprava, predaj, údržba motorových vozidiel</i>	29		
<i>montážne služby</i>	45		
<i>organizovanie podujatí</i>	1		
<i>kozmetické služby</i>	4		
<i>kaderníctvo</i>	12		
<i>sprostredkovateľská činnosť</i>	95		
<i>poradenská služba</i>	32		
<i>služby v stavebníctve</i>	2		
<i>elektronické opravy a montáže</i>	4		
<i>lekárske a zdravotnícke služby</i>	11		
<i>ekonomické služby</i>	40		
<i>pestovanie zeleniny</i>	1		
<i>Záhradníctvo</i>	1		
<i>elektroinštalčné a vodoinštalčné práce</i>	43		
<i>služby v poľnohospodárstve</i>	3		
<i>krajčírstvo</i>	11		
<i>strážna služba</i>	2		
<i>IT služby</i>	2		
<i>stolár</i>	22		
<i>spracovanie odpadov</i>	3		
<i>výuka cudzích jazykov</i>	4		
<i>administratívna činnosť</i>	12		

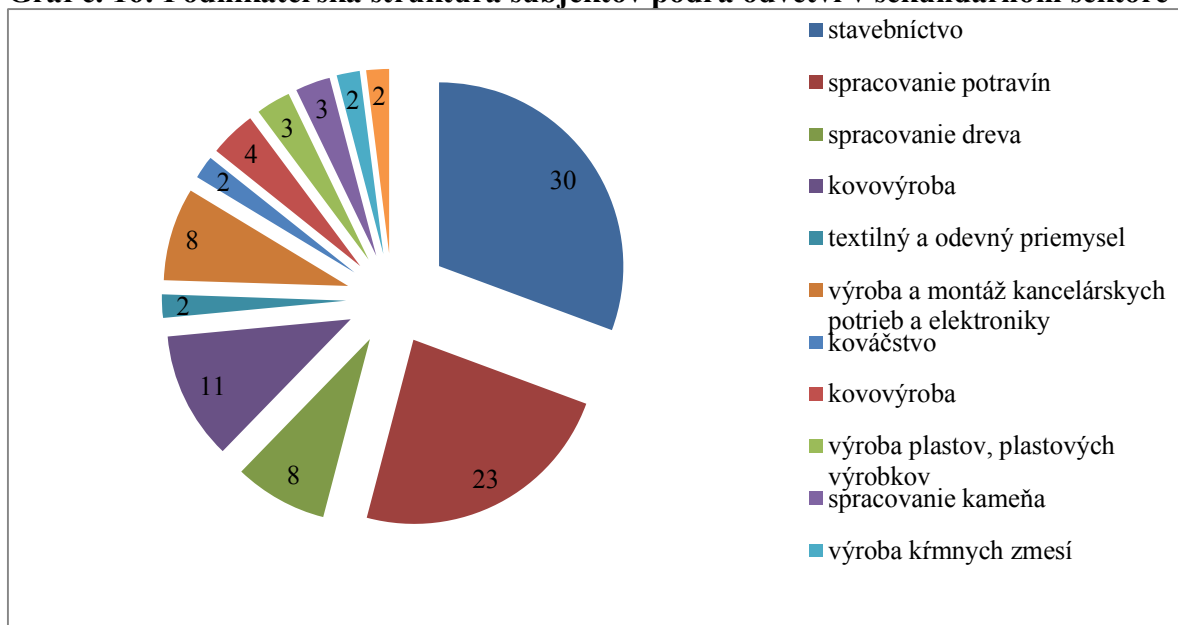
<i>kovoobrábanie</i>	13	
<i>murárske a maliarske práce</i>	95	
<i>zámočnícke a klampiarske práce</i>	54	
<i>stavebné práce</i>	89	
<i>geodetické, inžinierska a projekčné činnosti</i>	24	
<i>reklamné činnosti</i>	9	
<i>iné činnosti</i>	6	

Zdroj: Obecné úrady, www.orsr.sk, www.zrsr.sk

V **sekundárnom sektore** sú zastúpené podniky výrobného a spracovateľského charakteru, ide najmä o stavebnú výrobu (31,9%), spracovanie potravín(24,5%), strojárstvo (15,9%), a pod. V tomto sektore podniká 8 % subjektov.

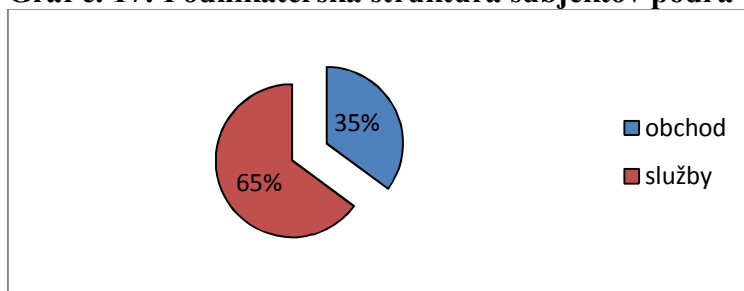
Zo všetkých podnikateľských subjektov najviac (88%) patrí do **tretieho sektora**. Službám sa v tomto sektore venuje 65% subjektov a zvyšných 35% sa venuje obchodu. Z oblasti služieb je najviac zastúpené činnosti a práce v oblasti stavebníctva(murárske, maliarske, stavbárske práce), významne sú zastúpené aj ekonomické služby, inštalačné služby, montážne, dopravné služby, ekonomické služby a pod.

Graf č. 16: Podnikateľská štruktúra subjektov podľa odvetví v sekundárnom sektore

Zdroj: Obecné úrady, www.orsr.sk, www.zrsr.sk

Graf č. 17: Podnikateľská štruktúra subjektov podľa odvetví v sekundárnom sektore

Zdroj: Obecné úrady, www.orsr.sk, www.zrsr.sk

Podľa sektorovej štruktúry hospodárstva môžeme deliť aj ekonomicky aktívne obyvateľstvo MAS VITIS. Najmenej ekonomicky aktívneho obyvateľstva pracuje v primárnom sektore. Okrem poľnohospodárstva časť pracuje aj v ťažobnom priemysle. Celkovo v primárnom sektore pracuje 7% ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Sekundárny sektor reprezentovaný priemyselnou a stavebnou aktivitou zamestnáva 25% ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Z 12 401 ekonomicky aktívneho obyvateľstva pracuje v treťom sektore 7 850 zamestnaných obyvateľov MAS, čo predstavuje 63%. Podľa odvetví hospodárstva najviac EAO pracuje vo výrobných odvetviach, tzn. v priemyselnej oblasti (28,7%) stavebníctve (13,9%) a k poľnohospodárskej výrobe (12,1%), z nevýrobných odvetví je v to najmä zamestnanosť v obchodných službách (veľkoobchod, maloobchod, oprava motorových vozidiel, dopravné služby, ekonomické, montážne, inštalačné a pod), ktorá dosahuje 13,2% podiel EAO.

Tabuľka č. 26: Počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva pracujúceho podľa jednotlivých sektorov

obec	sektor			EAO bez udania	Spolu	odchádza	%
	primárny	sekundárny	terciárny				
<i>Hájske</i>	46	166	366	56	634	430	77
<i>Horná Kráľová</i>	61	268	542	43	914	725	85
<i>Močenok</i>	153	569	1233	117	2072	1631	75
<i>Trnovec n/V</i>	93	326	848	96	1363	1080	81
<i>Báb</i>	27	124	337	26	514	398	86
<i>Jarok</i>	82	210	624	45	961	821	82
<i>Lehota</i>	49	233	710	47	1039	844	81
<i>Lužianky</i>	44	305	918	91	1358	1017	68
<i>Rišňovce</i>	43	278	657	57	1035	887	79
<i>Rumanová</i>	34	104	222	25	385	312	79
<i>Veľké Zálužie</i>	114	533	1393	86	2126	1743	79
spolu	746	3116	7850	689	12401	9888	79,3

Aj napriek dobre rozvinutému podnikateľskému prostrediu podnikateľské subjekty na území MAS nevytvárajú dostatok pracovných príležitostí pre všetkých obyvateľov MAS VITIS. Jedným z dôvodov je, že lokality s výraznou koncentráciou podnikov sa nachádzajú prevažne mimo územia MAS. Vysoký podiel dochádzajúcich, až 79,3% (9888) spôsobuje aj nový životný trend, kedy sa ekonomicky aktívne obyvateľstvo sťahuje z priemyselných lokalít do tichých prímestských oblastí. Najviac, až 86% (398) zamestnaných dochádza za prácou z obce Báb, najmenej, 68% (1017) z obce Lužianky.

Medzi najväčších zamestnávateľov sa zaraďuje Duslo Šaľa, ktoré zamestnáva cca 1400 zamestnancov, predpokladaný počet zamestnancov z územia MAS je cca 300. Ďalej je to PD Močenok, PD Veľké Zálužie, NIROTECH Veľké Zálužie, HSH Veľké Zálužie, BMS Veľké Zálužie, TECNOV Rumanová. K ďalším významným lokálnym zamestnávateľom patria obecné úrady a materské a základné školy. Rozvoj súkromného sektora výrazne vplýva na ekonomický rozvoj obcí. Ako sme už uviedli, diverzifikácia podnikateľských subjektov na území MAS je na vysokej úrovni s prevahou subjektov podnikajúcich v treťom sektore, z čoho taktiež vyplýva, že najviac ekonomicky aktívneho obyvateľstva je zamestnaných taktiež v najrozvinutejšom, treťom sektore. Rozvinutosť jednotlivých obcí závisí najmä od ich veľkosti, množstva voľných budov vhodných na podnikanie, vzdelanostného zamerania obyvateľstva, hospodárskeho napojenia na významnejšie celky či historických skutočností. Za ťažisko hospodárskeho odvetvia sa naďalej považuje poľnohospodárstvo. Vhodné prírodné a klimatické podmienky umožňujú intenzívne poľnohospodárstvo, čo zaraďuje územie MAS obilnice Slovenska.

Cestovný ruch

Z hľadiska cestovnej a turistickej rozvinutosti nedisponuje územie MAS potrebnou materiálno – technickou základňou pre potreby rozvoja vidieckeho cestovného ruchu, vidieckej turistiky a agroturistiky. Je to aj z dôvodu nedostatočného využitia historických zdrojov, najmä kaštieľov či kúrií na cestovný ruch či nedostatočná informovanosť. Na území MAS sa nachádzajú tri penzióny a jedna ubytovňa s celkovou kapacitou 100 lôžok. Ide o penzión v obci Báb – Sýpka u Ludvíka s ubytovacou kapacitou 13 lôžok, Penzión Vendelín v obci Veľké Zálužie s kapacitou 17 lôžok, V Močenku sa nachádza Penzión ANUP s kapacitou 17

lôžok a Reštaurácia ELSA s počtom lôžok 22, Ubytovňa pri Lipe v obci Lužianky s kapacitou 31 lôžok. Celkovo však chýbajú zariadenia a ubytovacie kapacity charakteristické pre vidiecky cestovný ruch. Na území MAS sa nachádza celkovo 16 stravovacích zariadení (reštaurácie, pizzerie, jedálne) a 16 reštaurácii bez možnosti stravovania, 2 kaviarne, 4 vinárne a 4 pivárne.

Vývoj nezamestnanosti na území MAS VITIS

Z údajov uvedených v tabuľke možno sledovať priebeh vývoja nezamestnanosti v uplynulých rokoch. Na začiatku sledovaného obdobia bola priemerná nezamestnanosť vo výške 15,88, čo bolo spôsobené stagnujúcim hospodárstvom a malým prílevom zahraničných investícií na Slovensko pred vstupom do EÚ. Nasleduje výrazné znižovanie až do príchodu krízy, kedy sa nezamestnanosť ustálila na 6%. Významný vplyv na znižovanie nezamestnanosti mal najmä príchod zahraničných investorov a oživenie domácich podnikateľov. Ďalej nasleduje krízové obdobie a pokrízové obdobie, ktoré je charakteristické počiatočným zvyšovaním nezamestnanosti s vrcholom v roku 2012, kedy bola 13,34% nezamestnanosť a teda dosahovala skoro úroveň z roku 2004. Následne vidíme opätovné znižovanie nezamestnanosti, ktoré sa je momentálne na úrovni 10,46%.

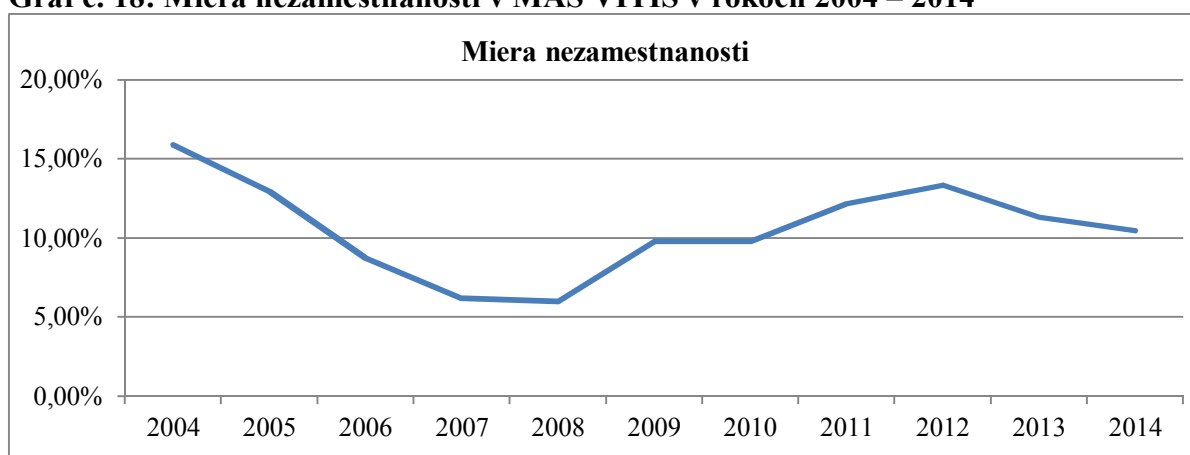
Tabuľka č. 27: Vývoj nezamestnanosti v obciach MAS VITIS v rokoch 2004 - 2014

Obec	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
<i>Báb</i>	136 21,28	93 14,29	55 8,22	35 5,07	45 6,19	100 13,57	86 11,45	106 14,36	123 16,47	94 12,38	92 11,98
<i>Hájske</i>	184 19,27	180 18,79	160 16,56	122 12,75	81 8,67	120 13,00	114 12,35	149 16,37	158 16,79	122 13,74	92 10,30
<i>Horná Kráľová</i>	251 19,40	188 14,65	117 9,18	81 6,38	94 7,56	147 11,83	158 12,58	200 15,24	188 14,31	163 12,26	144 10,91
<i>Jarok</i>	127 10,45	110 8,84	71 5,52	42 3,23	37 2,79	79 5,91	94 6,81	103 7,54	131 9,53	97 7,04	101 7,31
<i>Lehota</i>	214 17,51	181 14,55	99 7,94	60 4,73	71 5,45	126 9,45	136 10,00	158 10,64	196 12,72	164 10,69	147 9,35
<i>Lužianky</i>	338 18,92	265 14,50	162 8,69	118 6,18	109 5,71	190 9,70	187 9,30	229 11,77	249 12,70	242 12,15	257 12,83
<i>Močenok</i>	463 16,07	425 14,45	323 10,81	279 9,15	272 8,81	357 11,45	346 11,06	445 14,59	415 13,57	375 12,32	324 10,69
<i>Rišňovce</i>	200	142	80	47	60	136	119	107	173	163	154

	14,15	9,90	5,54	3,21	4,05	8,90	7,81	7,36	12,01	11,45	10,76
<i>Rumanová</i>	93	59	53	24	25	54	60	67	97	87	78
	17,35	10,79	9,85	4,31	4,45	9,39	10,62	11,94	16,93	15,13	13,38
<i>Trnovec</i>	275	280	213	166	166	228	237	264	282	230	203
<i>n/Váhom</i>	15,38	15,46	11,43	8,78	8,59	11,78	12,19	14,19	15,14	12,18	10,82
<i>Veľké Zálužie</i>	344	249	157	100	92	201	218	319	359	278	273
	9,06	8,76	5,34	3,34	3,03	6,53	7,06	10,78	12,14	9,36	9,19
MAS VITIS	2625	2172	1490	1074	1052	1738	1755	2147	2371	2015	1865
	15,88	12,94	8,72	6,19	6,00	9,78	9,79	12,17	13,34	11,33	10,46

Zdroj: Štatistický úrad SR

Graf č. 18: Miera nezamestnanosti v MAS VITIS v rokoch 2004 – 2014

Zdroj: Tabuľka č. 27

Rozvojové aktivity

Rozvojové aktivity				
Názov projektu/ opis	Rok	Poskytovateľ	Celkové náklady projektu v €	obec
Kúpa 6 ks nájomných bytov,	2015	MDVRR	238 688,56	Hájske
Obnova verejného osvetlenia	2015	MH SR OP: Konkurencieschopnosť a hospodársky rast Spolufinancovaný fondom: EFRR Prioritná os: Energetika	238 688,56	Hájske
Likvidácia a prevencia čiernych skládok	2014	Via Romanum,	4200,00	Horná Kráľová
Zavedenie domáceho	2011	Environmentálny fond	67 490,00	Horná

kompostovania				Kráľová
Rekonštrukcia autobusových zastávok:	2013	Via Romanum	3052,62	Horná Kráľová
Kúpa 12 nájomných bytov	2015	MDVRR	549 068,16	Močenok
Prevenencia kriminality – rozšírenie kamerového systému	2015	MV SR	6 000,00	Močenok
Múzeum a galéria sv. Gorazda , rekonštrukcia, rozšírenie, modernizácia	2013	MPRV SR	712 099,77	Močenok
Kultúra národnostných menšín Príprava a vydanie monografie s bohatou fotografickou dokumentáciou obce	2013	úrad vlády SR	2 000,00	Trnovec nad Váhom
Knižnica, Ochrana, obnova, rozvoj kultúrneho dedičstva	2014	MK SR	1503,00	Trnovec nad Váhom
Nákup kníh	2015	NSK	600,00	Trnovec nad Váhom
Verejné osvetlenie:	2015	MH SR, Op: Konkurencieschopnosť a hospodársky rast Spolufinancované: EFRR	296 145,01	Trnovec nad Váhom
Kanalizácia a ČOV	2011	Environmentálny fond	688 197,00	Jarok
Kanalizácia a ČOV	2012	Environmentálny fond	1 664 000,00	Jarok
Vytvorenie nových pracovných miest Priятие 5 znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie do PP na dobu určitú	2015	UPSVR NR	23 319,00	Lehota
Rozšírenie kapacity MŠ formou výstavby, prístavby a rekonštrukcie priestorov a vybudovanie stravovacieho zariadenia	2015	MŠVVŠ SR	62 500,00	Lehota
Ochrana pred povodňami	2015	MŽP SR OP: Životné prostredie Spolufinancované: KF	1 234 690,80	Lužianky
Zníženie energetických nárokov budovy OcÚ	2015	environmentálny fond	205 310,87	Lužianky
Kanalizácia	2015	MŽP SR OP: Životné prostredie, Integrovaná ochrana a racionálne využívanie vôd Spolufinancovanie: KF	6 583 802,97	Lužianky
Kamerový systém	2013	MV SR, obvodný úrad Nitra	5 000,00	Lužianky
Zatraktívnenie centra obce:	2011	MPRV SR Spolufinancované: EFRR,	461 386,80	Rišňovce

Spracovanie územno-plánovacej dokumentácie:	2012	MDVRR SR	8948,80	Rišňovce
Prestavba RD na zdravotné stredisko, lekáreň a prevádzkové priestory	2015	Environmentálny fond	240 512,44	Rišňovce
Kamerový systém	2015	MV SR	8000,00	Rišňovce
Rekonštrukcia chodníka na cintoríne	2012	Environmentálny fond	5 414,00	Rumanová
Oplotenie a brána cintorína	2013	VITIS o. z.	1737,00	Rumanová
Prevenčia proti vandalizmu Zvýšenie bezpečnosti a prevencie proti vandalizmu na verejných priestoroch v obci	2015	PPA	143 961,00	Rumanová
Kamerový systém	2015	MV SR	13 000	Rumanová
Obecný drvič záhradného odpadu	2015	Programu obnovy dediny	5 030,00	Rumanová
Výstavba chodníka- Hlavná ulica	2015	Programu obnovy dediny	5 000,00	Veľké Zálužie

Z uvedenej tabuľky vyplýva, že obce sa aktívne zapájajú do všetkých druhov grantových výziev, z ktorých môžu získať nenávratné finančné prostriedky na rozvoj svojej obce. Ako vidieť, najviac peňazí získali obce z rôznych operačných programov, environmentálneho fondu. Menšie projekty boli hradené najmä z rozpočtových kapitol ministerstiev, úradu vlády, NSK a v neposlednom rade z MAS VITIS a MAS Via Romanum. Pozitívny je aj záujem obcí pomôcť nezamestnaným prostredníctvom získavania podpory na zamestnávanie. Najväčší záujem je tradične o podpory na rekonštrukciu a zateplenie obecných budov, vybudovanie kanalizácie, rekonštrukciu verejného osvetlenia, protipovodňové opatrenia ale aj aktivity zamerané na rozvoj kultúry a športu. Významnou mierou sa na podpore kultúry a športu podieľa NSK, ktorý každoročne podporuje viaceré kultúrne, spoločenské a športové organizácie či podujatia na území NSK. Z podpory NSK si organizácie, spolky či obce zabezpečujú drobné nákupy športových či kultúrnych potrieb alebo sa použijú na úhradu nákladov spojenú s organizáciou podujatí. Realizované projektové aktivity pozitívne vplývajú na kvalitu života obce, rozširujú obecnú a teda aj domovú infraštruktúru, skvalitňujú poskytované služby, pomáhajú znižovať energetické výdavky obce a tým šetriť finančné prostriedky pre iné rozvojové aktivity a v neposlednom rade taktiež udržiavajú pomáhajú udržiavať športové, kultúrne a historické tradície obcí.

3.2. SWOT analýza

SWOT analýza je metóda, ktorá umožnila zhrnúť jednotlivé charakteristiky územia VITIS. Pri jej tvorbe sa vychádzalo jednak z výsledkov analýzy súčasného stavu územia a jeho potenciálu (Analýza zdrojov územia), pričom boli použité informácie zo: Štatistického úradu SR, Sčítania obyvateľov, bytov a domov za rok 2011, Slovenskej agentúry životného prostredia, Obchodného a Živnostenského registra SR, Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Nitre a Šali, z obecných úradov. Okrem týchto údajov boli použité aj výstupy z obecných stretnutí (realizovaných v každej obci v priebehu septembra a októbra 2015), v rámci ktorých sa zisťovali potreby aktérov, nedostatky v území a čím je územie výnimočné. Z obecných stretnutí sa vytvorili obecné SWOT analýzy a tieto boli následne zosumarizované do jednotnej SWOT analýzy tak, aby boli pokryté všetky oblasti. Výsledná analýza bola predložená na pripomienkovanie pracovnej skupine, ktorá zasadala 13.11.2015. Pripomienky a doplnenia boli následne zapracované do finálnej podoby SWOT analýzy.

Územie VITIS je typicky vidiecka oblasť, ktorá vyniká svojimi prednosťami (kvalitná pôda využívaná pre poľnohospodárstvo, udržiavaná tradícia hospodárenia na pôde, krásny vidiecky ráz krajiny a veľký prírodný, kultúrny, historický potenciál, dobré medzilidské vzťahy) a zároveň bojuje s bariérami rozvoja (nevysporiadané vlastnícke vzťahy, vysoká dochádzka za prácou do okolitých miest, starnutie obyvateľstva, zle dostupné služby, zlý stav infraštruktúry málo mikro, malých a stredných podnikov). Tieto prednosti a bariéry sú typické pre vidiecke územia a úlohou rozvoja je využitie týchto predností a odstraňovanie alebo minimalizácia týchto bariér. K tomuto svojimi opatreniami významne prispieva iniciatíva LEADER, ktorá prostredníctvom integrovaného rozvoja posilňuje komunitu a spoluprácu a zapájanie sa obyvateľov do riešenia vecí verejných a tým podporuje vytváranie lepších podmienok pre život obyvateľstva VITIS (vytváraním pracovných príležitostí v území rozvojom vidiekeho cestovného ruchu, zlepšovaním dostupnosti služieb pre obyvateľstvo a skvalitňovaním infraštruktúry).

Na základe obecných stretnutí, t.j. z podnetov od aktérov rozvoja územia a na základe analýzy zdrojov územia boli vyšpecifikované štyri oblasti, ktorým sa SWOT analýza venuje a ktoré sú následne preklopené aj do strategickej časti. Jedná sa o nasledovné oblasti:

- Podnikanie a služby
- Spoločnosť a ľudské zdroje
- Lokálna infraštruktúra
- Životné prostredie

Tabuľka č. 28: SWOT analýza

<i>Oblasť:</i>	<i>Silné stránky</i>	<i>Slabé stránky</i>	<i>Príležitosti</i>	<i>Ohrozenia</i>
Podnikanie a služby	<p>Miera nezamestnanosti v oboch okresoch Nitra a Šaľa je pod celoslovenským priemerom</p> <p>Rozvinutá tradícia hospodárenia na pôde z hľadiska existencie poľnohospodárskych podnikov s dlhoročnou tradíciou – Močenok, Jarok, Rumanová, Veľké Zálužie</p> <p>Ekonomická štruktúra územia tvorená silným zastúpením podnikateľských subjektov v sekundárnom sektore – strojárstvo, stavebníctvo, stolárstvo a potravinársky priemysel</p> <p>Existencia podnikateľských subjektov s etablovanou pozíciou na trhu a dlhoročnou existenciou</p> <p>Podpora samospráv smerom k podnikateľským zámerom</p> <p>Dobrý vzťah samospráva - podnikateľ</p> <p>Rozvíjajúci sa religiózny cestovný</p>	<p>Nedostatočná kapacita mikro a malých podnikov v území</p> <p>Nízka miera tvorby nových pracovných miest na miestnej úrovni</p> <p>Nedostatočne rozvinutá obchodná sieť a zabezpečovanie služieb</p> <p>Nedostatočná kvalita poskytovaných pohostinských služieb a ich dostupnosť</p> <p>Nedostatočná kapacita a kvalita poskytovaných ubytovacích služieb</p> <p>Absencia doplnkových služieb cestovného ruchu na vidieku</p> <p>Nevysporiadané vlastnícke vzťahy k nehnuteľnostiam</p> <p>Nerovnomerne rozložená štruktúra odvetví v území = rozloženie hospodárskych činností na území medzi všetky sektory nie je rovnomerné</p> <p>Málo rozvinutý agroturizmus</p> <p>Málo rozvinutý</p>	<p>Tvorba pracovných príležitostí na lokálnej úrovni</p> <p>Podpora začínajúcich a mladých podnikateľov</p> <p>Zabezpečenie príchodu nových investícií do územia</p> <p>Existencia priestorov a vhodných podmienok pre podnikanie</p> <p>Vytvorenie podmienok pre rozvoj cestovného ruchu</p> <p>Získanie finančných prostriedkov na rozvojové projekty</p> <p>Vysporiadanie vlastníckych vzťahov</p> <p>Diverzifikácia poľnohospodárskych subjektov smerom k nepoľnohospodárskym aktivitám</p> <p>Podpora podnikania drobných domácich poľnohospodárov (predaj z dvora)</p> <p>Využitie prírodných daností a vodných plôch pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu</p> <p>Podpora a rozvoj vinárstva,</p>	<p>Nevysporiadané vlastnícke vzťahy k nehnuteľnostiam</p> <p>Stagnácia tvorby pracovných miest na vidieku</p> <p>Stagnácia resp. zníženie príjmu obyvateľov</p> <p>Stagnácia ponuky služieb v území</p> <p>Odchod poľnohospodárskych podnikov z územia, zanechanie obhospodarovania pôdy</p> <p>Ukončenie činnosti podnikateľských subjektov malých a stredných zamestnávateľov</p> <p>Legislatívne zmeny znemožňujúce investície z verejných zdrojov do rekonštrukcie objektov na podporu podnikania</p> <p>Nedostatočná identifikácia potreby/dopytu v službách a cestovnom ruchu</p>

	<p>ruh (pútnické miesto v Lehotě)</p>	<p>cestovný ruh, nevyužitý prírodný a kultúrne možnosti</p>	<p>vinohradníctva, včelárstva, rybárstva</p> <p>Vytváranie podnikateľských inkubátorov v obecných budovách</p>	
<p>Spoločnosť a ľudské zdroje</p>	<p>Bohatý kultúrny a spoločenský život, športové aktivity</p> <p>Organizácia tradičných folklórnych, kultúrno-spoločenských a športových podujatí</p> <p>Zachovávanie folklóru, tradícií, zvykov, remesiel a zručností predkov v obciach</p> <p>Dobrí a priateľskí ľudia</p> <p>Dobré medziľudské vzťahy</p> <p>Dobrá spolupráca medzi neziskovým sektorom a samosprávami</p> <p>Existencia aktívnych kultúrnych, spoločenských a športových organizácií</p> <p>Ochotnícka tradícia v obciach, realizácia celonárodného festivalu kresťanského divadla v Močenku</p> <p>Tradícia a skúsenosti obyvateľov vo vykonávaní</p>	<p>Slabá úroveň existujúcich zdravotníckych a sociálnych služieb</p> <p>Nedostatočne riešená otázka sociálnej inklúzie prisťahovaných a miestnych obyvateľov</p> <p>Nedostatočne riešená otázka sociálnej inklúzie osôb s ťažkou sociálnou situáciou, resp. pochádzajúcich z marginalizovaných komún</p> <p>Málo mládežníckych aktivít</p> <p>Nezáujem obyvateľov o veci verejné na lokálnej úrovni</p> <p>Nedostatočná spolupráca medzi aktérmi rozvoja</p> <p>Slabá propagácia kultúrneho, prírodného a historického potenciálu regiónu</p> <p>Vysoký podiel občanov odchádzajúcich mimo obcí za prácou</p> <p>Nedostatočná propagácia</p>	<p>Zlepšenie demografického vývoja vytváraním podmienok pre mladé rodiny</p> <p>Aktivizácia a školenie ľudí s ťažkou sociálnou situáciou</p> <p>Zvyšovanie ekologického povedomia občanov</p> <p>Vytvorenie možností na voľnočasové aktivity pre mladých a miestnych obyvateľov</p> <p>Zabezpečenie dennej sociálnej a zdravotnej starostlivosti pre starších a marginalizované skupiny obyvateľov</p> <p>Budovanie lepšej komunikácie a spolupráce medzi aktérmi rozvoja</p> <p>Rozvoj informovanosti obyvateľov o dianí na lokálnej a mikroregionálnej úrovni</p> <p>Sieťovanie obyvateľov z obcí realizáciou spoločných kultúrno-spoločenských a športových aktivít na</p>	<p>Zhoršenie demografickej štruktúry odchodom mladých ľudí z územia, neriešením bytovej otázky a nedostatkom pracovných príležitostí</p> <p>Neriešenie otázky sociálnej inklúzie marginalizovaných skupín</p> <p>Zhoršenie medziľudských vzťahov v obci</p> <p>Nezáujem ľudí o veci verejné</p> <p>Nezáujem mladých ľudí o zachovávanie tradícií predkov, ľudových remesiel a zvykov</p> <p>Postupné starnutie obyvateľstva regiónu, veľký rozdiel medzi obyvateľstvom v predproduktívnom veku a obyvateľstvom vo veku pred odchodom do dôchodku</p>

	<p>poľnohospodárskych činností, najmä v pestovaní viniča a záhradkárstve</p> <p>Pozitívne štatistické bilancie z hľadiska prírastku obyvateľstva</p> <p>Existencia kvalifikovanej pracovnej sily v území</p>	<p>historických osobností pochádzajúcich z územia mikroregiónu</p>	<p>mikroregionálnej úrovni</p> <p>Zapojenie obyvateľov do riešenia vecí verejných</p> <p>Budovanie spoločnej identity územia využitím kultúrohistorického a prírodného potenciálu</p> <p>Podpora zapájania mladých do zachovávanía tradičných remesiel, ľudových tradícií, zvykov a zručností</p> <p>Podpora cyklistickej mobility - dochádzanie za prácou do okolitých obcí, na kultúrne a športové podujatia, na rekreáciu</p> <p>Skvalitňovanie služieb a života v obci</p>	
Lokálna infraštruktúra	<p>Existencia športovej, spoločenskej a kultúrnej infraštruktúry</p> <p>Primeraná vybavenosť obcí prvkami technickej infraštruktúry</p> <p>Rozvoj bývania v obciach – výstavba nových bytových a rodinných domov v obciach</p> <p>Množstvo kultúrnych a historických pamiatok</p>	<p>Zlý stav existujúcej technickej a dopravnej infraštruktúry (miestne komunikácie, chodníky, lávky, autobusové zastávky, rigoly)</p> <p>Slabá prepojenosť územia cyklistickými trasami medzi pôvodnými a novými členmi VITISu</p> <p>Slabo dostupná zdravotnícka a sociálna infraštruktúra</p>	<p>Zlepšenie dopravnej situácie rekonštrukciou miestnych komunikácií, chodníkov, lávok, autobusových výbočísk a zastávok</p> <p>Riešenie bytového problému vysporiadaním pozemkov, využitím potenciálu nevyužívanej infraštruktúry, tvorbou nových parciel</p> <p>Využitie nevyužívaných budov pre</p>	<p>Neriešenie havarijného stavu technickej a sociálnej infraštruktúry</p> <p>Zhoršenie dopravnej situácie a bezpečnosti nevykonaním rekonštrukcie dopravnej infraštruktúry</p> <p>Znehodnotenie kultúrohistorického dedičstva územia nedostatkom finančných zdrojov na rekonštrukciu/záchranu</p>

	Funkčná a kvalitná sieť predškolských a školských zariadení	Nedostatočne vybavené školské a predškolské zariadenia a ich kapacita	poskytovanie služieb (zdravotných, sociálnych, spoločenských, kultúrnych a i.)	Odchod mladých ľudí z obcí v dôsledku neriešenia situácie s bývaním Odchod športových talentov z územia
	Dobrá dostupnosť informačných technológií – internet	Nedostatočne vybudované a udržiavané oddychové zóny a zeleň	Vybudovanie a vyznačenie cyklistických trás spájajúcich obce a významné lokality/atraktivity v území	
	Existencia vodných plôch pre účely vidieckej turistiky	Nedostatok nájomných bytov a stavebných pozemkov, množstvo zanedbaných a opustených starých domov	Rekonštrukcia objektov spoločenského významu	
		Zlý technický stav kultúrno-historických objektov	Dobudovanie technickej a sociálnej infraštruktúry pre rozvoj územia	
		Nevyhovujúci technický a tepelnoizolačný stav obecných budov a objektov spoločenského významu	Dobudovanie zariadení infraštruktúry voľného času	
		absencia klubových priestorov pre spoločenské organizácie	Zlepšenie celkového vzhľadu obcí dobudovaním a revitalizáciou verejných priestranstiev, zelene a oddychových zón	
		Nedostatok viacúčelových športových a detských ihrísk	Dovybavenie existujúcich školských a predškolských zariadení	
		a infraštruktúry pre trávenie voľného času	Vybudovanie značených turistických a cykloturistických trás a náučných chodníkov	
		Nedoriešené parkovacie plochy pri objektoch kultúrnohistorického a spoločenského významu	Vytvorenie regionálnej televízie	
		Nízka úroveň		

		bezpečnosti dopravy a osôb v obciach		
Životné prostredie	<p>Príjemné prírodné prostredie, bohatá fauna a flóra</p> <p>Vysoká bonita a dostatok poľnohospodárskej pôdy využívané na poľnohospodárstvo</p> <p>Priaznivé klimatické podmienky pre živočíšnu výrobu</p> <p>Návrat k tradičným druhom poľnohospodárskych produktov</p> <p>Existencia chránených prírodných území, biotopov európskeho a národného významu a území spadajúcich pod ochranu NATURA 2000 (Bačove slaniská, NPR Bábsky les, CHA Bábsky park, CHA Rumanová)</p> <p>Existencia prírodných rarít všeobecného významu (nález meteoritu v Rumanovej)</p> <p>Udržiavaný kultúrny ráz územia</p> <p>Existencia samostatných kvalitných vodných zdrojov (pramene, vrty a artézske studne)</p>	<p>Znečistené životné prostredie v dôsledku blízkosti chemického podniku Duslo Šaľa v obciach Trnovec nad Váhom a Močenok</p> <p>Existencia čiernych skládok odpadov (nezákonne umiestneného odpadu) pri domoch a za obcami</p> <p>Nedostatočne chránené životné prostredie</p> <p>Nízka lesnatosť územia</p> <p>Zanedbané vodné zdroje (pramene a vodné toky) v území</p> <p>Nízka uvedomelosť občanov v rámci nakladania s odpadmi, starostlivosti o prírodu a lokálne životné prostredie</p> <p>Absencia zberných dvorov a kompostovísk</p> <p>Nedostatočné využívanie existujúceho prírodného potenciálu</p>	<p>Ochrana životného prostredia, rekultivácia skládok odpadov, vybudovanie spoločného zberného dvora a kompostoviska a lepšia separácia odpadov spojená so zvyšovaním environmentálneho povedomia</p> <p>Odstránenie čiernych skládok</p> <p>Zalesnenie a zazelenanie niektorých častí územia</p> <p>Rozvoj ekologického poľnohospodárstva a agroturistiky</p> <p>Revitalizácia vodných zdrojov (prameňov, artézskych studní, nádrží a vodných tokov)</p> <p>Využívanie alternatívnych zdrojov energie smerom k ochrane ŽP</p>	<p>Zhoršenie znečistenia životného prostredia</p> <p>Vyschnutie lokálnych vodných zdrojov a prameňov</p> <p>Vysoký stupeň urbanizácie územia</p> <p>Používanie neobnoviteľných zdrojov energie</p> <p>Strata záujmu o hospodárenie na pôde</p> <p>Veterná erózia v dôsledku odstraňovania vetrolamov z katastrov obcí</p>

	Vhodné prírodné podmienky pre rozvoj vidieckeho cestového ruchu			
	Existencia tradičných odrôd viniča			
	Zavedený systém separovaného zberu odpadu v obciach			

3.3. Identifikácia potrieb

Analýza potrieb predstavuje nadstavbu SWOT analýzy a je zároveň kľúčovým faktorom pri vypracovaní stratégie CLLD. Na jej základe vznikol rámec pre strategickú časť. Postup vykonania analýzy potrieb vychádza z vytvorenia matice prioritizácie. To znamená, že k vybraným potrebám územia a obyvateľov bola priradená priorita s bodovým hodnotením. Určenie potrieb vychádzalo prioritne z analýzy územia a zo záverov obecných stretnutí. Každé identifikovanej potrebe boli priradené tri oblasti prioritizácie: *frekvencia výskytu* (v rámci jednotlivých obecných stretnutí, t.j. koľkokrát bola potreba zmienená v rôznych variáciách a zapísaná), *dôležitosť* (bodové hodnotenie od 1 po 5 (5 je najdôležitejšie) z hľadiska potrieb územia), *uskutočniteľnosť* (hodnotenie, či je daný faktor uskutočniteľný v rámci opatrení PRV resp. IROP). Vynásobením získaných bodov v rámci jednotlivých priorít nám dáva ucelený obraz na prioritizované potreby. Tabuľka znázorňujúca identifikované potreby, škálu hodnotenia a finálne bodové ohodnotenie sa nachádza nižšie. Tabuľka je už zotriedená na základe počtu získaných bodov.

Tabuľka č. 29: Matica prioritizácie potrieb

Potreba / Faktor rozvoja	Frekvencia výskytu	Dôležitosť	Uskutočniteľnosť	SPOLU
Budovanie a obnova infraštruktúry pre šport a trávenie voľného času	29	5	1	145
Rekonštrukcia objektov spoločenského významu, obecných stavieb a kultúrno-historických pamiatok	22	5	1	110
Obnova zelene a oddychových zón	22	5	1	110

Rozvoj vidieckeho cestovného ruchu, agrotistiky	13	5	1	65
Podpora mládeže a spolkovéj činnosti	16	4	1	64
Nové pracovné miesta na vidieku	11	5	1	55
Vytvorenie regionálnej televízie	11	5	1	55
Rozvoj služieb na vidieku	11	4	1	44
Budovanie náučných a cykloturistických trás	10	4	1	40
Propagácia osobností a atraktivít v území	13	3	1	39
Zlepšenie dopravnej situácie a revitalizácia dopravnej infraštruktúry	9	4	1	36
Revitalizácia vodných zdrojov (studní, prameňov, potokov, nádrží)	12	3	1	36
Diverzifikácia činností poľnohospodárskych subjektov	7	4	1	28
Podpora podnikania v poľnohospodárstve	6	4	1	24
Rozvoj a propagácia lokálnych produktov a služieb	7	3	1	21
Rozvoj zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry	4	4	1	16
Odstránenie čiernych skládok a rekultivácia bývalých oficiálnych skládok	6	2	1	12
Využívanie obnoviteľných zdrojov energie	2	4	1	8
Rozvoj spolupráce medzi aktérmi na vidieku	2	3	1	6
Zachovávanie tradícií, folklóru a miestnych zvykov	26	4	0	0
Vybudovanie zberného dvora a kompostoviska	0	2	0	0

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka č. 30: Priradenie bodov k oblastiam prioritizácie

Dôležitosť	Vôbec	Málo	Stredne	Viac	Veľmi
	1	2	3	4	5
Uskutočniteľnosť	Áno	Nie			
	1	0			

Zdroj: vlastné spracovanie

Na základe postupu uvedeného vyššie sa nám podarilo identifikovať najdôležitejšie potreby územia a jeho obyvateľov:

- 1. Budovanie a obnova infraštruktúry pre šport a trávenie voľného času** – chýbajú cyklotrasy pre spojenie obcí najmä novších a pôvodných členov, v území je málo možností na rekreáciu, chýbajú detské a športové ihriská, oddychové zóny

2. **Rekonštrukcia objektov spoločenského významu, obecných stavieb a kultúrno-historických pamiatok** – objekty patriace obciam, či pamiatkové objekty sa nachádzajú v zlom technickom stave, dlhodobé neriešenie situácie zvyšuje náklady na prevádzku a môže spôsobiť kolaps
3. **Obnova zelene a oddychových zón** – v obciach chýbajú oddychové zóny, ktoré by slúžili pre stretávanie sa obyvateľov, rovnako aj stav verejnej zelene je zlý, nakoľko parky boli vytvárané ešte pred rokom 1990 a už nespĺňajú funkcionality
4. **Rozvoj vidieckeho cestovného ruchu, agroturistiky** – nevyužitý potenciál územia VITIS, absencia ponuky agroturistických zariadení, slabá propagácia, nekvalitné pohostinské a ubytovacie služby
5. **Podpora mládeže a spolkovéj činnosti** – slabý dôraz je kladený na potreby detí a mládeže vo voľnom čase, nedostatočná osвета a vedenie mladých ľudí k zdravému životnému štýlu, nedostatočná organizovanosť a ponuka voľnočasových aktivít detí
6. **Nové pracovné miesta na vidieku** – podpora podnikania je slabá, málo podnikateľských aktivít na vidieku, chýbajú voľné priestorové kapacity pre začatie/rozšírenie činnosti, či pritiažnutie investícií
7. **Vytvorenie regionálnej televízie** – informovanosť občanov o dianí v regióne je slabá, obecná televízia existuje len v Močenku
8. **Rozvoj služieb na vidieku** – služby na vidieku z pohľadu občanov sú na nedostatočnej úrovni. Týka sa to služieb zdravotníckych, sociálnych, komunitných, voľnočasových. Nedostatočná kapacita a kvalita služieb
9. **Budovanie náučných a cykloturistických trás** – prepojenosť regiónu z hľadiska cyklistických trás je slabá, neexistencia vyznačených cyklotrás v obciach Hájske, Močenok, Horná Kráľová, Trnovec nad Váhom, chýbajúce prepojenie pôvodných a nových obcí v partnerstve inak ako cestnými komunikáciami určenými pre motorové vozidlá, absencia náučných chodníkov, zanedbanie starých poľných ciest spájajúcich obce, potenciál pre spojenie obcí, pamiatok a histórie
10. **Propagácia osobností a atraktivít v území** – územie VITIS sa hrdí množstvom prírodných a kultúrno-historických daností, aj historických osobností, ktoré je potrebné prezentovať na verejnosti, aby sa o VITIS dozvedeli potenciálni turisti a aby sa s ním viacej stotožnili domáci obyvatelia
11. **Zlepšenie dopravnej situácie a revitalizácia dopravnej infraštruktúry** – miestne komunikácie sú v zlom technickom stave, chýbajú chodníky, autobusové výbočíská, zničené odvodňovanie cestných komunikácií, nízka úroveň bezpečnosti na miestnych

komunikáciách, neexistencia ochranných prvkov (spomaľovače, dopravné zrkadlá, dopravné značenia)

- 12. Revitalizácia vodných zdrojov (studní, prameňov, potokov, nádrží)** – existujúce historické studne a pramene sú zanedbané, lokálne vodné toky sú zarastené, existujúce vodné nádrže nevyužívané, potenciál pre budovanie oddychových zón
- 13. Diverzifikácia činností poľnohospodárskych subjektov** – existujúce poľnohospodárske podniky a SHR sú jednostranne zameraní, pri ukončení hospodárenia na pôde spravidla ukončujú aj podnikateľskú činnosť, existujúci potenciál pre služby agroturizmu
- 14. Podpora podnikania v poľnohospodárstve** – zachovanie hospodárenia na pôde, podpora činnosti poľnohospodárov, podpora mladých farmárov
- 15. Rozvoj a propagácia lokálnych produktov a služieb (domáce vinárstvo, včelárstvo, vinohradníctvo, rybárstvo, chov a pod.)** – podpora budovania tržníc, predaj z dvora, výroba produktov z lokálnych surovín s lokálnymi charakteristikami, zapojenie sa do iniciatívy Regionálny produkt Ponitrie
- 16. Rozvoj zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry** – úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb v území je na nízkej úrovni, tieto zariadenia sa boja s nízkou kapacitou, vybavenosťou a tepelnotechnickým stavom
- 17. Odstránenie čiernych skládok a rekultivácia bývalých oficiálnych skládok** – nezákonne uložený odpad predstavuje problém všetkých obcí, čierne skládky nielen, že nepôsobia príťažlivo, ale aj ohrozujú lokálne životné prostredie, podobne je to aj s uzatvorenými nezrekultivovanými skládkami, ktoré už nespĺňali normy na prevádzku

Analýza potrieb bola do značnej miery zostavená na základe výsledkov obecných stretnutí. Samotný zoznam potrieb vychádza zo SWOT analýzy. Zoznam bol upravený na stretnutí pracovnej skupiny dňa 13.11.2015 vo Veľkom Záluží. Týmto spôsobom sa proces spoločného plánovania a programovania posunul z úrovne lokálnej na úroveň územnú, teda mikroregionálnu a zároveň presunul časť rozhodovania zo starostov na bežných občanov a podnikateľov. Na obecných stretnutiach vo všeobecnosti identifikovali zástupcovia obcí a sektorov problémy, s ktorými sa stretávajú a potreby, ktoré potrebujú riešiť. Následne v rámci pracovnej skupiny tieto potreby zosumarizovali a identifikovali kľúčové potreby/faktory rozvoja. Tie sú uvedené v tabuľke č. 30. Na základe matice prioritizácie sa následne dospelo k identifikácii najpálčivejších potrieb, z ktorých po diskusii a vzájomnej

dohode identifikovali štyri rozvojové priority (prioritné oblasti rozvoja), ktoré naplnia identifikované potreby. Jedná sa o oblasti:

- Podnikanie a služby
- Zatraktívnenie obcí a rozvoj ich potenciálu
- Skvalitnenie života miestnych obyvateľov
- Sociálne služby

Na samotnom procese zostavenia problémovej analýzy a definovaní rozvojových priorít participovali zástupcovia verejného, podnikateľského, ako aj občianskeho sektora.

4. Strategický rámec

Strategický rámec sleduje stanovenie cieľov, priorít a opatrení v rámci, ktorých bude stratégia CLLD implementovaná. Stratégia reflektuje na výsledky auditu zdrojov územia, SWOT analýzy a analýzy potrieb. Strategický cieľ a priority, ktoré zahŕňajú všetky oblasti rozvoja a riešia identifikované problémy sú v súlade s potrebami územia a jeho obyvateľov a zabezpečia integrovaný rozvoj v území VITIS. Strategický rámec reflektuje na ciele Programu rozvoja vidieka SR 2014-2020 (ďalej len PRV) a ciele Integrovaného regionálneho operačného programu 2014-2020 (ďalej len IROP). Zároveň svojim zameraním na tvorbu pracovných miest prispieva k naplneniu cieľa stratégie Európa 2020: **Miera zamestnanosti obyvateľov vo veku 20–64 rokov by sa mala zvýšiť zo súčasných 69 % na minimálne 75 %, vrátane väčšieho zapojenia žien, starších pracovníkov a lepšieho začlenenia migrantov medzi pracovnú silu.** Zároveň stratégia CLLD podporuje inkluzívny rast, t.j. zabezpečuje podporu podnikania, rast zamestnanosti, ktorá sa odrazí na sociálnej a územnej súdržnosti.

Samotná stratégia sa zameriava na posilnenie územnej celistvosti verejno-súkromného partnerstva a naplnenie potrieb jeho občanov. Toto strategické zameranie sa bude realizovať v piatich oblastiach:

- Podnikanie a služby
- Zatraktívnenie obcí a rozvoj ich potenciálu
- Skvalitnenie života miestnych obyvateľov
- Sociálne služby
- Prevádzka MAS

4.1. Definovanie vízie a strategického cieľa

Vízia stratégie CLLD poukazuje na skutočnosť, kam sa územie VITIS posunie v dlhodobom horizonte 10 rokov. Je to pohľad na budúcu podobu územia z celkového pohľadu a z pohľadu občanov, podnikateľov a obcí. Vízia bola definovaná na stretnutí pracovnej skupiny 13.11.2015 vo Veľkom Záluží.

Vízia MAS VITIS:

Územie MAS VITIS bude v roku 2025 atraktívnym územím pre obyvateľov, ako aj podnikateľov. Bude využívať vlastné ľudské zdroje, inovačný, prírodný a kultúrno-historický potenciál pre zabezpečenie svojho rozvoja a pre vytvorenie dobrých podmienok pre život a podnikanie.

Obyvatelia budú bývať v obciach s kvalitnou technickou a sociálnou infraštruktúrou zahŕňajúcou obnovené objekty spoločenského významu, bezpečnejšiu dopravnú infraštruktúru, vybudované priestory pre šport a trávenie voľného času a v neposlednom rade s kvalitnejšími zdravotníckymi a sociálnymi službami.

Podnikatelia (SZČO, SHR, mikro a malé podniky) budú v území rozvíjať svoju činnosť, poskytovať nové pracovné príležitosti pre miestnych obyvateľov, využívať inovatívne postupy výroby a dbať na ochranu životného prostredia. Budú vznikať nové podnikateľské subjekty a prevádzky. Zvýši sa kvalita poskytovaných služieb, pričom veľkú úlohu bude v území zohrávať vidiecky cestovný ruch. Tvorba nových príjmových možností pre miestnych obyvateľov bude spojená s ekonomickou stabilizáciou územia.

Obce budú stavať na svojich uvedomelých občanoch, ktorí sa budú viac zaujímať o veci verejné a budú sa viac zapájať do kultúrnospoločenského a spolkového života. Dôjde k väčšiemu prepojeniu a spolupráci obcí, obyvateľov a podnikateľov, vďaka čomu sa zvýši vnútorná integrita územia.

Vízia bude napĺňaná prostredníctvom dosiahnutia vytýčeného strategického cieľa a investovania do rozvojových priorít v horizonte do roku 2023, ktoré vyplynuli z analýzy územia a hlavne z analýzy potrieb. Strategický cieľ vyplynul z výberu rozvojových priorít a očakávanej dlhodobej merateľnej kvalitatívnej zmeny v území, realisticky dosiahnuteľnej do roku 2023 za predpokladu investovania finančných vstupov v oblasti priorít stratégie.

Strategický cieľ MAS VITIS:

Zvýšiť kvalitu života obyvateľov MAS VITIS a zlepšiť ekonomické prostredie prostredníctvom rozvoja miestnej infraštruktúry, skvalitňovaním služieb a vytváraním nových pracovných príležitostí v území.

4.2. Stanovenie priorít, špecifických cieľov a opatrení

Na základe výsledkov SWOT analýzy a analýzy potrieb pracovná skupina vytvorila 5 prioritných oblastí, na základe ktorej bol vytvorený strategický cieľ. Aby bolo možné dosiahnuť komplexné naplnenie všetkých rozvojových priorít a teda aj celkového strategického cieľa, miestni aktéri si stanovili aktivity, ktoré boli zoskupené do špecifických cieľov a následne k nim boli priradené opatrenia z PRV, IROPu, resp. z vlastných zdrojov. Priority, špecifické ciele a opatrenia sú nasledovné:

PRIORITA 1 ROZVOJ PODNIKANIA A SLUŽIEB

Špecifický cieľ 1.1 Vytváranie podmienok pre rozvoj podnikania a tvorbu nových pracovných miest

Odôvodnenie: Z auditu zdrojov vyplynul záver, že z obcí za prácou odchádza až 60% EAO, čo negatívne vplyva na rozvoj vidieka. Preto stratégia venuje pozornosť vytváraniu podmienok pre rozvoj mikro-, malých a stredných podnikov, ktoré svojou činnosťou budú rozvíjať územie po ekonomickej stránke, zároveň vytvoria pracovné miesta v obciach. Zameranie týchto podnikov prispeje k rozvoju miestneho hospodárstva. Zároveň je potrebné, aby sa do rozvoja podnikania zapájali aj obce vo forme prípravy a poskytnutia priestorov pre podnikateľov. Obce majú možnosť zrekonštruovať nevyužívané verejné zariadenia s poskytnúť ich pre potreby podnikateľov. Zároveň sa to týka aj budovania tržníc pre predaj produktov. Potreba tvorby pracovných miest na vidieku, v území MAS VITIS a rozvoj kapacity podnikov sa priamo nachádzajú vo SWOT analýze. Z hľadiska identifikácie potrieb sa jedná o naplnenie potreby: Nové pracovné miesta na vidieku.

Príslušnosť k fokusovým oblastiam PRV a/alebo špecifickým cieľom IROP: Integrovaný regionálny operačný program 2014-2020, špecifický cieľ 5.1.1 Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií; Program rozvoja vidieka 2014-2020, fokusová oblasť 6B - Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach.

Opatrenia v rámci PRV: Opatrenie 7. Základne služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (kód 7), podopatrenie 7.4 Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry (kód 7.4)

Opatrenia v rámci IROP: Zakladanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev

Opatrenia „iné/vlastné“: -

Špecifický cieľ 1.2 Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam

Odôvodnenie: Poľnohospodárstvo je v rámci územia VITIS do značnej miery rozvinuté. V území pôsobí niekoľko stredných a veľkých podnikov, ako aj SHR. Jednostranné zameranie podnikateľských aktivít je v súčasnej premenlivej ekonomickej situácii obmedzujúcim faktorom. Je preto potrebné, aby poľnohospodársky zamerané podniky a osoby diverzifikovali svoju činnosť do viacerých odvetví zameraných na nepoľnohospodárske aktivity. Jedná sa najmä o diverzifikáciu smerom k vidieckemu cestovnému ruchu. VITIS disponuje významným kultúrno-historickým potenciálom, ktorý môže byť využitý v rámci rozvíjania vidieckeho turizmu. V rámci SWOT analýzy je diverzifikácia poľnohospodárskych subjektov smerom k nepoľnohospodárskym aktivitám dôležitou príležitosťou v rámci rozvoja podnikateľského sektora. Tento špecifický cieľ napĺňa identifikované potreby: Rozvoj vidieckeho cestovného ruchu, agroturistiky a Diverzifikácia činností poľnohospodárskych subjektov.

Príslušnosť k fokusovým oblastiam PRV a/alebo špecifickým cieľom IROP: Program rozvoja vidieka 2014-2020, fokusová oblasť 6A Uľahčenie diverzifikácie, zakladania a rozvoja malých podnikov ako aj vytvárania pracovných miest

Opatrenia v rámci PRV: Opatrenie 6. Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikateľskej činnosti (kód 6), podopatrenie 6.4 Podpora investícií do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností (kód 6.4)

Opatrenia v rámci IROP: -

Opatrenia „iné/vlastné“: -

Špecifický cieľ 1.3 Podpora poľnohospodárskej prvovýroby a domácej produkcie

Odôvodnenie: Poľnohospodárska prvovýroba má v rámci územia VITIS dlhoročnú tradíciu. Popri stredných a veľkých zamestnávateľoch ako sú poľnohospodárske družstvá v Močenku, Veľkom Záluží, Jarku a Rumanovej, sa v území nachádza aj niekoľko drobných poľnohospodárov, prevažne SHR. Jedná sa o osoby, ktoré hospodária na pôde. Zo SWOT analýzy vyplýva ohrozenie územia v prípade Odchod poľnohospodárskych podnikov z územia, zanechanie obhospodarovania pôdy. Príležitosťou je podpora podnikania drobných domácich poľnohospodárov. Tento cieľ napĺňa potrebu: Podpora podnikania v poľnohospodárstve.

Príslušnosť k fokusovým oblastiam PRV a špecifickým cieľom IROP: Program rozvoja vidieka 2014-2020, fokusová oblasť 2A – zlepšenie hospodárskeho výkonu všetkých poľnohospodárskych podnikov a uľahčenie reštrukturalizácie a modernizácie

poľnohospodárskych podnikov, najmä na účely zvýšenia ich účasti na trhu, zamerania na trh a poľnohospodárskej diverzifikácie

Opatrenia v rámci PRV: Opatrenie 4. Investície do hmotného majetku (kód 4), podopatrenie 4.1 Podpora na investície do poľnohospodárskych podnikov (kód 4.1)

Opatrenia v rámci IROP: -

Opatrenia „iné/vlastné“: -

PRIORITA 2 ZATRAKTÍVNENIE OBCÍ A ROZVOJ ICH POTENCIÁLU

Špecifický cieľ 2.1 Dobudovanie a skvalitnenie verejnej infraštruktúry a turistických atraktivít

Odôvodnenie: Stav verejnej infraštruktúry v obciach VITIS je zlý. Obce nemajú dostatok vlastných zdrojov pre riešenie rekonštrukcie objektov technickej a sociálnej infraštruktúry. Stav verejných objektov odráža ich vek, ktorý je priemerne 40 a viac rokov. Verejná infraštruktúra pritom slúži priamo občanom. Jej obnovou/rekonštrukciou obce môžu získať nielen technické zhodnotenie objektov, ale väčšie prepojenie sa so svojimi občanmi, ktorí budú túto obnovenú infraštruktúru využívať. Dôležitú úlohu v rámci skvalitňovania verejnej infraštruktúry majú aj obyvatelia zabezpečujúci prirodzený prírastok obyvateľstva. V obciach vďaka tomu začínajú chýbať voľné kapacity v materských školách a je preto potrebné ich rozšírenie. Obce sa pýšia aj existenciou objektov kultúrno-spoločenského významu, ako sú napr. ľudové domy, zvonice, sochy, kaplnky a pod. Vo všeobecnosti možno hovoriť o miestnych kultúrnych, historických, prírodných a iných objektoch a zaujímavostiach v území. Ich stav je rovnako ako v prípade verejnej infraštruktúry nelichotivý. Vyžadujú si investície do ich obnovy a skvalitňovania. Obnovou kultúrno-historického dedičstva sa obce zatraktívnia a získajú atraktivity pre pritiahnutie turistov. V rámci SWOT analýzy v oblasti Lokálna infraštruktúra sú uvedené konkrétne slabé stránky územia: Zlý technický stav kultúrno-historických objektov, Nevyhovujúci technický a tepelnoizolačný stav obecných budov a objektov spoločenského významu, Absencia klubových priestorov pre spoločenské organizácie. Z týchto negatív vyplývajú potreby územia, ktorými sú: Rekonštrukcia objektov spoločenského významu, obecných stavieb a kultúrno-historických pamiatok, Podpora mládeže a spolkovej činnosti.

Príslušnosť k fokusovým oblastiam PRV a špecifickým cieľom IROP: Integrovaný regionálny operačný program 2014-2020, špecifický cieľ: 5.1.2 - Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných

infraštruktúrach; Program rozvoja vidieka 2014-2020, fokusová oblasť 6B - *Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach*.

Opatrenia v rámci PRV: Opatrenie 7. Základne služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (kód 7), podopatrenie 7.4 Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry (kód 7.4), podopatrenie 7.5 Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie (kód 7.5)

Opatrenia v rámci IROP: Infraštruktúra vzdelávania

Opatrenia „iné/vlastné“: -

Špecifický cieľ 2.2 Dopravné prepojenie a dostupnosť

Odôvodnenie: Pre zlepšenie dostupnosti občanov k službám, ako aj pre zvýšenie bezpečnosti a zníženie negatívnych externalít z dopravy je potrebné rozvíjať dopravnú infraštruktúru. Jedná sa tak o výstavbu nových, ako aj rekonštrukciu existujúcich miestnych komunikácií, chodníkov, zastávok, parkovísk. Vďaka tomu sa uľahčí prístup ľudí do práce, k verejnej doprave, k verejným službám. Veľkú úlohu tu zohráva aj zvýšenie bezpečnosti dopravy. Priamo obcami vedú cesty regionálneho, aj národného významu a práve na tieto cesty sa napájajú miestne komunikácie. V obciach chýba na miestnych komunikáciách dopravné značenie (vodorovné aj zvislé) a preto je bezpečnosť tak chodcov, ako aj motoristov neustále ohrozená. Proti nezodpovedným rodičom sa v obciach montujú merače rýchlosti. Tieto sa však nenachádzajú vo všetkých obciach zahrnutých do územia VITISu. Dostupnosť služieb je dôležitým faktorom aj z hľadiska rozvoja cyklotrás. Priamy prístup k verejnej doprave, k verejným službám je dôležitý a bicykel je formou, ako dostupnosť urobiť ekologickou. Tento špecifický cieľ nadväzuje na identifikovanú potrebu: Zlepšenie dopravnej situácie a revitalizácia dopravnej infraštruktúry. Zlý stav dopravnej infraštruktúry je aj podnetom vychádzajúcim zo SWOT analýzy.

Príslušnosť k fokusovým oblastiam PRV a špecifickým cieľom IROP: Integrovaný regionálny operačný program 2014-2020, špecifický cieľ: 5.1.2 - Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach; Program rozvoja vidieka 2014-2020, fokusová oblasť 6B – *Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach*

Opatrenia v rámci PRV: Opatrenie 7. Základne služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (kód 7), podopatrenie 7.2 Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo

rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie (kód 7.2)

Opatrenia v rámci IROP: Dopravné prepojenie a dostupnosť sídiel

Opatrenia „iné/vlastné“: -

Špecifický cieľ 2.3 Rozvoj informovanosti o mikroregióne VITIS

Odôvodnenie: Mikroregión VITIS predstavuje územie, ktoré sa začalo kreovať už v roku 2003, avšak reálne kontúry získalo až v roku 2011. V súčasnosti zastupuje z pôvodných piatich už obcí 11. Pre región typické pestovanie viniča a výroba vína, leží na rozmedzí Podunajskej nížiny a Nitrianskej pahorkatiny, nachádza sa tu niekoľko chránených prírodných území, ako aj kultúrno-historických pamiatok a rarít (napr. Rumanovský meteorit). Z regiónu pochádza aj niekoľko osobností histórie (napr. Sv. Gorazd). V rámci Nitrianskeho kraja, či celého Slovenska sa však jedná o mikroregión pomerne neznámy. Túto anonymitu je potrebné zmazať cielenou propagáciou a investíciami do turistických informácií, informačných tabúl, drobných obslužných zariadení pre turistov, informačných bodov, smerových tabúl, či KIOSKov. Tieto pomôžu územie označiť a návštevníkom sa v ňom zorientovať. Zároveň je potrebné, aby sa s mikroregiónom identifikovali aj jeho vlastní obyvatelia. Najmä obyvatelia novších členov z radov obcí, ktoré vstúpili do partnerstva a do mikroregiónu v roku 2015, sa ešte nestihli plne s ním stotožniť. Budovanie informačnej infraštruktúry má teda pomôcť nielen turistom, ale aj domácim obyvateľom. Preto jednou z plánovaných aktivít je vytvorenie mikroregionálnej televízie, ktorá vznikne rozšírením existujúcich vysielačích kapacít (Obecná televízia v Močenku, OZ roDka). Televízia bude pokrývať udalosti na celom území. Z technickej stránky sa bude jednať o vybudovanie vykrývačov televízneho signálu v rámci územia VITIS, Vďaka čomu sa zabezpečí terestriálne šírenie signálu. Štúdiu sa bude nachádzať v Močenku. Špecifický cieľ 2.3 je v súlade s identifikovanou potrebou: Vytvorenie regionálnej televízie, Propagácia osobností a atraktivít v území. Cieľ vychádza z potreby propagovať územie danom v rámci príležitostí vo SWOT analýze.

Príslušnosť k fokusovým oblastiam PRV a špecifickým cieľom IROP: Program rozvoja vidieka 2014-2020, fokusová oblasť 6B - Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach

Opatrenia v rámci PRV: Opatrenie 7. Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (kód 7), podopatrenie 7.5 Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie (kód 7.5)

Opatrenia v rámci IROP: -

Opatrenia „iné/vlastné“: Vybudovanie mikroregionálnej televízie

PRIORITA 3 SKVALITNENIE ŽIVOTA MIESTNYCH OBYVATEĽOV

Špecifický cieľ 3.1 Sanácia miest s nezákonne umiestneným odpadom

Odôvodnenie: Problematika čiernych skládok (nezákonne umiestneného odpadu) trápi všetky obce VITISu. Nezodpovední občania a aj podnikatelia vyvážajú odpad „za dedinu“, namiesto toho, aby ho zlikvidovali v zmysle zákona o odpadoch. Problém je, že občania a podnikatelia nechcú za vzniknutý odpad nad rámec zavedeného systému zberu separovaného odpadu platiť a tak vytvárajú čierne skládky. Zodpovednosť za ich likvidáciu pri nezistení vinníka sa následne prenáša na obce. Čierne skládky hyzdia okolie obcí a zároveň predstavujú záťaž pre životné prostredie a spôsobujú úhyn zveri. Preto okrem obcí, aj poľovnícke združenia majú záujem o udržiavanie čistých extravilánov obcí. Jedná sa o naplnenie potreby: Odstránenie čiernych skládok a rekultivácia bývalých oficiálnych skládok.

Príslušnosť k fokusovým oblastiam PRV a špecifickým cieľom IROP: Program rozvoja vidieka 2014-2020, fokusová oblasť 6B - Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach.

Opatrenia v rámci PRV: Opatrenie 7. Základne služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (kód 7), podopatrenie 7.4 Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry (kód 7.4)

Opatrenia v rámci IROP: -

Opatrenia „iné/vlastné“: -

Špecifický cieľ 3.2 Zlepšenie kvality zelene a celkového vzhľadu obcí

Odôvodnenie: Obce VITIS sú vidieckymi obcami, ktoré zachytil rýchly nástup urbanizácie po roku 1989. Ten má za následok negatívne zásahy do vzhľadu obcí, odcudzovanie sa obyvateľov obce, nezáujem o svoje okolie, využívanie obce len na prenocovanie. Pre zamedzenie premeny obcí VITIS na satelitné obce miest, zachovanie ich vidieckeho rázu pre zvýraznenie turistického potenciálu a skvalitnenie životných podmienok obyvateľov je potrebné riešenie týchto negatívnych faktorov. Obce Via Romanum majú potenciál pre zlepšenie celkového vzhľadu najmä v oblastiach obnovy verejnej zelene, parkov, verejných priestranstiev a námestí, ktoré sa môžu premeniť na funkčné oddychové zóny pre obyvateľov. Súčasné priestranstvá a parky sa nevyužívajú v dostatočnej miere, aj kvôli zanedbanému stavu. Preto projekty budú zamerané na také riešenia, ktoré obyvateľom umožnia oddýchnuť

si, stretávať sa a upevňovať komunitu, so zameraním na udržanie biodiverzity. Projekty zamerané na riešenia, ktoré zvýraznia rekreačný potenciál obcí zlepšením celkového vzhľadu a spoja obyvateľov obcí pri zveľaďovaní svojho okolia a svojej obce. V tomto smere sa naplňa identifikovaná potreba: Obnova zelene a oddychových zón. Potreba budovania oddychových zón a potenciál tejto činnosti sa nachádzajú aj vo SWOT analýze.

Príslušnosť k fokusovým oblastiam PRV a špecifickým cieľom IROP: Program rozvoja vidieka 2014-2020, fokusová oblasť 6B – Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach

Opatrenia v rámci PRV: Opatrenie 7. Základne služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (kód 7), podopatrenie 7.2 Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie (kód 7.2)

Opatrenia v rámci IROP: -

Opatrenia „iné/vlastné“: -

Špecifický cieľ 3.3 Rozvoj infraštruktúry športu a rekreácie

Odôvodnenie: SWOT analýza a analýza potrieb poukazujú na obmedzené možnosti športu a rekreácie v obciach, a teda obmedzené možnosti rozvíjania aktivít predovšetkým pre deti a mládež. Preto sa opatrenie zameriava na budovanie a modernizáciu športovísk, detských ihrísk, cyklotrás a chodníkov, ktoré budú poskytovať priestor pre realizáciu voľnočasových aktivít. Prepojením obcí prostredníctvom cyklotrás sa posilní duch komunity VITIS,lepší sa bezpečnosť cyklistov, vytvorením turistických náučných chodníkov sa zvýši environmentálne povedomie občanov. Infraštruktúra pre rekreáciu má za úlohu nielen osloviť domácich obyvateľov, ale aj pritiahnúť turistov. K tomu má územie VITIS veľký potenciál. V území je niekoľko prírodných a kultúrno-historických atraktivít, ktoré sa dajú poprepájať práve spomínanými náučnými, či cykloturistickými chodníkmi. Využiť sa dajú staré historické cesty (dnes poľné cesty v neudržiavanom stave), ako aj udržiavané poľné cesty, či upravené cestné komunikácie spájajúce obce. Budovanie/obnovu cyklotrás je možné prepojiť s vybudovaním doplnkovej infraštruktúry, cykloturistického značenia. Vďaka tomu by sa podarilo viacej prepojiť územie, pritiahnúť turistov a rozšíriť voľnočasové aktivity miestnych obyvateľov. Vzhľadom k tomu, že časť územia leží v mierne pahorkatinatej oblasti, je možné uvažovať aj s vybudovaním vyhliadkovej veže, ktorá by sa stala novou turistickou atraktivitou. Vyhliadková veža by zvýraznila turistický potenciál mikroregiónu. Vďaka tomu sa naplnia identifikované potreby: Budovanie a obnova infraštruktúry pre šport a trávenie voľného času,

Rozvoj vidieckeho cestovného ruchu, agroturistiky. Potenciál pre rekreáciu poukazujú aj identifikované príležitosti vo SWOT analýze.

Príslušnosť k fokusovým oblastiam PRV a špecifickým cieľom IROP: Program rozvoja vidieka 2014-2020, fokusová oblasť 6B - Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach

Opatrenia v rámci PRV: Opatrenie 7. Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (kód 7), podopatrenie 7.4 Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry (kód 7.4), podopatrenie 7.5 Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie (kód 7.5)

Opatrenia v rámci IROP: -

Opatrenia „iné/vlastné“: -

PRIORITA 4 SOCIÁLNE SLUŽBY

Špecifický cieľ 4.1 Rozvoj komunitných sociálnych služieb a infraštruktúry sociálnej starostlivosti

Odôvodnenie: V súčasnosti obce disponujú sociálnymi zariadeniami s obmedzenou kapacitou, čo nespĺňa potreby územia a preto je potrebné rozširovať kapacity zariadení. Zároveň v území absentujú sociálne služby s dennou starostlivosťou (nie 24 hodinovou). Práve dopyt po týchto službách zo strany občanov sa stal podnetom pre zaradenie do priorít stratégie CLLD. Počet čiastočne, či úplne sociálne odkázaných občanov bude z roka na rok neustále rásť a preto je dôležité vytvoriť im priestor pre umiestnenie. V nadväznosti na SWOT analýzu a identifikovanú potrebu: Rozvoj zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry je tento cieľ reálne dosiahnuteľný.

Príslušnosť k fokusovým oblastiam PRV a špecifickým cieľom IROP: Integrovaný regionálny operačný program 2014-2020, špecifický cieľ: 5.1.2 - Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach

Opatrenia v rámci PRV: -

Opatrenia v rámci IROP: Sociálne služby a komunitné služby

Opatrenia „iné/vlastné“: -

PRIORITA 5 EFEKTÍVNA ČINNOSŤ MAS

Špecifický cieľ 5.1 Animácia

Odôvodnenie: Animačné náklady sú spojené s oživovaním stratégie CLLD. Týkajú sa:

- a) vypracovania a aktualizácia stratégie CLLD;
- b) propagácie a informovania o dotknutej oblasti a výsledkoch stratégie CLLD, vydávanie vlastného časopisu MAS týkajúce sa implementácie stratégie;
- c) seminárov, školení, konferencií, workshopov pre členov MAS, ďalších aktérov ako aj potenciálnych prijímateľov, zamerané na ich rozširovanie vedomostí a zručností pri vykonávaní stratégie CLLD, príprave projektov a s tým spojených prác.

Príslušnosť k fokusovým oblastiam PRV a špecifickým cieľom IROP: Program rozvoja vidieka 2014-2020, fokusová oblasť 6B - Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach

Opatrenia v rámci PRV: Opatrenie 19 LEADER, podopatrenie 19.4 Chod miestnej akčnej skupiny a animácia

Opatrenia v rámci IROP: -

Opatrenia „iné/vlastné“: -

Špecifický cieľ 5.2 Chod MAS

Odôvodnenie: Financovanie chodu MAS je dôležitou súčasťou implementácie stratégie CLLD. Jedná sa o nasledovné položky:

- a) personálne a administratívne náklady MAS (prevádzkové, osobné, poistenie),
- b) vzdelávanie zamestnancov a členov MAS (školenia, konferencie, semináre, workshopy a pod.), ktorí sa podieľajú na príprave a vykonávaní stratégie CLLD
- c) náklady na publicitu a sieťovanie: účasť zamestnancov a členov MAS na stretnutiach s inými MAS, vrátane zasadaní národných a európskych sietí, ako aj poplatky za členstvo v regionálnych, národných alebo európskych sieťach MAS,
- d) finančné náklady (napr. bankové poplatky),
- e) náklady vynaložené na monitorovanie a hodnotenie stratégií CLLD (na úrovni MAS).

Príslušnosť k fokusovým oblastiam PRV a špecifickým cieľom IROP: Integrovaný regionálny operačný program 2014-2020, špecifický cieľ 5.1.1 - Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií

Opatrenia v rámci PRV: -

Opatrenia v rámci IROP: Financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégií CLLD

Opatrenia „iné/vlastné“: -

4.3. Súhrn strategického rámca

Tabuľka č. 31: Súhrnný prehľad strategického rámca

<p style="text-align: center;">Vízia</p> <p><i>Územie MAS VITIS bude v roku 2025 atraktívnym územím pre obyvateľov, ako aj podnikateľov. Bude využívať vlastné ľudské zdroje, inovačný, prírodný a kultúrno-historický potenciál pre zabezpečenie svojho rozvoja a pre vytvorenie dobrých podmienok pre život a podnikanie.</i></p> <p><i>Obyvatelia budú bývať v obciach s kvalitnou technickou a sociálnou infraštruktúrou zahŕňajúcou obnovené objekty spoločenského významu, bezpečnejšiu dopravnú infraštruktúru, vybudované priestory pre šport a trávenie voľného času a v neposlednom rade s kvalitnejšími zdravotníckymi a sociálnymi službami.</i></p> <p><i>Podnikatelia (SZČO, SHR, mikro a malé podniky) budú v území rozvíjať svoju činnosť, poskytovať nové pracovné príležitosti pre miestnych obyvateľov, využívať inovatívne postupy výroby a dbať na ochranu životného prostredia. Budú vznikať nové podnikateľské subjekty a prevádzky. Zvýši sa kvalita poskytovaných služieb, pričom veľkú úlohu bude v území zohrávať vidiecky cestovný ruch. Tvorba nových príjmových možností pre miestnych obyvateľov bude spojená s ekonomickou stabilizáciou územia.</i></p> <p><i>Obce budú stavať na svojich uvedomelých občanoch, ktorí sa budú viac zaujímať o veci verejné a budú sa viac zapájať do kultúrnospoločenského a spolkového života. Dôjde k väčšiemu prepojeniu a spolupráci obcí, obyvateľov a podnikateľov, vďaka čomu sa zvýši vnútorná integrita územia.</i></p>		
<p style="text-align: center;">Strategický cieľ</p> <p><i>Zvýšiť kvalitu života obyvateľov MAS VITIS a zlepšiť ekonomické prostredie prostredníctvom rozvoja miestnej infraštruktúry, skvalitňovaním služieb a vytváraním nových pracovných príležitostí v území.</i></p>		
<p style="text-align: center;">Priorita 1: <u>ROZVOJ PODNIKANIA A SLUŽIEB</u></p>		
<p>Špecifický cieľ 1.1: Vytváranie podmienok pre rozvoj podnikania a tvorbu nových pracovných miest</p>		
<p>Opatrenia PRV:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry (kód 7.4) 	<p>Opatrenia IROP:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zakladanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev 	<p>Iné opatrenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - -
<p>Špecifický cieľ 1.2: Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam</p>		
<p>Opatrenia PRV:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Podpora investícií do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností (kód 6.4) 	<p>Opatrenia IROP:</p> <ul style="list-style-type: none"> - - 	<p>Iné opatrenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - -
<p>Špecifický cieľ 1.3: Podpora poľnohospodárskej prvovýroby, spracovania a domácej produkcie</p>		

Opatrenia PRV: - Podpora na investície do poľnohospodárskych podnikov (kód 4.1)	Opatrenia IROP: - -	Iné opatrenia: - -
Priorita 2: <u>ZATRAKTÍVNENIE OBCÍ A ROZVOJ ICH POTENCIÁLU</u>		
Špecifický cieľ 2.1: Dobudovanie a skvalitnenie verejnej infraštruktúry a turistických atraktivít		
Opatrenia PRV: - Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry (kód 7.4) - Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie (kód 7.5)	Opatrenia IROP: - -	Iné opatrenia: - -
Špecifický cieľ 2.2: Dopravné prepojenie a dostupnosť		
Opatrenia PRV: - Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie (kód 7.2)	Opatrenia IROP: - Dopravné prepojenie a dostupnosť sídiel	Iné opatrenia: - -
Špecifický cieľ 2.3: Rozvoj informovanosti o mikroregiónoch VITIS		
Opatrenia PRV: - Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie (kód 7.5)	Opatrenia IROP: - -	Iné opatrenia: - Vybudovanie mikroregionálnej televízie
Priorita 3: <u>SKVALITNENIE ŽIVOTA MIESTNYCH OBYVATEĽOV</u>		
Špecifický cieľ 3.1: Sanácia miest s nezákonne umiestneným odpadom		
Opatrenia PRV: - Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo	Opatrenia IROP: - -	Iné opatrenia: - -

vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry (kód 7.4)		
Špecifický cieľ 3.2: Zlepšenie kvality zelene a celkového vzhľadu obcí		
Opatrenia PRV: - Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie (kód 7.2)	Opatrenia IROP: - -	Iné opatrenia: - -
Špecifický cieľ 3.3: Rozvoj infraštruktúry športu a rekreácie		
Opatrenia PRV: - Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry (kód 7.4) - Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie (kód 7.5)	Opatrenia IROP: - -	Iné opatrenia: - -
Priorita 4: <u>SOCIÁLNE SLUŽBY</u>		
Špecifický cieľ 4.1: Rozvoj komunitných sociálnych služieb a infraštruktúry sociálnej starostlivosti		
Opatrenia PRV: - -	Opatrenia IROP: - Sociálne služby a komunitné služby	Iné opatrenia: - -
Priorita 5: <u>EFEKTÍVNA ČINNOSŤ MAS</u>		
Špecifický cieľ 5.1: Animácia		
Opatrenia PRV: - 19.4 Chod miestnej akčnej skupiny a animácia	Opatrenia IROP: - -	Iné opatrenia: - -
Špecifický cieľ 5.2: Chod MAS		
Opatrenia PRV: - -	Opatrenia IROP: - Financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégií CLLD	Iné opatrenia: - -

4.4. Integrované znaky stratégie CLLD

VITIS, ako verejno-súkromné partnerstvo, v doterajšej dobe nemalo pridelený štatút MAS. Rozvoj v území prebiehal za pomoci finančných prostriedkov z rozpočtu Nitrianskeho samosprávneho kraja v rámci iniciatívy Leader NSK. Jednalo sa o zdroje, ktoré pomohli naštartovať spoluprácu v území a jeho integráciu. Avšak väčšina rozvoja v uplynulom období prebiehala na lokálnej úrovni po jednotlivých obciach. Preto v doterajšej histórii partnerstva nemožno celkom hovoriť o integrácii. Z tohto hľadiska sa teda implementácia stratégie CLLD javí ako kľúčová, nakoľko naštartuje procesy integrácie. Samotná stratégia nesie v sebe viaceré integrované znaky. Jedná sa o postupnú mobilizáciu komunity, spojenie medzi odvetviami, budovanie spojenia s regionálnymi centrami zamestnanosti a postupné vykonávanie podporných opatrení.

Mobilizácia komunity prebieha postupnými krokmi. V prvom rade sa zmobilizovali a spojili predstavitelia obcí. Obce ako právne subjekty zastupujúce územie sa stali základom budúcej spolupráce. Územie a partnerstvo však potrebuje širšie zapojenie. Preto po vytvorení základu sa postupne začali vo forme obecných stretnutí zapájať aj ďalšie cieľové skupiny – podnikatelia, neziskový sektor a bežný aktívni občania. Spoločnou témou bolo vytvorenie partnerstva v území, ktoré bude zahŕňať široký výber zástupcov rôznych sektorov z územia. Toto predstavovalo prvý krok. Druhým bolo stanoviť problémy územia, ktoré dokážu byť stratégiou CLLD vyriešené. Nakoľko územie ako celok doteraz takmer nemalo možnosť sa po finančnej stránke viac rozvíjať, vyskytlo sa viacero identifikovaných problémov. V rámci spoločných obecných stretnutí sa zástupcovia všetkých sektorov vyjadrovali ohľadom problémov v ich obciach, v území, čo im chýba, akú oblasť chcú posilniť. Týmto spôsobom sa zapojili/viac integrovali do tvorby stratégie. Identifikované problémy sa v rámci jednotlivých stretnutí prekrývali a preto sa do analýzy potrieb dostali vytriedené a zoskupené potreby. Vyriešenie identifikovaných problémov vďaka stratégii pomôže ešte viac zintegrovať komunitu. Identifikované problémy nie sú uzatvorené výlučne len na komunitu, ale ju aj otvárajú vonkajšiemu svetu. Napr. riešenie infraštruktúry turizmu a propagácia územia pomôže vytvoriť vzťah územie – obyvatelia obcí, ale zároveň sa bude podieľať na vonkajšom spojení regiónu so svetom. Podobným príkladom je riešenie dopravnej infraštruktúry, ktorá bude využívaná pre dochádzku za prácou a službami dostupnými len v meste a ktorá tiež pomôže otvoriť región a spojiť ho s turistami, inštitúciami a pod.

Horizontálne spojenie medzi odvetviami sú v stratégii riešené vzájomnou podporou rôznych sektorov. Napr. prestavba nevyužívaných obecných stavieb pre podnikateľské účely. Obce tak

vytvoria priestory pre rozvoj podnikania a miestnej ekonomiky. Jedná sa o kľúčový prvok integrácie medzi odvetviami. Medzi rovnocennými zástupcami v rámci odvetvovej štruktúry územia. Horizontálne spojenie možno pozorovať aj v rámci diverzifikácie poľnohospodárskych činností. Rozšírením portfólia z prvovýroby do vidieckeho cestovného ruchu bude znamenať aj spojenie sa s cestovnými kancelárkami, či webovými portálmi propagujúcimi ubytovacie a iné služby na Slovensku, či v zahraničí. Investície teda prinesú nové dimenzie spojenia.

Dôležitým integrovaným znakom je aj budovanie spojenia s regionálnymi centrami zamestnanosti. Blízkosť mesta Nitra, resp. Šaľa sa priamo viažu na dochádzku za prácou a službami nedostupnými na vidieku, ako aj službami štátu. Územie VITIS predstavuje vidiecku oblasť. Hoci sa vďaka implementácii stratégie podarí posilniť zamestnanosť v území, gro ekonomicky aktívnych osôb bude naďalej dochádzať za prácou do bližších, či vzdialenejších miest. Podpora budovania dopravnej infraštruktúry (cyklistické trasy, autobusové zastávky, výbočiská, bezpečnostné prvky), pomôže k väčšiemu spojeniu vidieckych obcí s mestami = centrami zamestnanosti.

Stratégia CLLD je tvorená aktivitami, ktorých postupné napĺňanie pomôže dosahovať stanovené ciele. Aktivity v rámci jednotlivých priorít na seba nadväzujú a pomáhajú tak dosiahnuť naplnenie stratégie. V globálnom meradle je stratégia akýmsi schodiskom, ktorého schody tvoria priority. V prvom rade stratégia rieši zamestnanosť a podporu miestnej ekonomiky. Tie prinesú rast príjmov v mikroregióne (platy, miestne dane) a zlepšenie sociálneho statusu občanov. Nasledujú investície do regiónu, čím sa uspokojia potreby plynúce z rastúceho príjmu. Vybudovaná obnovená infraštruktúra je priestorom pre zlepšenie celkovej kvality života v obciach. Na zlepšenie kvality nasleduje dopyt po službách vyššieho štandardu, ako napr. sociálne služby. Týmto postupným nadstavovaním sa dosiahne integrácia v rámci stratégie. Všetkým týmto krokom budú sekundovať miestne podporné opatrenia, ako napr. poskytnutie zrekonštruovaných obecných priestorov (za odplatu) podnikateľom, ktorí tu vytvoria pracovné miesta. Obnovené kultúrno-historické dedičstvo a turistická infraštruktúra pritiahnu turistov, t.j. vznikne dopyt aj po ďalších službách v území, ktorým budú obce nápomocné. Obce budú mimo stratégie investovať vlastné zdroje do zveľaďovania bytového fondu, nakoľko obce sa stanú vďaka stratégii atraktívnejšie pre bývanie. Nadväznosť a doplnkovosť ďalších aktivít v území na stratégiu sa bude vykonávať postupne s napĺňaním stratégie CLLD.

4.5. Inovatívne znaky stratégie CLLD

CLLD stratégia predstavuje základný dokument pre riešenie potrieb územia. Zároveň stanovuje, ktoré potreby sú z hľadiska rôznych skupín aktérov v území najdôležitejšie a ktoré chce v časovom horizonte 7 rokov naplniť. Napĺňanie týchto potrieb je sprevádzané aj používaním inovatívnych riešení. Medzi inovatívne znaky stratégie patrí:

- odstránenie izolovanosti v riešení potrieb v území z úrovne lokálnej - obecnej na úroveň spolupráce územnú – mikroregionálnu
- vznik nových medzisektorových partnerstiev
- nové princípy spolupráce medzi subjektmi v mikroregióne (verejnými, podnikateľskými a neziskovými)
- zapájanie verejnosti do riešení problémov pomocou moderných metód komunitného rozvoja
- zvýšenie zapojenosti obyvateľstva a ich využitie pre potreby rozvoja územia
- tvorba nových pracovných miest

Inovativnosť stratégie CLLD a celého rozvojového procesu v porovnaní s doterajším riešením problémov v území spočíva v ochote zástupcov jednotlivých obcí riešiť potreby v území VITIS spoločne a takto postupovať aj v ďalšom riadení a spravovaní územia. Významnou mierou (viac ako 50%) im budú sekundovať zástupcovia súkromného a občianskeho sektora, t.j. podnikatelia a neziskové organizácie. Záujem o spoločný rozvoj územia nielen starostov, ale aj podnikateľov a zástupcov spoločenských organizácií je garanciou, že ďalšie spravovanie a plánovanie rozvojových aktivít bude mať v mikroregióne integrovaný charakter.

Inovativnosť v systéme riadenia rozvoja a spravovaní územia na základe multisektorovej spolupráce, revitalizácia a obnova obcí vedúca k celkovému zatraktívneniu územia a zlepšeniu vzhľadu obcí a stavu lokálneho životného prostredia tvorí v spojitosti s podporou a mobilizáciou ľudských zdrojov v oblasti znalostnej nástroj pre zabezpečenie ekonomickej a sociálnej stability. Tá sa prejaví aj v raste lokálnej ekonomiky, príjmu obecných samospráv a podnikateľov, ako aj v tvorbe nových pracovných miest.

Dôležitým faktorom inovativnosti stratégie je mobilizácia ľudských zdrojov. Týka sa to najmä bežných občanov a podnikateľov. Kým v doterajšej histórii, čokoľvek, čo sa udialo v jednotlivých obciach bolo riešené priamo obcou, resp. bolo riešené pod patronátom obce. Obce boli iniciátormi rozvoja. Stratégia sa na tento trend pozerá opačne a do popredia kladie

podnikateľov a sčasti aj neziskový sektor (t.j. súkromný sektor). Súkromný sektor bol výraznou mierou zapojený už pri tvorbe stratégie. V rámci obecných stretnutí a pracovných skupín tvorili zástupcovia súkromného sektora väčšinu. Aktívne sa zapájali do identifikácie potrieb, tvorby podkladov pre SWOT analýzu, stanovenie vízie a cieľov, ako aj v rámci tvorby rozpočtu stratégie. Súkromný sektor sa týmto spôsobom v území zmobilizoval. Aj samotná existencia verejno-súkromného partnerstva je poznačená dominanciou súkromného sektora. Tvorí väčšinu členskej základne, má väčšinové zastúpenie pri všetkých výkonných a kontrolných orgánoch. Pri samotnej implementácii stratégie sa bude klásť zvláštny dôraz na projekty pochádzajúce zo súkromného sektora, nakoľko 50,90% rozpočtu je určených priamo na realizáciu opatrení pre súkromný sektor (32,30% pre podnikateľský sektor a 18,60% pre občiansky sektor).

Významným inovatívnym prvkom stratégie bude zriadenie mikroregionálnej televízie. Tá bude multimediálnym spojivom medzi 11 obcami a viac ako 24000 obyvateľmi. Zároveň pomôže ľahšej identifikácii občanov so spoločným územím. Procesy tvorby stratégie a účasť na podujatiach realizovaných v jednotlivých obciach, či realizovanie spoločných súťaží a športových turnajov sú aktivity, ktoré pomáhajú spájať územie. Avšak je potrebné klásť väčší dôraz na budovanie identity územia smerom k občanom. To zabezpečí práve mikroregionálna televízia, ako inovatívny prvok stratégie.

Riešenie identifikovaných potrieb stratégiou bude mať pozitívny účinok nielen na konkrétnu cieľovú skupinu, ktorej sa potreba týka, ale bude mať pozitívny účinok na celú komunitu. Vznikne tak multiplikačný efekt. Pomoc podnikateľom a vytvorenie nových pracovných miest sa prejaví v posilnení ekonomickej stability mikroregiónu a v dopyte po kvalitnejšej obecnej infraštruktúre (so zabezpečením príjmu sa občania viacej budú venovať stavu svojho okolia). Revitalizácia kultúrno-historických pamiatok sa prejaví nielen v ich záchrane, ale aj v pritiahnutí turistov. Riešenie informovanosti o území zabezpečí šírenie dobrého mena mikroregiónu v rámci SR, ale poskytne aj príležitosť miestnym obyvateľom identifikovať sa s novým spoločným územím. Rekonštrukcia obecných stavieb zlepší ich celkový stav a zníži náklady vynakladané na prevádzku. Zároveň zlepší celkový vzhľad obcí. Tieto a aj ďalšie príklady realizácie aktivít prinesú multiplikačné efekty implementácie stratégie a vykonávania zmien.

Tvorba nových pracovných miest je dôležitým inovačným prvkom stratégie. V rámci nej budú podporované projekty určené pre podnikateľský sektor (MSP, SZČO, SHR). Bude sa jednať o opatrenia 5.1.1 financované z IROP a 4.1 resp. 6.4 financované z PRV. V rámci tejto podpory podnikateľského sektora sa bude podporovať nielen rozvoj nových činností, či tvorba

nových produktov, ale bude sa podporovať aj tvorba nových pracovných. Vďaka tomu sa bude zvyšovať zamestnanosť na vidieku, čo bude predstavovať nový lokalizačný faktor územia VITIS. Inováciu predstavuje udržanie ľudí na vidieku, aby sa vidiek, v našom prípade územie VITIS nestalo len miestom na prenocovanie a trávenie víkendu, ale aby tu obyvatelia žili a pracovali.

5. Implementačný rámec

5.1. Popis riadiaceho a implementačného procesu

5.1.1. Riadiaci proces - organizačná štruktúra MAS

Verejno-súkromné partnerstvo MAS VITIS bude mať nasledovné orgány:

- Najvyšší orgán (Valné zhromaždenie)
- Výkonný orgán (Výkonná rada)
- Výberová komisia
- Monitorovací výbor
- Štatutárny orgán (Predseda združenia)
- Kontrolný orgán (Revízná komisia)

Najvyšší orgán (Valné zhromaždenie)

Najvyšší orgán združenia je tvorený zo všetkých členov združenia, prípadne delegátov (starostov zastupujúcich obce, konateľov zastupujúcich podnikateľské subjekty a pod.), pričom pomer hlasovacích práv každej záujmovej skupiny nepresahuje pomer 49% a vykonáva aj nasledovné činnosti:

- schvaľuje stanovy, interné riadiace dokumenty, ich zmeny a doplnky
- schvaľuje plán činnosti, výročnú správu
- schvaľuje rozpočet a správu o hospodárení
- volí a odvoláva členov výkonného orgánu, monitorovacieho výboru a kontrolný orgán
- schvaľuje prijatie nových členov
- schvaľuje Stratégiu rozvoja územia vedeného komunitou (Stratégiu CLLD) a jej aktualizáciu
- rozhoduje o zániku združenia zlúčením s iným občianskym združením alebo dobrovoľným rozpustením. V prípade, ak dôjde k zániku občianskeho združenia rozpustením alebo zlúčením s iným občianskym združením počas doby platnosti zmluvy o poskytnutí NFP na chod MAS, občianske združenie je povinné vrátiť čerpané finančné prostriedky z EPFRV resp. EFRR.
- schvaľuje organizačný poriadok a volebný poriadok pre voľbu orgánov
- stanovuje výšku, spôsob a termín úhrady členských príspevkov

- rozhoduje o účasti MAS VITIS v iných profesijných alebo záujmových organizáciách a volí do nich svojich zástupcov
- schvaľuje správu o činnosti kontrolného orgánu
- a iné v súlade so stratégiou CLLD

Najvyšší orgán zvoláva Výkonný orgán minimálne raz do roka, alebo ak písomne požiada o zvolanie minimálne tretina členov združenia a to do 30-tich dní od doručenia žiadosti predsedovi Výkonnej rady. V prípade zvolania mimoriadneho zasadnutia najvyššieho orgánu je predmetom rokovania len to, čo bolo dôvodom jeho zvolania.

Pri hlasovaní na zasadnutí Najvyššieho orgánu má každý člen jeden hlas, pričom váha každého hlasu je rovnaká, t.j. rovná 1..

Najvyšší orgán je schopný sa uznášať, ak sú prítomní členovia združenia, ktorí majú nadpolovičnú väčšinu všetkých hlasov, t.j. viac ako 50 % všetkých hlasov (bez ohľadu na príslušnosť k záujmovým skupinám). Ak nie je prítomná nadpolovičná väčšina všetkých členov do 30 minút po stanovenom termíne začiatku zasadnutia, Výkonný orgán rozhodne o zvolaní náhradného zasadnutia Najvyššieho orgánu.

Náhradné zasadnutie Najvyššieho orgánu je uznášaniaschopné ak je prítomných minimálne 50 % členov a vždy musí dodržiavať pôvodne stanovený program. Ak je v programe hlasovanie o Stratégii CLLD, alebo hlasovanie o zlúčení, rozdelení, alebo zrušení občianskeho združenia VITIS a ak nie je prítomná nadpolovičná väčšina členov, musí Výkonná rada zvolať zasadnutie Najvyššieho orgánu v novom náhradnom termíne.

Na prijatie rozhodnutia je potrebná nadpolovičná väčšina hlasov prítomných členov združenia (bez ohľadu na príslušnosť k záujmovým skupinám). V prípade rovnosti hlasov sa vykoná nové hlasovanie. V prípade rovnosti hlasov aj v druhom hlasovaní sa návrh považuje za neprijatý.

Z rokovania zasadnutia Najvyššieho orgánu sa vyhotoví zápisnica, ktorá musí obsahovať: dátum, miesto konania, program, prijaté rozhodnutia s uvedením výsledkov hlasovania k jednotlivým bodom programu a námietok účastníkov a záverečné uznesenie a prezenčnú listinu, ktorá tvorí prílohu zápisnice. Zápisnica je sprístupnená všetkým členom najneskôr do 14 dní od konania zasadnutia.

Výkonný orgán (Výkonná rada)

Výkonný orgán je rozhodovací orgán združenia v období medzi dvoma zasadnutiami Najvyššieho orgánu. Za svoju činnosť je zodpovedná najvyššiemu orgánu a vykonáva činnosti v súlade so stanovami a internými riadiacimi smernicami MAS.

Výkonná rada má minimálne 13 členov (aktuálne 13), zvolených na obdobie 3 rokov. Opakovaná voľba člena je možná. Počet členov musí byť vždy nepárny.

Výkonná rada rozhoduje o nasledovných činnostiach:

- riadi činnosť združenia v období medzi zasadnutiami najvyššieho orgánu
- volí a odvoláva predsedu OZ spomedzi členov Výkonnej rady
- zvoláva a obsahovo pripravuje rokovanie najvyššieho orgánu a pripravuje základné materiály na tieto rokovania
- zodpovedá za vypracovanie, implementáciu, stratégie CLLD a jej aktualizáciu,
- zriaďuje výberovú komisiu a monitorovací výbor
- menuje a odvoláva manažéra občianskeho združenia
- volí a odvoláva členov Výberovej komisie a schvaľuje jej štatút
- predkladá zmeny stanov, organizačného poriadku a ostatných vnútorných smerníc na schválenie Najvyššiemu orgánu
- riadi a koordinuje činnosť združenia VITIS
- pripravuje a schvaľuje uzavretie zmlúv strategického charakteru s inými právnickými a fyzickými osobami v SR a zahraničí
- poveruje ďalšie osoby na konanie v mene združenia VITIS na presne stanovený účel
- riadi a kontroluje činnosť kancelárie združenia
- schvaľuje harmonogram výziev na predkladanie projektových zámerov/ ŽoNFP/ŽoPr,
- schvaľuje výzvu na predkladanie projektových zámerov/ ŽoNFP/ŽoPr,
- schvaľuje zrušenie/zmenu výzvy na predkladanie projektových zámerov/ŽoNFP/ŽoPr,
- volí a odvoláva členov výberovej komisie a schvaľuje jej štatút,
- a iné stanovené v stratégii CLLD

Členská základňa Výkonného orgánu musí byť zastúpená každou záujmovou skupinou

Výkonný orgán zriadi Kanceláriu na zabezpečenie spravovania verejných prostriedkov ako aj manažovanie činnosti MAS a realizáciu úloh združenia. Na čele Kancelárie je manažér MAS menovaný Výkonným orgánom. Manažér MAS je povinný zúčastňovať sa zasadnutí Výkonnej rady s hlasom poradným. Kancelária pracuje na základe pracovného

a organizačného poriadku schváleného Výkonným orgánom. Administratívu a realizáciu úloh združenia zabezpečujú zamestnanci MAS, ktorí môžu byť členmi len najvyššieho orgánu.

Výkonný orgán je uznášaniaschopný, ak je prítomná nadpolovičná väčšina jeho členov, pričom pomer hlasov prítomných členov za každú záujmovú skupinu môže byť maximálne 49 %.

Zasadnutie Výkonného orgánu zvoláva Štatutárny orgán (predseda združenia) podľa potreby, minimálne však štyrikrát do roka.

Mandát člena Výkonného orgánu končí uplynutím funkčného obdobia, odstúpením člena alebo jeho odvolaním Najvyšším orgánom.

Pri ukončení funkcie člena Výkonnej rady z akéhokoľvek dôvodu nahradí ho novým členom Najvyšší orgán.

Členstvo vo Výkonnom orgáne je nezlučiteľné s členstvom vo Výberovej komisii, Kontrolnom orgáne a Monitorovacom výbore združenia.

Výberová komisia

Výberová komisia vykonáva výber ŽoNFP podľa poradia ich prínosu k plneniu cieľov a zámerov stratégie CLLD a stanovuje výšku podpory.

Výberová komisia vykonáva nasledovné činnosti:

- zabezpečí proces posúdenia projektových zámerov/hodnotenia ŽoNFP/ŽoPr,
- posudzuje splnenie podmienok poskytnutia príspevku určených vo výzve,
- prideluje body jednotlivým projektovým zámerom/ŽoNFP/ŽoPr na základe výsledkov posúdenia/odborného hodnotenia a zoradí projektové zábery/ŽoNFP/ŽoPr podľa bodového hodnotenia,
- vykoná výber projektových zámerov/ŽoNFP/ŽoPr v zmysle Systému riadenia CLLD – jednokolový a dvojkolový proces výberu,
- schvaľuje/odporúča, resp. neschvaľuje/neodporúča ŽoNFP na financovanie z PRV,
- schvaľuje/odporúča, resp. neschvaľuje/neodporúča ŽoPr na financovanie z IROP,
- schvaľuje/odporúča, resp. neschvaľuje/neodporúča vydanie hodnotiacej správy pre projektové zábery,
- vypracuje Protokol o výbere projektových zámerov/ŽoNFP/ŽoPr,
- vypracuje návrh hodnotiacej správy pre projektové zábery,
- stanovuje výšku podpory NFP pre jednotlivé ŽoNFP/ŽoPr.

Výberová komisia má minimálne 7 členov. Počet členov musí byť vždy nepárny. Výkonný orgán môže okrem riadnych členov menovať aj náhradníkov členov výberovej komisie.

Výberová komisia je zložená z členov, ktorých schvaľuje alebo odvoláva Výkonný orgán na návrh kancelárie VITIS.

Výberová komisia pri každom hlasovaní o výbere projektov musí dodržiavať podmienku, že minimálne 50 % hlasov rozhodnutí o výbere projektov patrí partnerom, ktorí nie sú orgánmi verejnej správy.

Člen výberovej komisie nemusí pôsobiť (mať trvalé, prípadne prechodné bydlisko, sídlo alebo prevádzku) v území pôsobnosti občianskeho združenia VITIS. Pre jednu výzvu bude stanovená jedna výberová komisia.

Výkonný orgán MAS menuje vždy novú výberovú komisiu pre každú výzvu na predkladanie projektových zámerov/ŽoNFP, pričom jednotliví členovia sa môžu opakovať. V rámci jednej výzvy môže byť menovaná len jedna výberová komisia na celú výzvu, výnimkou môže byť len výmena členov z opodstatnených dôvodov. Opodstatnenými dôvodmi sú najmä konflikt záujmov, úmrtie člena výberovej komisie, jeho dlhodobá pracovná neschopnosť alebo nečinnosť a pod.

Výberovej komisii predsedá na každom zasadnutí jeden jej člen, ktorého si komisia zvolí na začiatku každého zasadnutia.

Výberová komisia sa riadi počas zasadnutia pravidlami svojho štatútu a manuálov, ktoré vypracuje kancelária a schváli Výkonný orgán.

Členstvo vo výberovej komisii je nezlučiteľné s členstvom vo Výkonnom orgáne, Kontrolnom orgáne a Monitorovacím výbore združenia.

Monitorovací výbor

Monitorovací výbor je kontrolný orgán MAS VITIS, ktorý má za úlohu monitorovať priebeh implementácie stratégie CLLD. Monitorovací výbor občianskeho združenia VITIS je orgánom, ktorý vykonáva najmä vyhodnotenie výstupov a výsledkov a monitorovanie realizácie projektov v rámci stratégie CLLD, pripravuje a vypracováva správy o implementácii stratégie, správy o monitoringu za ročné obdobie a pod. v zmysle ustanovení Systému riadenia CLLD. Monitorovací výbor zriaďuje Výkonný orgán.

Členov Monitorovacieho výboru vyberá, schvaľuje a odvoláva Najvyšší orgán na obdobie implementovania stratégie CLLD. Monitorovací výbor má min. 3 členov, pričom počet členov musí byť vždy nepárny.

Monitorovací výbor sa stretáva minimálne 2 krát ročne a na svojich zasadnutiach sa riadi štatútom a manuálmi, ktoré vypracuje a schváli Výkonný orgán. Monitorovací výbor MAS na svojom prvom zasadnutí stanoví rozsah činnosti. Rozsah činnosti Monitorovacieho výboru MAS podlieha schváleniu Najvyšším orgánom.

Hlavnou činnosťou Monitorovacieho výboru je:

- hodnotenie a kontrola realizácie projektov v rámci stratégie CLLD
- príprava a vypracovanie správy o implementácii stratégie CLLD za ročné obdobie
- príprava a vypracovanie správy o monitoringu stratégie CLLD za ročné obdobie
- navrhovanie zmien v súlade s dosahovaním cieľov stratégie CLLD

Členstvo v monitorovacom výbore je nezlučiteľné s členstvom vo výkonnom orgáne združenia

Štatutárny orgán (predseda združenia)

Štatutárnym orgánom združenia je predseda, ktorý vystupuje v mene združenia navonok a ktorý podpisuje zmluvy vykonáva právne úkony v mene združenia.

Štatutárny orgán volí a odvoláva Výkonný orgán združenia spomedzi svojich členov.

Štatutárny orgán vykonáva hlavne tieto činnosti:

- zvoláva a vedie zasadnutia Výkonného orgánu
- vedie alebo poveruje inú osobu vedením zasadania Výkonného orgánu
- rozhoduje o záležitostiach občianskeho združenia VITIS pokiaľ nie sú tieto stanovami a organizačným poriadkom stanovené inak
- riadi činnosť občianskeho združenia VITIS
- kontroluje činnosť kancelárie a spolupracuje s manažérom
- vo vzťahu k PRV SR 2014 – 2020 predkladá na PPA Protokol o výbere projektových zámerov/Žiadosti o nenávratný finančný príspevok z PRV SR 2014 – 2020
- vo vzťahu k IROP predkladá Protokol o výbere Žiadosti o NFP z IROP na RO pre IROP

Kontrolný orgán (Revízna komisia)

Revízna komisia je kontrolným orgánom občianskeho združenia VITIS a za svoju činnosť sa zodpovedá Najvyššiemu orgánu.

Revíznú komisiu tvoria minimálne 7 členovia, volí ich Najvyšší orgán na obdobie 3 rokov.

Opakovaná voľba člena Revíznej komisie je možná.

Revízna komisia volí zo členov svojho predsedu.

Členstvo v Kontrolnom orgáne je nezlučiteľné s členstvom v orgánoch združenia, okrem členstva v Najvyššom orgáne.

Revízia komisia vykonáva nasledovnú činnosť:

- kontroluje hospodárenie združenia, upozorňuje príslušné orgány občianskeho združenia VITIS na nedostatky a navrhuje opatrenia na ich odstránenie
- kontroluje aj dodržiavanie stanov a vnútorných predpisov

Kancelária MAS

Výkon administratívnych činností združenia VITIS bude zabezpečovať kancelária MAS.

Bude sa jednať o :

- zabezpečovanie chodu MAS z pohľadu administratívy
- poskytovanie poradenstva
- vyhlasovanie výziev, konzultácie k výzvam
- prijímanie žiadostí o NFP, kontrola formálnej správnosti žiadostí
- kontrola realizácie projektov na mieste
- preberanie a kontrola zúčtovaní projektov
- vykonávanie publicity stratégie
- vykonávanie školení pre žiadateľov
- zabezpečovanie aktualizácie propagačných a informačných materiálov o verejno-súkromnom partnerstve, zverejňovanie informácií o dianí na území, vydávanie časopisu MAS k implementácii stratégie
- príprava podkladov k rokovaniam Výkonnej rady a Valného zhromaždenia
- navrhuje Výkonnej rade kandidátov na členov Výberovej komisie
- vypracováva štatút Výberovej komisie a manuály

Zamestnancov kancelárie MAS vyberá Výkonná rada.

Kancelária MAS bude mať troch zamestnancov:

- *Manažér MAS* – je obsadená pozícia, zabezpečuje chod kancelárie MAS a komunikáciu s riadiacimi orgánmi, kvalifikačné predpoklady dané životopisom sa nachádzajú v prílohách stratégie CLLD
- *Administratívny pracovník* – bude mať na starosti administratívne činnosti v rámci chodu kancelárie a implementácie stratégie CLLD, pozícia nie je ešte obsadená, kvalifikačné požiadavky: min. ukončené stredoškolské vzdelanie s maturitou, min. 2

ročná prax v oblasti administratívy, vedenia hospodárskej korešpondencie, ovládanie práce s PC, bezúhonnosť

- *Účtovník/Ekonóm* – bude mať na starosti ekonomické riadenie kancelárie MAS, účtovanie platieb, vedenie účtovnej evidencie v súvislosti s implementáciou stratégie CLLD a chodu kancelárie MAS, pozícia nie je ešte obsadená, kvalifikačné požiadavky: min. ukončené stredoškolské vzdelanie s maturitou, min. 3 ročná prax v oblasti podvojného účtovníctva a personalistiky, ovládanie práce s PC, bezúhonnosť

5.1.2. Implementačný proces

Žiadosti podporované v rámci PRV

Pre výber, hodnotenie a schvaľovanie žiadostí o NFP v rámci PRV bude na úrovni MAS VITIS uplatnený jednokolový výber (výzva na predkladanie ŽoNFP).

Výzvy na predkladanie ŽoNFP budú vyhlasované kanceláriou MAS v súlade s indikatívnym harmonogramom výziev, pričom MAS nad rámec povinností stanovených pre vyhlásenie na webovom sídle PPA (spôsobom uvedeným v odseku 1 a 2 bodu 8.1) s informatívnym charakterom zverejní výzvu aj na svojom webovom sídle (www.vitis-mas.sk).

MAS zároveň zväží a využije všetky dostupné prostriedky na to, aby čo najlepšie informovala potenciálnych žiadateľov (zverejnenie na webstránkach obcí, na sociálnej sieti, na vývesnej tabuli MAS a jednotlivých obcí, elektronické zaslanie výzvy členom MAS, resp. kontaktom v databáze obyvateľov územia, vyhlásením v rozhlase a pod.). Výzvy vyhlasované kanceláriou MAS budú mať charakter uzavretej výzvy, ktorá je charakterizovaná presným určením dátumu jej vyhlásenia a dátumu jej uzavretia. Lehota na predkladanie projektov je stanovená do 2 mesiacov odo dňa vyhlásenia výzvy, minimálne však 30 pracovných dní.

Počas plynutia lehoty na predkladanie projektov kancelária MAS prijíma projekty podávané na predpísanom formulári a s povinnými prílohami stanovenými vo výzve. Po uplynutí lehoty na predkladanie ŽoNFP a formálnej, vecnej a finančnej kontrole nasleduje proces hodnotenia. Ten budú vykonávať odborní hodnotitelia v zmysle stanovených hodnotiacich a v prípade rovnosti pridelených bodov aj rozlišovacích kritérií. Hodnotenie bude prebiehať v priestoroch MAS. Odborný hodnotiteľ bude pri hodnotení kontrolovať súlad ŽoNFP s cieľmi stratégie CLLD, PRV 2014-2020, prípadne so schémou štátnej pomoci. Priradenie odborných hodnotiteľov k jednotlivým projektom bude náhodným výberom. Výstupom hodnotenia bude hodnotiaci hárok.

Po odbornom hodnotení nasleduje proces výberu. Ten bude mať na starosti výberová komisia. Pri výbere bude aplikovať výberové kritériá vopred stanovené. Výberová komisia bude postupovať v súlade so schváleným štatútom. Pre každú výzvu bude zriadená nová výberová komisia. Výstupom z činnosti Výberovej komisie bude protokol o výbere ŽoNFP. Protokol o výbere následne schvaľuje Výkonný orgán a zasiela na kontrolu na PPA.

Všetky ostatné úkony týkajúce sa výzvy na predkladanie Žiadostí o NFP, uplatnenia hodnotiacich a výberových kritérií Žiadostí o NFP, prípadnej zmeny a zrušenia výzvy, konania o Žiadosti o NFP, prijme a registrácii Žiadosti o NFP, kontrole formálnej správnosti Žiadostí o NFP, kontrole vecnej správnosti Žiadosti o NFP, výške oprávnenosti výdavku projektu, odborného hodnotenia Žiadosti o NFP, uplatnenia hodnotiacich kritérií, výberu žiadostí o NFP v rámci jednokolového výberu, príjmu a registrácie Žiadosti o NFP na PPA sa vykonáva v súlade s kapitolou 9. Systému riadenia CLLD (LEADER a komunitný rozvoj) pre programové obdobie 2014-2020 v znení jeho neskorších dodatkov.

Žiadosti podporované v rámci IROP

Pre výber, hodnotenie a schvaľovanie žiadostí v rámci IROP bude MAS VITIS uplatňovať pravidlá vzťahujúce sa na vyhlasovanie výziev na predkladanie Žiadostí o nenávratný finančný príspevok, pravidlá vzťahujúce sa na zmenu a zrušenie výziev a na hodnotiace kritériá Žiadostí o NFP, výberové kritériá Žiadostí o NFP, procesné úkony pri schvaľovaní, administratívnom overení, odbornom hodnotení, kontrole oprávnenosti CLLD/IROP a výbere žiadostí o NFP v zmysle Systému riadenia CLLD (LEADER a komunitný rozvoj) pre programové obdobie 2014-2020 v znení jeho neskorších dodatkov, kapitola 11.

Výzvy na predkladanie ŽoNFP budú vyhlasované kanceláriou MAS v súlade s indikatívnym harmonogramom výziev. Výzva bude vyhlásená na webovom sídle MAS: www.vitis-mas.sk (po jej odsúhlasení zo strany riadiaceho orgánu). MAS pri vyhlasovaní výziev zároveň zväží a využije všetky dostupné prostriedky na to, aby čo najlepšie informovala potenciálnych žiadateľov (zverejnenie na webstránkach obcí, na sociálnej sieti, na vývesnej tabuli MAS a jednotlivých obcí, elektronické zaslanie výzvy členom MAS, resp. kontaktom v databáze obyvateľov územia, vyhlásením v rozhlase a pod.).

Výzvy vyhlasované kanceláriou MAS budú mať charakter otvorenej výzvy, ktorá je charakterizovaná ukončením v zmysle disponibilnej výšky alokovaných finančných prostriedkov. MAS bude na svojom webovom sídle zverejňovať priebežnú informáciu

o výške žiadaných finančných prostriedkov a o disponibilnom zostatku. Oznámenie o plánovanom ukončení výzvy bude zverejnené min. 30 kalendárnych dní na webovom sídle MAS. Výber žiadostí bude prebiehať v hodnotiacich kolách stanovaných vo výzve.

Počas plynutia lehoty na predkladanie projektov kancelária MAS prijíma projekty podávané na predpísanom formulári a s povinnými prílohami stanovenými vo výzve. Počas plynutia lehoty MAS vykonáva administratívnu kontrolu ŽoPr. Po administratívnej kontrole nasleduje proces hodnotenia. Ten budú vykonávať odborní hodnotitelia v zmysle stanovených hodnotiacich a v prípade rovnosti pridelených bodov aj rozlišovacích kritérií. Hodnotenie bude prebiehať v priestoroch MAS. Každý projekt budú hodnotiť dvaja nezávislí hodnotitelia. Odborný hodnotiteľ bude pri hodnotení kontrolovať súlad ŽoPr s cieľmi stratégie CLLD, IROP, prípadne so schémou štátnej pomoci. Priradenie odborných hodnotiteľov k jednotlivým projektom bude náhodným výberom. Výstupom hodnotenia bude hodnotiaci hárok.

Po odbornom hodnotení nasleduje proces výberu. Ten bude mať na starosti výberová komisia. Pri výbere bude aplikovať výberové kritériá vopred stanovené. Výberová komisia bude postupovať v súlade so schváleným štatútom. Pre každú výzvu bude zriadená nová výberová komisia. Výstupom z činnosti Výberovej komisie bude protokol o výbere ŽoPr. Protokol o výbere následne schvaľuje Výkonný orgán a zasiela na kontrolu na RO pre IROP.

Žiadosti podporované v rámci iných, vlastných zdrojov

Vyhlásenie výziev v rámci iných, vlastných zdrojov MAS sa bude riadiť v súlade s kapitolou 9. Systému riadenia CLLD (LEADER a komunitný rozvoj) pre programové obdobie 2014-2020 v znení jeho neskorších dodatkov. Podmienky pre vyhlasovanie výziev sú totožné s podmienkami uvedenými vyššie v časti Žiadosti podporované v rámci PRV.

5.2. Akčný plán

Časť A.) Akčný plán pre základnú alokáciu MAS

Tabuľka č. 32.A: Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Investície do hmotného majetku / Podpora investícií do poľnohospodárskych podnikov
-----------------	--

Priradenie kódu opatrenia ¹	4/4.1
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	2A – zlepšenie hospodárskeho výkonu všetkých poľnohospodárskych podnikov a uľahčenie reštrukturalizácie a modernizácie poľnohospodárskych podnikov, najmä na účely zvýšenia ich účasti na trhu, zamerania na trh a poľnohospodárskej diverzifikácie
Ciele opatrenia	Cieľom opatrenia je rozvoj konkurencieschopnosti poľnohospodárskych podnikov v aspekte investícií do hmotného majetku, ktoré zvýšia celkovú výkonnosť podniku a tvorba pracovných miest v súvislosti s rastom pridanej hodnoty. Na toto opatrenie nadväzuje špecifický cieľ stratégie CLLD č. 1.3 Podpora poľnohospodárskej prvovýroby a domácej produkcie.
Zdôvodnenie výberu	Výber tohto opatrenia nadväzuje na identifikovanú potrebu: Podpora podnikania v poľnohospodárstve. Zo SWOT analýzy vyplýva ohrozenie územia v prípade Odchodu poľnohospodárskych podnikov z územia a zanechania obhospodarovania pôdy. Príležitosťou je podpora podnikania drobných domácich poľnohospodárov.
Rozsah a oprávnené činnosti	<p>V rámci tohto opatrenia sa v stratégii bude podporovať:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zvýšenie produkcie a jej kvality najmä v odvetviach živočíšna výroba a špecializovaná rastlinná výroba ▪ zníženie nákladovosti výroby poľnohospodárskych produktov ▪ podpora skladovacích kapacít a pozberová úprava ▪ zvýšenie zamestnanosti ▪ zníženie záťaže na životné prostredie ▪ zvýšenie odbytu ▪ zlepšenie kvalitatívnych vlastností a úrodnosti pôdy a ochrany pred jej degradáciou <p>Oprávnenými činnosťami sú:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ investície do hmotného a nehmotného majetku, t.j. do výstavby, rekonštrukcie a modernizácie objektov určených pre poľnohospodársku prvovýrobu ▪ investície do obstarania technického a technologického vybavenia ▪ investície do výstavby, rekonštrukcie a modernizácie skladovacích kapacít a pozberovej úpravy a odbytu ▪ investície do technológií určených na znižovanie emisií skleníkových plynov
Oprávnení prijímatelia	Fyzické a právnické osoby podnikajúce v poľnohospodárskej prvovýrobe
Intenzita pomoci ²	50% (50% vlastné zdroje)
Oprávnené výdavky	<p>1. Špeciálna rastlinná výroba:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Investície do výstavby, rekonštrukcie a modernizácie objektov špeciálnej rastlinnej výroby vrátane prípravy staveniska; ▪ Investície do obstarania technického a technologického vybavenia špeciálnej rastlinnej výroby vrátane strojov a náradia slúžiacich na pestovanie, aplikáciu prípravkov na ochranu rastlín, priemyselných a hospodárskych hnojív, zber a pozberovú úpravu; ▪ investície do objektov na využívanie geotermálnej energie na vykurovanie

¹ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

² Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

	<p>skleníkov a fóliovníkov a na vlastnú spotrebu v podniku vrátane súvisiacich investičných činnosti.</p> <p>2. <i>Živočíšna výroba:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Investície do výstavby, rekonštrukcie a modernizácie objektov živočíšnej výroby vrátane prípravy staveniska; ▪ Investície do obstarania technického a technologického vybavenia živočíšnej výroby vrátane strojov a náradia slúžiacich aj na zber objemových krmív, uskladnenie a manipuláciu s krmivami a stelivami; ▪ Investície do zavádzania technológií na výrobu energie energetickou transformáciou biomasy vyprodukovanej primárne v rámci živočíšnej výroby s doplnkovou funkciou biomasy vyprodukovanej na ostatnej poľnohospodárskej pôde (nevyužitej ornej i TTP) a odpadových druhov biomasy z poľnohospodárstva, vlastnej výroby potravinárskych výrobkov. <p>3. <i>Zlepšenie využívania závlah:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Stavebné investície na výstavbu, rekonštrukciu alebo modernizáciu závlahových systémov vrátane infraštruktúry s cieľom zvýšenia produkcie alebo jej kvality; ▪ Investície do obstarania a modernizácie techniky a technológie závlahových systémov s cieľom zvýšenia produkcie alebo jej kvality. <p>4. <i>Zavádzanie inovatívnych technológií v súvislosti s variabilnou aplikáciou organických a priemyselných hnojív a ostatných substrátov s cieľom lepšenia kvalitatívnych vlastností a úrodnosti pôdy a ochrany pred jej degradáciou</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Investície do obstarania inovatívnej techniky, technológie a strojov s variabilnou aplikáciou organických a priemyselných hnojív a ostatných substrátov do pôdy. <p>5. <i>Zlepšenie odbytu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Investície do výstavby, rekonštrukcie a modernizácie objektov a do jeho vnútorného vybavenia: na priamy predaj výhradne vlastných výrobkov v rámci areálu daného podniku. <p>6. <i>Založenie porastov rýchlo rastúcich drevín a iných trvalých energetických plodín</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Náklady na založenie porastov rýchlo rastúcich drevín a iných trvalých energetických plodín na poľnohospodárskej pôde. <p>7. <i>Skladovacie kapacity a pozberová úprava</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Investície do výstavby, rekonštrukcie a modernizácie skladovacích kapacít a pozberovej úpravy vrátane sušiarň s energetickým využitím biomasy na výrobu tepla s max. tepelným výkonom do 2 MWt. <p>8. <i>Zníženie záťaže na životné prostredie vrátane technológií na znižovanie emisií skleníkových plynov v spojitosti s rastom produkcie alebo rastom kvality produkcie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Investície do nových technológií na znižovanie emisií skleníkových plynov v ustajnení hospodárskych zvierat v súvislosti s rastom produkcie alebo rastom kvality produkcie; ▪ Investície do objektov a technológií na bezpečné uskladnenie a nakladanie s hospodárskymi hnojivami a inými vedľajšími produktmi vlastnej živočíšnej výroby (výstavba hnojísk, uskladňovacích nádrží alebo žump) v súvislosti s rastom produkcie alebo rastom kvality produkcie; ▪ Investície do uskladnenia hnojív a chemických prípravkov v rastlinnej
--	---

	<p>výrobe a do objektov, technológií a zariadení na bezpečné uskladnenie senáže a siláže v súvislosti rastom produkcie alebo rastom kvality produkcie.</p> <p>9. <i>Investície spojené s využitím biomasy vyprodukovanej primárne v rámci živočíšnej výroby s doplnkovou funkciou biomasy vyprodukovanej na ostatnej poľnohospodárskej pôde (nevyužitej ornej i TTP) a odpadových druhov biomasy z poľnohospodárstva, vlastnej výroby potravinárskych výrobkov:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Investície na budovanie, rekonštrukciu a modernizáciu zariadení na energetické využívanie biomasy na výrobu tepla a vykurovanie s max. tepelným výkonom do 500 kWt; ▪ Investície na budovanie, rekonštrukciu a modernizáciu zariadení na energetické využívanie biomasy na výrobu elektriny a tepla spaľovaním bioplynu vyrobeného anaeróbnou fermentáciou, s max. elektrickým výkonom do 500 kWe; ▪ ☐ Investície na výrobu biomasy pre technické a energetické využitie. 					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	10 000 – 25 000 EUR					
Finančný plán	Región ³	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	126000,00	47250,00	15750,00	63000,00	0,00
	VR	0,00	0,0	0,00	0,00	0,00
	Spolu	126000,00	47250,00	15750,00	63000,00	0,00
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu operácií ⁴	<p><i>Výberové kritériá:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ uprednostnené budú projekty prispievajúce k zvýšeniu zamestnanosti; ▪ uprednostnené budú projekty zavádzajúce inovatívne postupy, technológie a nové produkty ▪ uprednostnené budú projekty prispievajúce k zvyšovaniu pridanej hodnoty; ▪ uprednostnené budú projekty v rámci odvetví špeciálnej rastlinnej a živočíšnej výroby; ▪ uprednostnené budú projekty na zabezpečenie zvyšovania produkcie a jej kvality; ▪ uprednostnené budú investície vedúce k rozšíreniu kapacít; ▪ prioritu budú mať projekty prispievajúce k ochrane životného prostredia. <p><i>Hodnotiace kritériá:</i></p> <p>V rámci hodnotenia budú minimálne aplikované nasledovné princípy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ komplexnosť – posúdenie či je projekt komplexný a po ukončení realizácie bude funkčný a životaschopný, či jednotlivé činnosti a aktivity projektu komplexne riešia požadovaný stav, t.j. či sa nejedná len o 1 etapu projektu, na ktorú musí nadväzovať ďalšia etapa; 					

³ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

⁴ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IOOP

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ udržateľnosť – finančná a technologická udržateľnosť – zabezpečenie ďalších zdrojov financovania po ukončení realizácie projektu, použitie moderných, nezastaraných technológií; ▪ realizovateľnosť – či bude realizáciou plánovaných činností dosiahnutý cieľ projektu vrátane vzatia do úvahy iných aspektov, ktoré môžu projekt ohroziť; ▪ hospodárnosť – žiadateľ pri zabezpečení realizácie projektu postupuje čo možno najhospodárnejšie, t.j., že výdavky/náklady na akúkoľvek fázu projektu sú minimálne možné a pritom sa ešte stále dosiahne účel (cieľ projektu); ▪ efektívnosť – maximalizovanie výsledkov činnosti vo vzťahu k disponibilným verejným prostriedkom. Stanovenie takých cieľov projektu, aby sa dosiahol celkový žiadaný efekt projektu. 				
Povinné prílohy stanovené MAS ⁵	-				
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatková hodnota	Celková cieľová hodnota
	4.1	Počet podnikov, ktoré získali podporu na investície do poľnohospodárskych podnikov	počet	0	3
	4.1	Celkové verejné výdavky v EUR	EUR	0	63000,00
	4.1	Počet vytvorených pracovných miest	počet	0	2
	4.1	Počet nových / zrekonštruovaných objektov pre poľnohospodársku výrobu a skladovacie kapacity	počet	0	1
	4.1	Počet obstaraných technológií do poľnohospodárskej prvovýroby a skladovania	počet	0	2
Indikatívny harmonogram výziev	1 výzva: 1) marec 2019				

Tabuľka č. 32.B: Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikateľskej činnosti / Podpora investícií do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností
Priradenie kódu opatrenia ⁶	6/6.4

⁵ MAS stanoví povinné prílohy nad rámec povinných príloh, ktoré stanoví PPA v zmysle kapitoly 9.5.1, ods. 6 Systému riadenia CLLD

⁶ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	6A Uľahčenie diverzifikácie, zakladania a rozvoja malých podnikov ako aj vytvárania pracovných miest
Ciele opatrenia	Cieľom opatrenia sú investície spojené s diverzifikáciou poľnohospodárskych podnikov smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam, najmä k cestovnému ruchu. V rámci stratégie CLLD bude oprávnená Činnosť 1: činnosti spojené s vidieckym cestovným ruchom a agroturistikou zamerané na vytváranie podmienok pre rekreačné a relaxačné činnosti, vrátane vytvárania podmienok na poskytovanie vzdelávania a vytvorenie konferenčných priestorov. Na podopatrenie 6.4 nadväzuje špecifický cieľ stratégie CLLD č. 1.2 Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam.
Zdôvodnenie výberu	V rámci SWOT analýzy je diverzifikácia poľnohospodárskych subjektov smerom k nepoľnohospodárskym aktivitám dôležitou príležitosťou v rámci rozvoja podnikateľského sektora. Tento špecifický cieľ napĺňa identifikované potreby: Rozvoj vidieckeho cestovného ruchu, agroturistiky a Diverzifikácia činností poľnohospodárskych subjektov.
Rozsah a oprávnené činnosti	<i>Oprávnené činnosti:</i> Oprávnená je výstavba ubytovacích zariadení, rekonštrukcia a modernizácia existujúcich ubytovacích zariadení, ako aj nevyužívaných objektov na ubytovacie zariadenie a to s kapacitou od 5 do 30 lôžok, v nadväznosti na vytvorenie alebo modernizáciu areálu na rozvoj rekreačných a relaxačných činností (činnosť 1).
Oprávnení prijímatelia	Mikropodniky a malé podniky vo vidieckych oblastiach, t.j. fyzické a právnické osoby: <ul style="list-style-type: none"> ▪ podnikajúce v oblasti poľnohospodárskej prvovýroby ▪ obhospodarujúce lesy vo vlastníctve súkromných vlastníkov a ich združení; obcí a ich združení; Cirkvi, ktorej majetok možno podľa právneho poriadku SR považovať za súkromný, pokiaľ ide o jeho správu a nakladanie s ním ▪ podnikajúce v oblasti hospodárskeho chovu rýb (akvakultúry)
Intenzita pomoci ⁷	45% (55% vlastné zdroje)
Oprávnené výdavky	<ol style="list-style-type: none"> 1. výdavky na hmotné a nehmotné investície, ktoré sú v súlade s oprávnenými činnosťami uvedenými nižšie 2. všeobecné náklady súvisiace s bodom 1, špecifikované nižšie <p><u>Oprávnené činnosti:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> a. výstavba, obstaranie (vrátane leasingu) alebo zlepšenie nehnuteľného majetku; b. kúpa alebo kúpa na leasing nových strojov a zariadení; c. všeobecné náklady súvisiace s výdavkami uvedenými v bode a) a v bode b) ako sú poplatky architektom, inžinierom a konzultantom, poplatky za poradenstvo v oblasti environmentálnej a ekonomickej udržateľnosti vrátane štúdií uskutočniteľnosti.
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	10 000,00 – 20 000 EUR

⁷ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

	Región ⁸	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
Finančný plán	MR	82000,00	27675,00	9225,00	45100,00	0,00
	VR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Spolu	82000,00	27675,00	9225,00	45100,00	0,00
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu operácií ⁹	<p><i>Výberové kritériá:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ v prípade poľnohospodárskych podnikov podiel ročných tržieb/príjmov z poľnohospodárskej prvovýroby na celkových tržbách/príjmoch, za predchádzajúci rok pred rokom podania ▪ ŽoNFP, predstavuje minimálne 30% (vrátane podpôr z EPZF okrem sektora organizácie trhu a vrátane neprojektových podpôr z EPFRV) ▪ v prípade podnikov akvakultúry podiel ročných tržieb/príjmov z akvakultúry na celkových tržbách/príjmoch, za predchádzajúci rok pred rokom podania ŽoNFP, predstavuje minimálne 30% ▪ v prípade obhospodarovateľov lesa podiel ročných tržieb/príjmov z lesníckej výroby na celkových tržbách/príjmoch, za predchádzajúci rok pred rokom podania ŽoNFP, predstavuje minimálne 30% ▪ realizácia projektu nepoľnohospodárskeho podniku vo vidieckej oblasti ▪ výsledkom investície nesmie byť poľnohospodárska činnosť alebo podpora takej aktivity, ktorá spadá do oblasti poľnohospodárstva alebo potravinárstva, ktorej sa výstup spracovania nachádza na prílohe I ZFEÚ ▪ veľkosť nepoľnohospodárskeho podniku – mikro a malý podnik <p><i>Hodnotiace kritériá:</i></p> <p>V rámci hodnotenia budú minimálne aplikované nasledovné princípy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ komplexnosť – posúdenie či je projekt komplexný a po ukončení realizácie bude funkčný a životaschopný, či jednotlivé činnosti a aktivity projektu komplexne riešia požadovaný stav, t.j. či nejde len o 1 etapu projektu, na ktorú musí nadväzovať ďalšia etapa ▪ udržateľnosť – finančná a technologická udržateľnosť – zabezpečenie ďalších zdrojov financovania po ukončení realizácie projektu, použitie moderných, nezastaralých technológií ▪ realizovateľnosť – či bude realizáciou plánovaných činností dosiahnutý cieľ projektu vrátane vzatia do úvahy iných aspektov, ktoré môžu projekt ohroziť ▪ hospodárnosť – zásada hospodárnosti znamená, že žiadateľ pri zabezpečení realizácie projektu postupuje čo možno najhospodárnejšie, t.j., že výdavky/náklady na akúkoľvek fázu projektu sú minimálne možné a pritom sa ešte stále dosiahne účel (cieľ projektu), ktorý chce žiadateľ dosiahnuť ▪ efektívnosť – maximalizovanie výsledkov činnosti vo vzťahu k disponibilným verejným prostriedkom. Zásada efektívnosti na úrovni projektu je chápaná aj ako stanovenie takých cieľov projektu, aby sa dosiahol celkový žiadaný efekt projektu ▪ princíp bodového hodnotenia - v celom hodnotiacom procese bude uplatňované bodové hodnotenie, po splnení predchádzajúcich princípov sa bude hodnotiť najmä: 					

⁸ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

⁹ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IOOP

	<ul style="list-style-type: none"> - princíp zamestnanosti (napr. počet vytvorených pracovných miest, počet udržaných pracovných miest); - princíp spôsobu investície (napr. potenciál vidieckeho turizmu v danej oblasti, ubytovacie zariadenia s nižšou kapacitou, väčšie prepojenie na územia mimo zastavaného územia obce resp. na nezastavané územie). 				
Povinné prílohy stanovené MAS ¹⁰	-				
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota
	6.4	Počet prijímateľov, ktorí dostávajú pomoc na začatie podnikania/podporu na investície do nepoľnohospodárskych činností vo vidieckych oblastiach	počet	0	2
	6.4	Celkové investície (verejné + súkromné)	EUR	0	82000,00
	6.4	Celkové verejné výdavky	EUR	0	36900,00
	6.4	Počet vytvorených pracovných miest	počet	0	1
	6.4	Počet vytvorených alebo zmodernizovaných areálov na rozvoj rekreačných a relaxačných činností	počet	0	2
	6.4	Počet obyvateľov a návštevníkov využívajúcich objekty ročne	počet	0	1000
Indikatívny harmonogram výziev	1 výzva: 1) júl 2019				

Tabuľka č. 32.C: Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Základne služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach / Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie
-----------------	---

¹⁰ MAS stanoví povinné prílohy nad rámec povinných príloh, ktoré stanoví PPA v zmysle kapitoly 9.5.1, ods. 6 Systému riadenia CLLD

Priradenie kódu opatrenia ¹¹	7 / 7.2
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	6B – Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach
Ciele opatrenia	Cieľom opatrenia sú investície do rekonštrukcie infraštruktúry malých rozmerov na obciach. V zásade sa jedná o podporu skvalitňovania života v obciach. Z hľadiska stratégie CLLD podopatrenie 7.2 napĺňa nasledovné špecifické ciele: Špecifický cieľ 2.2 Dopravné prepojenie a dostupnosť; Špecifický cieľ 3.2 Zlepšenie kvality zelene a celkového vzhľadu obcí.
Zdôvodnenie výberu	Špecifický cieľ 2.2 nadväzuje na identifikovanú potrebu: Zlepšenie dopravnej situácie a revitalizácia dopravnej infraštruktúry. Zlý stav dopravnej infraštruktúry je aj podnetom vychádzajúcim zo SWOT analýzy. Špecifický cieľ 3.2 napĺňa identifikovanú potrebu: Obnova zelene a oddychových zón. Tá vychádza z dopytu občanov po obnovených parkoch, verejných priestranstvách, ktoré by mohli využívať v rámci oddychu. Potreba budovania oddychových zón a potenciál tejto činnosti sa nachádzajú aj vo SWOT analýze.
Rozsah a oprávnené činnosti	V prvom prípade sa jedná o výstavbu a rekonštrukciu miestnych komunikácií, chodníkov, rekonštrukciu odvodňovacích kanálov. V druhom prípade sa jedná o riešenie verejnej zelene a celkového vzhľadu obcí. <i>Oprávnené činnosti:</i> <ul style="list-style-type: none"> výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií, chodníkov výstavba, rekonštrukcia a údržba odvodňovacích kanálov zlepšenie vzhľadu obcí – úprava a tvorba verejných priestranstiev, námestí, parkov, verejnej zelene
Oprávnení prijímatelia	Obce vo vidieckych oblastiach
Intenzita pomoci ¹²	100%
Oprávnené výdavky	<ol style="list-style-type: none"> výdavky na hmotné a nehmotné investície, ktoré sú v súlade s podporovanými činnosťami uvedenými nižšie, vrátane výdavkov na začlenenie prvkov zelenej infraštruktúry – náklady na následné "ozelenenie" objektov a ich začlenenie do zelenej infraštruktúry obce; všeobecné náklady súvisiace s bodom 1, špecifikované nižšie <u>Podporované činnosti:</u> <ol style="list-style-type: none"> výstavba, obstaranie (vrátane leasingu) alebo zlepšenie nehnuteľného majetku; kúpa alebo kúpa na leasing nových strojov a zariadení; všeobecné náklady súvisiace s výdavkami uvedenými v bode a) a v bode b) ako sú poplatky architektom, inžinierom a konzultantom, poplatky za poradenstvo v oblasti environmentálnej a ekonomickej udržateľnosti vrátane štúdií uskutočniteľnosti. Štúdie uskutočniteľnosti zostávajú oprávnenými aj v prípade, ak sa na základe ich výsledkov nebudú realizovať žiadne výdavky uvedené v bodoch a) a b) – max. do 15% z výšky projektu;

¹¹ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

¹² Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

Výška príspevku (minimálna a maximálna)	V prípade špecifického cieľa č. 2.2 stratégie CLLD 5 000 – 20000 EUR V prípade špecifického cieľa č. 3.2 stratégie CLLD 5 000 – 13000 EUR					
Finančný plán	Región ¹³	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	79000,00	59250,00	19750,00	0,00	0,00
	VR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Spolu	79000,00	59250,00	19750,00	0,00	0,00
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu operácií ¹⁴	<p><i>Výberové kritériá:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ investície v rámci tejto operácie sú oprávnené na podporu, ak sa príslušné operácie vykonávajú v súlade s plánmi rozvoja obcí vo vidieckych oblastiach a ich základných služieb a sú konzistentné s akoukoľvek príslušnou stratégiou miestneho rozvoja, príp. sa opierajú o Miestnu Agendu 21, resp., iné plány a rozvojové dokumenty ▪ v prípade investícií do miestnych komunikácií, tie budú umožnené len v malom rozsahu a za predpokladu, že prispievajú k oživeniu znevýhodnenej vidieckej oblasti, kde môže zlepšiť prepojenie medzi vidieckymi oblasťami a širšou dopravnou sieťou príp. budú prispievať k miestnemu ekonomickému rozvoju (napr. k rozvoju vidieckeho cestovného ruchu a pod.) ▪ investícia do miestnych komunikácií musí mať jasné odôvodnenie príspevku k miestnemu rozvoju, zrekonštruovaná alebo postavená komunikácia musí spĺňať deklarovaný účel (napojenie na inú cestu, spojenie bodu A s bodom B, a pod.). ▪ Neumožňuje sa umelé rozdeľovanie projektu na etapy, t.j. každý samostatný projekt musí byť po ukončení realizácie funkčný, životaschopný a pod. <p><i>Hodnotiace kritériá:</i></p> <p>V rámci hodnotenia budú minimálne aplikované nasledovné princípy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ komplexnosť – posúdenie či je projekt komplexný a po ukončení realizácie bude funkčný a životaschopný, či jednotlivé činnosti a aktivity projektu komplexne riešia požadovaný stav, t.j. či nejde len o 1 etapu projektu, na ktorú musí nadväzovať ďalšia etapa ▪ udržateľnosť – finančná a technologická udržateľnosť – zabezpečenie ďalších zdrojov financovania ▪ po ukončení realizácie projektu, použitie moderných, nezastaralých technológií ▪ realizovateľnosť – či bude realizáciou plánovaných činností dosiahnutý cieľ projektu vrátane vzatia do úvahy iných aspektov, ktoré môžu projekt ohroziť ▪ hospodárnosť – zásada hospodárnosti znamená, že žiadateľ pri zabezpečení realizácie projektu postupuje čo možno najhospodárnejšie, t. j., že výdavky/náklady na akúkoľvek fázu projektu sú minimálne možné a pritom sa ešte stále dosiahne účel (cieľ projektu), ktorý chce žiadateľ dosiahnuť ▪ efektívnosť projektu – maximalizovanie výsledkov činnosti vo vzťahu k 					

¹³ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

¹⁴ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

	<p>disponibilným verejným prostriedkom. Zásada efektívnosti na úrovni projektu je chápaná aj ako stanovenie takých cieľov projektu, aby sa dosiahol celkový žiadaný efekt projektu; uprednostnené budú projekty súvisiace s ekonomickým rozvojom a/alebo projekty, ktoré kombinujú</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ viacero akcií vytvárajúcich konkrétne podmienky pre ekonomický rozvoj vidieckych obcí (t.j. napr., že podporené investície budú mať pozitívny vplyv na zamestnanosť, rozvoj podnikania a pod.), za predpokladu súladu ekonomického rozvoja s ochranou životného prostredia a racionálneho využitia prírodných zdrojov ▪ uprednostnené budú projekty začleňujúce prvky zelenej infraštruktúry ▪ princíp uľahčenia prístupu marginalizovaných skupín k podpore (zvýhodňovanie projektov, ktoré riešia aj problémy marginalizovaných skupín) 				
Povinné prílohy stanovené MAS ¹⁵	-				
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota
	7.2	Počet operácií , ktoré získali podporu na investície do infraštruktúry malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie	počet	0	5
	7.2	Počet obyvateľov, ktorí majú prospech zo zlepšenia služieb/infraštruktúry	počet	0	25411
	7.2	Celkové verejné výdavky	EUR	0	79000
	7.2	Dĺžka zrekonštruovaných, vybudovaných ciest a chodníkov	m	0	300
	7.2	Počet zrevitalizovaných parkov, námestí, verejných priestranstiev	počet	0	3
	7.2	Plocha vybudovaných a zrekonštruovaných ciest, chodníkov, parkov námestí a verejných priestranstiev	m ²	0	1000
Indikatívny harmonogram výziev	1 výzva: 1) marec 2018 2)				

¹⁵ MAS stanoví povinné přílohy nad rámec povinných příloh, které stanoví PPA v zmysle kapitoly 9.5.1, ods. 6 Systému riadenia CLLD

Tabuľka č. 32.D: Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Základne služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach / Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry
Priradenie kódu opatrenia ¹⁶	7/7.4
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	6B - Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach
Ciele opatrenia	<p>Cieľom opatrenia je rozvoj základných služieb na vidieku. V prípade stratégie CLLD sa jedná o kombináciu aktivít zameranú na rekonštrukciu obecných stavieb (verejnej infraštruktúry), priestorov pre podnikanie a komunitnú činnosť, budovanie zariadení pre voľný čas a šport a v neposlednom rade starostlivosť o životné prostredie.</p> <p>Prepojenie opatrenia na stratégiu CLLD je v rámci nasledovných špecifických cieľov: Špecifický cieľ 1.1 Vytváranie podmienok pre rozvoj podnikania a tvorbu nových pracovných miest; Špecifický cieľ 2.1 Dobudovanie a skvalitnenie verejnej infraštruktúry a turistických atrakcií; Špecifický cieľ 3.1 Sanácia miest s nezákonne umiestneným odpadom; Špecifický cieľ 3.3 Rozvoj infraštruktúry športu a rekreácie.</p>
Zdôvodnenie výberu	<p>Aktivity rekonštrukcia obecných stavieb (verejnej infraštruktúry), priestorov pre podnikanie a komunitnú činnosť, budovanie zariadení pre voľný čas a šport a starostlivosť o životné prostredie sú výsledkom dlhodobopoddimenzovaných rozpočtov obcí z hľadiska kapitálových investícií. Pri verejných budovách sa zväčša riešia len nevyhnutné opravy. V obciach chýba voľnočasová infraštruktúra. Všetky tieto aspekty sú zhrnuté v rámci slabých stránok a ohrození vo SWOT analýze. Zároveň v rámci príležitostí sú rekonštrukcia verejnej infraštruktúry a budovanie zariadení pre šport a voľný čas kľúčovými faktormi rozvoja obcí a zlepšenia života ich obyvateľov. Je predpoklad, že obnovené priestory pre podnikateľov prinesú v nadväznosti na investíciu vytvorenie nových pracovných príležitostí. V rámci opatrenia sa stratégia zameriava aj na riešenie kvality životného prostredia prostredníctvom likvidácie čiernych skládok na území obcí patriacich do VITISu.</p> <p>V prvom prípade sa jedná z hľadiska identifikácie potrieb o naplnenie potreby: Nové pracovné miesta na vidieku. V druhom prípade sa v rámci SWOT analýzy v oblasti Lokálna infraštruktúra nachádzajú konkrétne slabé stránky územia: Nevyhovujúci technický a tepelnoizolačný stav obecných budov a objektov spoločenského významu, Absencia klubových priestorov pre spoločenské organizácie. Z týchto negatív vyplývajú potreby územia, ktorými sú: Rekonštrukcia objektov spoločenského významu, obecných stavieb a kultúrno-historických pamiatok, Podpora mládeže a spolkovej činnosti. V treťom prípade existencia čiernych skládok je problém v každej obci a táto skutočnosť sa nachádza aj vo SWOT analýze. Z hľadiska identifikovaných potrieb sa jedná naplnenie potreby: Odstránenie čiernych skládok a rekultivácia bývalých oficiálnych skládok. Vo štvrtom prípade sa jedná o športovú a voľnočasovú infraštruktúru. Jej absenciu vníma aj SWOT analýza. Riešením zlého stavu sa naplní identifikovaná potreba: Budovanie a obnova infraštruktúry pre šport a trávenie voľného času.</p>
Rozsah a oprávnené činnosti	<p><i>Oprávnené činnosti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> investície súvisiace s vytváraním podmienok pre trávenie voľného času vrátane príslušnej infraštruktúry – napr. výstavba/rekonštrukcia/modernizácia športovísk a detských ihrísk,

¹⁶ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

	<p>amfiteátr, investície do rekonštrukcie nevyužívaných objektov v obci pre komunitnú/spolkovú činnosť vrátane rekonštrukcie existujúcich kultúrnych domov</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zriadenie nových, prístavba, prestavba, rekonštrukcia a modernizácia existujúcich domov smútku vrátane ich okolia ▪ investície súvisiace so zvyšovaním kvality života obyvateľov – investície spojené s odstraňovaním malých tzv. divokých skládok odpadov resp. opusteného odpadu ▪ investície súvisiace s vytváraním podmienok pre rozvoj podnikania – rekonštrukcie nevyužívaných objektov v obci pre podnikateľskú činnosť, výstavba/rekonštrukcia tržníc pre podporu predaja miestnych produktov 					
Oprávnení prijímatelia	Obce vo vidieckych oblastiach Občianske združenia					
Intenzita pomoci ¹⁷	V prípade obcí 100 % V prípade Občianskych združení 95% (5% vlastné zdroje)					
Oprávnené výdavky	<p>1. výdavky na hmotné a nehmotné investície, ktoré sú v súlade s podporovanými činnosťami uvedenými nižšie, vrátane výdavkov na začlenenie prvkov zelenej infraštruktúry – náklady na následné "ozelenenie" objektov a ich začlenenie do zelenej infraštruktúry obce a vrátane nákladov súvisiacich s investíciami do využívania OZE a do úspor energie, pokiaľ sú tieto investície súčasťou iných investícií v rámci operácie;</p> <p>2. všeobecné náklady súvisiace s bodom 1, špecifikované nižšie</p> <p><u>Podporované činnosti:</u></p> <p>d. výstavba, obstaranie (vrátane leasingu) alebo zlepšenie nehnuteľného majetku;</p> <p>e. kúpa alebo kúpa na leasing nových strojov a zariadení;</p> <p>f. všeobecné náklady súvisiace s výdavkami uvedenými v bode a) a v bode b) ako sú poplatky architektom, inžinierom a konzultantom, poplatky za poradenstvo v oblasti environmentálnej a ekonomickej udržateľnosti vrátane štúdií uskutočniteľnosti. Štúdie uskutočniteľnosti zostávajú oprávnenými aj v prípade, ak sa na základe ich výsledkov nebudú realizovať žiadne výdavky uvedené v bodoch a) a b) – max. do 15% z výšky projektu;</p>					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	<p>V prípade špecifického cieľa č. 1.1 stratégie CLLD 10 000 – 20000 EUR</p> <p>V prípade špecifického cieľa č. 2.1 stratégie CLLD 5 000 – 38000 EUR</p> <p>V prípade špecifického cieľa č. 3.1 stratégie CLLD 3 000 – 20000 EUR</p> <p>V prípade špecifického cieľa č. 3.3 stratégie CLLD 5 000 – 20000 EUR</p>					
Finančný plán	Región ¹⁸	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	171900,00	126577,50	42192,50	3130,00	0,00
	VR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Spolu	171900,00	495712,50	165237,50	3130,00	0,00

¹⁷ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

¹⁸ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu operácií ¹⁹	<p><i>Výberové kritériá:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ investície v rámci tejto operácie sú oprávnené na podporu, ak sa príslušné operácie vykonávajú v súlade s plánmi rozvoja obcí vo vidieckych oblastiach a ich základných služieb a sú konzistentné s akoukoľvek príslušnou stratégiou miestneho rozvoja, príp. sa opierajú o Miestnu Agendu 21 resp. iné plány a rozvojové dokumenty ▪ investície do využívania OZE a do úspor energie sú oprávnené, len pokiaľ sú tieto investície súčasťou iných investícií v rámci operácie (projektu) ▪ neumožňuje sa umelé rozdeľovanie projektu na etapy, t.j. každý samostatný projekt musí byť po ukončení realizácie funkčný, životaschopný a pod. <p><i>Hodnotiace kritériá:</i></p> <p>V rámci hodnotenia budú minimálne aplikované nasledovné princípy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ komplexnosť – posúdenie či je projekt komplexný a po ukončení realizácie bude funkčný a životaschopný, či jednotlivé činnosti a aktivity projektu komplexne riešia požadovaný stav, t.j. či nejde len o 1 etapu projektu, na ktorú musí nadväzovať ďalšia etapa) ▪ udržateľnosť – finančná a technologická udržateľnosť – zabezpečenie ďalších zdrojov financovania po ukončení realizácie projektu, použitie moderných, nezastaralých technológií ▪ realizovateľnosť – či bude realizáciou plánovaných činností dosiahnutý cieľ projektu vrátane vzatia do úvahy iných aspektov, ktoré môžu projekt ohroziť ▪ hospodárnosť – zásada hospodárnosti znamená, že žiadateľ pri zabezpečení realizácie projektu postupuje čo možno najhospodárnejšie, t.j., že výdavky/náklady na akúkoľvek fázu projektu sú minimálne možné a pritom sa ešte stále dosiahne účel (cieľ projektu), ktorý chce žiadateľ dosiahnuť ▪ efektívnosť projektu – maximalizovanie výsledkov činnosti vo vzťahu k disponibilným verejným prostriedkom. Zásada efektívnosti na úrovni projektu je chápaná aj ako stanovenie takých cieľov projektu, aby sa dosiahol celkový žiadaný efekt projektu ▪ uprednostnené budú projekty súvisiace s ekonomickým rozvojom a/alebo projekty, ktoré kombinujú viacero akcií vytvárajúcich konkrétne podmienky pre ekonomický rozvoj vidieckych obcí (t.j. napr., že podporené investície budú mať pozitívny vplyv na zamestnanosť, rozvoj podnikania a pod.), za predpokladu súladu ekonomického rozvoja s ochranou životného prostredia a racionálneho využitia prírodných zdrojov ▪ uprednostnené budú projekty začleňujúce prvky zelenej infraštruktúry ▪ princíp uľahčenia prístupu marginalizovaných skupín k podpore (zvýhodňovanie projektov, ktoré riešia problémy marginalizovaných skupín) 				
Povinné prílohy stanovené MAS ²⁰	-				
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota

¹⁹ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

²⁰ MAS stanoví povinné prílohy nad rámec povinných príloh, ktoré stanoví PPA v zmysle kapitoly 9.5.1, ods. 6 Systému riadenia CLLD

	7.4	Počet operácií, ktoré získali podporu na investície do miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo	počet	0	10
	7.4	Počet obyvateľov, ktorí majú prospech zo zlepšenia služieb/infraštruktúry	počet	0	25411
	7.4	Celkové verejné výdavky	EUR	0	168770,00
	7.4	Počet odstránených čiernych skládok	počet	0	3
	7.4	Počet zrekonštruovaných objektov pre rozvoj podnikania	počet	0	2
	7.4	Počet vybudovaných športovísk, detských ihrísk a amfiteátrov	počet	0	3
	7.4	Počet zrekonštruovaných/obnovených objektov verejnej infraštruktúry	počet	0	2
Indikatívny harmonogram výziev	2 výzvy: 1) jún 2018 2) február 2020 3)				

Tabuľka č. 32.E: Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Základne služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach / Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie
Priradenie kódu opatrenia ²¹	7/7.5
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	6B - Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach
Ciele opatrenia	Cieľom opatrenia je podpora turistickej a rekreačnej infraštruktúry v území. Z tohto hľadiska bude naplňať nasledovné špecifické ciele stratégie CLLD: Špecifický cieľ 2.1 Dobudovanie a skvalitnenie verejnej infraštruktúry a turistických atraktivít; Špecifický cieľ 2.3 Rozvoj informovanosti o mikroregióne VITIS; Špecifický cieľ 3.3 Rozvoj infraštruktúry športu a rekreácie.
Zdôvodnenie výberu	Opatrenie a ciele vychádzajú zo skutočnosti, že v obciach VITIS sa nachádza množstvo objektov kultúrno-spoločenského významu, ako sú napr. ľudové domy, zvonice, sochy, kaplnky a pod. Ich stav je z hľadiska technického nelichotivý. Vyžadujú si investície do ich obnovy a skvalitnenia. Obnovou kultúrno-historického dedičstva sa obce zatriktívnia a získajú atraktivity pre priláhanie turistov. Pre región je typické pestovanie viniča a výroba vína, nachádza sa tu niekoľko chránených prírodných území, ako aj kultúrno-

²¹ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

	<p>historických pamiatok a rarít (napr. Rumanovský meteorit). Z regiónu pochádza aj niekoľko osobností histórie (napr. Sv. Gorazd). V rámci Nitrianskeho kraja, či celého Slovenska sa však jedná o mikroregión pomerne neznámy. Túto anonymitu je potrebné zmazať cielenou propagáciou a investíciami do turistických informácií, informačných tabúl, drobných obslužných zariadení pre turistov, informačných bodov, smerových tabúl, či KIOSKov. Tieto pomôžu územie označiť a návštevníkom sa v ňom zorientovať. Opatrenie podporuje aj budovanie a modernizáciu športovísk, detských ihrísk, cyklotrás a chodníkov, ktoré budú poskytovať priestor pre realizáciu voľnočasových aktivít. Prepojením obcí prostredníctvom cyklotrás sa posilní duch komunity VITIS, zlepši sa bezpečnosť cyklistov, vytvorením turistických náučných chodníkov sa zvýši environmentálne povedomie občanov. Budovanie/obnovu cyklotrás je možné prepojiť s vybudovaním doplnkovej infraštruktúry, cykloturistického značenia. Vzhľadom k tomu, že časť územia leží v mierne pahorkatinatej oblasti, je možné uvažovať aj s vybudovaním vyhliadkovej veže, ktorá by sa stala novou turistickou atraktivitou.</p> <p>Vyššie zmienený potenciál územia pre turizmus je dobre zmapovaný v rámci SWOT analýzy. Do popredia sa dostáva Zlý technický stav kultúrno-historických objektov ako aj spoločná propagácia a identita mikroregiónu. V rámci tohto opatrenia dôjde k naplneniu identifikovaných potrieb: Rekonštrukcia objektov spoločenského významu, obecných stavieb a kultúrno-historických pamiatok, Podpora mládeže a spolkovej činnosti, Budovanie a obnova infraštruktúry pre šport a trávenie voľného času.</p>
Rozsah a oprávnené činnosti	<p><i>Oprávnené činnosti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ investície, ktoré súvisia s vytvorením, udržiavaním, obnovou a skvalitňovaním turisticky zaujímavých objektov, bodov a miest vrátane príslušnej infraštruktúry – miestne kultúrne, historické, prírodné a iné objekty a zaujímavosti, zriadenie múzejných a galerijných zariadení a pod. ▪ investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a informačných tabúl v turistických lokalitách na verejné využitie, budovanie drobných obslužných zariadení pre turistov, informačné body, smerové tabule, KIOSKY a pod.; ▪ budovanie, rekonštrukcia náučných chodníkov, cykloturistických chodníkov, ich napojenie na náučné chodníky, budovanie doplnkovej infraštruktúry (odpočinkové miesta, prístrešky, stojany na bicykle a pod.), výstavba vyhliadkových veží, budovanie, údržba a obnova cykloturistického značenia na existujúcich cykloturistických trasách a pod.
Oprávnení prijímatelia	Obce vo vidieckych oblastiach Občianske združenia
Intenzita pomoci ²²	V prípade obcí 100 % V prípade Občianskych združení 95% (5% vlastné zdroje)
Oprávnené výdavky	<ol style="list-style-type: none"> 1. výdavky na hmotné a nehmotné investície, ktoré sú v súlade s podporovanými činnosťami uvedenými nižšie, vrátane výdavkov na začlenenie prvkov zelenej infraštruktúry – náklady na následné "ozelenenie" objektov a ich začlenenie do zelenej infraštruktúry obce; 2. všeobecné náklady súvisiace s bodom 1, špecifikované nižšie <p><u>Podporované činnosti:</u></p>

²² Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

	<p>a. výstavba, obstaranie (vrátane leasingu) alebo zlepšenie nehnuteľného majetku;</p> <p>b. kúpa alebo kúpa na leasing nových strojov a zariadení;</p> <p>c. všeobecné náklady súvisiace s výdavkami uvedenými v bode a) a v bode b) ako sú poplatky architektom, inžinierom a konzultantom, poplatky za poradenstvo v oblasti environmentálnej a ekonomickej udržateľnosti vrátane štúdií uskutočniteľnosti. Štúdie uskutočniteľnosti zostávajú oprávnenými aj v prípade, ak sa na základe ich výsledkov nebudú realizovať žiadne výdavky uvedené v bodoch a) a b) – max. do 15% z výšky projektu;</p>					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	<p>V prípade špecifického cieľa č. 2.1 stratégie CLLD 5 000 – 18000 EUR</p> <p>V prípade špecifického cieľa č. 2.3 stratégie CLLD 3 000 – 25000 EUR</p> <p>V prípade špecifického cieľa č. 3.3 stratégie CLLD 5 000 – 15000 EUR</p>					
Finančný plán	Región ²³	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	138000,00	100650,00	33550,00	3800,00	0,00
	VR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Spolu	138000,00	100650,00	33550,00	3800,00	0,00
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu operácií ²⁴	<p><i>Výberové kritériá</i></p> <ul style="list-style-type: none"> investície v rámci tejto operácie sú oprávnené na podporu, ak sa príslušné operácie vykonávajú v súlade s plánmi rozvoja obcí vo vidieckych oblastiach a ich základných služieb a sú konzistentné s akoukoľvek príslušnou stratégiou miestneho rozvoja, príp. sa opierajú o Miestnu Agendu 21 resp. iné plány a rozvojové dokumenty neumožňuje sa umelé rozdeľovanie projektu na etapy, t.j. každý samostatný projekt musí byť po ukončení realizácie funkčný, životaschopný a pod. <p><i>Hodnotiace kritériá:</i></p> <p>V rámci hodnotenia budú minimálne aplikované nasledovné princípy:</p> <ul style="list-style-type: none"> komplexnosť – posúdenie či je projekt komplexný a po ukončení realizácie bude funkčný a životaschopný, či jednotlivé činnosti a aktivity projektu komplexne riešia požadovaný stav, t.j. či nejde len o 1 etapu projektu, na ktorú musí nadväzovať ďalšia etapa udržateľnosť – finančná a technologická udržateľnosť – zabezpečenie ďalších zdrojov financovania po ukončení realizácie projektu, použitie moderných, nezastaralých technológií realizovateľnosť – či bude realizáciou plánovaných činností dosiahnutý cieľ projektu vrátane vzatia do úvahy iných aspektov, ktoré môžu projekt ohroziť hospodárnosť – zásada hospodárnosti znamená, že žiadateľ pri zabezpečení realizácie projektu postupuje čo možno najhospodárnejšie, t.j., že výdavky/náklady na akúkoľvek fázu projektu sú minimálne možné a pritom sa ešte stále dosiahne účel (cieľ projektu), ktorý chce žiadateľ dosiahnuť efektívnosť projektu – maximalizovanie výsledkov činnosti vo vzťahu k disponibilným verejným prostriedkom. Zásada efektívnosti na úrovni projektu je chápaná aj ako stanovenie takých cieľov projektu, aby sa 					

²³ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

²⁴ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

	<p>dosiahol celkový žiadaný efekt projektu;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ uprednostnené budú projekty súvisiace s ekonomickým rozvojom a/alebo projekty, ktoré kombinujú viacero akcií vytvárajúcich konkrétne podmienky pre ekonomický rozvoj vidieckych obcí (t.j. napr., že podporené investície budú mať pozitívny vplyv na zamestnanosť, rozvoj podnikania a pod.), za predpokladu súladu ekonomického rozvoja s ochranou životného prostredia a racionálneho využitia prírodných zdrojov ▪ uprednostnené budú projekty začleňujúce prvky zelenej infraštruktúry; ▪ princíp uľahčenia prístupu marginalizovaných skupín k podpore (zvýhodňovanie projektov, ktoré riešia aj problémy marginalizovaných skupín) 				
Povinné prílohy stanovené MAS ²⁵	-				
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatková hodnota	Celková cieľová hodnota
	7.5	Počet operácií, ktoré získali podporu na investície do rekreačnej/turistickej infraštruktúry	počet	0	8
	7.5	Počet obyvateľov, ktorí majú prospech zo zlepšenia služieb/infraštruktúry	počet	0	25411
	7.5	Celkové verejné výdavky	EUR	0	134200,00
	7.5	Počet zrekonštruovaných turistických a kultúrno-historických objektov	počet	0	2
	7.5	Počet zrealizovaných prvkov informovanosti v území VITIS	počet	0	3
	7.5	Počet vybudovaných objektov turistickej infraštruktúry	počet	0	3
Indikatívny harmonogram výziev	2 výzvy: 1) január 2019 2) január 2020				

Tabuľka č. 32.F: Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Zakladanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev
Priradenie kódu opatrenia ²⁶	-

²⁵ MAS stanoví povinné prílohy nad rámec povinných príloh, ktoré stanoví PPA v zmysle kapitoly 9.5.1, ods. 6 Systému riadenia CLLD

²⁶ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	5.1.1 Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií
Ciele opatrenia	Cieľom oprávnenej aktivity je zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií. Tento cieľ bude v rámci stratégie CLLD napĺňaný špecifickým cieľom 1.1 Vytváranie podmienok pre rozvoj podnikania a tvorbu nových pracovných miest. Opatrenie vychádza zo schémy pomoci de minimis stanovenej pre dané opatrenie IROP.
Zdôvodnenie výberu	Stratégia CLLD venuje pozornosť vytváraniu podmienok pre rozvoj mikro-, malých a stredných podnikov, ktoré svojou činnosťou budú rozvíjať územie po ekonomickej stránke, zároveň vytvoria pracovné miesta v obciach. Zameranie týchto podnikov prispeje k rozvoju miestneho hospodárstva. Potreba tvorby pracovných miest na vidieku, v území MAS VITIS a rozvoj kapacity podnikov sa priamo nachádzajú vo SWOT analýze. Z hľadiska identifikácie potrieb sa jedná o naplnenie potreby: Nové pracovné miesta na vidieku.
Rozsah a oprávnené činnosti	<i>Oprávnené činnosti:</i> <ul style="list-style-type: none"> a) obstaranie hmotného majetku pre účely tvorby pracovných miest b) nutné stavebnotechnické úpravy budov spojené s umiestnením obstaranej technológie a/alebo s poskytovaním nových služieb c) podpora marketingových aktivít d) podpora miestnych produkčno-spotrebiteľských reťazcov, sieťovanie na úrovni miestnej ekonomiky a výmena skúseností <i>Podmienky:</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ tvorba pracovných miest a hospodárskeho rastu ▪ vznik nových komunitných služieb a podnikov ▪ zlepšenie zamestnateľnosti a prístupu k novým formám podnikania a novým pracovným miestam ▪ zníženie závislosti vidieckeho obyvateľstva od príjmov z primárnej ekonomickej aktivity, najmä v poľnohospodárstve, smerom k zamestnanosti v nepoľnohospodárskych odvetviach, napr. v sektore služieb ▪ zníženie rizika chudoby a sociálneho vylúčenia
Oprávnení prijímatelia	Samostatne zárobkovo činné osoby, okrem tých, ktoré sú oprávnenými prijímateľmi z PRV v opatrení LEADER a oprávnenými prijímateľmi z OP RH Mikro a malé podniky s počtom do 49 zamestnancov, okrem tých, ktoré sú oprávnenými prijímateľmi z PRV v opatrení LEADER a oprávnenými prijímateľmi z OP RH
Intenzita pomoci ²⁷	55% (45% vlastné zdroje) – v zmysle schémy pomoci de minimis
Oprávnené výdavky	investície do hmotného majetku, vrátane obstarania technológií, IKT a softvéru rekonštrukcia/obnova existujúcich priestorov pre umiestnenie technológií, či poskytovanie služieb výdavky na marketingové aktivity podpora sieťovania Ďalšie podmienky oprávnenosti výdavkov sú v zmysle vlastného dokumentu IROP a Príručky pre žiadateľa z Prioritnej osi 5 IROP.
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	30 000 – 60 000 EUR

²⁷ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

Finančný plán	Región ²⁸	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	312000,00	171600,00	0,00	140400,00	0,00
	VR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Spolu	312000,00	171600,00	0,00	140400,00	0,00
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu operácií ²⁹	<i>Hlavné zásady výberu operácií:</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Počas doby udržateľnosti projektu nesmie dôjsť k zásadnému poklesu zamestnanosti v podniku vo vzťahu k podporeným aktivitám projektu. ▪ Zvýhodnené budú tie projekty, ktorých výsledkom je vytvorenie najmenej jedného pracovného miesta. V prípade, že projekt vytvorí pracovné miesta, bude zvýhodnený v závislosti od počtu vytvorených pracovných miest. ▪ Zvýhodnené budú tie projekty, ktorých aktivity sa týkajú podpory výrobkov a služieb, ktoré sú pre trh nové alebo výrobkov a služieb, ktoré sú nové pre podnik (inovácie). ▪ Projekt uplatňuje zásadu „znečisťovateľ platí“.					
Povinné prílohy stanovené MAS ³⁰	-					
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	
	CO29	Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú pre firmu nové	počet	0	3	
	CO28	Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú pre trh nové	počet	0	0	
	CO08	Nárast zamestnanosti v podporovaných podnikoch	FTE	0	5	
	CO01	Počet podnikov, ktorým sa poskytuje podpora	počet	0	3	
Indikatívny harmonogram výziev	1 výzva: 1) november 2018 2)					

Tabuľka č. 32.G: Opatrenie stratégie CLLD

²⁸ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

²⁹ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

³⁰ MAS stanoví povinné prílohy nad rámec povinných príloh, ktoré stanoví PPA v zmysle kapitoly 9.5.1, ods. 6 Systému riadenia CLLD

Názov opatrenia	Infraštruktúra vzdelávania					
Priradenie kódu opatrenia ³¹	-					
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	5.1.2 - Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach					
Ciele opatrenia	Cieľom oprávnenej aktivity je zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach. Z tohto hľadiska je významným naplnením aktivity v rámci stratégie CLLD špecifický cieľ 2.1 Dobudovanie a skvalitnenie verejnej infraštruktúry a turistických atrakcií. V rámci tohto špecifického cieľa sa bude podporovať infraštruktúra vzdelávania .					
Zdôvodnenie výberu	Opatrenie vychádza z demografických štatistík, kedy v obciach VITIS sledujeme prirodzený prírastok obyvateľstva. V obciach vďaka tomu začínajú chýbať voľné kapacity v materských školách a je preto potrebné ich rozšírenie. Nedostatočná kapacita predškolských zariadení je negatívom popísaným aj vo SWOT analýze: Nedostatočne vybavené školské a predškolské zariadenia a ich kapacita. Z toho vyplýva aj identifikovaná potreba: Rekonštrukcia objektov spoločenského významu, obecných stavieb a kultúrno-historických pamiatok a jej naplnenie v rámci stratégie CLLD.					
Rozsah a oprávnené činnosti	<i>Oprávnené činnosti:</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ skvalitnenie a rozšírenie kapacít predškolských zariadení 					
Oprávnení prijímatelia	Obce					
Intenzita pomoci ³²	95% (5% vlastné zdroje)					
Oprávnené výdavky	<ul style="list-style-type: none"> ▪ investície do hmotného majetku, vrátane obstarania pomôcok, IKT a softvéru ▪ rekonštrukcia/obnova existujúcich priestorov pre materské školy ▪ rozšírenie priestorov pre materské školy <p>Ďalšie podmienky oprávnenosti výdavkov sú v zmysle vlastného dokumentu IROP a Príručky pre žiadateľa z Prioritnej osi 5 IROP.</p>					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	10 000 – 50 000 EUR					
Finančný plán	Región ³³	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	78000,00	74100,00	0,00	3900,00	0,00
	VR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Spolu	78000,00	74100,00	0,00	3900,00	0,00

³¹ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

³² Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

³³ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu operácií ³⁴	<i>Hlavné zásady výberu operácií:</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Projekt musí mať preukázateľný dopad na podporu, rozvoj alebo posilnenie vzťahov medzi mestom a jeho okolitým zázemím obcí alebo medzi obcou ako rozvojovým pólom a jej sídelným zázemím. ▪ Projekt uplatňuje zásadu „znečisťovateľ platí“. 				
Povinné prílohy stanovené MAS ³⁵	-				
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatková hodnota	Celková cieľová hodnota
	O0158	Počet nových služieb a prvkov verejnej infraštruktúry	počet	0	2
	R0110	Vidiecka a mestská populácia so zlepšenou infraštruktúrou a prístupom k verejným službám	počet	0	25411
	5.1.2	Počet objektov MŠ s rozšírenou kapacitou	počet	0	2
	5.1.2	Počet miest o ktoré sa navýši kapacita MŠ realizáciou projektov	počet	0	10
Indikatívny harmonogram výziev	1 výzva: 1) apríl 2020				

Tabuľka č. 32.H: Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Dopravné prepojenie a dostupnosť sídiel
Priradenie kódu opatrenia ³⁶	-
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	5.1.2 - Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach
Ciele opatrenia	Cieľom oprávnenej aktivity je zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach. Z tohto hľadiska je významným naplnením aktivity v rámci stratégie CLLD špecifický cieľ Špecifický cieľ 2.2 Dopravné prepojenie a dostupnosť.
Zdôvodnenie výberu	Pre zlepšenie dostupnosti občanov k službám, ako aj pre zvýšenie bezpečnosti a zníženie negatívnych externalít z dopravy je potrebné rozvíjať dopravnú infraštruktúru. Jedná sa tak o výstavbu nových, ako aj rekonštrukciu existujúcich

³⁴ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

³⁵ MAS stanoví povinné prílohy nad rámec povinných príloh, ktoré stanoví PPA v zmysle kapitoly 9.5.1, ods. 6 Systému riadenia CLLD

³⁶ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

	zastávok. Vďaka tomu sa uľahčí prístup ľudí do práce, k verejnej doprave, k verejným službám. Dostupnosť služieb je dôležitým faktorom aj z hľadiska rozvoja cyklotrás. Priamy prístup k verejnej doprave, k verejným službám je dôležitý a bicykel je formou, ako dostupnosť urobiť ekologickou. Špecifický cieľ 2.2 nadväzuje na identifikovanú potrebu: Zlepšenie dopravnej situácie a revitalizácia dopravnej infraštruktúry. Zlý stav dopravnej infraštruktúry je aj podnetom vychádzajúcim zo SWOT analýzy.					
Rozsah a oprávnené činnosti	<p>V rámci tohto špecifického cieľa sa bude podporovať výstavba, modernizácia, rekonštrukcia zastávok, staníc, parkovísk, na linkách prepájajúcich obec s mestom a zriaďovanie, obnova a výstavba cyklistických trás zabezpečujúcich dopravu osôb do a zo zamestnania alebo k verejným službám.</p> <p><i>Oprávnené činnosti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> výstavba, modernizácia, rekonštrukcia zastávok, staníc, parkovísk, na linkách prepájajúcich obec s mestom zriaďovanie, obnova a výstavba cyklistických trás zabezpečujúcich dopravu osôb do a zo zamestnania alebo k verejným službám (napr. trasy vedúce k vlakovým, autobusovým zastávkam a staniciam v obciach a mestách) vrátane investícií do doplnkovej cyklistickej infraštruktúry vrátane odpočívadiel, chránených parkovísk pre bicykle 					
Oprávnení prijímatelia	Obce					
Intenzita pomoci ³⁷	95% (5% vlastné zdroje)					
Oprávnené výdavky	<ul style="list-style-type: none"> investície do hmotného majetku a nehmotného majetku rekonštrukcia/obnova existujúcich zastávok a staníc verejnej dopravy zriaďovanie, obnova a výstavba cyklistických trás vrátane investícií do doplnkovej infraštruktúry <p>Ďalšie podmienky oprávnenosti výdavkov sú v zmysle vlastného dokumentu IROP a Príručky pre žiadateľa z Prioritnej osi 5 IROP.</p>					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	5 000 – 35 000 EUR					
Finančný plán	Región ³⁸	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	93000,00	88350,00	0,00	4650,00	0,00
	VR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Spolu	93000,00	88350,00	0,00	4650,00	0,00
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné	<p><i>Hlavné zásady výberu operácií:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Projekt musí mať preukázateľný dopad na podporu, rozvoj alebo posilnenie vzťahov medzi mestom a jeho okolitým zázemím obcí alebo medzi obcou ako rozvojovým pólom a jej sídelným zázemím. Projekt uplatňuje zásadu „znečisťovateľ platí“. 					

³⁷ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

³⁸ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

zásady výberu operácií ³⁹					
Povinné prílohy stanovené MAS ⁴⁰	-				
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota
	O0158	Počet nových služieb a prvkov verejnej infraštruktúry	počet	0	3
	R0110	Vidiecka a mest-ská populácia so zlepšenou infra-štruktúrou a prístupom k verej-ným službám	počet	0	25411
	5.1.2	Počet zrekonštruovaných zastávok a staníc verejnej dopravy	počet	0	2
	5.1.2	Dĺžka zrekonštruovaných/vybudovaných cyklistických trás	m	0	100
Indikatívny harmonogram výziev	1 výzva: 1) február 2019				

Tabuľka č. 32.I: Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Sociálne služby a komunitné služby
Priradenie kódu opatrenia ⁴¹	-
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	5.1.2 - Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach
Ciele opatrenia	Cieľom oprávnenej aktivity je zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach. Z tohto hľadiska je významným naplnením aktivity v rámci stratégie CLLD špecifický cieľ Špecifický cieľ 4.1 Rozvoj komunitných sociálnych služieb a infraštruktúry sociálnej starostlivosti.
Zdôvodnenie výberu	V rámci tohto špecifického cieľa sa bude podporovať prístup občanov k sociálnym službám na území obcí VITIS. Tento cieľ reflektuje na identifikovanú potrebu: Rozvoj zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry.
Rozsah a oprávnené činnosti	<i>Oprávnené činnosti:</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zriaďovanie nových alebo rekonštrukcia a modernizácia existujúcich

³⁹ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

⁴⁰ MAS stanoví povinné prílohy nad rámec povinných príloh, ktoré stanoví PPA v zmysle kapitoly 9.5.1, ods. 6 Systému riadenia CLLD

⁴¹ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

	zariadení pre poskytovanie komunitných sociálnych služieb vrátane materiálno-technického vybavenia <ul style="list-style-type: none"> ▪ zvyšovanie kvality a kapacity komunitných sociálnych služieb ▪ rozvoj terénnych a ambulantných sociálnych služieb ▪ infraštruktúra komunitných centier 					
Oprávnení prijímatelia	Občianske združenia Neziskové organizácie Cirkevné organizácie					
Intenzita pomoci ⁴²	95% (5% vlastné zdroje)					
Oprávnené výdavky	<ul style="list-style-type: none"> ▪ investície do hmotného majetku a nehmotného majetku ▪ rekonštrukcia/obnova existujúcich zariadení pre komunitné sociálne služby ▪ materiálno-technologické vybavenie ▪ zvýšenie kapacity komunitných sociálnych služieb rozšírením objektov ▪ investície do infraštruktúry Ďalšie podmienky oprávnenosti výdavkov sú v zmysle vlastného dokumentu IROP a Príručky pre žiadateľa z Prioritnej osi 5 IROP.					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	5 000 – 24 700 EUR					
Finančný plán	Región ⁴³	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	26000,00	24700,00	0,00	1300,00	0,00
	VR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Spolu	26000,00	24700,00	0,00	1300,00	0,00
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu operácií ⁴⁴	<i>Hlavné zásady výberu operácií:</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Projekt musí mať preukázateľný dopad na podporu, rozvoj alebo posilnenie vzťahov medzi mestom a jeho okolitým zázemím obcí alebo medzi obcou ako rozvojovým pólom a jej sídelným zázemím. ▪ Projekt uplatňuje zásadu „znečisťovateľ platí“. 					
Povinné prílohy stanovené MAS ⁴⁵	-					
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	
	O0158	Počet nových služieb a prvkov verejnej infraštruktúry	počet	0	1	

⁴² Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

⁴³ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

⁴⁴ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

⁴⁵ MAS stanoví povinné prílohy nad rámec povinných príloh, ktoré stanoví PPA v zmysle kapitoly 9.5.1, ods. 6 Systému riadenia CLLD

	R0110	Vidiecka a mestská populácia so zlepšenou infraštruktúrou a prístupom k verejným službám	počet	0	25411
	5.1.2	Počet zrekonštruovaných objektov sociálnej starostlivosti	počet	0	1
	5.1.2	Počet vytvorených pracovných miest	počet	0	0
Indikatívny harmonogram výziev	1 výzva: 1) marec 2020				

Tabuľka č. 32.J: Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Vybudovanie mikroregionálnej televízie
Priradenie kódu opatrenia ⁴⁶	-
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	-
Ciele opatrenia	Cieľom opatrenia je zvýšenie informovanosti občanov o dianí v území VITIS. Opatrenie Vybudovanie mikroregionálnej televízie bude napĺňať Špecifický cieľ 2.3 Rozvoj informovanosti o mikroregióne VITIS. Opatrenie bude financované z vlastných zdrojov združenia.
Zdôvodnenie výberu	Jedná sa o prvok spájania obyvateľov. Preto jednou z plánovaných aktivít je vytvorenie mikroregionálnej televízie, ktorá vznikne využitím existujúcich kapacít v území (Obecná TV v Močenku, OZ roDKa). Televízia bude pokrývať udalosti na celom území VITIS. Špecifický cieľ 2.3 je v súlade s identifikovanou potrebou: Vytvorenie regionálnej televízie.
Rozsah a oprávnené činnosti	Z technickej stránky sa bude jednať o vybudovanie vykryvačov televízneho signálu v rámci územia VITIS, vďaka čomu sa zabezpečí terestriálne šírenie signálu. Štúdio sa bude nachádzať v Močenku. <i>Oprávnené činnosti:</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ vybudovanie hlavného vykryvača signálu pre územie VITIS ▪ vybudovanie pomocných vykryvačov signálu na dvoch miestach v rámci územia VITIS
Oprávnení prijímatelia	Občianske združenie Príspevková a rozpočtová organizácia Záujmové združenie právnických osôb
Intenzita pomoci ⁴⁷	100%
Oprávnené výdavky	<ul style="list-style-type: none"> ▪ výdavky súvisiace s vybudovaním vykryvačov televízneho signálu ▪ technológia vykryvača, antény, materiál ▪ konštrukcia vykryvača

⁴⁶ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

⁴⁷ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

Výška príspevku (minimálna a maximálna)	0 – 70 000 EUR					
Finančný plán	Región ⁴⁸	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	70000,00	0,00	0,00	0,00	70000,00
	VR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Spolu	70000,00	0,00	0,00	0,00	70000,00
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu operácií ⁴⁹	<i>Hlavné zásady výberu operácií:</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Projekt musí mať preukázateľný dopad pokrytie celého územia VITIS televíznym signálom ▪ Vysielanie regionálnej televízie musí byť zabezpečené pre všetky obce VITISu ▪ Počas doby udržateľnosti projektu nesmie dôjsť k ukončeniu fungovania televízie ▪ Navrhnutá štruktúra programu					
Povinné prílohy stanovené MAS ⁵⁰	-					
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ		Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota
	2.3	Počet vytvorených regionálnych TV		počet	0	1
Indikatívny harmonogram výziev	1 výzva: 1) december 2017					

Tabuľka č. 32.K: Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Podpora na miestny rozvoj v rámci iniciatívy LEADER / Chod miestnej akčnej skupiny a animácia
Priradenie kódu opatrenia ⁵¹	19/19.4
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	6B - Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach
Ciele opatrenia	Cieľom oprávnenej aktivity je vykonávanie činností súvisiacich s animáciou v rámci implementácie Stratégie CLLD. Animáciu bude vykonávať kancelária MAS. Aktivita napĺňa špecifický cieľ Špecifický cieľ 5.1 Animácia.

⁴⁸ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

⁴⁹ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

⁵⁰ MAS stanoví povinné prílohy nad rámec povinných príloh, ktoré stanoví PPA v zmysle kapitoly 9.5.1, ods. 6 Systému riadenia CLLD

⁵¹ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

Zdôvodnenie výberu	Animácie tvoria súčasť fungovania miestnej akčnej skupiny. Vykonáva ich manažment MAS. Ich úlohou je najmä propagácia stratégie CLLD a realizovanie školení. Jedná sa o potrebu vyplývajúcu zo samotného princípu fungovania MAS VITIS.					
Rozsah a oprávnené činnosti	<i>Oprávnené činnosti:</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ vypracovania a aktualizácia stratégie CLLD ▪ propagácia a informovanie o dotknutej oblasti a výsledkoch stratégie CLLD, vydávanie vlastného časopisu MAS týkajúce sa implementácie stratégie ▪ seminárov, školení, konferencií, workshopov pre členov MAS, ďalších aktérov ako aj potenciálnych prijímateľov, zamerané na ich rozširovanie vedomostí a zručností pri vykonávaní stratégie CLLD, príprave projektov a s tým spojených prác 					
Oprávnení prijímateľa	Občianske združenie VITIS					
Intenzita pomoci ⁵²	100%					
Oprávnené výdavky	<ul style="list-style-type: none"> ▪ propagácia a informovanie o dotknutej oblasti a výsledkoch stratégie CLLD ▪ výmena informácií medzi miestnymi aktérmi - semináre, konferencie, workshopy pre členov MAS, ďalších aktérov ako aj, zamerané na ich rozširovanie vedomostí a zručností pri vykonávaní stratégie CLLD a s tým spojených prác ▪ vzdelávanie potenciálnych prijímateľov zamerané na rozširovanie vedomostí a zručností pri príprave projektov 					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	30878,09 – 30878,09 EUR					
Finančný plán	Región ⁵³	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	30878,09	23158,07	7719,52	0,00	0,00
	VR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Spolu	30878,09	23158,07	7719,52	0,00	0,00
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu operácií ⁵⁴	Identické s kapitolou 8.2.15.3.2.6. Podmienky oprávnenosti a kapitolou 8.2.15.3.2.7. Zásady vzhľadom na určenie výberových kritérií PROV 2014-2012.					
Povinné prílohy stanovené MAS ⁵⁵	-					

⁵² Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

⁵³ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

⁵⁴ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

⁵⁵ MAS stanoví povinné prílohy nad rámec povinných príloh, ktoré stanoví PPA v zmysle kapitoly 9.5.1, ods. 6 Systému riadenia CLLD

Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota
	19.4	Celkové verejné výdavky (v EUR) – podpora pri prevádzkových nákladoch a oživení (19.4)	EUR	0,00	30878,09
Indikatívny harmonogram výziev	-				

Tabuľka č. 32.L: Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégií CLLD
Priradenie kódu opatrenia ⁵⁶	-
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	5.1.1 - Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií
Ciele opatrenia	Cieľom oprávnenej aktivity je zabezpečenie chodu miestnej akčnej skupiny VITIS. Jedná sa o chod kancelárie MAS VITIS a ďalšie oprávnené činnosti. Aktivita naplňa špecifický cieľ Špecifický cieľ 5.2 Chod MAS.
Zdôvodnenie výberu	Financovanie chodu MAS je základným predpokladom úspešnej implementácie stratégie CLLD. Jedná sa o nevyhnutné zdroje určené na pokrytie administratívy MAS, t.j. kancelárie, vrátane personálneho obsadenia. Ďalej sa jedná o naplnenie potreby vzdelávať zamestnancov, vykonávanie publicity a sieťovania na národnej a medzinárodnej úrovni.
Rozsah a oprávnené činnosti	<i>Oprávnené činnosti:</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ chod MAS ▪ vzdelávanie zamestnancov a členov MAS ▪ publicita a sieťovanie ▪ monitorovanie, hodnotenie a aktualizácia stratégie CLLD
Oprávnení prijímatelia	Občianske združenie VITIS
Intenzita pomoci ⁵⁷	95% (5% vlastné zdroje)
Oprávnené výdavky	<ul style="list-style-type: none"> ▪ personálne a administratívne náklady MAS (prevádzkové, osobné, poistenie) ▪ vzdelávanie zamestnancov a členov MAS (školenia, konferencie, semináre, workshopy a pod., okrem školení pre predkladateľov projektov), ktorí sa podieľajú na príprave a vykonávaní stratégie CLLD ▪ náklady na publicitu a sieťovanie: účasť zamestnancov a členov MAS na stretnutiach s inými MAS, vrátane zasadaní národných a európskych sietí, ako aj poplatky za členstvo v regionálnych, národných alebo európskych sieťach MAS ▪ finančné náklady (napr. bankové poplatky)

⁵⁶ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

⁵⁷ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

	▪ náklady vynaložené na monitorovanie, hodnotenie a aktualizáciu stratégie CLLD (na úrovni MAS)					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	136800 – 136800 EUR					
Finančný plán	Región ⁵⁸	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	144000,00	136800,00	0,00	7200,00	0,00
	VR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Spolu	144000,00	136800,00	0,00	7200,00	0,00
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu operácií ⁵⁹	-					
Povinné prílohy stanovené MAS ⁶⁰	-					
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ		Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota
	5.1.1	Počet podporených MAS		počet	0	1
Indikatívny harmonogram výziev	-					

Časť B.) Akčný plán pre dodatočnú výkonnostnú alokáciu MAS

Tabuľka č. 32.Y: Opatrenie PRV – akčný plán pre dodatočnú výkonnostnú alokáciu

Názov opatrenia	Investície do hmotného majetku / Podpora investícií do poľnohospodárskych podnikov
Priradenie k k fokusovej oblasti PRV	2A – zlepšenie hospodárskeho výkonu všetkých poľnohospodárskych podnikov a uľahčenie reštrukturalizácie a modernizácie poľnohospodárskych podnikov, najmä na účely zvýšenia ich účasti na trhu, zamerania na trh a poľnohospodárskej diverzifikácie
Rozsah a oprávnené činnosti	V rámci tohto opatrenia sa v stratégii bude podporovať: <ul style="list-style-type: none"> zvýšenie produkcie a jej kvality najmä v odvetviach živočíšna výroba

⁵⁸ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

⁵⁹ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

⁶⁰ MAS stanoví povinné prílohy nad rámec povinných príloh, ktoré stanoví PPA v zmysle kapitoly 9.5.1, ods. 6 Systému riadenia CLLD

	<p>a špecializovaná rastlinná výroba</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zníženie nákladovosti výroby poľnohospodárskych produktov ▪ podpora skladovacích kapacít a pozberová úprava ▪ zvýšenie zamestnanosti ▪ zníženie záťaže na životné prostredie ▪ zvýšenie odbytu ▪ zlepšenie kvalitatívnych vlastností a úrodnosti pôdy a ochrany pred jej degradáciou <p>Oprávnenými činnosťami sú:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ investície do hmotného a nehmotného majetku, t.j. do výstavby, rekonštrukcie a modernizácie objektov určených pre poľnohospodársku prvovýrobu ▪ investície do obstarania technického a technologického vybavenia ▪ investície do výstavby, rekonštrukcie a modernizácie skladovacích kapacít a pozberovej úpravy a odbytu ▪ investície do technológií určených na znižovanie emisií skleníkových plynov 			
Finančný plán	Región ⁶¹	Spolu	EÚ a ŠR	VZ
	MR	270 000,00	135 000,00	135 000,00
	VR	0,00	0,00	0,00
	Spolu	270 000,00	135 000,00	135 000,00
Názov opatrenia	Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikateľskej činnosti / Podpora investícií do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností			
Priradenie k k fokusovej oblasti PRV	6A Uľahčenie diverzifikácie, zakladania a rozvoja malých podnikov ako aj vytvárania pracovných miest			
Rozsah a oprávnené činnosti	<p><i>Oprávnené činnosti:</i></p> <p>Oprávnená je výstavba ubytovacích zariadení, rekonštrukcia a modernizácia existujúcich ubytovacích zariadení, ako aj nevyužívaných objektov na ubytovacie zariadenie a to s kapacitou od 5 do 30 lôžok, v nadväznosti na vytvorenie alebo modernizáciu areálu na rozvoj rekreačných a relaxačných činností.</p>			
Finančný plán	Región ⁶²	Spolu	EÚ a ŠR	VZ
	MR	160 000,00	72 000,00	88 000,00
	VR	0,00	0,00	0,00
	Spolu	160 000,00	72 000,00	88 000,00

⁶¹ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

⁶² Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

Názov opatrenia	Základne služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach / Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie			
Priradenie k k fokusovej oblasti PRV	6B – Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach			
Rozsah a oprávnené činnosti	<p>Jedná o výstavbu a rekonštrukciu miestnych komunikácií, chodníkov, rekonštrukciu odvodňovacích kanálov v rámci naviazania na špecifický cieľ 2.2. V rámci špecifického cieľa 3.2 sa jedná o riešenie verejnej zelene a celkového vzhľadu obcí.</p> <p><i>Oprávnené činnosti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií, chodníkov výstavba, rekonštrukcia a údržba odvodňovacích kanálov zlepšenie vzhľadu obcí – úprava a tvorba verejných priestranstiev, námestí, parkov, verejnej zelene 			
Finančný plán	Región ⁶³	Spolu	EÚ a ŠR	VZ
	MR	175 000,00	175 000,00	0,00
	VR	0,00	0,00	0,00
	Spolu	175 000,00	175 000,00	0,00
Názov opatrenia	Základne služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach / Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry			
Priradenie k k fokusovej oblasti PRV	6B - Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach			
Rozsah a oprávnené činnosti	<p>Aktivity rekonštrukcia obecných stavieb (verejnej infraštruktúry), priestorov pre podnikanie a komunitnú činnosť, budovanie zariadení pre voľný čas a šport a starostlivosť o životné prostredie sú výsledkom dlhodobo poddimenzovaných rozpočtov obcí z hľadiska kapitálových investícií. Pri verejných budovách sa zväčša riešia len nevyhnutné opravy. V obciach chýba voľnočasová infraštruktúra. Všetky tieto aspekty sú zhrnuté v rámci slabých stránok a ohrození vo SWOT analýze. Zároveň v rámci príležitostí sú rekonštrukcia verejnej infraštruktúry a budovanie zariadení pre šport a voľný čas kľúčovými faktormi rozvoja obcí a zlepšenia života ich obyvateľov. Je predpoklad, že obnovené priestory pre podnikateľov prinesú v nadväznosti na investíciu vytvorenie nových pracovných príležitostí. V rámci opatrenia sa stratégia zameriava aj na riešenie kvality životného prostredia prostredníctvom likvidácie čiernych skládok na území obcí patriacich do VITISu.</p> <p><i>Oprávnené činnosti:</i></p>			

⁶³ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ investície súvisiace s vytváraním podmienok pre trávenie voľného času vrátane príslušnej infraštruktúry – napr. výstavba/rekonštrukcia/modernizácia športovísk a detských ihrísk, amfiteátrov, investície do rekonštrukcie nevyužívaných objektov v obci pre komunitnú/spolkovú činnosť vrátane rekonštrukcie existujúcich kultúrnych domov ▪ zriadenie nových, prístavba, prestavba, rekonštrukcia a modernizácia existujúcich domov smútku vrátane ich okolia ▪ investície súvisiace so zvyšovaním kvality života obyvateľov – investície spojené s odstraňovaním malých tzv. divokých skládok odpadov resp. opusteného odpadu ▪ investície súvisiace s vytváraním podmienok pre rozvoj podnikania – rekonštrukcie nevyužívaných objektov v obci pre podnikateľskú činnosť, výstavba/rekonštrukcia tržníc pre podporu predaja miestnych produktov 			
Finančný plán	Región ⁶⁴	Spolu	EÚ a ŠR	VZ
	MR	335 000,00	330 000,00	5 000,00
	VR	0,00	0,00	0,00
	Spolu	335 000,00	330 000,00	5 000,00
Názov opatrenia	Základne služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach / Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie			
Priradenie k k fokusovej oblasti PRV	6B - Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach			
Rozsah a oprávnené činnosti	<p>Opatrenie a ciele vychádzajú zo skutočnosti, že v obciach VITIS sa nachádza množstvo objektov kultúrno-spoločenského významu, ako sú napr. ľudové domy, zvonice, sochy, kaplnky a pod. Ich stav je z hľadiska technického nelichotivý. Vyžadujú si investície do ich obnovy a skvalitnenia. Obnovou kultúrno-historického dedičstva sa obce zatriktívnia a získajú atraktivitu pre prilákanie turistov. Pre región je typické pestovanie viniča a výroba vína, nachádza sa tu niekoľko chránených prírodných území, ako aj kultúrno-historických pamiatok a rarít (napr. Rumanovský meteorit). Z regiónu pochádza aj niekoľko osobností histórie (napr. Sv. Gorazd). V rámci Nitrianskeho kraja, či celého Slovenska sa však jedná o mikroregión pomerne neznámy. Túto anonymitu je potrebné zmazať cielenou propagáciou a investíciami do turistických informácií, informačných tabúl, drobných obslužných zariadení pre turistov, informačných bodov, smerových tabúl, či KIOSKov. Tieto pomôžu územie označiť a návštevníkom sa v ňom zorientovať. Opatrenie podporuje aj budovanie a modernizáciu športovísk, detských ihrísk, cyklotrás a chodníkov, ktoré budú poskytovať priestor pre realizáciu voľnočasových aktivít. Prepojením obcí prostredníctvom cyklotrás sa posilní duch komunity VITIS, zlepší sa bezpečnosť cyklistov, vytvorením turistických náučných chodníkov sa zvýši environmentálne povedomie občanov. Budovanie/obnovu cyklotrás je možné prepojiť s vybudovaním doplnkovej infraštruktúry, cykloturistického značenia.</p>			

⁶⁴ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

	<p>Vzhľadom k tomu, že časť územia leží v mierne pahorkatinatej oblasti, je možné uvažovať aj s vybudovaním vyhliadkovej veže, ktorá by sa stala novou turistickou atraktivitou.</p> <p><i>Oprávnené činnosti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ investície, ktoré súvisia s vytvorením, udržiavaním, obnovou a skvalitňovaním turisticky zaujímavých objektov, bodov a miest vrátane príslušnej infraštruktúry – miestne kultúrne, historické, prírodné a iné objekty a zaujímavosti, zriadenie múzejných a galerijných zariadení a pod. ▪ investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a informačných tabúl v turistických lokalitách na verejné využitie, budovanie drobných obslužných zariadení pre turistov, informačné body, smerové tabule, KIOSKY a pod.; ▪ budovanie, rekonštrukcia náučných chodníkov, cykloturistických chodníkov, ich napojenie na náučné chodníky, budovanie doplnkovej infraštruktúry (odpočinkové miesta, prístrešky, stojany na bicykle a pod.), výstavba vyhliadkových veží, budovanie, údržba a obnova cykloturistického značenia na existujúcich cykloturistických trasách a pod. 			
Finančný plán	Región ⁶⁵	Spolu	EÚ a ŠR	VZ
	MR	250 000,00	245 000,00	5 000,00
	VR	0,00	0,00	0,00
	Spolu	250 000,00	245 000,00	5 000,00
Názov opatrenia	Podpora na miestny rozvoj v rámci iniciatívy LEADER / Chod miestnej akčnej skupiny a animácia			
Priradenie k k fokusovej oblasti PRV	6B - Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach			
Rozsah a oprávnené činnosti	<p>Animácie tvoria súčasť fungovania miestnej akčnej skupiny. Vykonáva ich manažment MAS. Ich úlohou je najmä propagácia stratégie CLLD a realizovanie školení. Jedná sa o potrebu vyplývajúcu zo samotného princípu fungovania MAS VITIS.</p> <p><i>Oprávnené činnosti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ vypracovania a aktualizácia stratégie CLLD ▪ propagácia a informovanie o dotknutej oblasti a výsledkoch stratégie CLLD, vydávanie vlastného časopisu MAS týkajúce sa implementácie stratégie ▪ seminárov, školení, konferencií, workshopov pre členov MAS, ďalších aktérov ako aj potenciálnych prijímateľov, zamerané na ich rozširovanie vedomostí a zručností pri vykonávaní stratégie CLLD, príprave projektov a s tým spojených prác 			

⁶⁵ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

Finančný plán	Región ⁶⁶	Spolu	EÚ a ŠR	VZ
	MR	51 960,00	51 960,00	0,00
	VR	0,00	0,00	0,00
	Spolu	51 960,00	51 960,00	0,00

Tabuľka č. 32.Z: Opatrenia IROP - akčný plán pre dodatočnú výkonnostnú alokáciu

Názov opatrenia	Zakladanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev			
Priradenie k ŠC IROP	5.1.1 Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií			
Rozsah a oprávnené činnosti	<p>Stratégia CLLD venuje pozornosť vytváraniu podmienok pre rozvoj mikro-, malých a stredných podnikov, ktoré svojou činnosťou budú rozvíjať územie po ekonomickej stránke, zároveň vytvoria pracovné miesta v obciach. Zameranie týchto podnikov prispeje k rozvoju miestneho hospodárstva.</p> <p><i>Oprávnené činnosti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> a) obstaranie hmotného majetku pre účely tvorby pracovných miest b) nutné stavebnotechnické úpravy budov spojené s umiestnením obstaranej technológie a/alebo s poskytovaním nových služieb c) podpora marketingových aktivít d) podpora miestnych produkčno-spotrebiteľských reťazcov, sieťovanie na úrovni miestnej ekonomiky a výmena skúseností <p><i>Podmienky:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ tvorba pracovných miest a hospodárskeho rastu ▪ vznik nových komunitných služieb a podnikov ▪ zlepšenie zamestnateľnosti a prístupu k novým formám podnikania a novým pracovným miestam ▪ zníženie závislosti vidieckeho obyvateľstva od príjmov z primárnej ekonomickej aktivity, najmä v poľnohospodárstve, smerom k zamestnanosti v nepoľnohospodárskych odvetviach, napr. v sektore služieb ▪ zníženie rizika chudoby a sociálneho vylúčenia 			
Finančný plán	Región ⁶⁷	Spolu	EÚ a ŠR	VZ
	MR	640 000,00	352 000,00	288 000,00
	VR	0,00	0,00	0,00

⁶⁶ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

⁶⁷ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

	Spolu	640 000,00	352 000,00	288 000,00
Názov opatrenia	Infraštruktúra vzdelávania			
Priradenie k ŠC IROP	5.1.2 - Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach			
Rozsah a oprávnené činnosti	<p>Opatrenie vychádza z demografických štatistík, kedy v obciach VITIS sledujeme prirodzený prírastok obyvateľstva. V obciach vďaka tomu začínajú chýbať voľné kapacity v materských školách a je preto potrebné ich rozšírenie.</p> <p><i>Oprávnené činnosti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ skvalitnenie a rozšírenie kapacít predškolských zariadení 			
Finančný plán	Región ⁶⁸	Spolu	EÚ a ŠR	VZ
	MR	120 000,00	114 000,00	6 000,00
	VR	0,00	0,00	0,00
	Spolu	120 000,00	114 000,00	6 000,00
Názov opatrenia	Dopravné prepojenie a dostupnosť sídiel			
Priradenie k ŠC IROP	5.1.2 - Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach			
Rozsah a oprávnené činnosti	<p>V rámci tohto špecifického cieľa sa bude podporovať výstavba, modernizácia, rekonštrukcia zastávok, staníc, parkovísk, na linkách prepájajúcich obec s mestom a zriaďovanie, obnova a výstavba cyklistických trás zabezpečujúcich dopravu osôb do a zo zamestnania alebo k verejným službám.</p> <p><i>Oprávnené činnosti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ výstavba, modernizácia, rekonštrukcia zastávok, staníc, parkovísk, na linkách prepájajúcich obec s mestom ▪ zriaďovanie, obnova a výstavba cyklistických trás zabezpečujúcich dopravu osôb do a zo zamestnania alebo k verejným službám (napr. trasy vedúce k vlakovým, autobusovým zastávkam a staniciam v obciach a mestách) vrátane investícií do doplnkovej cyklistickej infraštruktúry vrátane odpočívadiel, chránených parkovísk pre bicykle 			
Finančný plán	Región ⁶⁹	Spolu	EÚ a ŠR	VZ
	MR	174 000,00	165 300,00	8 700,00

⁶⁸ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

⁶⁹ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

	VR	0,00	0,00	0,00
	Spolu	174 000,00	165 300,00	8 700,00
Názov opatrenia	Sociálne služby a komunitné služby			
Priradenie k ŠC IROP	5.1.2 - Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach			
Rozsah a oprávnené činnosti	<p>V rámci tohto špecifického cieľa sa bude podporovať prístup občanov k sociálnym službám na území obcí VITIS.</p> <p><i>Oprávnené činnosti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zriaďovanie nových alebo rekonštrukcia a modernizácia existujúcich zariadení pre poskytovanie komunitných sociálnych služieb vrátane materiálno-technického vybavenia ▪ zvyšovanie kvality a kapacity komunitných sociálnych služieb ▪ rozvoj terénnych a ambulantných sociálnych služieb ▪ infraštruktúra komunitných centier 			
Finančný plán	Región ⁷⁰	Spolu	EÚ a ŠR	VZ
	MR	70 000,00	66 500,00	3 500,00
	VR	0,00	0,00	0,00
	Spolu	70 000,00	66 500,00	3 500,00
Názov opatrenia	Financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégie CLLD			
Priradenie k ŠC IROP	5.1.1 - Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií			
Rozsah a oprávnené činnosti	<p>Financovanie chodu MAS je základným predpokladom úspešnej implementácie stratégie CLLD. Jedná sa o nevyhnutné zdroje určené na pokrytie administratívy MAS, t.j. kancelárie, vrátane personálneho obsadenia. Ďalej sa jedná o naplnenie potreby vzdelávať zamestnancov, vykonávanie publicity a sieťovania na národnej a medzinárodnej úrovni.</p> <p><i>Oprávnené činnosti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ chod MAS ▪ vzdelávanie zamestnancov a členov MAS ▪ publicita a sieťovanie ▪ monitorovanie, hodnotenie a aktualizácia stratégie CLLD 			

⁷⁰ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

Finančný plán	Región ⁷¹	Spolu	EÚ a ŠR	VZ
	MR	220 000,00	209 000,00	11 000,00
	VR	0,00	0,00	0,00
	Spolu	220 000,00	209 000,00	11 000,00

5.3. Monitorovanie a hodnotenie stratégie CLLD

5.3.1. Opis monitorovania a hodnotenia stratégie CLLD

Monitorovanie zahŕňa pravidelný zber a analýzu údajov o vývojovej úrovni implementácie stratégie CLLD. Cieľom je sledovať účinnosť a efektívnosť implementačného procesu a vynakladania použitých zdrojov.

Spôsob podávania pravidelných správ orgánom MAS a riadiacim orgánom pre PRV a IROP

Implementácia stratégie CLLD bude procesom trvajúcim od roku 2017 až do roku 2023. Jedná sa o relatívne dlhé obdobie, preto je dôležité dôsledné zabezpečenie monitorovania implementácie stratégie. Monitorovanie bude prebiehať na úrovni projektov, na úrovni opatrení/špecifických cieľov a na úrovni celej stratégie CLLD. Tieto tri roviny sa budú dopĺňať. Pre riadiace orgány PRV a IROP bude kľúčové poznanie úrovne naplnenia ukazovateľov stratégie. Preto bude MAS pravidelne komunikovať s riadiacimi orgánmi pre PRV a IROP. Spôsob komunikácie bude vo forme elektronickej. MAS bude v pravidelných ročných intervaloch vyhodnocovať napĺňanie stratégie CLLD na úrovni všetkých opatrení. Hodnotenie sa bude týkať aj monitorovacích ukazovateľov. Zber monitorovacích ukazovateľov na projektovej úrovni bude zabezpečené najmä prostredníctvom ŽoNFP a monitorovacích správ. Časť ukazovateľov sa získava aj administratívnym spôsobom. Zber údajov na úrovni opatrení/špecifických cieľov a na úrovni celej stratégie CLLD bude prebiehať z monitorovacích správ a vyhodnotení jednotlivých projektov.

⁷¹ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

Monitorovanie a hodnotenie bude vykonávané 1x ročne, vždy k 31.12. Hodnotiť sa bude stratégia a úroveň naplnenia monitorovacích ukazovateľov za predchádzajúci kalendárny rok. Forma monitorovania a hodnotenia bude prostredníctvom „Správy o implementácii stratégie CLLD“. Základnými zdrojmi údajov do Správy o implementácii stratégie CLLD budú:

- a) údaje z ITMS2014+ (relevantné len pre projekty IROP);
- b) monitorovacie správy realizovaných projektov v rámci implementácie stratégie CLLD;
- c) administratívne údaje ako sú napr. súbory informácií, štatistiky a pod.

Správa o implementácii stratégie CLLD bude vypracovávaná Monitorovacím výborom v spolupráci s kanceláriou MAS. Tá ju predloží na rokovanie Výkonného orgánu a následne aj Najvyššieho orgánu do 31.03.. Správu odošle členom Výkonného orgánu a aj Najvyššieho orgánu elektronicky v dostatočnom predstihu pred zasadnutím. Správa a výsledky hodnotenia budú zasielané elektronicky príslušným riadiacim orgánom pre PRV a IROP taktiež do 31.03.. Termíny odosielania hodnotenia implementácie stratégie CLLD a naplnenia monitorovacích ukazovateľov sa v prípade potreby prispôbia požiadavke zo strany riadiacich orgánov. Oba riadiace orgány budú zároveň informované o naplnení merateľných ukazovateľov za opatrenie vždy po ukončení konkrétnej projektovej výzvy (t.j. jej zúčtovaní a kontrole).

Okrem toho je MAS je v rámci hodnotenia povinná vykonať:

- a) **strednodobé hodnotenie (mid-term)** v polovici implementácie stratégie CLLD (v roku 2020, najneskôr do 30.6.2020) s cieľom posúdiť výstupy a výsledky intervencie. Strednodobé hodnotenie predloží MAS spolu so „Správou o implementácii stratégie CLLD“.
- b) **záverečné hodnotenie (ex-post)** na základe vyhodnotenia monitorovacích ukazovateľov s ohľadom na ich prínos pre naplnenie cieľov stratégie CLLD a prínos pre územie MAS.

Míľniky implementácie stratégie, na základe ktorých je možné posúdiť napĺňanie jej cieľov

Ako už bolo uvedené, monitorovanie bude prebiehať na troch úrovniach. Pričom z hľadiska míľnikov budú dôležité všetky tri úrovne. Prvý míľnikom implementácie stratégie bude ukončenie realizácie projektov v rámci konkrétnej výzvy a ich zúčtovanie. Súčasťou zúčtovania bude aj vyplnenie monitorovacieho formulára s dosiahnutými hodnotami merateľných ukazovateľov. Týmto spôsobom kancelária MAS, po zosúladení monitorovacích správ zo všetkých projektov realizovaných na základe jednej výzvy, zistí úroveň naplnenia merateľných ukazovateľov v rámci konkrétneho opatrenia. Ukončenie realizácie projektov v rámci konkrétnej výzvy je prvým míľnikom. Druhým je ročné vyhodnotenie implementácie stratégie CLLD v rámci Správy o implementácii stratégie CLLD vypracované kanceláriou MAS vždy k 31.3. za obdobie predchádzajúceho kalendárneho roka. Tu sa overí postup

implementácie, dosiahnuté hodnoty merateľných ukazovateľov a úroveň naplnenia stanovených cieľov stratégie. V rámci ročného hodnotenia implementácie sa zosumarizujú údaje z monitorovacích správ a časť ukazovateľov sa získava administratívnym spôsobom, ako napr. celkové verejné výdavky.

Tretia úroveň – úroveň celej stratégie CLLD bude hodnotená v rámci povinného strednodobého (mid-term) hodnotenia a neskôr aj záverečného (ex-post) hodnotenia. Zdrojom údajov tu budú monitorovacie správy z projektov, administratívne údaje. Strednodobé hodnotenia ako významný míľnik bude mať vplyv na aktualizáciu stratégie, či priradenie dodatočnej výkonnostnej alokácie.

Spôsob každoročného vykazovania hodnôt merateľných ukazovateľov

Monitorovacie ukazovatele poskytujú prehľad o plnení cieľov stratégie CLLD. Ročne budú vypracovávané monitorovacie správy a Správa o implementácii stratégie CLLD, ktoré budú sledovať napĺňanie špecifických cieľov prostredníctvom indikátorov výstupov a výsledkov stanovených v stratégii, ako aj v rámci PRV a IROP. Jednotlivé ukazovatele budú sledované s ročnou periodicitou v prípade napĺňania cieľov, v prípade napĺňania opatrení na základe záverečných správ každého projektu, ktorý bude realizovaný v priebehu roka. Podkladmi pre zisťovanie hodnôt budú štatistiky a záznamy vedené na obecných úradoch, dotazníkový prieskum, prezenčné listiny a záverečné správy projektov.

MAS bude vypracovávať ročne Správu o implementácii stratégie CLLD (posledná za rok 2023) a bude ich predkladať PPA/Odboru monitoringu každoročne do 31. marca s údajmi za predchádzajúci kalendárny rok. Súčasťou Správy o implementácii stratégie CLLD bude aj vyhodnotenie stanovených indikátorov uvedených v stratégii MAS.

Konečný prijímateľ – predkladateľ projektu predloží MAS kópiu monitorovacej správy projektu súčasne s poslednou ŽoP. V monitorovacej správe budú uvedené hodnoty sledovaných ukazovateľov, priebeh realizácie projektu, problémy pri realizácii projektu, odporúčania a ďalšie náležitosti. Pre každé opatrenie bude vypracovaný formulár monitorovacej správy projektu. Monitorovacia správa bude sledovať realizáciu jednotlivých aktivít projektu, a to monitorovaním:

- plnenia časového a finančného harmonogramu, ktorý si konečný príjemca stanovil v ŽoNFP, riešenia náhradných opatrení v prípade nedodržania harmonogramu;
- plnenia administratívnych náležitostí súvisiacich s projektom;
- cieľovej skupiny, pre ktorú je projekt určený;

- monitorovaním dodatočných monitorovacích ukazovateľov na konci realizácie projektu.

Postupy samohodnotenia orgánov MAS a činnosti MAS

Jednotlivé orgány MAS zodpovedné za jej činnosť sú kontrolované zo strany Najvyššieho orgánu, ako i kontrolných orgánov združenia. Činnosti orgánov MAS súvisiace s hospodárením združenia a s dodržiavaním stanov kontroluje Revízná komisia, ktorá za svoju činnosť zodpovedá najvyššiemu orgánu.

Pri zasadaní valného zhromaždenia budú predkladané správy:

- výberovej komisie MAS, pokiaľ sa v danom roku realizovala výzva. Táto správa bude obsahovať analýzu procesu výberu projektov (počet prijatých projektov, počet projektov vyradených z formálnej kontroly, počet projektov vyradených z administratívnej kontroly výberovej komisie MAS, počet projektov vyradených PPA);
- výkonného orgánu, v rámci ktorej bude zhodnotená jej činnosť počas roka (počet zasadaní, dôvody a účasť, riešenie problémov a i.), činnosť monitorovacieho výboru (vývoj jednotlivých indikátorov, navrhované nápravné opatrenia) a činnosť kancelárie MAS (aktivity súvisiace s administratívou implementácie, aktivity súvisiace so zvyšovaním odbornosti a znalostí lokálneho manažmentu a animácie).

V rámci sebahodnotenia MAS sa bude postupovať v nasledovných oblastiach:

- a) implementácia stratégie CLLD vrátane 7 kľúčových znakov LEADER
- b) implementačný proces
- c) riadiaci proces
- d) propagácia a vzdelávanie členov MAS

Identifikácia rizík

V súvislosti s implementáciou stratégie CLLD môžu vzniknúť riziká. Jedná sa o momenty, kedy bude dochádzať k neplneniu stanovaných cieľov, merateľných ukazovateľov, harmonogramu, či rozpočtu stratégie CLLD. Včasná identifikácia rizík predstavuje dôležitý faktor rizikového manažmentu a snahy predchádzať rizikám pri ich vzniku. Potenciálne riziká spojené s implementáciou stratégie sú charakteru finančného, procesného a z hľadiska ľudských zdrojov.

Finančné riziká

Finančné riziká sú spojené s neplnením plánovaného rozpočtu stratégie CLLD a taktiež s disponibilitou zdrojov na prevádzku MAS, či realizáciou projektov na strane žiadateľov o NFP/príspevkov - konečných užívateľov.

Riziko 1:

Z hľadiska plánovaného rozpočtu pre jednotlivé opatrenia môže nastať problém v čerpaní finančnej alokácie. Môže nastať situácia, kedy sa do vyhlásených výziev nezapojí dostatočné množstvo uchádzačov, resp. ich požiadavky nenaplnia plánovaný rozpočet na výzvu.

Eliminácia rizika:

Riešením na elimináciu rizika je úprava harmonogramu vyhlasovania výziev a pridanie ďalšieho kola výzvy na konkrétne opatrenie. Následne bude podľa nového harmonogramu vyhlásené ďalšie kolo.

Zodpovednosť:

Kancelária MAS, Výkonný orgán

Riziko 2:

Disponibilné zdroje na prevádzku MAS môžu predstavovať riziko z hľadiska dostupnosti. Prevádzka MAS VITIS bude financovaná z IROP, kde je možné finančné zdroje získať len ako refundáciu uhradených nákladov. Z hľadiska skutočnosti, že VITIS je občianske združenie a okrem členských poplatkov nedisponuje inými príjmami, môže nastať problém v plynulom toku finančných prostriedkov na chod MAS. Z hľadiska možného získania preklenovacieho úveru zo strany komerčných bánk je vyžadovaná záruka, ktorú však komerčné banky nemusia vždy akceptovať.

Eliminácia rizika:

Riešením na elimináciu rizika je postupné vytváranie rezervy z členských príspevkov, resp. poskytnutie bankovej záruky na preklenovací úver obcami, ktoré tvoria členskú základňu MAS.

Zodpovednosť:

Výkonný orgán

Riziko 3:

Disponibilné zdroje na strane žiadateľov môžu byť do značnej miery obmedzené krátkodobou zlou situáciou na trhu, či v transfere podielových daní zo štátu. Riziko predstavujú aj občianske združenia, ako potenciálni žiadatelia, nakoľko väčšina združení hospodári len s malým rozpočtom. V prípade potreby predfinancovať projekty môže nastať problémová situácia. Nedostatok finančných zdrojov na strane žiadateľov môže ohroziť celkovú implementáciu projektov a stratégie ako celku.

Eliminácia rizika:

Riešením na elimináciu rizika je podnikateľské subjekty a obce financovanie projektu z úverových zdrojov poskytnutých komerčnými bankami (preklenovací, kontokorentný úver). V prípade občianskych združení je riešením dočasné zvýšenie členského poplatku, resp. zmluva o pôžičke s fyzickou, resp. právnickou osobou.

Zodpovednosť:

Žiadatelia – koneční užívatelia

Procesné riziká

Procesné riziká sú spojené s postupom implementácie stratégie CLLD a hodnotiacimi a výberovými procesmi.

Riziko 4:

Hodnotiace a výberové procesy vykonávané v rámci implementácie stratégie predstavujú riziko z hľadiska možného konfliktu záujmov odborných hodnotiteľov, členov výberovej komisie, či výkonného orgánu aj napriek tomu, že podpíšu Čestné vyhlásenie o nestrannosti, zachovaní dôvernosti informácií a vylúčení konfliktu záujmov. V prípade identifikácie konfliktu záujmov sa môžu natiahnuť procesy hodnotenia a výberu z hľadiska časového.

Eliminácia rizika:

Riešením na elimináciu rizika je dôsledný výber odborných hodnotiteľov zo strany Kancelárie MAS, aby sa predišlo novej preferencii niektorého z projektov. Pri voľbe členov výberovej komisie pre konkrétnu výzvu sa bude prihliadať na príslušnosť členov napr. z hľadiska členstva v OZ, ktoré je žiadateľom-konečným užívateľom, či zvolenou funkciou v obci, ktorá si podáva žiadosť o NFP, či ŽoPr.

Zodpovednosť:

Kancelária MAS, Výkonný orgán

Riziká z hľadiska ľudských zdrojov

Z hľadiska ľudských zdrojov môže nastať riziko v prípade zmeny personálneho obsadenia orgánov MAS, resp. zamestnancov Kancelárie MAS.

Riziko 5:

Kvalitné a kvalifikované ľudské zdroje predstavujú garanciu fungovania MAS VITIS. Rôzne životné, či pracovné situácie však môžu spôsobiť, že MAS VITIS opustia niektorí členovia orgánov MAS. Problém môže nastať hlavne pri neobsadenosti pracovných miest v rámci kancelárie MAS, nakoľko bude ohrozená plynulosť implementácie stratégie CLLD.

Eliminácia rizika:

Riešením na elimináciu rizika je v prípade orgánov MAS zvolanie mimoriadneho zasadnutia príslušného orgánu, ktorí volí členov daného orgánu, zároveň je potrebné nájsť vhodného kandidáta na člena orgánu, ktorý spĺňa kritériá z hľadiska príslušnosti k záujmovej skupine. V prípade kancelárie MAS bude potrebné okamžité naštartovanie procesu výberového konania, aby neobsadené miesto sa zaplnilo, kvalifikovaným zamestnacom, čo nasjkôr.

Zodpovednosť:

Výkonný orgán, Najvyšší orgán

5.3.2. Monitorovacie ukazovatele

Tabuľka č. 33: Povinné ukazovatele na úrovni programu – PRV SR

Názov cieľového ukazovateľa	Cieľová hodnota v roku 2023
Čistý počet obyvateľov, ktorý má prospech zo zlepšenia služieb	25411
Počet obyvateľov podporenej MAS	25411
Pracovné miesta vytvorené v podporovaných projektoch (LEADER/PRV) (oblasť zamerania 6B) ⁷²	3

Tabuľka č. 34: Celkové verejné výdavky – PRV SR

⁷² Uvádzajú sa pracovné miesta v zmysle kapitoly 7.1 tohto metodického pokynu na vypracovanie stratégie. Navyše pracovné miesta musia byť samostatne vedené a preukázateľne označené ako pracovné miesto PRV.

Názov ukazovateľa výstupu	Cieľová hodnota v roku 2023
Celkové verejné výdavky (v EUR) – podpora na vykonávanie operácií v rámci stratégie CLLD (len časť z PRV)	481 870,00
Celkové verejné výdavky (v EUR) – podpora pri prevádzkových nákladoch a oživení - (len časť z PRV)	30 878,09

Tabuľka č. 35: Povinné ukazovatele na úrovni IROP

Názov ukazovateľa výstupu	Merná jednotka	Cieľová hodnota v roku 2023
Počet podporených podnikov	podnik	3
Zamestnanosť v podporených podnikoch	FTE	5
Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú pre firmu nové	podnik	3
Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú pre trh nové	podnik	0
Počet nových služieb a prvkov verejnej infraštruktúry	počet	7

Tabuľka č. 36: Povinné ukazovatele na úrovni špecifických cieľov IROP a fokusových oblastí PRV

Kód/ID	Názov ukazovateľa výstupu	Merná jednotka	Cieľová hodnota v roku 2023
4.1	Počet podnikov, ktoré získali podporu na investície do poľnohospodárskych podnikov	počet	3
4.1	Celkové verejné výdavky v EUR	EUR	63000,00
6.4	Počet prijímateľov, ktorí dostávajú pomoc na začatie podnikania/podporu na investície do nepoľnohospodárskych činností vo vidieckych oblastiach	počet	2
6.4	Celkové investície (verejné + súkromné)	EUR	82000,00
6.4	Celkové verejné výdavky	EUR	36900,00
7.2	Počet operácií, ktoré získali podporu na investície do infraštruktúry malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie	počet	5
7.2	Počet obyvateľov, ktorí majú prospech zo zlepšenia služieb/infraštruktúry	počet	25411

7.2	Celkové verejné výdavky	EUR	79000,00
7.4	Počet operácií, ktoré získali podporu na investície do miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo	počet	10
7.4	Počet obyvateľov, ktorí majú prospech zo zlepšenia služieb/infraštruktúry	počet	25411
7.4	Celkové verejné výdavky	EUR	168770,00
7.5	Počet operácií, ktoré získali podporu na investície do rekreačnej/turistickej infraštruktúry	počet	8
7.5	Počet obyvateľov, ktorí majú prospech zo zlepšenia služieb/infraštruktúry	počet	25411
7.5	Celkové verejné výdavky	EUR	134200,00
R0110	Vidiecka a mestská populácia so zlepšenou infraštruktúrou a prístupom k verejným službám	počet	25411
19.4	Celkové verejné výdavky (v EUR) – podpora pri prevádzkových nákladoch a oživení (19.4)	EUR	30878,09
5.1.1	Počet podporených MAS	počet	1

Tabuľka č. 37: Vlastné merateľné ukazovatele

Špecifický cieľ stratégie CLLD	Názov ukazovateľa výstupu	Merná jednotka	Cieľová hodnota v roku 2023
1.1 Vytváranie podmienok pre rozvoj podnikania a tvorbu nových pracovných miest	Počet zrekonštruovaných objektov pre rozvoj podnikania	počet	2
1.2 Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam	Počet vytvorených pracovných miest	počet	1
	Počet vytvorených alebo zmodernizovaných areálov na rozvoj rekreačných a relaxačných činností	počet	2
	Počet obyvateľov a návštevníkov využívajúcich objekty ročne	počet	1000
1.3 Podpora poľnohospodárskej prvovýroby a domácej produkcie	Počet vytvorených pracovných miest	počet	2
	Počet nových / zrekonštruovaných objektov pre poľnohospodársku výrobu a skladovacie kapacity	počet	1
	Počet obstaraných technológií do poľnohospodárskej prvovýroby a skladovania	počet	2
2.1 Dobudovanie a skvalitnenie verejnej infraštruktúry a turistických atraktivít	Počet zrekonštruovaných/obnovených objektov verejnej infraštruktúry	počet	2
	Počet zrekonštruovaných	počet	2

	turistických a kultúrno-historických objektov		
	Počet objektov MŠ s rozšírenou kapacitou	počet	2
	Počet miest o ktoré sa navýši kapacita MŠ realizáciou projektov	počet	10
2.2 Dopravné prepojenie a dostupnosť	Dĺžka zrekonštruovaných, vybudovaných ciest a chodníkov	m	300
	Plocha vybudovaných a zrekonštruovaných ciest, chodníkov, parkov námestí a verejných priestranstiev	m ²	500
	Počet zrekonštruovaných zastávok a staníc verejnej dopravy	počet	2
	Dĺžka zrekonštruovaných/vybudovaných cyklistických trás	m	100
2.3 Rozvoj informovanosti o mikroregióne VITIS	Počet zrealizovaných prvkov informovanosti v území VITIS	počet	3
	Počet vytvorených regionálnych TV	počet	1
3.1 Sanácia miest s nezákonne umiestneným odpadom	Počet odstránených čiernych skládok	počet	3
3.2 Zlepšenie kvality zelene a celkového vzhľadu obcí	Počet zrevitalizovaných parkov, námestí, verejných priestranstiev	počet	3
	Plocha vybudovaných a zrekonštruovaných ciest, chodníkov, parkov námestí a verejných priestranstiev	m ²	500
3.3 Rozvoj infraštruktúry športu a rekreácie	Počet vybudovaných športovísk, detských ihrísk a amfiteátrov	počet	3
	Počet vybudovaných objektov turistickej infraštruktúry	počet	3
4.1 Rozvoj komunitných sociálnych služieb a infraštruktúry sociálnej starostlivosti	Počet zrekonštruovaných objektov sociálnej starostlivosti	počet	1
	Počet vytvorených pracovných miest	počet	0

6. Finančný rámec

6.1. Financovanie stratégie CLLD

Tabuľka č. 38: Celkové zdroje pre MAS z PRV a IROP

	SPOLU (EUR)
Celkové zdroje z PRV (EPFRV) a IROP (EFRR) (základná alokácia podľa vzorca pre MAS v súlade s kapitolou 6.4 Systému riadenia CLLD), z toho:	1 008 298,09
Operácie v rámci implementácie stratégie CLLD	840 620,00
Chod MAS a animácie	167 678,09

Tabuľka č. 39: Celkové zdroje pre MAS z PRV a IROP rozdelené podľa fondov

	Fond	Región⁷	SPOLU (EUR)
Celkové zdroje z PRV (EPFRV) a IROP (EFRR) (základná alokácia podľa vzorca pre MAS v súlade s kapitolou 6.4 Systému riadenia CLLD), z toho:	EPFRV	MR	1 008 298,09
	EFRR	VR	0,00
Operácie v rámci implementácie stratégie CLLD	EPFRV	MR	840 620,00
	EFRR	VR	0,00
Chod MAS	EFRR	MR	136 800,00
	-	VR	0,00
Animácie	EPFRV	MR	30 878,09
	-	VR	0,00

Tabuľka č. 40: Rozdelenie zdrojov na jednotlivé typy výdavkov v rámci príslušných programov

	Región	PRV				IROP				SPOLU			
		EPFRV	ŠR	VZ	spolu	EFRR	ŠR	VZ	spolu	fondy	ŠR	VZ	spolu
operácie v rámci stratégie CLLD	MR	361402,50	120467,50	115030,00	596900,00	358750,00	0,00	150250,00	509000,00	720 152,50	120467,50	265280,00	1105900,00
	VR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
chod MAS	MR	0,00	0,00	0,00	0,00	136800,00	0,00	7200,00	144000,00	136800,00	0,00	7200,00	144000,00
	VR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
animácie	MR	23158,57	7719,52	0,00	30878,09	0,00	0,00	0,00	0,00	23158,57	7719,52	0,00	30878,09
	VR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SPOLU	MR	384561,07	128187,02	115030,00	627778,09	495550,00	0,00	157450,00	653000,00	880111,07	128187,02	272480,00	1280778,09
	VR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	spolu	384561,07	128187,02	115030,00	627778,09	495550,00	0,00	157450,00	653000,00	880111,07	128187,02	272480,00	1280778,09

6.2. Finančný plán pre opatrenia

Tabuľka č. 41: Sumárna tabuľka finančného plánu

Opatrenie stratégie CLLD	Fond	Región ⁷	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
Investície do hmotného majetku / Podpora investícií do poľnohospodárskych podnikov	EPFRV	MR	126000,00	47250,00	15750,00	63000,00	0,00
		VR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikateľskej činnosti / Podpora investícií do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností	EPFRV	MR	82000,00	27675,00	9225,00	45100,00	0,00
		VR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Základne služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach / Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie	EPFRV	MR	79000,00	59250,00	19750,00	0,00	0,00
		VR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Základne služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach / Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry	EPFRV	MR	171900,00	126577,50	42192,50	3130,00	0,00
		VR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Základne služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach / Podpora na investície do rekreačnej	EPFRV	MR	138000,00	100650,00	33550,00	3800,00	0,00

infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie		VR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zakladanie nových a podpor a existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev	EFRR	MR	312000,00	171600,00	0,00	140400,00	0,00
		VR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Infraštruktúra vzdelávania	EFRR	MR	78000,00	74100,00	0,00	3900,00	0,00
		VR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Dopravné prepojenie a dostupnosť sídiel	EFRR	MR	93000,00	88350,00	0,00	4650,00	0,00
		VR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sociálne služby a komunitné služby	EFRR	MR	26000,00	24700,00	0,00	1300,00	0,00
		VR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Tabuľka č. 42: Celkový pomer medzi fondmi na stratégiu

	PRV (EPFRV) : IROP (EFRR)
Stratégia CLLD mimo BSK (viac rozvinutý región)	57,32 : 42,68
Stratégia CLLD v rámci BSK (viac rozvinutý región)	-

Pozn.: V tabuľke č. 12 sa uvádzajú len zdroje za opatrenia PRV a IROP a bez zdrojov podopatrenia 19.4 Podpora na prevádzkové náklady a oživenie.

Tabuľka č. 43: Zameranie stratégie podľa sektorov

Názov opatrenia stratégie CLLD	Rozpočet na opatrenie	Oprávnený prijímateľ verejný sektor (označiť „X“)	Oprávnený prijímateľ neverejný sektor (označiť „X“)
Podpora investícií do poľnohospodárskych podnikov	63 000,00		X

Podpora investícií do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností	36 900,00		X
Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie	79 000,00	X	
Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry	SPOLU: 168 770,00 Verejný sektor: 109 300,00 Neverejný sektor: 59 470,00	X	X
Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie	SPOLU: 134 200,00 Verejný sektor: 62 000,00 Neverejný sektor: 72 200,00	X	X
Zakladanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev	171 600,00		X
Infraštruktúra vzdelávania	74 100,00	X	
Dopravné prepojenie a dostupnosť sídiel	88 350,00	X	
Sociálne služby a komunitné služby	24 700,00		X
Vybudovanie mikroregionálnej televízie	70 000,00	-	-
Chod MAS	136 800,00	-	-
Animácie	30 878,09	-	-
Celkový rozpočet podľa sektorov	-----	412 750,00	2 354 000,00 427 870,00
Percentuálny pomer zamerania stratégie	-----	49,10%	50,90%

7. Zhodnotenie prínosov stratégie CLLD, jej synergie a doplnkovosť

Popíšu sa prínosy stratégie CLLD k jednotlivým oblastiam uvedených v programoch PRV a IROP.

7.1 Prínosy k zlepšovaniu ekonomického rozvoja územia

Stratégia CLLD je významným dokumentom na poli strategického rozvoja územia VITIS. Jej úlohou je podporiť miestny rozvoj, spájanie obyvateľov a spoluprácu rôznych sektorov, t.j. vytvoriť multisektorové partnerstvo. Zároveň podporuje hlavný cieľ iniciatívy LEADER – vykonávanie miestneho rozvoja vedeného komunitou. Jedným z najvýznamnejších prínosov stratégie je vykonávanie operácií, ktoré smerujú k podpore zamestnanosti na vidieku a rozvoju jeho ekonomickej štruktúry. Prínos k zlepšovaniu ekonomického rozvoja územia je vyjadrený v rámci priority 1 Rozvoj podnikania a služieb. Podpora podnikania sa bude v rámci stratégie implementovať v oblastiach poľnohospodárskej prvovýroby, podpory nepoľnohospodárskych činností, najmä cestovného ruchu a podpory mikro a malých podnikov v ostatných odvetviach, najmä v oblasti služieb. Podporené podnikateľské aktivity sa budú realizovať priamo v území VITIS a preto aj benefity z podpory zostanú v území. Jedná sa o skvalitnenie ekonomickej štruktúry pre územie, zvýšenie zamestnanosti v mieste trvalého bydliska pre obyvateľov, podpora lokálneho trhu pre producentov.

Podpora podnikania sa bude realizovať vo forme podpory výstavby/rekonštrukcie a modernizácie výrobných, skladovacích a rekreačných objektov, obstarania technológie a vybavenia. Podpora poľnohospodárskej prvovýroby pomôže v území zachovať podnikateľské subjekty hospodáriace na pôde a vykonávajúce živočíšnu výrobu. Tieto podniky majú v území svoju tradíciu, zamestnávajú ľudí a starajú sa o kultúrnu krajinu. Na území VITIS sa nachádza pôda vysokej kvality a dobré podmienky pre vykonávanie aj ďalších prvovýrobných činností. Z podpory nie sú vylúčení ani drobní poľnohospodári, ktorí by potrebovali podporu v ďalších tradičných odvetviach územia – vinohradníctve a včelárstve. Podpora cestovného ruchu, najmä vidieckeho cestovného ruchu je kľúčovým faktorom v diverzifikácii poľnohospodárstva a využitia potenciálu územia. Obce, ktoré patria do územia VITIS, majú vo svojich katastrach niekoľko zaujímavých turistických atraktivít (kultúrno-historických pamiatok, prírodných pamiatok, zvláštností), ktoré predstavujú ponuku územia pre potenciálnych turistov. Budovanie zariadení cestovného ruchu pomôže turistov priťahovať do územia. Ďalšie aktivity stratégie realizované obcami a neziskovým sektorom pomôžu turistov v území udržať (napr. budovanie a značenie turistických trás, vybudovanie

vyhliadkovej veže a pod.). Cestovný ruch teda predstavuje doteraz nevyužitý potenciál regiónu. Podpora podnikateľov v ostatných sektoroch je sprevádzaná vyzdvihnutím ekonomického potenciálu územia. Podporia sa existujúci aj začínajúci podnikatelia, ktorí pôsobia, budú pôsobiť v území. Vďaka sa ekonomicky posilní územie VITIS.

Celkovo podpora podnikania je smerovaná do tvorby nových pracovných miest. Každý z realizovaných projektov, ktorý vytvorí min. 1 pracovné miesto, bude preferovaný v rámci výberových kritérií. Cieľom v tomto smere je podporiť lokálnu zamestnanosť, aby sa ľudia mohli zamestnať v blízkosti svojho bydliska. Takto zamestnaným občanom obcí VITIS stúpne ekonomický status a status, čo sa prejaví na zvýšenom dopyte po lokálnych službách.

Nové pracovné miesta budú vytvárané v rámci nasledovných opatrení stratégie CLLD:

- 1) Opatrenie 4: Investície do hmotného majetku / Podopatrenie 4.1: Podpora investícií do poľnohospodárskych podnikov – plánovaný počet vytvorených pracovných miest: **2**
- 2) Opatrenie 6: Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikateľskej činnosti / Podopatrenie 6.4: Podpora investícií do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností – plánovaný počet vytvorených pracovných miest: **1**
- 3) Zakladanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev – plánovaný počet vytvorených pracovných miest: **5**

Celový počet novovytvorených pracovných miest = 8.

Podiel rozpočtu stratégie CLLD k počtu novovytvorených pracovných miest je nasledovný:

- 126 037,26 EUR/1 pracovné miesto pri zohľadnení všetkých výdavkov stratégie vrátane chodu MAS a animácií
- 105 077,50 EUR/1 pracovné miesto pri zohľadnení výdavkov stratégie na operácie mimo chodu MAS a animácií

7.2 Prínosy k napĺňaniu cieľov PRV

Na realizáciu opatrení v rámci Programu rozvoja vidieka 2014-2020 sa bude orientovať väčšia časť stratégie CLLD. Rozvoj vidieckeho územia, akým je aj územie VITISu (územie 11 obcí), je cieľom programu. Miestni aktéri v území si plne uvedomujú skutočnosť, že podpora obnovy verejnej infraštruktúry je len jedným z faktorov zabezpečenia zvýšenej

kvality života. Podstatná časť sa má týkať vytvárania pracovných miest v území (zamestnanosti pre miestnych obyvateľov), podpory existujúcich podnikateľských aktivít v území, aj tvorba nových a to najmä v tradičných vidieckych odvetviach. V tomto smere sa stratégia plne integruje s Programom rozvoja vidieka.

Z hľadiska naplňania cieľov PRV možno stratégiu rozdeliť do dvoch oblastí. Prvou je podpora podnikateľských aktivít na vidieku v území VITIS. Týka sa to poľnohospodárstva a diverzifikácie poľnohospodárskych podnikov smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam, najmä cestovného ruchu. Druhou je budovanie a obnova verejnej infraštruktúry.

Prínosy stratégie CLLD k naplňaniu cieľov PRV najmä v oblasti konkurencieschopnosti poľnohospodárstva

Podpora tradičného poľnohospodárstva na vidieku je orientovaná na zachovanie výrobných tradícií vidieka. Územie VITIS patrí k tým s najkvalitnejšou pôdou pre pestovanie plodín. Zároveň živočíšna výroba tú má dlhú tradíciu. Tieto dve poľnohospodárske oblasti, spolu s ďalšími sú kľúčové oblasti podpory zo strany stratégie CLLD. Stanovené opatrenia v rámci špecifického cieľa 1.3: Podpora poľnohospodárskej prvovýroby a domácej produkcie smerujú do intervencie v rámci poľnohospodárskej prvovýroby. Podporované budú:

- investície do hmotného a nehmotného majetku, t.j. do výstavby, rekonštrukcie a modernizácie objektov určených pre poľnohospodársku prvovýrobu
- investície do obstarania technického a technologického vybavenia
- investície do výstavby, rekonštrukcie a modernizácie skladovacích kapacít a pozberovej úpravy
- investície do technológií určených na znižovanie emisií skleníkových plynov

Vďaka týmto investíciám sa podarí zvýšiť vybavenosť poľnohospodárskych podnikov a zvýšiť tak konkurencieschopnosť poľnohospodárstva v území. Jedná sa o kľúčový faktor v zachovaní tradičnej poľnohospodárskej prvovýroby v území.

Prínosy stratégie CLLD na podporu znevýhodnených / marginalizovaných skupín pri rozvoji ekonomického potenciálu územia

Stratégia CLLD je základný koncepčný dokument spoločného riadenia územia a spoločného fungovania obcí a aktérov z neverejného sektora. Rovnako ako je partnerstvo budované zástupcami rôznych sektorov, aj stratégia je určená pre rôzne cieľové skupiny. Jednou z nich sú tzv. zraniteľné skupiny obyvateľstva (najmä marginalizované rómske komunity (ďalej len MRK), dlhodobo nezamestnaní a sociálne odkázané osoby). Prínosy stratégie v tomto smere

spočívajú v zapojení zraniteľných skupín do využívania výstupov projektov zrealizovaných v rámci implementácie stratégie. Zapojenie bude nasledovné:

Dlhodobo nezamestnaní predstavujú cieľovú skupinu pre opatrenia zamerané na podnikateľský sektor. V rámci priority 1 Rozvoj podnikania a služieb bude podpora smerovaná do rozvoja podnikateľských aktivít. Táto podpora sekundárne prispeje k tvorbe nových pracovných príležitostí. To znamená, že dlhodobo nezamestnaní získajú šancu sa zamestnať v mieste svojho bydliska. Pokiaľ to podnikateľský zámer pretransformovaný do projektu (ŽoNFP, ŽoPr) dovoľí, budú preferované na nové pracovné miesta práve osoby z cieľovej skupiny dlhodobo nezamestnaní. Zamestnaním sa získajú stály príjem, zlepši sa ich sociálny status, získajú pracovné návyky, čo sa pozitívne odrazí aj na smerovaní ich života. Stratégia CLLD tak prispeje k začleneniu tejto cieľovej skupiny z územia.

Sociálne odkázané osoby sú cieľovou skupinou pre prioritu 4 Sociálne služby, Špecifický cieľ 4.1 Rozvoj komunitných sociálnych služieb a infraštruktúry sociálnej starostlivosti. Táto priorita je zameraná priamo na rozvoj infraštruktúry, vybavenia, kvality služieb a kapacity zariadení sociálnej starostlivosti na území VITIS. Práve sociálne odkázané osoby sú klientmi týchto zariadení. Z analýzy zdrojov vyplýva dopyt po sociálnych službách v mikroregióne. Z toho vyplýva skutočnosť, že sa jedná o relatívne veľkú skupinu obyvateľov. Podporou zariadení sociálnej starostlivosti sa teda aj priamo podporí táto cieľová skupina. Sociálne odkázané osoby sa týmto spôsobom začlenia.

Marginalizované rómske komunity majú ako cieľová skupina zastúpenie vo všetkých obciach VITIS. Nakoľko sa však nehlásia k rómskej národnosti, evidencia ich počtu nie je možná. S určitosťou však možno povedať, že sa jedná o veľkú cieľovú skupinu. Priamo sa žiadne priority stratégie CLLD nebudú venovať MRK. MRK sa však spolu s väčšinovým obyvateľstvom stanú užívateľmi výstupov projektov realizovaných v rámci implementácie stratégie. Či už sa bude jednať o novovytvorené pracovné miesta, využívanie obnovenej verejnej / vybudovanej verejnej infraštruktúry (napr. využívanie vyznačených cyklotrás, zastávok na prepravu verejnou dopravou, oddych v obnovených parkoch a verejných oddychových zónach a pod.). Tým, že príslušníci MRK nebudú nijako vylúčení pri využívaní výstupov stratégie CLLD, sa začlenia do spoločnosti.

Prínosy k princípom ochrany a zlepšenia životného prostredia

Ochrana životného prostredia je jednou z kľúčových priorít stratégie CLLD. V rámci priority 3 Skvalitnenie života miestnych obyvateľov, Špecifický cieľ 3.1 Sanácia miest s nezákonne umiestneným odpadom sa priamo rieši ochrana životného prostredia. Životné prostredie

predstavuje zároveň samostatnú oblasť SWOT analýzy. V rámci identifikovaných silných stránok sa vyzdvihla príjemné prírodné prostredie, kvalitná pôda, existencia chránených území, prírodných rarít a zvedený systém separovaného zberu vo všetkých obciach. Tieto pozitíva však ničia najmä občania a podnikatelia z územia o to vytváraním čiernych skládok v katastroch obcí. Čierne skládky (nezákonne umiestnený odpad) sú veľkou prírodnou záťažou. Obsahujú často zdraviu škodlivé materiály, ktoré sa tak dostávajú do pôdy, vody a ovzdušia a kontaminujú lokálne životné prostredie. Ich odstránenie je príležitosťou ako skvalitniť životné prostredie. Aktéri z územia identifikovali tento problém v rámci obecných stretnutí a stal sa jedným z identifikovaných potrieb: Odstránenie čiernych skládok a rekultivácia bývalých oficiálnych skládok. Následne sa táto problematika pretransformovala aj do strategickej časti stratégie CLLD. Stratégia teda má za cieľ podporiť odstraňovanie čiernych skládok, čím sa podporí lokálne životné prostredie. Jedná sa o významný prínos k životnému prostrediu. Každý občan chce žiť v čistej obci, na čistom území a preto aj stratégia reflektuje na túto tému. Prínosy k životnému prostrediu sú teda zo strany stratégie CLLD neodškriepiteľné. Odstraňovaniu čiernych skládok sa budú venovať tak obce, ako aj neziskové organizácie.

Prínosy k životnému prostrediu majú nepriamo aj ďalšie priority a špecifické ciele. Jedná sa napr. o prioritu 2 Zatraktívnenie obcí a rozvoj ich potenciálu, Špecifický cieľ 2.2 Dopravné prepojenie a dostupnosť. V rámci tohto cieľa sa bude podporovať budovanie cyklochodníkov, zastávok hromadnej dopravy. Tieto aktivity podporujú používanie bicyklov, či verejnej dopravy, čím sa starajú o zníženie emisií z dopravy na životné prostredie. V podobnom duchu sa nesie aj priorita 3 Skvalitnenie života miestnych obyvateľov, Špecifický cieľ 3.3 Rozvoj infraštruktúry športu a rekreácie. V rámci tohto cieľa sa bude podporovať budovanie náučných a cyklistických trás, čo má za následok jednak spoznávanie lokálneho životného prostredia a jednak využívanie ekologického spôsobu premiestňovania.

Vyššie zmienené prínosy pomôžu lepšej adaptácii sa na dôsledky zmeny klímy. Celkovo stratégia priamym aj nepriamym spôsobom prispieva k ochrane a zlepšovaniu stavu životného prostredia.

7.3 Prínosy k napĺňaniu cieľov IROP

Integrovaný regionálny operačný program 2014-2020 je druhou oblasťou finančnej podpory implementácie stratégie CLLD. Priamo do stratégie boli vimplementované aktivity

špecifických cieľov Prioritnej osi 5. Tieto aktivity sú súčasťou špecifických cieľov stratégie, kde pôsobia synergicky spolu s opatreniami PRV. V rámci jedného špecifického cieľa stratégie sa tak stretávajú aktivity a opatrenia PRV a IROP. Táto vzájomná synergia sleduje naplnenie potrieb územia. T.j. na prvom mieste sú identifikované potreby a pod nimi stoja aktivity podporené finančnými zdrojmi bez ohľadu na program/fond. Stratégia sa tak nedelí na ciele financované prostredníctvom PRV a ciele financované prostredníctvom IROP.

Z hľadiska cieľov a aktivít IROP včlenených do stratégie, stratégiu možno rozdeliť na dve oblasti: podpora podnikania a podpora lokálnej infraštruktúry. Oblasť podpory podnikania prináša investovanie verejných finančných zdrojov z IROP do zakladania nových podnikateľských subjektov, ako aj podpory existujúcich. Vďaka tejto podpore sa dosiahne rozvoj ekonomickej štruktúry v území VITIS. Vo vidieckom prostredí, popri tradičnom poľnohospodárstve pôsobí viacero odvetví, ktoré majú nezastupiteľnú úlohu (jedná sa najmä o oblasť služieb). Ich podporou, či vytváraním novej ponuky sa dosiahne rozvoj podnikania a tvorby zisku, rozvoj miestnej ekonomiky a v neposlednom rade vznikne priestor pre tvorbu nových pracovných miest. Týmto spôsobom sa naplní špecifický cieľ IROPu 5.1.1 - Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií. Podnikatelia vďaka stratégii CLLD získajú možnosť realizácie svojich inovatívnych riešení, na ktoré by bežne nemali finančné zdroje. Druhou oblasťou zapojenia aktivít IROP do stratégie je podpora lokálnej infraštruktúry. Rovnako ako v prípade podpor podnikania, sú oprávnené aktivity z IROPu včlenené medzi aktivity spolufinancované z PRV, t.j. pôsobia synergicky. IROP bude v rámci stratégie podporovať oblasť infraštruktúry vzdelávania, sociálnych služieb, dostupnosti sídel. Tieto oblasti boli v rámci analytickej časti aktérmi z územia identifikované ako potreby územia a občanov. Preto sa dostali aj do špecifických cieľov stratégie.

Ciele IROPu, rovnako ako aj opatrenia z PRV podporujú miestny rozvoj a budovanie komunity zdola, t.j. podporujú to, aby miestny rozvoj bol vedený komunitou.

7.4 Synergie a doplnkovosť stratégie CLLD

7.4.1 Popis iných stratégií, ktoré sa na danom území realizujú, resp. plánujú realizovať

Územie VITIS je miestom, kde žijú rôzne skupiny obyvateľstva a preto sa stratégia CLLD svojimi prioritnými oblasťami a špecifickými cieľmi zameriava na rozvoj všetkých skupín. Z hľadiska prepojenosti stratégie CLLD na regionálne a národné strategické dokumenty

možno spomenúť prepojenosť na: Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja 2012-2018, Regionálna integrovaná územná stratégia Nitrianskeho kraja na roky 2014 – 2020, Stratégia Európskej únie pre podunajskú oblasť, PHSR obcí.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja NSK 2012 – 2018

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja NSK 2012 – 2018 (ďalej len PHSR NSK) je zatiaľ platným strategickým dokumentom Nitrianskeho samosprávneho kraja. V súčasnosti prebieha tvorba nového PHSR a to na roky 2016-2022. Aktuálne PHSR NSK a stratégia CLLD sa stretávajú v niekoľkých bodoch. Uvedieme si ich v poradí podľa priorít a opatrení PHSR. Priorita I: Hospodárstvo, Špecifický cieľ 4: Podpora cestovného ruchu, Opatrenie 4.2 Podpora budovania infraštruktúry cestovného ruchu sú napĺňané z hľadiska zvyšovania kvality infraštruktúry v obciach VITIS. Jedná sa najmä o revitalizáciu lokálnych historických a kultúrnych pamiatok. Zároveň sa napĺňa tento cieľ PHSR aj investíciami do budovania rekreačných areálov v rámci špecifického cieľa 1.2 stratégie CLLD. Stratégia CLLD je v súlade aj s Prioritou II: Ľudské zdroje, Špecifický cieľ 2: Sociálny rozvoj, Opatrenie 2.3: Podpora kultúrneho, športového a spolkového života v regióne. VITIS prostredníctvom jednotlivých opatrení sa zameriava nielen na rozvoj kultúrnej, športovej a voľnočasovej infraštruktúry, čím vytvára predpoklady pre rozvoj kultúrneho, športového a spolkového života, ktoré rozvíjajú ľudský kapitál územia. Práve podpora spolkovéj činnosti vytvára priestor pre posilňovanie vzájomných väzieb v rámci územia. O toto sa snaží NSK aj VITIS. Stratégia CLLD je v súlade aj s Prioritou III: Pôdohospodárstvo a rozvoj vidieka, Špecifický cieľ 2: Podpora rozvoja sociálneho kapitálu v pôdohospodárstve a na vidieku, Opatrenie 2.1: Podpora rozvoja územných partnerstiev medzi podnikateľmi na vidieku, územnými samosprávami a neziskovými organizáciami. Existencia MAS VITIS je vyjadrením úzkej spolupráce aktérov územia – samospráv, neziskových organizácií, podnikateľov a bežných občanov, rovnako ako to má v zámere PHSR NSK. Práve aj vďaka podpore NSK mal VITIS doteraz šancu fungovať a presadzovať integrovaný rozvoj vidieka a efektívnejšie využívanie lokálnych zdrojov. Stratégia CLLD je v súlade aj so Špecifickým cieľom 3: Regenerácia vidieckych sídiel, Opatrenie 3.1: Podpora regenerácie vidieckych sídiel a urbanizmu vidieka a Opatrenie 3.2: Podpora obnovy a zachovávanía kultúrno-historických objektov a tradičných architektonických prvkov vidieka. CLLD stratégia má za cieľ získavať financie na údržbu infraštruktúry vidieckych sídiel, a tak prispievať k zlepšeniu podmienok života obyvateľstva na svojom území. Jedná sa najmä o podporu modernizácie a rekonštrukcie objektov spoločenského významu, obnova kultúrno-historických objektov.

Práve koncepčným prístupom k rozvoju, využívaním lokálnych zdrojov, zvyšovaním úrovne informovanosti obyvateľov, zlepšovaním dostupnosti služieb, zlepšovaním environmentálneho povedomia obyvateľstva, je rozvoj v území VITIS postavený na základe trvalej udržateľnosti. V tomto smere plne je stratégia plne v súlade s PHSR NSK.

Regionálna integrovaná územná stratégia Nitrianskeho kraja na roky 2014 - 2020

Regionálna integrovaná územná stratégia Nitrianskeho kraja na roky 2014 - 2020 (ďalej len RIUS) je aplikáciou integrovaných územných investícií. Jedná sa o strednodobý plánovací dokument, ktorého cieľom je zabezpečiť podmienky pre účinné využitie finančných prostriedkov Európskych štrukturálnych a investičných fondov. Jedná sa teda o dokument, ktorý na regionálnej úrovni (krajskej úrovni) presadzuje ciele, ktoré pomáha naplňať aj stratégia CLLD. Stratégia je v súlade so strategickou prioritou 1 Bezpečná a ekologická doprava v Nitrianskom kraji, Investičná priorita 1.2: Vývoj a zlepšovanie ekologicky priaznivých, vrátane nízkohlukových a nízkouhlíkových dopravných systémov vrátane vnútrozemských vodných ciest a námornej dopravy, prístavov, multimodálnych prepojení a letiskovej infraštruktúry v záujme podpory udržateľnej regionálnej a miestnej mobility. V tomto smere v lokálnom meradle stratégia CLLD naplňa dva špecifické ciele RIUS: Špecifický cieľ 1.2.1 Zvyšovanie atraktivity a konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy a Špecifický cieľ 1.2.2: Zvyšovanie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte prepravených osôb. V tomto smere stratégia CLLD podporuje využívanie verejnej dopravy a to vo forme budovania prístupu k verejnej doprave (napr. cyklotrás, doplnkovej infraštruktúry) a taktiež aj rekonštrukciou autobusových zastávok z hľadiska zvýšenia kvality cestovania. Budovanie a značenia cyklotrás je v rámci stratégie aj predmetom zvyšovania bezpečnosti dopravy a zároveň poskytnutie priestoru občanom pre ekologický spôsob dopravy medzi obcami. Stratégia je v súlade aj so Strategickou prioritou 2 Zlepšenie prístupu k efektívnym a kvalitnejším verejným službám v Nitrianskom kraji a v mestskej funkčnej oblasti mesta Nitra, Investičná priorita 2.1 Investície do zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry, ktoré prispievajú k celoštátnemu, regionálnemu a miestnemu rozvoju, znižujú nerovnosť z hľadiska zdravotného postavenia, podporujú sociálne začleňovanie prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym, kultúrnym a rekreačným službám a prechod z inštitucionálnych služieb na komunitné; Špecifický cieľ 2.1.1 Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb a zabezpečenia výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadení z inštitucionálnej formy na komunitnú a podporiť rozvoj služieb starostlivosti o dieťa do troch

rokov veku na komunitnej úrovni. Investície na úrovni RIUS aj na úrovni stratégie CLLD majú v tejto oblasti slúžiť ku skvalitneniu a rozšíreniu ponuky služieb existujúcich zariadení poskytujúcich sociálne služby. Stratégia a RIUS sú si v tomto smere komplementárne. V rámci strategickej priority 2 je stratégia CLLD v súlade aj s Investičnou prioritou 2.2 Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom vývoja vzdelávacej a výcvikovej infraštruktúry; Špecifický cieľ 2.2.1 Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí materských škôl za účelom vytvárania študijných schopností a sociálnej integrácie detí a zosúladenia súkromného a pracovného života rodičov. Tento špecifický cieľ je zameraný okrem iného aj na zlepšenie prístupu služieb infraštruktúry materských škôl. V tomto smere stratégia má za cieľ podporiť kapacitné rozšírenie existujúcich materských škôl, čím sa zlepší prístup detí do týchto inštitúcií. Rovnako ako v predošlom prípade sú si stratégia CLLD a RIUS plne komplementárne.

Stratégia Európskej únie pre podunajskú oblasť

Jedná sa o strategický dokument, ktorý stanovuje základné oblasti spolupráce krajín v rámci dunajského regiónu. Je to iniciatíva, ktorá spája inovácie, rozvojové projekty v celom regióne. Stratégia CLLD má síce len mikroregionálny charakter, avšak svojimi cieľmi tiež prispieva k naplneniu potrieb dunajského regiónu. Jedná sa o oblasť Ochrana životného prostredia v podunajskej oblasti. Stratégia zdôrazňuje potrebu ochrany životného prostredia a spolupráce v tejto oblasti ako problém identifikuje skládky odpadu, ktoré spôsobujú znečisťovanie vody. Stratégia CLLD v tomto smere sa snaží o elimináciu čiernych skládok na svojom území. Ďalšia oblasť, ktorú stratégia CLLD napĺňa je Rozvíjanie prosperity v podunajskej oblasti. Jedná sa o hospodárske a sociálne aspekty krajín. Zameriava sa okrem iného na rast zamestnanosti. Konštatuje, že ľudia potrebujú príležitosti v blízkosti svojho domova, čo stratégia CLLD napĺňa tvorbou pracovných miest priamo na vidieku. Dunajská stratégia podporuje aj riešenie problematiky marginalizovaných skupín. Tieto skupiny čelia sociálnemu a hospodárskemu vylúčeniu, priestorovej segregácii a podradným životným podmienkam. Stratégia CLLD v tomto smere sa snaží zapojiť MRK do využívania výstupov stratégie. Nevylučuje aj zamestnanie príslušníka MRK na novovytvorené pracovné miesto.

Programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí

PHSR obcí patriacich do územia VITIS boli súčasťou tvorby analýzy územia v rámci kapitoly 3.1. Sú plne komplementárne so stratégiou CLLD a preto i tu ďalej neuvádzame.

7.4.2 Synergie a komplementarity

Z informácií uvedených v rámci kapitoly 7.4.2 je zrejmé, že stratégia CLLD je plne komplementárna zo všetkými uvedenými dokumentmi. Stratégia CLLD napĺňa ciele a priority PHSR NSK, RIUS, ako aj stratégiu Európskej únie pre podunajskú oblasť a aj PHSR obcí. Okrem vyššie zmienených stratégia nadväzuje aj na Operačný program Ľudské zdroje.

Operačný program Ľudské zdroje

Stratégia CLLD napĺňa svojimi cieľmi niektoré priority operačného programu Ľudské zdroje (ďalej len OP ĽZ). Jedná sa o Prioritnú os 3: Zamestnanosť; Investičná priorita 3.1 Prístup uchádzačov o zamestnanie a neaktívnych osôb k zamestnaniu vrátane dlhodobo nezamestnaných a osôb, ktoré sú vzdialené od trhu práce, ako aj miestne iniciatívy v oblasti zamestnávania a podpora mobility pracovnej sily; Špecifický cieľ 3.1.2 Zlepšiť prístup na trh práce uplatnením účinných nástrojov na podporu zamestnanosti, vrátane podpory mobility pre získanie zamestnania, samostatnej zárobkovej činnosti a aktivít vo vidieckych oblastiach. OP ĽZ v tomto smere vykonáva podporu poľnohospodárskych a nepoľnohospodárskych aktivít vo vidieckych oblastiach a podporu miestnych a regionálnych iniciatív a ich prístupu k tvorbe udržateľných pracovných miest a samozamestnávaniu. Stratégia CLLD v rámci priority 1 podporuje rast zamestnanosti v území podporou podnikateľov, ktorí následne budú vytvárať pracovné miesta. Podporovať sa bude aj vznik nových podnikateľských subjektov na vidieku, t.j. aj samozamestnávanie. Poľnohospodárstvo ako tradičný prvok vidieka, bude taktiež podporené v rámci aktivít. Stratégia nadväzuje aj na Prioritnú os 4: Sociálne začlenenie; Investičná priorita 4.2 Zlepšenie prístupu k cenovo prístupným, trvalo udržateľným a kvalitným službám vrátane zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb všeobecného záujmu; Špecifický cieľ 4.2.1 Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť. Stratégia má v rámci priorít aj podporu sociálnej starostlivosti. Cieľom je zlepšenie kvality poskytovaných sociálnych služieb, ktoré pomôžu k sociálnemu začleneniu väčšieho množstva klientov. Stratégia je teda v súlade s cieľmi OP ĽZ.

7.5 Popis multiplikačných efektov

Multiplikačné efekty stratégie CLLD prinesú jej hlbšie prepojenie na územie a obyvateľov. Dôležitým aspektom bude totiž šírenie výsledkov a výstupov implementácie stratégie CLLD

formou samotných projektov. Každý realizovaný projekt bude po jeho ukončení označený trvalo tabuľou, kde budú uvedené základné údaje o projekte vrátane odkazu na stratégiu CLLD. Týmto spôsobom sa široká verejnosť dozvie o konkrétnych prínosoch stratégie. Realizácia projektov sa tak stane základným míľnikom v komunikácii s cieľovými skupinami – občanmi obcí patriacich do VITISu. Formou šírenia výstupov a výsledkov bude aj propagácia projektov v rámci informačných podujatí realizovaných Kanceláriou MAS a zároveň budú výsledky a výstupy projektov propagované aj na webstránke združenia VITIS. Vďaka týmto aktivitám sa podarí dostať informáciu o existencii združenia VITIS a o implementácii stratégie CLLD medzi občanov.

Multiplikačné efekty budú mať vplyv aj na rozvoj socio-ekonomických činností v území MAS. Dôjde k posilneniu spolupráce medzi aktérmi v území, medzi obcami, podnikateľmi a občanmi. Implementácia stratégie bude predstavovať zblíženie názorov týchto skupín na rozvoj územia. Podarí sa tak zvýšiť tlak neverejných aktérov na konečnú podobu územia a aktivít v ňom realizovaných.

Stratégia CLLD prinesie multiplikačný efekt aj z hľadiska zvýšenia konkurencieschopnosti územia. Realizovaním cielených investícií do podpory podnikania, do budovania a obnovy infraštruktúry, do spájania a propagácie regiónu sa dosiahne postupný mikroregionálny rozvoj. Územie sa stane atraktívnejšie pre domácich obyvateľov (skvalitnenie funkcie bývania), pre turistov a návštevníkov (zlepšenie atraktivity územia, vyzdvihnutie prírodných, kultúrnohistorických a športových prvkov) a aj pre podnikateľov (napr. z hľadiska poskytnutia zrekonštruovaných priestorov vo verejných objektoch na podnikateľské účely). Týmto bude stratégia generovať tzv. pozitívne externality.

Multiplikačné efekty budú hodnotené spôsobom dotazníkového prieskumu. Dokazovaní budú aktéri z územia, ako aj externí návštevníci. Dotazníkový prieskum bude tvoriť súčasť mid-term hodnotenia implementácie stratégie. Bude sa skúmať priamy a nepriamy efekt stratégie, napr. na zvýšenie návštevnosti územia, na zvýšenie ekonomickej aktivity, na posilnenie ostatných činností v území bez priamej väzby na stratégiu CLLD. Dotazníkový prieskum bude vyhodnotený vo forme tabuliek a grafov so slovným popisom.

8. Prílohy k stratégii CLLD

Príloha č. 1 - Vymedzenie územia a obyvateľstva MAS

Príloha č. 2 - Doklad o súhlase všetkých obcí so zaradením do územia

Príloha č. 3 - Mapa územia MAS

Príloha č. 4 - Zoznam členov MAS podľa sektorov (vrátane obcí)

Príloha č. 5 - Dokumenty preukazujúce proces tvorby a formovania partnerstva

Príloha č. 5.1 - Dokumenty preukazujúce proces tvorby stratégie CLLD (informačné aktivity)

Príloha č. 6 - Zoznam zdrojov (analýzy) a vstupných dokumentov

Príloha č. 7 - Organizačná štruktúra MAS

Príloha č. 8 - Personálna matica MAS CLLD

Príloha č. 9 - Štatúty, interné smernice, stanovy MAS